00085155

919.4
Hee/Par
85155

BOMBAY BRANCH
OF THE
ROYAL ASIATIC SOCIETY.
TOWN HALL, BOMBAY.

Digitized with financial assistance from the
Observer Research Foundation
on 25 April, 2019

HET AANDEEL DER NEDERLANDERS IN DE ONTDEKKING VAN AUSTRALIË 1606—1765

THE PART BORNE BY THE DUTCH IN THE DISCOVERY OF AUSTRALIA 1606—1765

HET AANDEEL DER NEDERLANDERS IN DE ONTDEKKING VAN AUSTRALIË 1606--1765

DOOR Mr. J. E. HEERES HOOGLEERAAR AAN DE INDISCHE INSTELLING TE DELFT

UITGEGEVEN DOOR HET KONINKLIJK NEDERLANDSCH AARDRIJKSKUNDIG GENOOTSCHAP TER HERINNERING AAN ZIJN VIJF-EN-TWINTIG-JARIG BESTAAN

LEIDEN
BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ VOORHEEN E. J. BRILL
1899

THE PART BORNE BY THE DUTCH IN THE DISCOVERY OF AUSTRALIA 1606--1765

BY J. E. HEERES, LL. D. PROFESSOR AT THE DUTCH COLONIAL INSTITUTE DELFT

PUBLISHED BY THE ROYAL DUTCH GEOGRAPHICAL SOCIETY IN COMMEMORATION OF THE XXVth ANNIVERSARY OF ITS FOUNDATION

ROYAL ASIATIC SOCIETY LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE

85155
a

y-a-41a

LONDON
LUZAC & Co, 46 GREAT RUSSELL STREET W. C.
1899

00085155

INHOUD.

Bldz.

Lijst van boeken, in dit werk besproken of genoemd . . . . . —
Lijst van kaarten en afbeeldingen . . . . . —
Inleiding 1
Documenten . . . . . —
I. Denkbeelden der Nederlanders omtrent het Zuidland in 1595. 1
II. Berichten omtrent de Zuidkust van Nieuw-Guinea in 1602 3
III. Tocht van het Duifken onder Willem Jansz(oon) en Jan Lodewijkszoon Rosingeyn naar Nieuw-Guinea. — Ontdekking van de Oostkust der Golf van Carpentaria (1605—1606) 4
IV. Nieuwe tocht van het Duifken naar Nieuw-Guinea (1607) 6
V. Tocht van de schepen Eendracht en Hoorn onder bevel van Jacques Le Maire en Willem Corneliszoon Schouten door den Stillen Oceaan en langs de Noordkust van Nieuw-Guinea (1616). 6
VI. Plan tot nadere ontdekking van het Zuidland—Nova Guinea (1616) 7
VII. Reis van het schip Eendracht onder bevel van Dirk Hartogs(zoon.) Ontdekking van de Westkust van Australië in 1616: Dirk Hartogs-eiland en -reede, Land van de Eendracht of Eendrachtsland (1616) 8
VIII. Reis van het schip de Zeewolf van Nederland naar Indië onder bevel van den opperkoopman Pieter Dirkszoon en den schipper Haevick Claeszoon van Hillegom. — Nadere ontdekking van Australië's Westkust (1618) 10
IX. Reis van het schip Mauritius van Nederland naar Indië, onder bevel van den koopman Willem Jansz. of Janszoon en den schipper Lenaert Jacobsz(oon). Nadere ontdekking van Australië's Westkust. — Willems-rivier (1618) 12
X. Nadere ontdekking van de Zuidkust van Nieuw-Guinea door het schip Het Wapen van Amsterdam? (1619)? 13
XI. Reis der schepen Dordrecht en Amsterdam onder den commandeur Frederik De Houtman, den opperkoopman Jacob Dedel en de schippers Reyer Janszoon van Buiksloot en Maarten Corneliszoon (?) van Nederland naar Oost-Indië. Nadere ontdekking van Australië's Westkust: Dedelsland en Houtmans Abrolhos (1619). 14
XII. Reis van de Leeuwin van Nederland naar Java. — Ontdekking van Australië's Zuidwestkust. — Land van de Leeuwin (1622) 17
XIII. De Triall (Engelsche ontdekking). — Het Wapen van Hoorn doet Australië's Westkust aan. — Nieuwe ontdekkingsplannen der Hooge Regeering te Batavia (1622). 17
XIV. Tocht van de schepen Pera en Arnhem, onder bevel van Jan Carstenszoon of Carstensz, Dirk Meliszoon en Willem Joosten van Colster of Van Coolsteerdt. — Nadere ontdekking van de Zuidwestkust van Nieuw-Guinea. — Ontdekking van de Golf van Carpentaria (1623). . . 21
XV. Reis van de Leijden onder bevel van den schipper Klaas Hermansz(oon), van Nederland naar Java. — Nadere ontdekking der Westkust van Australië (1623) 49
XVI. Ontdekking van het eiland (de klip) Tortelduif (1624?) 50
XVII. Reis van de Leijden onder bevel van den schipper Daniël Janssen Cock, van Nederland naar Java. — Nadere verkenning der Westkust van Australië (1626) 50

CONTENTS.

Page.

List of books, discussed or referred to in the work . . . . . —
List of Maps and Figures . . . . . —
Introduction I
Documents . . . . . —
I. Dutch notions respecting the Southland in 1595 1
II. Notices of the south-coast of New Guinea in 1602 3
III. Voyage of the ship Duifken under command of Willem Jansz(oon) and Jan Lodewijkszoon Rosingeyn to New Guinea. — Discovery of the east-coast of the present Gulf of Carpentaria (1605—1606) 4
IV. Fresh expedition to New Guinea by the ship Duifke (1607) 6
V. Voyage of the ships Eendracht and Hoorn, commanded by Jacques Le Maire and Willem Corneliszoon Schouten through the Pacific Ocean and along the north-coast of New Guinea (1616) 6
VI. Project for the further discovery of the Southland—Nova Guinea (1616) 7
VII. Voyage of de Eendracht under command of Dirk Hartogs(zoon). Discovery of the West-coast of Australia in 1616: Dirk Hartogs-island and -road, Land of the Eendracht or Eendrachtsland (1616) 8
VIII. Voyage of the ship Zeewolf, from the Netherlands to India, under the command of supercargo Pieter Dirkszoon and skipper Haevik Claeszoon van Hillegom. — Further discovery of the West-coast of Australia (1618) 10
IX. Voyage of the ship Mauritius from the Netherlands to India under the command of supercargo Willem Jansz. or Janszoon and skipper Lenaert Jacobsz(oon). Further discovery of the West-coast of Australia. — Willems-rivier (1618). 12
X. Further discovery of the South-coast of New-Guinea by the ship Het Wapen van Amsterdam? (1619?) 13
XI. Voyage of the ships Dordrecht and Amsterdam under commander Frederik De Houtman, supercargo Jacob Dedel, and skipper Reyer Janszoon van Buiksloot and Maarten Corneliszoon (?) from the Netherlands to the East-Indies. — Further discovery of the West-coast of Australia: Dedelsland and Houtman's Abrolhos (1619) 14
XII. Voyage of the ship Leeuwin from the Netherlands to Java. — Discovery of the South-West coast of Australia. — Leeuwin's land (1622). 17
XIII. The Triall (English discovery), — The ship Wapen van Hoorn touches at the West-coast of Australia. — New projects for discovery made by the supreme government at Batavia (1622). 17
XIV. Voyage of the ships Pera and Arnhem, under command of Jan Carstenszoon or Carstensz., Dirk Meliszoon and Willem Joosten van Colster or Van Coolsteerdt. — Further discovery of the South-West coast of New Guinea. Discovery of the Gulf of Carpentaria (1623) . . 21
XV. Voyage of the ship Leiden, commanded by skipper Klaas Hermansz(oon) from the Netherlands to Java. — Further discovery of the West-coast of Australia (1623) 49
XVI. Discovery of the Tortelduif island (rock) (1624?) 50
XVII. Voyage of the ship Leijden, commanded by skipper Daniël Janssen Cock, from the Netherlands to Java. Further discovery of the West-coast of Australia (1626). 50

Bldz.

XVIII. Ontdekking van de Zuidwestkust van Australië door het schip Het Gulden Zeepaard, onder bevel van het lid van den Raad van Indië Pieter Nuijts en den schipper François Thijssen of Thijszoon (1627) 51

XIX. Reis van de Galias, de Utrecht en de Texel, onder bevel van den gouverneur-generaal Jan Pieterszoon Coen. — Nadere ontdekking van Australië's Westkust (1627) 51

XX. Reis van Het Wapen van Hoorn, onder bevel van den opperkoopman J. Van Roosenbergh. — Nadere ontdekking van Australië's Westkust (1627) 52

XXI. Ontdekking der Noordwestkust van Australië door het schip Vianen (Viane, Viana) onder Gerrit Frederikszoon De Witt. — De Witt's land (1628). 54

XXII. Ontdekking van de Jacob Remessens-, Remens- of Rommer-rivier ten Zuiden der Willems-rivier (vóór 1629) 54

XXIII. De schipbreuk der Batavia onder den commandeur François Pelsaert op de Houtmans Abrolhos. — Nadere ontdekking der Westkust van Australië (1629). 55

XXIV. Nadere verkenning van de Westkust van Australië door het schip Amsterdam onder bevel van den commandeur Wollebrand Geleynszoon De Jongh en den schipper Pieter Dircksz, op reis van Nederland naar Oost-Indië (1635). 62

XXV. Nieuwe ontdekkingen aan de Noordkust van Australië door de schepen Klein-Amsterdam en Wezel, onder bevel van (Gerrit Thomaszoon Pool en) Pieter Pieterszoon (1636) . . 64

XXVI. Ontdekking van Tasmanië (Van Diemens-land), Nieuw Zeeland (Statenland), eilanden der Tonga- en Fidji-groepen, enz. door de schepen Heemskerk en de Zeehaen onder leiding van Abel Janszoon Tasman, Frans Jacobszoon Visscher, Yde Tjerkszoon Holman of Holleman en Gerrit Jansz(oon) (1642—1643) 72

XXVII. Nadere ontdekking der Golf van Carpentaria, der Noord- en Noordwestkusten van Australië door de schepen Limmen, Zeemeeuw en de Bracq, onder leiding van Tasman, Visscher, Dirk Corneliszoon Haen en Jasper Janszoon Koos (1644). 72

XXVIII. Ontdekkingstocht naar de Westkust van Australië bezuiden Java om door de Leeuwerik onder bevel van Jan Janszoon Zeeuw (1648) 73

XXIX. Schipbreuk van de Gulden of Vergulden Draak op de Westkust van Australië, 1656. — Pogingen tot redding der schipbreukelingen, 1656—1658. — Nadere verkenning der Westkust door de Wakende Boei, onder bevel van Samuel Volckertsz(oon) en de Emeloord onder Aucke Pieterszoon Jonck (1658) 75

XXX. De Elburg, onder bevel van Jacob Pieterszoon Peereboom, doet de Zuidwestkust van Australië en Kaap Leeuwin aan, op reis van Nederland naar Batavia (1658) 81

XXXI. Nadere ontdekking van de Noordwestkust van Australië door de Vliegende Zwaan onder bevel van Jan Van der Wall, op reis van Ternate naar Batavia, in Februari 1678 . . . 82

XXXII. Nadere verkenning van Australië's Westkust door de Geelvink, onder bevel van den schipper-commandeur der expeditie Willem De Vlamingh, de Nijptang, onder Gerrit Collaert en het Wezeltje, onder Cornelis De Vlamingh (1696—1697). 83

XXXIII. Nadere ontdekking van de Noordkust van Australië door de Vosschenbosch, onder bevel van Maarten Van Delft, de Waijer onder Andries Rooseboom van Hamburg en de Nieuw Holland of Nova Hollandia onder Pieter Hendrikszoon van Hamburg (1705). . . 87

XXXIV. Ontdekkingstocht op last der West-Indische Compagnie »na het onbekende gedeelte des werelts, gelegen in de Zuyd-Zee bewesten Amerika", door de schepen de Arend, de Tienhoven en de Afrikaansche Galei, onder bevel van Mr. Jacob Roggeveen, Jan Koster, Cornelis Bouman en Roelof Rosendaal (1721—1722) 89

XXXV. Schipbreuk van de Zeewijk, onder bevel van Jan Steijns, op de Tortelduif (1727). . . . 91

XXXVI. Ontdekkingstocht van de Rijder en de Buis, onder den luitenant Jan Etienne Gonzal en den stuurman Lavienne Lodewijk Van Asschens, naar de Golf van Carpentaria (1756) . 92

Registers 102

Page.

XVIII. Discovery of the South-West coast of Australia by the ship Het Gulden Zeepaard, commanded by Pieter Nuijts, member of the Council of India, and by skipper François Thijssen or Thijszoon (1627). 51

XIX. Voyage of the ships Galias, Utrecht and Texel, commanded by Governor-General Jan Pieterszoon Coen. — Further discovery of the West-coast of Australia (1627) 51

XX. Voyage of the ship Het Wapen van Hoorn, commanded by supercargo J. Van Roosenbergh. — Further discovery of the West-coast of Australia (1627) 52

XXI. Discovery of the North-West coast of Australia by the ship Vianen (Viane, Viana), commanded by Gerrit Frederikszoon De Witt. — De Witt's land (1628) 54

XXII. Discovery of Jacob Remessens-, Remens-, or Rommer-river, south of Willems-river (before 1629) 54

XXIII. Shipwreck of the ship Batavia under commander François Pelsaert on Houtmans Abrolhos. — Further discovery of the West-coast of Australia (1629) 55

XXIV. Further surveyings of the West-coast of Australia by the ship Amsterdam under commander Wollebrand Geleynszoon De Jongh and skipper Pieter Dircksz, on her voyage from the Netherlands to the East Indies (1635) 62

XXV. New discoveries on the North-coast of Australia, by the ships Klein-Amsterdam and Wesel, commanded by (Gerrit Thomaszoon Pool and) Pieter Pieterszoon (1636) 64

XXVI. Discovery of Tasmania (Van Diemensland), New Zealand (Statenland), islands of the Tonga- and Fiji-groups, etc. by the ships Heemskerk and de Zeehaen, under the command of Abel Janszoon Tasman, Frans Jacobszoon Visscher, Yde Tjerkszoon Holman or Holleman and Gerrit Jansz(oon) (1642—1643) 72

XXVII. Further discovery of the Gulf of Carpentaria, the North and North-West coasts of Australia by the Ships Limmen, Zeemeeuw and de Bracq, under the command of Tasman, Visscher, Dirk Corneliszoon Haen and Jasper Janszoon Koos (1644) 72

XXVIII. Exploratory voyage to the West-coast of Australia round by the south of Java, by the ship Leeuwerik, commanded by Jan Janszoon Zeeuw (1648). 73

XXIX. Shipwreck of the Gulden or Vergulden Draak on the West-coast of Australia, 1656. — Attempts to rescue the survivors, 1656—1658. — Further surveyings of the West-coast by the ship de Wakende Boei, commanded by Samuel Volckerts(zoon), and by the ship Emeloord, commanded by Aucke Pieterszoon Jonck, (1658). 75

XXX. The ship Elburg, commanded by Jacob Pieterszoon Peereboom, touches at the South-West-coast of Australia and at cape Leeuwin, on her voyage from the Netherlands to Batavia (1658). 81

XXXI. Further discovery of the North-West-coast of Australia by the ship de Vliegende Zwaan, commanded by Jan Van der Wall, on her voyage from Ternate to Batavia in February 1678. 82

XXXII. Further discovery of the West-coast of Australia by the ship Geelvink, under the skipper-commander of the expedition, Willem De Vlamingh, the ship Nijptang, under Gerrit Collaert, and the ship het Wezeltje, commanded by Cornelis De Vlamingh (1696—1697) 83

XXXIII. Further discovery of the North-coast of Australia by the ships Vossenbosch, commanded by Maarten Van Delft, de Waijer under Andries Rooseboom, of Hamburg, and Nieuw-Holland or Nova-Hollandia, commanded by Pieter Hendrikszoon, of Hamburg (1705) 87

XXXIV. Exploratory voyage by order of the West-India Company »to the unknown part of the world, situated in the South Sea to westward of America", by the ships Arend and the African Galley, commanded by Mr. Jacob Roggeveen, Jan Koster, Cornelis Bouman and Roelof Roosendaal (1721—1722) 89

XXXV. The ship Zeewijk, commanded by Jan Steijns, lost on the Tortelduif rock (1727) 91

XXXVI. Exploratory voyage of the ships Rijder and Buis, commanded by lieutenant Jan Etienne Gonzal and first mate Lavienne Lodewijk Van Asschens, to the Gulf of Carpentaria (1756). 92

Indices 102

Lijst der kaarten en afbeeldingen.

List of Maps and figures.

		Bldz.
N°. 1.	Gedeelte der (Part of the) *Orbis terrae compendiosa descriptio*	1
N°. 2.	Gedeelte der (Part of the) *Exacta & accurata delineatio cum orarum maritimarum tum etjam locorum terrestrium, quae in regionibus China . . . . , una cum omnium vicinarum insularum descriptione ut sunt Sumatra, Java utraque*	2
N°. 3.	Zuidoostelijk gedeelte der Kaart (South-eastern part of the Map) *Indiae Orientalis Nova descriptio*	5
N°. 4.	Caert van (Chart of) 't Land van d'Eendracht A° 1627 door HESSEL GERRITSZ	9
N°. 5.	Uitslaande Kaart van het Zuidland door HESSEL GERRITSZ (Folding chart of the Southland)	—
N°. 6.	Kaart van het Zuidland van (Map of the Southland by) JOANNES KEPPLER en PHILIPPUS ECKEBRECHT, 1630	10
N°. 7.	Kaart van den opperstuurman AREND MARTENSZ. DE LEEUW, der Zuidwestkust van Nieuw-Guinea en der Oostkust van de Golf van Carpentaria (Chart, made by the upper steersman Arend Martensz. De Leeuw, of the Southwest coast of New-Guinea and the East-coast of the Gulf of Carpentaria)	46
N°. 8.	Kaart van (Chart of) Eendrachtsland, 1658	77
N°. 9.	Kaart van (Chart of) Eendrachtsland, 1658	78
N°. 10.	Kaart van (Chart of) Eendrachtsland, 1658	80
N°. 11.	Kaart van de Noordzijde van 't Zuidland (Chart of the North side of the Southland), 1678	82
N°. 12.	Opschrift op den schotel, door Willem De Vlamingh op het Zuidland achtergelaten (Inscription on the dish, left by Willem De Vlamingh at the Southland), 1697	85
N°. 13.	Kaart van het Zuidland, bezeild door Willem De Vlamingh in 1696—1697 door ISAAC DE GRAAFF (Chartof the South-land, made and surveyed by Willem De Vlamingh in 1696—1697)	86
N°. 14.	Uitslaande kaart van den Maleischen Archipel, de Noord- en Westkusten van Australië door ISAAC DE GRAAFF (Folding chart of the Malay Archipelago, the North- and West-coast of Australia) 1690—1714	87
N°. 15.	Kaart van (Chart of) Hollandia Nova, nader ontdekt anno 1705 door (more exactly discovered by) de Vossenbosch, de Waijer en de Nova Hollandia	90
N°. 16—17.	Kaarten betreffende de schipbreuk der Zeewijk (Charts, concerning the shipwreck of the Zeewijk) 1727	93, 95
N°. 18.	Typus orbis terrarum uit GERARDI MERCATORIS Atlas . . . . De Novo . . . . emendatus . . . . studio JUDOCI HONDII, 1632	IX
N°. 19.	Wereldkaartje uit het Journaal van de Nassausche Vloot (Little map of the world from the Journal of the Nassau fleet), 1626	Titelblad (Titlepage.)

Lijst van boeken in dit werk besproken of genoemd.

List of books discussed or referred to in the work.

Aa (Pieter Van der), Nauwkeurige Versameling der gedenkwaardigste Zee- en Landreysen na Oost- en West-Indiën, Mitsgaders andere Gewesten (Leiden, 1707).

S. d. B. Historie der Sevarambes . . . . . Twede druk. t'Amsterdam, By Willem de Coup (enz.). 1701.

Het begin ende voortgangh der Vereenighde Nederlantsche Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie (II). Gedruckt in 1646.

Burney, Chronological history of the voyages and discoveries in the South Sea, Deel III (London, Luke Hansard, 1813).

Bijdragen tot de taal- land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië, nieuwe volgreeks, I (1856).

A. F. Calvert, The Discovery of Australia. (London, Liverpool, 1893).

G. Collingridge, The discovery of Australia. (Sydney, Hayes, 1895).

Remarkable Maps of the XVth, XVIth & XVIIth centuries. II. III. The geography of Australia. Edited by C. H. Coote (Amsterdam, Frederik Muller, 1895).

L. C. D. Van Dijk. Mededeelingen uit het Oost-Indisch Archief. No. 1. Twee togten naar de Golf van Carpentaria. (Amsterdam, Scheltema, 1859).

Louis de Freycinet, Voyage autour du monde, entrepris par ordre du roi, exécuté sur les corvettes de S. M. l'Uranie et la Physicienne, pendant les années 1817, 1818, 1819, 1820. — Historique. (Paris, Pillet aîné, 1825).

J. F. Gebhard. Het leven van Mr. N. Cz. Witsen. I (Utrecht, Leeflang, 1881).

J. E. Heeres, Bouwstoffen voor de geschiedenis der Nederlanders in den Maleischen Archipel, III. ('s Gravenhage, Nijhoff, 1895).

J. E. Heeres. Dagh-Register gehouden int Casteel Batavia Anno 1624—1629. Uitgegeven onder toezicht van . . . . . ('s Gravenhage, Nijhoff, 1896).

Abel Janszoon Tasman's journal of his discovery of Van Diemens land and New Zealand in 1642 . . . . to which are added Life and Labours of Abel Janszoon Tasman by J. E. Heeres . . . . (Amsterdam, Frederik Muller, 1898).

Iovrnael vande Nassausche Uloot . . . . Onder 't beleyd vanden Admirael Jaques l'Heremite, ende Vice-Admirael Geen Huygen Schapenham, 1623—1626. T'Amstelredam, By Hessel Gerritsz ende Jacob Pietersz Wachter. 't Jaer 1626.

J. K. J. De Jonge De opkomst van het Nederlandsch gezag in Oost-Indië, I. ('s-Gravenhage, Amsterdam, MDCCCLXIV); IV. (MDCCCLXIX.)

P. A. Leupe. De reizen der Nederlanders naar het Zuidland of Nieuw-Holland, in de 17^{e} en 18^{e} eeuw. (Amsterdam, Hulst van Keulen, 1868).

Linschoten (Jan Huygen van). Itinerario, Voyage ofte Schipvaert naer Oost ofte Portugaels Indiën . . . . . 't Amstelredam by Cornelis Claesz. op 't VVater, in 't Schrijf-boeck, by de Oude Brugghe. — Anno CIↃIↃXCVI.

R. H. Major. Early voyages to Terra Australis, now called Australia (London, Hackluyt Society, MDCCCLIX).

Gerardi Mercatoris atlas sive Cosmographicae Meditationes de Fabrica mundi et fabricati figura. De novo multis in locis emendatus novisque tabulis auctus Studio Iudoci Hondij. Amsterodami. Sumptibus Johannis Cloppenburgij. Anno 1632.

A. E. Nordenskiöld. Facsimile-Atlas to the early history of cartography. (Stockholm, MDCCCLXXXIX).

A. E. Nordenskiöld. Periplus. — Translated from the Swedish original by F. A. Bather. (Stockholm, MDCCCLXXXXVII).

Purchas his Pilgrimes Contayning a History of the World in Sea voyages, & lande-Travells by Englishmen & others (Hackluytus Posthumus).

A. Rainaud. Le Continent Austral. (Paris, Colin, 1893).

Dagverhaal der ontdekkings-reis van Mr. Jacob Roggeveen ..... in de jaren 1721 en 1722. Uitgegeven door het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen. — Te Middelburg, bij de gebroeders Abrahams. 1838.

Tiele (P. A.). Mémoire bibliographique sur les journaux des navigateurs Néerlandais. (Amsterdam, Frederik Muller, 1867).

Tiele (P. A.), Nederlandsche bibliographie van land- en volkenkunde. (Amsterdam, Frederik Muller, 1884).

N. Cz. Witsen. Noord- en Oost Tartarije. (1692, enz.)

C. Wytfliet. Descriptionis Ptolemaicae augmentum. (1597).

LIBRARY
OF THE
BOMBAY
BRANCH
OF THE
ROYAL ASIATIC SOCIETY

INLEIDING.

INTRODUCTION.

INLEIDING.

I.

AANLEIDING TOT EN DOEL VAN DEZE UITGAVE.

Bij het bewerken mijner levensbeschrijving van Tasman in de uitgave, door de firma Frederik Muller ondernomen, van het journaal van diens beroemden ontdekkingstocht van 1642—1643, trof mij altijd en altijd weer het feit, dat — vooral in het buitenland — zoo onvoldoende is bekend het aandeel der Nederlanders in de ontdekking van het vaste land van Australië. Niet alleen zij, welke met hyper-critischen blik beschouwen en met meerder of minder groot ongeloof in hun gemoed ontleden wat hun op dit gebied onder de oogen kwam; maar ook anderen, die met belangstelling de geschiedenis bestudeeren der veeltijds merkwaardige tochten van de onzen naar het Zuidland, zijn bijna altijd onvoldoende daaromtrent ingelicht. Wanneer men de daarover handelende werken van de laatste jaren bestudeert, wanneer men CALVERT, COLLINGRIDGE, NORDENSKIÖLD, RAINAUD en anderen meer om licht vraagt, dan valt steeds opnieuw dit verschijnsel op. Althans zoo is het mij gegaan. Van daar dan ook, dat onder het bewerken van Tasman's levensbeschrijving het denkbeeld bij mij oprees, de documenten welke in het Rijksarchief te 's Gravenhage (de bewaarplaats van de archieven der beroemde Generale Nederlandsche Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie van 1602—1800) en elders daaromtrent zijn te vinden, opnieuw te publiceeren. Het lag voor de hand, dat ik mij tot de firma Frederik Muller wendde met de vraag, of zij lust had in een dergelijke uitgave en nauwelijks behoeft het vermelding, dat deze firma, welke zich reeds zoo verdienstelijk heeft gemaakt op dit gebied, op mijn denkbeeld inging. [1])

Inmiddels besloot het bestuur van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap tot het uitgeven van een gedenkboek ter gelegenheid der viering van zijn vijfentwintigjarig bestaan. Het denkbeeld kwam ter sprake, de documenten, zoo even genoemd, door het Genootschap te doen publiceeren. In den volsten zin des woords kon een feestgave worden genoemd een werk, dat tot doel heeft, verdiensten onzer 17de en 18de eeuwsche voorouders — in de oogen van 't buitenland in de eerste plaats — nog eens en zoo beslissend als het kon in het licht te stellen. Eene hulde aan ons voorgeslacht dus, bescheiden wel is waar, maar in dezelfde richting, als de hulde door de Italianen en de bewoners van het Iberisch schiereiland in 1892 gebracht aan Amerika's ontdekker, als de hulde door Portugal in 1898 geboden aan den ontdekker van den zeeweg naar Indië.

Het onvolledige der kennis, welke nog thans wordt aangetroffen omtrent het aan-

1) Zie mijn Leven van Tasman, blz. 103, noot 10.

INTRODUCTION.

I.

OCCASION AND OBJECT OF THE PRESENT WORK.

In writing my biography of Tasman, forming part of Messrs. Frederik Muller and Co.'s edition of the Journal of Tasman's celebrated voyage of discovery of 1642—1643, I was time and again struck by the fact that the part borne by the Netherlanders in the discovery of the continent of Australia is very insufficiently known to the Dutch themselves, and altogether misunderstood or even ignored abroad. Not only those who with hypercritical eyes scrutinise, and with more or less scepticism as to its value, analyse whatever evidence on this point is submitted to them; but those others also who feel a profound and sympathetic interest in the historical study of the remarkable voyages which the Netherlanders undertook to the South-land, are almost invariably quite insufficiently informed concerning them. This fact is constantly brought home to the student who consults the more recent works published on the subject, and who fondly hopes to get light from such authors as CALVERT, COLLINGRIDGE, NORDENSKIÖLD, RAINAUD and others. Such at least has time after time been my own case. Is it wonderful, therefore, that, while I was engaged in writing Tasman's life, the idea occurred to me of republishing the documents relating to this subject, preserved in the State Archives at the Hague — the repository of the archives of the famous General Dutch Chartered East-India Company extending over two centuries (1602—1800) — and in various other places? I was naturally led to lay before Messrs. Frederik Muller and Co. the question, whether they would eventually undertake such a publication, and I need hardly add that these gentlemen, to whom the historical study of Dutch discovery has repeatedly been so largely indebted, evinced great interest in the plan I submitted to them.[1])

Meanwhile the Managing Board of the Royal Geographical Society of the Netherlands had resolved to publish a memorial volume on the occasion of the Society's twenty-fifth anniversary. Among the plans discussed by the Board was the idea of having the documents just referred to published at the expense of the Society. The name of jubilee publication could with complete justice be bestowed on a work having for its object once more to throw the most decided and fullest possible light on achievements of our forefathers in the 17th and 18th century, in a form that would appeal to foreigners no less than to native readers. An act of homage to our ancestors, therefore, a modest one certainly, but one inspired by the same feeling which in 1892 led Italy and the Iberian Peninsula to celebrate the memory of the discoverer of America, and in 1898 prompted the Portuguese to do homage to the navigator who first showed the world the sea-route to India.

How imperfect and fragmentary even in our days is the information generally

1) See my Life of Tasman, p. 103, note 10.

deel der Nederlanders in de ontdekking van het vijfde werelddeel, is vooral te zien bij buitenlanders. De reden van dit verschijnsel is m. i. wel niet alleen, maar in de eerste plaats, te zoeken in onbekendheid met onze taal. Is dit zoo, dan zou eene uitgave der documenten, waarvan hier sprake is, slechts voor een klein deel doel treffen, indien aan de uitgave dezer bewijsstukken niet werd toegevoegd eene vertaling in een der groote Europeesche talen. Natuurlijk dat hier, waar het Australië geldt, daarvoor in de allereerste plaats het Engelsch in aanmerking kwam. [1]) Deze overweging verklaart voldoende het tweetalig karakter van ons feestwerk.

Onmiddellijk sluit zich hieraan een andere omstandigheid, welke invloed uitoefende op de wijze van behandeling, bij deze uitgave gevolgd. De mindere of totale onbekendheid met onze taal bij hen, welke de geschiedenis van Australië's ontdekking tot voorwerp hunner studiën kozen, komt mij wèl voor te zijn één en zelfs de belangrijkste der factoren van de onvolledige kennis van het onderwerp dat ons bezig houdt, maar de eenige factor kan zij niet zijn. Immers, een gedeelte der documenten, der bewijsstukken voor Nederland's aandeel in Australië's ontdekking, was reeds in een wereldtaal bekend gemaakt.

In 1859 toch verscheen R. H. MAJOR's bekend werk over de *Early voyages to Terra Australis, now called Australia;* en hierin waren vertalingen opgenomen van sommige der archiefstukken en andere documenten ter zake dienende. Nu was MAJOR wel zeer onvolledig: het bleek uit het in 1868 verschenen boek van P. A. LEUPE, getiteld *De reizen der Nederlanders naar het Zuidland of Nieuw-Holland in de 17de en 18de eeuw* en uit een werk van L. C. D. VAN DIJK, dat in hetzelfde jaar als MAJOR's arbeid verscheen onder den naam *Twee togten naar de golf van Carpentaria.* Maar onvolledig mocht MAJOR zijn, veel had hij gegeven en dit vele was door de Engelsche vertaling ook toegankelijk voor hen, welke het Nederlandsch niet machtig waren. Dit moest invloed hebben op mijne wijze van bewerking: verschillende documenten, door MAJOR behandeld, behoefde ik niet in hun geheel op te nemen. Vooral niet, waar ik gelegenheid had, de resultaten van sommige onzer ontdekkingstochten op de eenvoudigste wijze aan te toonen door reproductiën van kaarten, op de tochten zelve vervaardigd; deze spreken soms duidelijker dan de omslachtige journalen, welke immers gewoonlijk (niet altijd) geen ander belang voor ons doel hebben dan het mededeelen van de gevolgde route, van de lengte- en breedtebepalingen en van de punten door de ontdekkingsreizigers aangedaan. Deze overwegingen leidden mij er toe, sommige documenten slechts te nòèmen, niet in hun geheel op te nemen. Een zelfde overweging, dat nl. mijne Tasman-uitgave in het Engelsch het licht heeft gezien, noopte mij alweder tot beperking in het publiceeren: het journaal van diens beroemden tocht van $164^2/_3$ b. v. viel natuurlijk thans buiten het kader. [2])

---

1) De vertaling is van de hand van den heer C. Stoffel te Nijmegen.

2) Geheel dit werk moet worden beschouwd als één geheel uit te maken met mijne Tasman-uitgave en met de door mij bezorgde aflevering der *Remarkable Maps,* waarin de kaart Nolpe-Dozy van $165^2/_3$ (vgl. mijn Leven van Tasman, blz. 75, v.) voorkomt. Samen geven zij al de thans bekende belangrijkste bewijsstukken voor het aandeel der Nederlanders in Australië's ontdekking.

available concerning the part borne by the Netherlanders in the discovery of the fifth part of the world, may especially be seen from the works of foreigners. This, I think, must in the first place, though not, indeed, exclusively, be accounted for by the rarity of a working acquaintance with the Dutch tongue among foreign students. On this account the publication of the documents referred to would very imperfectly attain the object in view, unless accompanied by a careful translation of these pieces of evidence into one of the leading languages of Europe; and it stands to reason that in the case of the discovery of Australia the English language would naturally suggest itself as the most fitting medium of information [1]). So much to account for the bilingual character of the jubilee publication now offered to the reader.

Closely connected with this consideration is another circumstance which has influenced the mode of treatment followed in the preparation of this work. The defective acquaintance with the Dutch language of those who have made the history of the discovery of Australia the object of serious study, or even, in the case of some of them, their total ignorance of it, certainly appears to me one, nay even the most momentous of the causes of the incomplete knowledge of the subject we are discussing; but it cannot possibly be considered the only cause, if we remember that part of the documentary evidence proving the share of the Netherlanders in the discovery of Australia has already been given to the world through the medium of a leading European tongue.

In 1859 R. H. MAJOR brought out his well-known book *Early Voyages to Terra Australis, now called Australia,* containing translations of some of the archival pieces and of other documents pertaining to the subject. And though, from P. A. LEUPE's work, entitled *De Reizen der Nederlanders naar het Zuidland of Nieuw-Holland in de 17de en 18de eeuw*, published in 1868, and from a book by L. C. D. VAN DIJK, brought out in the same year in which MAJOR's work appeared, and entitled *Twee togten naar de golf van Carpentaria*; though, I say, from these two books it became evident that MAJOR's work was far from complete, still it cannot be denied that he had given a great deal, and what he had given, had in the English translation been made accessible also to those to whom Dutch was an unknown tongue. This circumstance could not but make itself felt in my treatment of the subject, since it was quite needless to print once more in their entirety various documents discussed by MAJOR. There was the less need for such republication in cases which would admit of the results of Dutch exploratory voyages being exhibited in the simplest and most effective way by the reproduction of charts made in the course of such voyages themselves: these charts sometimes speak more clearly to the reader than the circumstantial journals which usually, though not always, are of interest for our purpose only by specifying the route followed, the longitudes and latitudes taken, and the points touched at by the voyagers. These considerations have in some cases led me only to mention certain documents, without printing them in full, and the circumstance that my Tasman publication has been brought out in English, will sufficiently account for the absence from this work of the journal of Tasman's famous expedition of 1642/3 [2]).

---

1) The English translation is the work of Mr. C. Stoffel, of Nijmegen.

2) I would have the present work considered as forming one whole with my Tasman publication and with the fascicule of *Remarkable Maps*, prepared by me, containing the Nolpe-Dozy chart of 165$^2/_3$ (Cf. my Life of Tasman, pp. 75 f.). Together they furnish all the most important pieces of evidence discovered up to now, for the share which the Netherlanders have had in the discovery of Australia.

De bewijsstukken, die dan thans óf opnieuw òf voor het eerst het licht zien, berusten alle op het Rijksarchief in Den Haag [1]), voorzoover niet het tegendeel is aangegeven. Zij zijn door mij gerangschikt naar de verschillende reizen en deze reizen zijn weder chronologisch geordend. Ik meende, dat op deze wijze het duidelijkste overzicht zoude worden verkregen van de resultaten der zwerftochten, door de Nederlanders der zeventiende en achttiende eeuw langs de kusten van Australië gedaan.

Dit toch was het doel dezer publicatie, dit en dit alleen: nog eens, zoo volledig als het mij mogelijk was, het aandeel der Nederlanders in de ontdekking van het vijfde werelddeel in het licht te stellen. Daarbij zat niet voor de lust om af te dingen op de verdiensten van andere volkeren in dit opzicht; niets anders werd bedoeld met deze feestuitgave, dan om nog eens weder de *bewijsstukken* voor de verdiensten der onzen in deze richting aan landgenooten en vreemdelingen te toonen, een opwekking tevens voor andere natiën, om, voorzooverre nog noodig, dit eveneens te doen. Toch was het met een gevoel van nationalen trots, ook weder bij dit onderzoek te zien, dat MAJOR nog altijd gelijk heeft, waar hij op p. LXXX zegt, dat **„the first authenticated discovery of any part, of the great Southland" in 1606 heeft plaats gevonden door een Nederlandsch schip,** het Duifken. Alles wat omtrent eene vroegere ontdekking van Australië wordt medegedeeld, steunt op gissingen en vermoedens, op meer niet. Met den tocht van het Duifken begint het licht te komen, niet eerder.

II.

CHRONOLOGISCHE INDEELING DER ONTDEKKINGEN DOOR DE NEDERLANDERS AAN HET VASTE LAND VAN AUSTRALIË.

Wanneer men de toevallige en opzettelijke ontdekkingstochten door de Nederlanders gedaan aan het vaste land van Australië chronologisch in tijdvakken wilde indeelen, dan zou een splitsing de voorkeur verdienen, zóó dat ieder tijdvak wordt afgesloten door een verschijning op het tooneel dezer ontdekkings- en verkenningsreizen van schepen van andere Europeesche natiën.

De eerste periode (1595—1606) zou dan een aanvang nemen met $159^5/_6$, toen JAN HUYGEN VAN LINSCHOTEN in een merkwaardig boek, zijn *Itinerario*, aan zijne landgenooten mededeelde wat hij wist omtrent het verre Oosten; zij zou worden afgesloten met de ontdekking door de Spanjaarden van de Torres-straat in 1606, eenige maanden nadat Willem Jansz. met het Duifke de Oostkust der Golf van Carpentaria had ontdekt: die ontdekkingstocht is het middelpunt dezer periode.

Het tweede tijdvak kan zich uitstrekken van 1606—1622, van de verschijning der Spanjaarden aan de uiterste noordkust van het vijfde werelddeel tot aan het jaar dat het Engelsche schip de Trial te pletter wordt gestooten op een klip ten westen van Australië's Westkust: de ontdekking van diezelfde Westkust door de Nederlanders sedert 1616 en van den Zuidwesthoek in 1622 zijn daarvan de hoofdfeiten.

---

1) Een woord van dank vinde hier een plaats aan Jhr. Mr. Th. Van Riemsdijk, algemeen Rijksarchivaris en aan Dr. T. H. Colenbrander, adjunct-archivaris bij het Rijksarchief.

The documents, here either republished or printed for the first time, are all of them preserved in the State Archives at the Hague [1]), unless otherwise indicated. They have been arranged under the heads of the consecutive expeditions, which in their turn figure in chronological order. This seemed to me the best way to enable readers to obtain a clear view of the results of the exploratory voyages made along the coasts of Australia by the Netherlanders of the seventeenth and eighteenth centuries.

For this and this only, was the object I had in view in selecting the materials for the present work: once more, as completely and convincingly as I could, to set forth the part borne by the Netherlanders in the discovery of the fifth part of the world. I have not been actuated by any desire to belittle the achievements of other nations in this field of human activity. The memorial volume here presented to the reader aims at nothing beyond once more laying before fellow-countrymen and foreigners the *documentary evidence* of Dutch achievement in this field; perhaps I may add the wish that it may induce other nations to follow the example here given as regards hitherto unpublished documents of similar nature. Still, it would be idle to deny that it was with a feeling of national pride that in the course of this investigation I was once more strengthened in the conviction that even at this day no one can justly gainsay MAJOR's assertion on p. LXXX of his book, that **"the first authenticated discovery of any part of the great Southland" was made in 1606 by a Dutch schip** the Duifken. All that is asserted regarding a so-called previous discovery of Australia has no foundation beyond mere surmise and conjecture. Before the voyage of the ship Duifken all is an absolute blank.

II.

CHRONOLOGICAL SURVEY OF THE DUTCH DISCOVERIES ON THE MAINLAND COAST OF AUSTRALIA.

If one would distribute over chronological periods the voyages of discovery, both accidental and of set purpose, made by the Netherlanders on the mainland coast of Australia, it might be desirable so to adjust these periods, that each of them was closed by the appearance in this field of discovery and exploration, of ships belonging to other European nations.

The first period, extending from 1595 to 1606, would in that case open with the years 159$^{5}/_{6}$, when JAN HUYGEN VAN LINSCHOTEN, in his highly remarkable book entitled *Itinerario*, imparted to his countrymen what he knew about the Far East; and it would conclude with the discovery of Torres Strait by the Spaniards in 1606, a few months after Willem Jansz. in the ship Duifken had discovered the east-coast of the Gulf of Carpentaria, the latter discovery forming the main interest of this period.

The second period may be made to extend from 1606 to 1622, i. e. from the appearance of the Spaniards on the extreme north-coast of the fifth part of the world, to the year in which the English ship Trial was dashed to pieces on a rock to westward of the west-coast of Australia; the discovery of this west-coast by the Dutch in and after 1616, and of the south-western extremity of the continent in 1622, constituting the main facts of the period.

1) My best thanks are due to Jhr. Th. Van Riemsdijk, LL. D., Principal Keeper, and to Dr. T. H. Colenbrander, Assistant-Keeper, of the State Archives of the Hague.

Dan nadert het bloeitijdvak van Neêrlands aandeel in Australië's ontdekking (1622—1688), afgesloten door den eersten belangrijken verkenningstocht, door Engelschen ondernomen: in 1688 doet William Dampier de Noord-westkust van Australië aan. In deze periode vallen de zeer beroemde, althans merkwaardige, reizen, van Jan Carstensz. (1623), van Pool en Pieterszoon (1636), van Tasman (1642—1644), van Van der Wall (1678), enz.

De laatste periode die wij zouden willen behandelen, begrensd door Dampier's komst en Cook's eerste verschijning in deze streken (1688—1769) is van minder gewicht, wat betreft de ontdekkingen der Nederlanders. Willem De Vlamingh's reis van 1696—1697 kan meetellen, die van Maarten Van Delft (1705) eveneens, die van Gonzal (1756) is niet geheel zonder beteekenis, maar het belang harer resultaten kan niet worden vergeleken met dat der tochten in het voorafgaande tijdperk. Buitendien, de Engelsche zeevaarders Dampier en later Cook schrijven thans hunne namen op de geschiedrollen en die namen stellen — terecht — die van onze *achttiende-eeuwsche* zeevaarders in de schaduw. De tijd der Nederlanders was de *zeventiende eeuw*.

Zóó ongeveer zou men de geschiedenis der Nederlandsche zwerftochten aan Australië's kusten chronologisch in tijdvakken kunnen indeelen. Duidelijkheidshalve komt mij voor deze Inleiding eene andere behandeling meer gewenscht voor; eene behandeling, waarbij achtereenvolgens de verschillende kuststreken, door de Nederlanders ontdekt en bezocht, worden besproken.

III.

DE NEDERLANDERS IN DE GOLF VAN CARPENTARIA [1]).

De kennis der Nederlanders, welke in 1595 naar Indië vertrokken, berustte, kan men gerust zeggen, geheel op wat hun landgenoot Jan Huygen van Linschoten hun in zijn beroemd *Itinerario* had medegedeeld. En dit was weinig of niets voorzoover het het tegenwoordige Australië betreft.

Onbekend met het feit, dat Java's Zuidkust reeds door Europeanen was omzeild, durfde Van Linschoten niet met beslistheid de eilandennatuur van Java vaststellen. Misschien was het verbonden aan het geheimzinnige **Zuidland,** de **Terra Australis,** de **Terra Incognita,** dat zich in grillige kustlijnen heette uit te strekken bezuiden Amerika, Afrika en Azië, bezuiden geheel de toen bekende wereld. Geheimzinnig was dit Zuidland zeker! Maar dit behoefde niet te beletten, dat zijn kustlijnen met namen waren gevuld: men vond er **Beach** [2]), het goudbiedende land (provincia aurifera), **Lucach, Maletur,** dat overvloeide van specerijen (scatens aromatibus). Ook vond men daaraan verbonden **Nova Guinea,** omgeven door een gordel van eilanden.

Zóó Van Linschoten [3]). Toch waren er in de Nederlanden, welke er meer van wisten. In 1597 verscheen van de hand van Cornelis Wytfliet van Leuven diens *Des-*

1) Zie omtrent de jaren 1595 tot 1644, ook mijne levensbeschrijving van Tasman, hoofdstuk XII, bldz. 88 v.v.

2) Dat Beach door de Nederlanders werd geïdentificëerd met het door hen in 1616 ontdekte Zuidland, blijkt uit No. XI, A der Documenten (blz. 14).

3) Zie No. I der Documenten met de kaarten No. 1 en 2.

We next come to the palmiest period of Dutch activity in the discovery of Australia (1622—1688), terminating with the first exploratory voyage of importance undertaken by the English, when in 1688 William Dampier touched at the north-west coast of Australia. This period embraces the very famous, at all events remarkable, voyages of Jan Carstensz (1623), of Pool and Pieterszoon (1636), of Tasman (1642—1644), of Van der Wall (1678), etc.

The last period with which we wish to deal, lies between Dampier's arrival and Cook's first visit to these regions (1688—1769), and is of secondary importance so far as Dutch discoveries are concerned. We may just mention Willem de Vlamingh's voyage of 1696—1697, and Maerten van Delft's of 1705; Gonzal's expedition (1756) is not quite without significance, but the results obtained in these voyages will not bear comparison with those achieved by the expeditions of the preceding period. Besides this, the English navigator Dampier and afterwards Captain Cook now began to inscribe their names on the rolls of history, and those names quite legitimately outshine those of the Dutch navigators of *the eighteenth century*. The palmy days of Dutch discovery fell in *the seventeenth century*.

In some such fashion the history of the Dutch wanderings and explorations on the coasts of Australia might be divided into chronological periods. The desire of being clear has, however, led me to adopt another mode of treatment in this Introduction: I shall one after another discuss the different coast-regions discovered and touched at by the Netherlanders.

III.

THE NETHERLANDERS IN THE GULF OF CARPENTARIA [1]).

We may safely say that the information concerning the Far East at the disposa of those Dutchmen who set sail for India in 1595, was exclusively based on what their countryman JAN HUYGEN VAN LINSCHOTEN had told them in his famous *Itinerario*. And as regards the present Australia this information amounted to little or nothing.

Unacquainted as he was with the fact that the south-coast of Java had already been circumnavigated by European navigators, VAN LINSCHOTEN did not venture decidedly to assert the insular nature of this island. It might be connected with the mysterious **South-land,** the **Terra Australis,** the **Terra Incognita,** whose fantastically shaped coast-line was reported to extend south of America, Africa and Asia, in fact to the southward of the whole then known world. This South-land was a mysterious region, no doubt, but this did not prevent its coast-lines from being studded with names equally mysterious: the charts of it showed the names of **Beach** [2]), the gold-bearing land (provincia aurifera), of **Lucach,** of **Maletur,** a region overflowing with spices (scatens aromatibus). Forming one whole with it, figured **Nova Guinea**, encircled by a belt of islands.

So far the information furnished by VAN LINSCHOTEN [3]). At the same time, however, there were in the Netherlands persons who had other data to go by. In 1597 CORNELIS

1) As regards the period extending from 1595—1644, see also my Life of Tasman, Ch. XII, pp. 88ff.

2) That the Dutch identified Beach with the South-land discovered by them in 1616, is proved by No. XI A of the Documents (p. 14).

3) See No. I of the Documents, with charts Nos. 1 and 2.

criptionis Ptolemaicae augmentum. Op een der kaarten wordt niet alleen Java als eiland geteekend, maar wordt ook Nieuw-Guinea afgescheiden van de Terra Australis en als afzonderlijk eiland beschouwd. Is aan deze kaart [1]) waarde te hechten in zooverre dat men mag aannemen, dat het bestaan der **Torresstraat** aan WYTFLIET bekend was? Ik zou het niet durven doen. Deze kaart toch geeft overigens zoo geheel weder de vage vermoedens van een Zuidland, waarmede andere kaarten van dien tijd worden gevuld, dat WYTFLIET's afscheiding tusschen Nieuw-Guinea en Terra Australis m. i. niet mag worden aangenomen als een bewijs van het aan hem werkelijk bekend-zijn van Straat-Torres, zonder aanwijzingen, waarop dat denkbeeld van hem is gegrond. Die aanwijzingen nu ontbreken geheel: WYTFLIET zelf geeft ze niet en bij anderen vindt men ze evenmin [2]).

Keeren wij na deze uitweiding terug tot het standpunt der Noord-Nederlanders, die in 1595 voor het eerst naar Indië togen. Hun weten was stukwerk; zij wisten, dat zij niets wisten. Maar hun handelsbelang bracht al spoedig mede, te trachten, hunne kennis omtrent de Oostelijke streken te vermeerderen. Wat was toch eigenlijk dat Nieuw-Guinea voor een land? Reeds in 1602 ging men op kondschap uit bij bewoners van naburige eilanden, maar deze hadden van »dat eylant van Nova-Guinea geen wissicheyt" [3]). Toen toog men er zelf op uit om te trachten, die »wissicheyt" te verkrijgen: men had van Nieuw-Guinea's goud hooren spreken!

Den 28 November 1605 verliet het **Duifken** onder **Willem Jansz.** de haven van Bantam met bestemming naar Nieuw-Guinea. Het scheepje keerde vóór Juni in Banda van zijn reis terug. Welke resultaten had deze opgeleverd, wat hadden Willem Jansz. en de zijnen gezien? Het journaal van den tocht is niet tot ons gekomen; de resultaten er van moeten wij uit andere gegevens opmaken. Gelukkig ontbreken deze niet. Een Engelsch scheepskapitein vertoefde in Bantam, toen het Duifken vertrok en toen de eerste berichten omtrent zijn wedervaren die stad bereikten. Authentieke documenten van 1618, 1623, 1644 maken van den tocht melding. Vooral het journaal van een lateren tocht, dien van Carstensz. in 1623, is belangrijk aan gegevens voor de reis zijns voorgangers in 1605/6 [4]).

Wij kunnen op grond van die gegevens het volgende als vaststaand aannemen. Het Duifken bereikte de Zuid-Westkust van Nieuw-Guinea op ongeveer 5° Zuider-Breedte, ging die kust langs in Zuid-oostelijke [5]) richting en passeerde de zee-engte, thans **Straat-Torres** geheeten. Heeft Willem Jansz. die engte voor een straat aangezien of slechts voor een inham? Waarschijnlijk heeft hij deze vraag geheel onbeslist gelaten. Immers Carstensz. en de zijnen in 1623 meenden op grond eener hun medegegeven kaart »een open" te vinden [6]). Moeilijk kan hiermede iets anders zijn bedoeld dan de Torresstraat. Is dit zoo, dan blijkt echter duidelijk, dat Jansz. het vraagstuk niet heeft opgelost, maar

---

1) Bij COLLINGRIDGE, Discovery, p. 219 komt een ruwe schets dezer kaart voor.

2) Vgl. ook mijn levensbeschrijving van Tasman, bldz. 89 en noot 8).

3) Zie No. II der Documenten.

4) Zie hierna op bldz. 28, 42, 43, 45. Deze gegevens zullen COLLINGRIDGE's twijfel (Discovery, p. 245), of het Duifken Zuidelijker is geweest dan 8° 15', wel opheffen.

5) Over de namen, toen langs die Zuidkust aan verschillende gedeelten der kust gegeven, zie mijn levensbeschrijving van Tasman, bldz. 90—91 en de kaart no. 3 op bldz. 5 hierachter.

6) Zie beneden, bldz. 47, 66.

WIJTFLIET of Louvain brought out his *Descriptionis Ptolomaicae augmentum*, which among the rest contained a chart on which not only Java figured as an island, but which also represented New Guinea as an island by itself, separated from Terra Australis. The question naturally suggests itself, whether this chart [1]) will justify the assumption that the existence of **Torres Strait** was known to WIJTFLIET I, for one, would not venture to infer as much, seeing that in other respects this chart so closely reproduces the vague conjectures touching a supposed Southland found on other charts of the period, that WIJTFLIET's open passage between New Guinea and Terra Australis cannot, I think, be admitted as evidence that he actually knew of the existence of Torres Strait, in the absence of any indications of the basis on which this notion of his reposed. Such indications, however, are altogether wanting: none are found in WIJTFLIET's work itself, and other contemporary authorities are equally silent on the point in question [2]).

After this digression let us return to the stand-point taken up by the North-Netherlanders who first set sail for the Indies in 1595. They "knew in part" only: they were aware that they knew nothing with certitude. But their mercantile interests very soon induced them to try to increase and strengthen their information concerning the regions of the East. What sort of country after all was this much-discussed New-Guinea, they began to ask. As early as 1602 information was sought from the natives of adjacent islands, but these proved to have "no certain knowledge of this island of Nova Guinea" [3]). The next step taken was the sending out of a ship for the purpose of obtaining this "certain knowledge": there were rumours afloat of gold being found in New Guinea!

On the 28th of November 1605 the ship **Duifken**, commanded by **Willem Jansz.**, put to sea from Bantam with destination for New Guinea. The ship returned to Banda from its voyage before June of the same year. What were the results obtained? What things had been seen by Willem Jansz. and his men? The journal of the Duifken's voyage has not come down to us, so that we are fain to infer its results from other data, and fortunately such data are not wanting. An English ship's captain was staying at Bantam when the Duifken put to sea, and was still there when the first reports of her adventures reached the said town. Authentic documents of 1618, 1623, and 1644 are found to refer to her voyage. Above all, the journal of a subsequent expedition, the one commanded by Carstensz. in 1623, contains important particulars respecting the voyage of his predecessors in 160$^5/_6$ [4]).

On the basis of these data we may safely take for granted the following points. The ship Duifken struck the south-west coast of New Guinea in about 5° S. Lat., ran along this coast on a south-east course [5]), and sailed past the narrows now known as **Torres Strait**. Did Willem Jansz. look upon these narrows as an open strait, or did he take them to be a bay only? My answer is, that most probably he was content to leave this point altogether undecided; seeing that Carstensz. and his men in 1623 thought to find an "open passage" on the strength of information given by a chart with which they had been furnished. [6]) This "open passage" can hardly refer to anything

1) COLLINGRIDGE, Discovery, p. 219, has a rough sketch of it.

2) Cf. also my Life of Tasman, p. 89, and Note 8)

3) See No. II of the Documents.

4) See pp. 28, 42, 43, 45 *infra*. I trust that these data will go far to remove COLLINGRIDGE's doubt (Discovery, p. 245) as to whether the ship Duifken sailed farther southward than 8° 15'.

5) As regards the names given on this expedition to various parts of this coast, see my Life of Tasman, pp. 90—91, and chart No. 3 on p. 5 *infra*.

6) See pp. 47, 66 *infra*.

open gelaten. In elk geval is hij voorbij de straat gezeild, waarlangs eenige maanden na hem **Luiz Vaez de Torres** van het Oosten naar het Westen zou zeilen.

Jansz. heeft verder de Oostkust der Golf van Carpentaria verkend tot ongeveer 13° 45′. Dit punt, het uiterste door hem bereikt, noemde hij **Kaap-Keerweer.** Dat onze schipper het vraagstuk, of Nieuw-Guinea en het verder door hem bezochte land aan elkander waren verbonden, niet heeft opgelost, blijkt ook hieruit, dat nog na hem óók de Oostkust der golf van Carpentaria Nieuw-Guinea werd genoemd door de Nederlanders. Trouwens deze dwaling is steeds door de Nederlandsche ontdekkingsreizigers der 17de en 18de eeuw behouden. Wel is twijfel daaromtrent bij hen opgekomen [1]), maar die twijfel is niet weggenomen.

De bestuurders der O. I. C. lieten het niet bij deze ééne poging, om meer licht te verkrijgen [2]) aangaande deze oostelijk gelegen streken, het **Zuidland-Nova Guinea,** zooals zij het noemden met een voor hunne kennis daaromtrent kenschetsenden naam. Maar pas in 1623 werd weder een reis ondernomen, welke licht verspreidt over de Golf van Carpentaria: het is de reis der **Pera** en **Arnhem** onder **Jan Carstensz.** en **Willem Joosten van Colster** of **van Coolsteerdt** [3]).

Ook bij deze gelegenheid werd eerst de Zuidwestkust van Nieuw-Guinea aangedaan en toen in Oostelijke richting verder gezeild. De Torres-straat werd wederom langs gevaren, maar aangezien voor een **Drooge bocht,** [4]) »daer als in een cauw . . . , in geseylt waeren"; de dwaling, dat Nieuw-Guinea en het tegenwoordige Australië één geheel uit zouden maken, werd dus bestendigd. De Oostkust der Golf van Carpentaria, »'t land van Nova Guinea", werd toen gevolgd tot ongeveer 17° 8′ **(Staten-rivier),** vanwaar de terugreis werd ondernomen. [5]) Verschillende namen werden gegeven langs die kust. [6])

Op dezen zelfden tocht is ook ontdekt **Arnhemsland** aan de Westkust der Golf van Carpentaria en hoogstwaarschijnlijk ook het z.g. **Groote eyland** of **Van der Lijns-eiland (Van Speultsland).** [7]) Geheel echter het zuidelijk gedeelte der golf bleef onbezocht.

De eer, dit gedeelte der golf het eerst, op zijn tweede beroemde reis — in 1644 — op de **Limmen,** de **Zeemeeuw** en de **Brak** te hebben bezeild, komt toe aan onzen **Abel Janszoon Tasman** met **Frans Jacobszoon Visscher** en zijne andere wakkere medestanders. [8]) **Abel Tasman's passagie** van 1644 liep alweder langs de Zuidwestkust van Nieuw-Guinea; alweder loste ook Tasman niet op het vraagstuk van de

---

1) Zie o. a. een rapport van een bekenden ambtenaar der O. I. C., G. E. Rumphius, dagteekenende van nà 1685, bij Leupe, Nieuw-Guinea, blz. 86: „De Drooge bocht, alwaar men gist, dat Nova-Guinea van het andere Zuidland afgescheiden is, door een straat in de groote Zuidzee uitkomende, hoewel ons volk wegens ondiepte daardoor niet hebben kunnen geraken en dierhalve nog onzeker is, of deze straat doorgaat.

2) Zie beneden, bldz. 6, 7—8, 13 en noot 2).

3) Zie de documenten onder no. XIV (bldz. 21 vv.) en vooral kaart no. 7 op blz. 46.

4) Zie over de pogingen, om dit ondiep water te verkennen, beneden, bldz. 33—34.

5) Zie beneden, bldz. 37.

6) Zie hiervoor vooral de kaart op bldz. 46. — Vgl. mijne levensbeschrijving van Tasman, bldz. 99—100.

7) Zie mijn Tasman, bldz. 101—102; en beneden, bldz. 47—48.

8) Zie mijn Tasman, bldz. 115—118 en vooral de kaart No. I bij mijne Tasman-uitgave. Ook kaart 14 van de thans verschijnende publicatie, welke bijna alles geeft wat de Nederlanders ongeveer 1700 wisten van Australië, kan goede diensten bewijzen.

else than Torres Strait. But in that case it is clear that Jansz. cannot have solved the problem, but must have left it a moot point. At all events he sailed past the strait, through which a few months after him **Luiz Vaez de Torres** sailed from east to west.

Jansz. next surveyed the east-coast of the Gulf of Carpentaria as far as about 13° 45′. To this point, the farthest reached by him, he gave the name of **Kaap-Keerweer** [Cape Turn-again]. That skipper Jansz. did not solve the problem of the existence or non-existence of an open passage between New Guinea and the land afterwards visited by him, is also proved by the circumstance that even after his time the east-coast of the Gulf of Carpentaria was also called New Guinea by the Netherlanders. Indeed, throughout the 17th and 18th centuries the Dutch discoverers continued in error regarding this point. They felt occasional doubts on this head [1]), it is true, but these doubts were not removed.

The Managers of the E. I. C. did not remain content with this first attempt to obtain more light [2]) as regards these regions situated to eastward, **the Southland-Nova Guinea** as they styled it, using an appellation characteristic of their degree of knowledge concerning it. But it was not before 1623 that another voyage was undertaken that added to the knowledge about the Gulf of Carpentaria: I mean the voyage of the ships **Pera** and **Arnhem,** commanded by **Jan Carstensz.** and **Willem Joosten van Colster** or **Van Coolsteerdt** [3])

On this occasion, too, the south-west coast of New Guinea was first touched at, after which the ships ran on on an eastern course. Torres Strait was again left alongside, and mistaken for a **Drooge bocht,** [4]) "into which they had sailed as into a trap," and the error of New Guinea and the present Australia constituting one unbroken whole, was in this way perpetuated. The line of the east-coast of the Gulf of Carpentaria, "the land of Nova Guinea", was then followed up to about 17° 8′ **(Staten river),** whence the return-voyage was undertaken [5]). Along this coast various names were conferred. [6])

In the course of the same expedition discovery was also made of **Arnhemsland** on the west-coast of the Gulf of Carpentaria, and almost certainly also of the so-called **Groote Eyland** or **Van der Lijns island (Van Speultsland)** [7]). The whole of the southern part of the gulf remained, however, unvisited.

The honour of having first explored this part of the gulf in his second famous voyage of 1644 is due to our countryman **Abel Janszoon Tasman** together with **Frans Jacobszoon Visscher** and his other courageous coadjutors in the ships **Limmen Zeemeeuw** and **Brak** [8]). **Abel Tasman's passagie** [course] of 1644 lay again along the south-west coast of New Guinea; again also Tasman left unsolved the problem of

---

1) See *inter alia* a report of a well-known functionary of the E. I. C., G. E. Rumphius, dated after 1685, in Leupe Nieuw-Guinea, p. 86: "The Drooge bocht [shallow bay], where Nova-Guinea is surmised to be cut off from the rest of the Southland by a passage opening into the great South-Sea, though our men have been unable to pass through it owing to the shallows, so that it remains uncertain whether this strait is open on the other side."

2) See pp. 6, 7—8, 13 and note 2) *infra*.

3) See the Documents under No. XIV (pp. 21 ff.), and especially chart No. 7 on p. 46.

4) As regards the attempts to survey and explore this shallow water, see *infra* pp. 33—34.

5) See p. 37 below.

6) As regards this, see especially the chart on p. 46. — Cf. my Life of Tasman, pp. 99—100.

7) See my Life of Tasman, pp. 101—102; and pp. 47—48 below.

8) See my Life of Tasman, pp. 115—118, and especially chart No. I of the Tasman Folio. Much information may also be gathered from chart No. 14 of the present work, since it registers almost the whole amount of Dutch knowledge about Australia *circa* 1700.

scheiding tusschen Nieuw-Guinea en Australië; de Straat Torres werd alweder aangezien voor een baai. Vervolgens werd de Oostkust van de Golf van Carpentaria nader verkend en verscheidene nieuwe namen, vooral van rivieren, werden hier op deze kust, welke ongeveer dezen tijd den naam **Carpentaria** zal hebben verkregen, gegeven; namen, waarvan er vele thans nog op de kaart prijken. Na de Oostkust kwam de Zuidkust der golf aan de beurt. Hier waren de resultaten van het onderzoek minder steekhoudend. Zoo zag Tasman het eiland, dat thans den naam draagt van **Mornington-eiland** aan voor een deel van het vaste land; eveneens deed hij dit met **Maria-eiland** in **Limmensbocht.** Overigens werd de kustlijn ook van de Zuidkust uitnemend aangegeven, wanneer men in aanmerking neemt de hulpmiddelen, welke den zeelieden van 't midden der 17de eeuw ten dienste stonden. Ook de Westkust der golf werd op dezen tocht langs gezeild en verkend; Tasman zeilde tusschen deze kust en het **Groote (Van der Lijn's) eiland** door.

Thans was dus geheel de lijn der kusten, welke de Golf van Carpentaria insluiten langs gezeild en in kaart gebracht. De waarde van Tasman's ontdekkingen in dit deel van Australië valt onmiddellijk in het oog, wanneer men b.v. de kaart van den opperstuurman De Leeuw [1]) welke den tocht van 1623 medemaakte of die van Keppler van 1630 [2]) legt naast Tasmans kaart van 1644 [3]) of naast die van Isaac De Graaff, ongeveer 1700 vervaardigd, [4]) welke de resultaten van Tasmans tocht van 1644 ten aanzien der Golf van Carpentaria tamelijk voldoende aangeeft. Ofschoon Tasmans reis van 1644 geen volledig licht geeft omtrent de kustlijn der Golf, ofschoon onnauwkeurigheden gemakkelijk zijn aan te geven, is de vooruitgang door die reis van onze kennis daaromtrent zoo groot, dat met het volste recht kan worden gezegd, dat, terwijl de Oostkust der golf haar ontdekking heeft te danken aan Jansz (1606) en Carstensz (1623), de Zuid- en 't grootste deel der Westkust door Tasman zijn bekend geworden.

Het zou meer dan een eeuw duren, voordat Nederlandsche onderzoekers opnieuw de Golf van Carpentaria zouden bezoeken. In 1756 werden door **Jean Etienne Gonzal** en in hetzelfde jaar door **Lavienne Lodewijk Van Asschens** de Oost- en Westkusten daarvan bezocht [5]). Veel belang heeft deze tocht niet, wat betreft de verkenning der kustlijnen; maar meer dan hunne voorgangers zijn deze onderzoekers in aanraking gekomen met de inboorlingen; wat vooral Gonzal daaromtrent mededeelt is niet zonder belang. Ook Gonzal ging eerst de Zuidwestkust van Nieuw-Guinea aandoen en kwam daarna (alweder zonder de eigenlijke natuur van Torres-straat te leeren kennen) aan de Oostkust der Golf, welke hij tot circa 13° Z.B. vervolgde [6]), om daarna over te steken naar de Westkust. Wat dáár werd verricht is van weinig waarde. De wederwaardigheden van Van Asschens zijn van geen groot belang; alleen is opmerkelijk, wat hij zegt, dat de Oostkust der Golf naar zijn bevinding „wel 12 mijlen oostelijker" lag dan de vroegere kaarten aanwezen, een opmerking, welke waarheid bevat, daar Tasman inderdaad die kust te veel westelijk schijnt te hebben aangegeven.

---

1) No. 7 op bldz. 46.
2) No. 6 op bldz. 10.
3) Kaart I mijner Tasman-uitgave.
4) No. 14 beneden.
5) Zie beneden, No. XXXVI.
6) De namen, door hem dáár uitgedeeld, zijn voldoende te kennen uit het document onder No. XXXVI.

the passage through between New Guinea and Australia: Torres Strait was again mistaken for a bay. The east-coast of the Gulf of Carpentaria was next further explored, and various new names were conferred especially on rivers on this coast, which most probably got the name of **Carpentaria** about this time; of the names then given a great many continue to figure in modern maps. After exploring the east-coast, Tasman turned to the south-coast of the gulf. In this latter case the results of the exploration proved to be less trustworthy afterwards. Thus Tasman mistook for a portion of the mainland the island now known as **Mornington Island**; the same mistake he made as regards **Maria Eiland** in **Limmensbocht**. For the rest however, the coast-line also of the south-coast was delineated with what we must call great accuracy if we keep in mind the defective instruments with which the navigators of the middle of the seventeenth century had to make shift. The west-coast of the gulf, too, was skirted and surveyed in this voyage; Tasman passed between this coast and the **Groote (Van der Lijn's) eiland.**

The entire coastline enclosing the Gulf of Carpentaria had accordingly now been skirted and mapped out. The value of Tasman's discoveries in this part of Australia directly appears, if we lay side by side, for instance, the chart of the upper-steersman De Leeuw [1]), who formed part of the voyage of 1623, or Keppler's map of 1630 [2]); and Tasman's chart of 1644 [3]), or Isaac De Graaff's made about 1700 [4]), which last gives a pretty satisfactory survey of the results of Tasman's voyage of 1644 so far as the Gulf of Carpentaria is concerned. Although Tasman's expedition of 1644 did not yield complete information respecting the coast-line of the Gulf, and although it is easy to point out inaccuracies, the additions made by this voyage to our knowledge on this point are so considerable that we may say with complete justice that while the discovery of the east-coast of the Gulf is due to Jansz. (1606) and Carstensz. (1623), it was Tasman who made known the south-coast and the greater part of the west-coast.

More than a century was to elapse before Dutch explorers again were to visit the Gulf of Carpentaria. In 1756 the east- and west-coast of it were visited first by **Jean Etienne Gonzal** and next by **Lavienne Lodewijk van Asschens** [5]). The expedition is of little interest as regards the surveying of the coast-line, but these explorers got into more frequent contact with the natives than any of their predecessors; what especially Gonzal reports on this subject, is certainly worth noting. Gonzal also first touched at the south-west coast of New Guinea, and next, again without becoming aware of the real character of Torres Strait, sailed to the east-coast of the Gulf, skirting the same up to about 13° S. Lat., after which he crossed to the west-coast. What he did there is of little interest. Van Asschen's experiences are of even less importance for our present purpose. One remark of his, however, is worth noting: he states namely that he found the east-coast of the Gulf of Carpentaria [6]) to be "fully 12 miles more to eastward" than the charts at his disposal had led him to believe; and it would really seem to be a fact that Tasman had placed this coast too far to westward.

---

1) No. 7 on p. 46.
2) No. 6 on p. 10.
3) Chart No. I in the Tasman Folio.
4) No. 14 below.
5) See No. XXXVI *infra*.
6) The names there conferred by him on various parts of the coast, may be sufficiently gathered from Document No XXXVI.

IV.

DE NEDERLANDERS AAN DE NOORDWESTKUST VAN AUSTRALIË.

Ik heb vroeger [1]) trachten aan te toonen, dat de ontdekking van **Arnhemsland** zonder eenigen twijfel moet worden toegeschreven aan de reis van het jacht Arnhem onder **Van Colster** of **Van Coolsteerdt** in 1623. Daar wij het journaal en de kaarten van dien tocht niet meer bezitten, ontbreken ons de belangrijkste gegevens, om nauwkeurig vast te stellen, tusschen welke lengtegraden dit toen ontdekte Arnhemsland zich heeft uitgestrekt. Ten westen daarvan moeten worden gezocht **Van Diemens-** en **Maria's Land,** die in 1636 door **Pieter Pieterszoon** met de **Cleen Amsterdam** en **Wesel** werden aangedaan [2]). Pieterszoon is zonder twijfel zoover in westelijke richting gezeild dat hij **Dundas-straat** heeft gepasseerd en de westkust van **Melville-eiland** heeft bereikt (**Roode Hoek**). Dundas-straat heeft hij beschouwd als een baai, niet als een straat; hij heeft dus Melville-eiland aangemerkt als een deel van het vaste land (**Van Diemens-land**)[3]), niet als een eiland.

Op deze beide reizen van 1623 en 1636 is dus geheel de Noordwestkust, van **Melville-baai** tot **Melville-eiland,** door Nederlandsche schepen verkend. Maar bij gebrek aan kaarten op die reizen opgemaakt, is onze wetenschap, of de kustlijn juist is getraceerd kunnen worden, onvolledig. Ook hier wordt meer licht gebracht door de bekende kaart van 1644, waarop de resultaten van Tasmans reizen zijn weêrgegeven. **Tasman** bezeilde geheel de kust, maar ook hier waren zijne waarnemingen niet in allen deele nauwkeurig. Zoo is niet juist door hem weêrgegeven de ligging van **Wessel-eiland** en van de eilanden ten Zuiden daarvan gelegen ten opzichte van het vaste land; evenmin heeft hij de juiste natuur van Dundas-straat en van de **Van Diemens-golf** geconstateerd, zoodat ook bij hem Melville-eiland een deel van het vaste land uitmaakt. Maar overigens geeft Tasman's kaart ook hier de kustlijn bij benadering zóó juist weder, dat het ons niet de minste moeite kost, [4]) de resultaten der Nederlandsche ontdekkingstochten op die kust van Australië op de tegenwoordige kaarten aan te geven.

Veel nauwkeuriger echter dan Tasman's kaart is die welke in 1705 werd opgemaakt van de reis der schepen de **Vossenbosch,** de **Waijer** en **Nova-Hollandia** onder bevel van **Maarten van Delft.** [5]) Zij kan tevens dienen om Tasman's ontdekkingen en die zijner voorgangers op te helderen. Jammer daarom, dat zij slechts een betrekkelijk klein deel der Noordwestkust behandelt, nl. het gedeelte, dat zich uitstrekt van **Bathurst-eiland** en den uitersten Westhoek van **Melville-eiland** tot **Coburg-Schiereiland** en **Croker-eiland.** Ook nu weder werd de juiste natuur van de Dundas-straat en van de Van Diemens-golf niet ontdekt. [6])

---

1) Zie mijne Tasman-uitgave bldz, 100—102; en de documenten onder No. XIV, 2.

2) Zie de documenten onder No. XXV.

3) **Maria-land** is gelegen bewesten Arnhems-land en onmiddellijk beoosten Van Diemens-land.

4) Ook kaart No. 14 beneden kan ons hierbij zeer goed van dienst zijn.

5) Zie de documenten onder No. XXXIII en de kaart No. 15.

6) Ik geef hier de plaatsnamen welke op deze kaart voorkomen, daar de reproductie op kleine schaal moest plaats vinden en de namen dien ten gevolge niet met het bloote oog waarneembaar zijn. Van West naar Oost volgen ze aldus: Kliphoek, Duivelsklip, Droge Hoek, Boompjeshoek, *Witte Hoek,* Noordhoek van *Van Diemens Land,* Waterplaets, Vuyle Bocht, Vuijl Eijland, Hoek van Goede Hoop, Hoefyzer Hoek, Fortuyns Hoek, Schrale Hoek, Valsche Westhoek, Valsche Bocht, Bedriegers Hoek, Westhoek van *3 Bergen's* bocht of Vossenbos Ruyge Hoek, Orangie Hoek, *Witte Hoek,* Waterplaats, *Alhier liggen drie bergen,* Toppershoedje, Oosthoek van *Drie Bergens* bocht, Scherpen Hoek, Vlacke Hoek, Westhoek en Oosthoek (Van) *Mariaes Land,* Maria's hoek, de Konijnenberg, Marten Van Delft's baai, Pantjallingshoek Rustenburg, Wajershoek, Hoek van Onier, Hoek van Canthier, P. Frederiksrivier, Jan Melchers Hoek, Pieter Frederiks Hoek, Roseboomshoek, W. Sweershoek, Hoek van Calmoerie.

IV.

THE NETHERLANDERS ON THE NORTH-WEST COAST OF AUSTRALIA.

In a previous work [1]) I have attempted to show that the discovery of **Arnhemsland** must beyond any doubt be credited to the voyage of the yacht **Arnhem,** commanded by **Van Colster** or **Van Coolsteerdt,** which took place in 1623. Since the journal and the charts of this voyage are no longer available, we are without the most important data for determining with certainty between what degrees of longitude the Arnhemsland then discovered was situated. To westward of it must be sought **Van Diemens-** and **Maria's land,** touched at in 1636 by **Pieter Pieterszoon** with the ships **Cleen Amsterdam** and **Wesel** [2]). There can be no doubt that Pieterszoon must have sailed far enough to westward to have passed **Dundas Strait,** and to have reached the western extremity of **Melville Island** (**Roode hoek** = red point). He took Dundas Strait to be not a strait, but a bay, and accordingly looked upon Melville Island not as an island, but as a portion of the mainland (**Van Diemensland**) [3]).

In the course of these two voyages of 1623 and 1636, therefore, the whole of the north-west coast from **Melville Bay** to **Melville Island** was surveyed by Dutch ships. But in the absence of charts made on these voyages it is impossible for us to say with certainty, whether the coastline can have been traced with correctness. On this point also more light is thrown by the well-known chart of 1644, in which the results of Tasman's voyages are recorded. Tasman sailed along the whole of the coast, but in this case too, his observations were not on all points accurate. Thus the situation of **Wessel-eiland** and the islets south of it, with respect to the mainland, is not given correctly by him; nor has he apprehended the real character of Dundas Strait and of **Van Diemen's Gulf,** so that also according to him Melville island forms part of the mainland. But for the rest Tasman's chart also in this case approximately reproduces the coast-line with so much correctness, that we find it quite easy [4]) to point out on the maps of our time the results of the Dutch voyages of discovery in this part of the Australian coast.

Far more accurate, however, than Tasman's chart is the chart which in 1705 was made of the voyage of the ships **Vossenbosch, de Waijer** and **Nova-Hollandia,** commanded by **Maarten van Delft** [5]). This chart may at the same time be of service to elucidate Tasman's discoveries and those of his predecessors. It is to be regretted, therefore, that it only embraces a comparatively small portion of the north-west coast, namely the part extending from the west-coast of **Bathurst island** and the western extremity of **Melville island** to the eastern part of **Coburg peninsula** and **Croker-island.** This time again the real character of Dundas Strait and Van Diemens Gulf were not ascertained [6]).

1) See my Life of Tasman, pp. 100—102, and the Documents under No. XIV, 2 *infra*.

2) See the Documents under No. XXV.

3) **Maria-land** lies immediately to eastward of Van Diemens-land, and to westward of Arnhems-land.

4) Chart No. 14 below may also be of excellent service here.

5) See the Documents under No. XXXIII and Chart No. 15.

6) I subjoin the names of localities that are found in this chart, since the reproduction had to be made on too small a scale to allow of the names being distinctly visible to the naked eye. Going from west to east they are the following: Kliphoek, Duivelsklip, Droge Hoek, Boompjeshoek, *Witte Hoek*, Noordhoek van *Van Diemens Land*, Waterplaets, Vuyle Bocht, Vuijl Eijland, Hoek van Goede Hoop, Hoefyzer Hoek, Fortuyns Hoek, Schrale Hoek, Valsche Westhoek, Valsche Bocht, Bedriegers Hoek, Westhoek van *3 Bergen's* bocht of Vossenbos Ruyge Hoek, Orangie Hoek, *Witte Hoek*, Waterplaets, *Alhier liggen drie bergen*, Toppershoedje, Oosthoek van *Drie Bergens* bocht, Scherpen Hoek, Vlacke Hoek, Westhoek en Oosthoek (van) *Mariaes Land*, Maria's hoek, de Konijnenberg, Marten Van Delft's baai, Pantjallings Hoek, Rustenburg, Wajershoek, Hoek van Onier, Hoek van Canthier, P. Frederiksrivier, Jan Melchers Hoek, Pieter Frederiks Hoek, Roseboomshoek, W. Sweershoek, Hoek van Calmoerie.

V

DE NEDERLANDERS AAN AUSTRALIË'S WEST- EN ZUIDWESTKUST.

In 1616 deed het Nederlandsch schip de **Eendracht** onder bevel van **Dirk Hartogs** op zijn reis van Kaap de Goede Hoop naar Batavia onverwacht »differente eijlanden, doch onbewoont" aan: de eerste verkenning van Australië's Westkust had plaats gevonden.[1]) Reeds in 1619 was die kust, op deze toevallige wijze ontdekt geworden, bekend onder den naam **Eendrachtsland** of **'t Land van de Eendracht**. Hoe vaag de kennis was van de kustlijn, toen gevonden, en van hare uitgestrektheid wordt niet onjuist weêrgegeven in een hier gereproduceerd wereldkaartje,

V.

THE NETHERLANDERS ON THE WEST- AND SOUTH-WEST COAST OF AUSTRALIA.

In the year 1616 the Dutch ship **Eendracht**, commanded by **Dirk Hartogs**, on her voyage from the Cape of Good Hope to Batavia unexpectedly touched at "divers islands, but uninhabited," and thus for the first time surveyed part of the west-coast of Australia.[1]) As early as 1619 this coast, thus accidentally discovered, was known by the name of **Eendrachtsland** or **Land van de Eendracht**. The vagueness of the knowledge respecting the coast-line then discovered, and its extent, is not unaptly illustrated in a small map of the world reproduced as below, and found in

DE LUNDO.

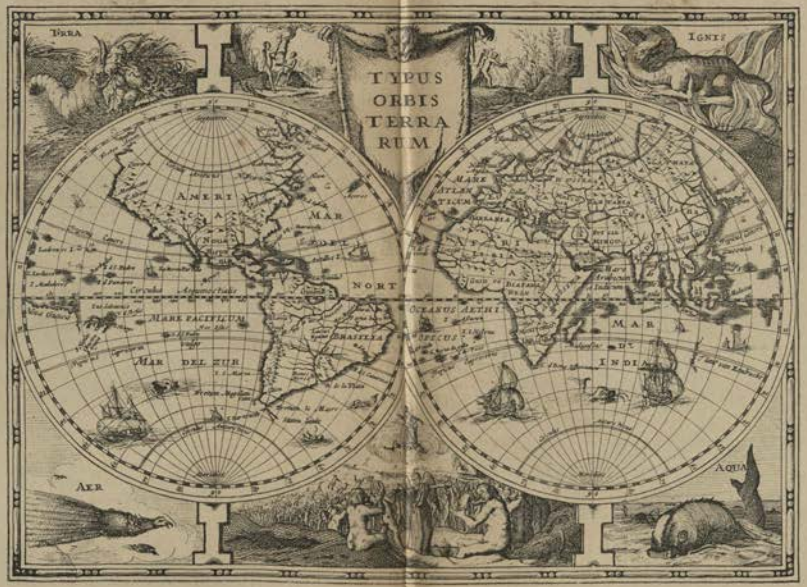

No. 18.

1) Zie hieromtrent de documenten sub VII (p. 8 v.). — Deze bewijsstukken hebben zeker wel de waarde van „documents immediately describing" Hartogs's ontdekking.

No. 18.

1) See on this point the Documents sub No. VII (pp. 8 f.). — It will hardly be denied that these pieces of evidence may justly be called "documents immediately describing" Hartogs's discovery.

't welk wordt aangetroffen in GERARDI MERCATORIS *Atlas sive Cosmographicae Meditationes de Fabrica mundi et fabricati figura.* De novo ..... auctus studio JUDOCI HONDIJ (Amsterodami; Sumptibus Johannis Cloppenburgij Anno 1632)[1]). Legt men echter deze wereldkaart naast de kaart van KEPPLER van 1630,[2]) dan ziet men, dat Hondius niet volledig heeft gegeven, wat toen in Europa bekend was omtrent wat sedert 1616 door de Europeanen aan licht was verspreid aangaande de lijnen van Australië's Westkust. Immers daar vindt men behalve de Engelsche ontdekking van de **Trial-Klippen** (1622)[3]) en de met vette letters aangegeven benaming „'T Landt van Eendracht", de volgende namen (blijkens de fijnere letters meer als onderdeelen van Eendrachtsland beschouwd) van 't Noorden naar 't Zuiden aangegeven: **Jac. Rommer Revier**,[4]) Dirck Hartogs ree, F. Houtmans aebrooleus en Dedells landt. Er is meer: op deze kaart van Keppler is aangegeven de Zuidwestkust van Australië.

Vanwaar al die namen? Men vindt op de kaarten van **Hessel Gerritsz.** van 1627[5]) en die van 1618[6]), op de plaat waarvan later verbeteringen zijn aangebracht, de oplossing van die vraag en tevens nog andere nieuwe gezichtspunten. Vooral die van 1627 is merkwaardig. **Gerritsz.**, toen de officieele kaartenmaker van de O. I. C., heeft deze „caert van 't Landt van d' Eendracht t' samengesteld uyt de Journalen ende afteykeningen der Stierluyden"; uit authentieke gegevens dus[7]). Uitnemend heeft Gerritsz. zich van zijn taak gekweten; duidelijk is het overzicht, door hem gegeven van de (toevallige) ontdekkingen van de onzen aan Australië's Westkust. Het Land van de Eendracht beslaat op deze kaart van 1627 een aanzienlijke plaats. Het wordt in 't Noorden begrensd door de „**Willemsrivier**", in Juli 1618 ontdekt door de **Mauritius** onder bevel van **Willem Janszoon**[8]). Deze „rivier" ligt volgens deze kaart op ongeveer 21° 45' Z.B., maar juiste gegevens daaromtrent heeft men niet. Vergelijkt men Hessel Gerritsz's kaart met die, waarop ± 1700 de resultaten van Willem De Vlamingh's tocht van 1696/7 zijn aangegeven[9]), dan komt men gemakkelijk tot de conclusie, dat de Mauritius is geweest in de nabijheid van **Vlaming Head** (**N. W. Cape**) aan de **Exmouth Gulf.** Het blijkt ook uit een mededeeling van Willem Janszoon, dat men toen op 22° een „eylant ontdeckt" (heeft) „ende aen lant geweest" is. Het eiland strekte zich aan de westzijde N. N. O. en Z. Z. W. uit. De landtong ten westen der Exmouth-golf kan zeer goed voor een eiland zijn aangezien. Van hier begint dan het Oud-Nederlandsche Eendrachtsland zich naar het Zuiden uit te strekken. Tot hoe ver? In uitgebreiden zin ('t Land van Eendracht of het **Zuidland**) tot aan de Zuidkust, in elk geval tot voorbij het tegenwoordige **Perth**[10]). In meer beperkten zin tot ongeveer 25° Z.B. Het sluit dan in zich den ingang der later door Dampier ingevaren **Sharks Bay** en **Dirk Hartogs eiland,** eveneens door Dirk Hartogs ontdekt.

---

1) Ik dank de kennismaking met dezen merkwaardigen atlas aan den Heer ANTON MENSING, lid der firma Frederik Muller te Amsterdam. Deze firma stond mij toe, deze kaart hier te reproduceeren. Ik ontving haar te laat, om haar een plaats te geven onder de kaarten, bij de Documenten gerangschikt.

2) Zie beneden kaart no. 6 op bladz. 10.

3) Zie sub XIII (bladz. 17).

4) Zie hierover beneden bldz. 54 (No. XXII A en noot 3).

5) No. 4 op bldz. 9.

6) No. 5 (uitslaande kaart).

7) Niet alle gegevens heeft hij blijkbaar gebruikt, niet b.v. die van de **Zeewolf** (beneden No. VIII, bldz. 10 v.v.), die van de **Leiden** (No. XV bldz. 49).

8) Zie de documenten onder No. IX (bldz. 12 v.).

9) Ni. 13 en 14

10) Kaart No. 14.

GERARDI MERCATORIS *Atlas sive Cosmographicae Meditationes de Fabrica mundi et fabricati figura. De novo . . . . auctus studio* JUDOCI HONDIJ (Amsterodami; Sumptibus Johannis Cloppenburgij. Anno 1632)[1]. If, however, we compare this map of the world with KEPPLER's map of 1630[2]), we become aware that Hondius has not recorded all that was then known in Europe respecting the light which since 1616 European explorers had thrown on the question of the western coast-line of Australia. In Keppler's map, namely, besides the English discovery of the **Trial rocks** (1622)[3]), and the name "'T Landt van Eendracht" in fat characters, passing from the north to the south, we meet with the following names, which the smaller letters show to have been intended to indicate subordinate parts of Eendrachtsland: **Jac. Rommer Revier**[4]), Dirck Hartogs ree, F. Houtmans aebrooleus and Dedells lant. What is more, Keppler's map also exhibits the south-west coast of Australia.

Whence all those names? The answer to this question, and at the same time various other new features, are furnished by the chart of **Hessel Gerritsz.** of 1627[5]) and by the one dated 1618[6]), in which corrections have been introduced after date. The 1627 chart is specially interesting. **Gerritsz.**, at the time cartographer in ordinary to the E. I. C., has "put together this chart of the Landt van d'Eendracht from the Journals and drawings of the Steersmen", which means that he availed himself of authentic data[7]). He acquitted himself of the task to admiration, and has given a very lucid survey of the (accidental) discoveries made by the Dutch on the west-coast of Australia. In this chart of 1627 the Land of d'Eendracht takes up a good deal of space. To the north it is found bounded by the "**Willemsrivier**", discovered in July 1618 by the ship **Mauritius**, commanded by **Willem Janszoon**[8]). According to the chart this "river" is in about 21° 45′ S. Lat., but there are no reliable data concerning this point. If we compare Hessel Gerritsz's chart with those on which about 1700 the results of Willem De Vlamingh's expedition of 1696/7 were recorded[9]), we readily come to the conclusion that the ship Mauritius must have been in the vicinity of **Vlaming Head** (**N. W. Cape**) on the **Exmouth Gulf**. From Willem Janszoon's statements it also appears that on this occasion in 22° an "island (was) discovered, and a landing effected." The island extended N. N. E. and S. S. W. on the west-side. The land-spit west of Exmouth Gulf may very possibly have been mistaken for an island. From this point then the Eendrachtsland of the old Dutch navigators begins to extend southward. To the question, how far it was held to extend, I answer that in the widest sense of the term ('t Land van Eendracht or the **South-land**) it reached as far as the South-coast, at all events past the **Perth** of our day[10]). In a more restricted sense it extended to about 25° S. Lat. In the latter sense it included the entrance to ***Shark Bay,*** *afterwards entered by Dampier, and* **Dirk Hartogs island,** *likewise discovered by Dirk Hartogs.*

---

1) For my knowledge of this remarkable atlas I am indebted to Mr. ANTON MENSING, member of the firm of Messrs. Frederik Muller and Co., of Amsterdam. These gentlemen kindly enabled me to reproduce this chart for the present work. I received it too late to allow of its being placed among the charts accompanying the various documents.

2) See Chart No. 6 on p. 10 below.

3) See under No. XIII (p. 17) below.

4) See on this point p. 54 *infra* (No. XXII A and note 3).

5) No. 4 on p. 9 *infra*.

6) No. 5 (folding map).

7) It is evident that he did not use all the data then available. Thus, for instance, he left unused those furnished by the **Zeewolf** (No. VIII, pp. 10 ff. below), and those of the ship **Leiden** (No. XV, p. 49).

8) See the Documents under No IX (pp. 12 f.).

9) Nos. 13 and 14.

10) Chart No. 14.

Zuidelijker treffen wij op de kaart van 1627 aan **I. d'Edels landt,** in Juli 1619 „beseylt" door de schepen **Dordrecht** en **Amsterdam** onder bevel van **Frederik De Houtman** en **Jacob Dedel** [1]). Aan 't noorden van Dedelsland wordt de kust afgesloten door riffen, de z.g. (Frederik De) **Houtmans-Abrolhos** (de tegenwoordige Houtman Rocks), toen eveneens ontdekt [2]). In het Zuiden op ongeveer 32° Z.B. [3]) wordt Dedelsland begrensd door 't **Landt van de Leeuwin,** in 1622 verkend [4]). De kust nog nader beziende, vinden we op ongeveer 29° 30' Z.B. den naam **Tortelduyff** (**Turtle Dove Island**), ten zuiden der Houtmans-Abrolhos. Deze aanwinst op de kaart dagteekent van ongeveer 1624 [5]).

Zóóver de belangwekkende kaart van Hessel Gerritsz uit het jaar 1627. Leggen we er naast de verbeterde editie van die van 1618, dan treft ons de uitbreiding, welke de kennis onzer voorouders heeft ondergaan ten aanzien der Zuidwestkust. De geheele kustlijn tot aan de nóg op de tegenwoordige kaarten voorkomende eilanden **Sint François** en **Sint Pieter** (133° 30' O. L. Greenwich) is daar aangegeven: het **Land van Pieter Nuyts,** ontdekt door het **Gulden Zeepaard** in 1627. [6])

Ten Noorden van Willemsrivier is op deze kaart, z.g. van 1618, nog een andere aanvulling te vinden: n.l. **G. F. De Wittsland,** in 1628 ontdekt door de **Vianen** onder bevel van **G. F. De Witt.** [7]) Ook hier valt moeilijk nauwkeurig te bepalen, tusschen welke lengtegraden de aldus genoemde kustlijn gelegen is. [8]) Duidelijk echter zijn op de kaart aangegeven de eilandenketen, waarvan de **Monte Bello-** en de **Barrow-eilanden** de voornaamste zijn en sommige eilanden van de later door dien beroemden zeeman gedoopten **Dampier-Archipel.** Dit zijn vingerwijzingen voor de nadere bepaling van de ligging van dit **De Wit'sland,** vingerwijzingen van zooveel te meer waarde, nu de kleine schaal der kaart de nauwkeurige bepaling daarvan ten zeerste bemoeilijkt.

Op beide kaarten van Gerritsz, die van 1627 en de zg. van 1618, treft ons, dat de kustenlijn op verschillende plaatsen verbroken is: De Witt'sland sluit niet aan de kust van de Willems-rivier: de kustlijn van Eendrachtsland is niet dóórloopend; omtrent de tegenwoordig zoo genoemde Sharks-bay heerscht onzekerheid; de kust tegenover de Houtmans-Abrolhos wordt slechts vermoed; die tegenover Tortelduyf zelfs niet aangegeven; Dedelsland en 't Land van de Leeuwin missen dóórloopende lijnen. Deze onvoldoende kennis verklaart voldoende het telkens ongeveer het midden der 17de eeuw weder opduikende vraagstuk, of het Zuidland bestaat uit een complex van eilanden, dan wel uit één groot vastland; een vraagstuk, dat minder dikwijls zoude zijn gesteld geworden, had men de lijn der Westkust juister gekend.

---

1) Zie de stukken onder XI (bldz. 14 v.v.) Indien Nordenskiöld deze documenten had gekend, hij zou niet hebben terneêrgeschreven alinea twee op bldz. 199 van zijnen merkwaardigen *Periplus*. — Ook de twijfel omtrent Frederik De Houtman's aandeel in de ontdekkingen aan Australië's Westkust, geuit door Collingridge (*Discovery*, p. 304), Calvert (*Discovery*, p. 25) en anderen, zal nu wel verdwenen zijn.

2) Toen gerekend te liggen op 28° 46'. Zie hierover nog de Documenten van Pelsaert's schipbreuk (No. XXIII bldz. 55 v.v.).

3) Hier ongeveer (32°—33° Z.B.) gisten ook De Houtman en Dedel te zijn, toen zij eerst land aandeden. Daarna gingen zij in Noordelijke richting verder.

4) Documenten sub No. XII (bldz. 17).

5) Zie beneden No. XVI (bldz. 50) en de curieuse kaarten No. 16 en 17.

6) Zie beneden No. XVIII bldz 51)

7) Zie beneden No. XXI (bldz. 54).

8) Zie echter beneden No. XXI, C.

More to southward we find in the chart of 1627 **I. d'Edels landt,** «made" in July 1619 by the ships **Dordrecht** and **Amsterdam,** commanded by **Frederik De Houtman** and **Jacob Dedel** [1]). To the north of Dedelsland the coast is rendered difficult of access by reefs, the so-called (Frederik De) **Houtmans-Abrolhos** (now known as the **Houtman Rocks**), also discovered on this occasion [2]). To the south, in about 32° S. Lat. [3]) Dedelsland is bounded by the **Landt van de Leeuwin,** surveyed in 1622 [4]). Looking at the coast more closely still, we find in about 29° 30′ S. Lat. the name **Tortelduyff** ((**Turtle Dove Island**), to the south of Houtmans Abrolhos, an addition to the chart dating from about 1624 [5]).

So much for the highly interesting chart of Hessel Gerritsz of the year 1627. If we compare with it the revised edition of the 1618 chart, we are struck by the increase of our forefathers' knowledge of the south-west coast. This revised edition gives the entire coast-line down to the islands of **St. François** and **St. Pieter** (133° 30′ E. Long. Greenwich), still figuring in the maps of our day: the **Land of Pieter Nuyts,** discovered by the ship **het Gulden Zeepaard** in 1627 [6]).

North of Willemsrivier, this so-called 1618 chart has still another addition, *viz.* **G. F. De Witsland,** discovered in 1628 by the ship **Vianen** commanded by **G. F. De Witt** [7]). In this case, too, it is difficult to determine exactly the longitudes between which the coast-line thus designated is situated [8]). But with great distinctness the chart exhibits the chain of islands of which the **Monte Bello** and the **Barrow** islands are the principal, and besides, certain islands of the **Dampier Archipelago**, afterwards so called after the celebrated English navigator. I would have these observations looked upon as hints towards the more accurate determination of the site of this **De Wit's land,** and they may be of the more value since the small scale of the chart renders an exact determination of it exceedingly difficult.

In Gerritsz's chart of 1627, as well as in the so-called 1618 one, we are struck by the fact, that on the west-coast the coast-line shows breaks in various places: De Witt's land is not connected with the coast of Willems-rivier; the coast-line of Eendrachtsland does not run on; there is uncertainty as regards what is now called Shark-bay; the coast facing Houtmans Abrolhos is a conjectural one only; the coast-line facing Tortelduyf is even altogether wanting; Dedelsland and 't Land van de Leeuwin are not marked by unbroken lines. This fragmentary knowledge sufficiently accounts for the fact, that about the middle of the seventeenth century navigators were constantly faced by the problem of the real character of the South-land: was it one vast continent or a complex of islands? And the question would not have been so repeatedly asked, if the line of the west-coast had been more accurately known.

---

1) See the documents sub No. XI (pp. 14 ff.). If NORDENSKIÖLD had known these documents, he would have withheld the second alinea on p. 199 of his interesting *Periplus*. — The doubts, also, concerning Frederik De Houtman's share in the discoveries on the west-coast of Australia, expressed by COLLINGRIDGE (*Discovery* p. 304), CALVERT (*Discovery*, p. 25), and others, are now likely to be set at rest.

2) They were then held to lie in 28° 46′. On this point see also the documents of PELSAERT's shipwreck (No. XXIII, pp. 55 ff).

3) About this latitude, between 32° and 33° S. Lat, also De Houtman and Dedel estimated themselves to be, when they first came upon land. They afterwards ran on on a northerly course.

4) See the documents sub No. XII (p. 17).

5) See No. XVI (p. 50) below, and the highly curious charts Nos. 16 and 17.

6) See No. XVIII (p. 51) below.

7) See No. XXI (p. 54) below.

8) See, however, No. XXI, C *infra*.

Tasman en **Visscher** [1]) hebben dit vraagstuk eene groote schrede nader tot haar oplossing gebracht. Immers op hunne reis van 1644 hebben zij tevens van Bathurst-eiland af tot bezuiden den Steenbokskeerkring de geheele lijn **der Westkust** van wat sedert 1644 den naam draagt van **Nieuw-Nederland, Nova Hollandia** of **Nieuw Holland,** langs gezeild en in kaart gebracht. Ook thans bleven misverstanden heerschen (evenmin als van Melville-eiland hebben zij b.v. van Bathurst-eiland de ware natuur ingezien: zij beschouwden beiden als deelen van het vaste land), maar, hunne waarnemingsmiddelen in aanmerking genomen, is de kustlijn merkwaardig goed op de kaart aangegeven. [2])

Een vijftiental jaren later werd de **Westkust ook bezuiden den Steenbokskeerkring** nauwkeuriger in kaart gebracht. In 1658 verkenden **Samuel Volckersen** met **de Wakende Boei** en **Aucke Pieters Jonck** met **de Emeloord** een gedeelte der Westkust; de toen vervaardigde kaarten zijn bewaard gebleven. [3]) Vooral de kustlijn van ongeveer de **Tortelduyf** tot voorbij **Rottenest** (het groote eiland, waaraan Volkertsen geen naam had willen geven, «maar tot believen van de Ed. Heer Generaal ongenoemt" laten) en het tegenwoordige **Perth**, werd nauwkeurig verkend. In 't zelfde jaar bracht de **Elburg** onder **Jacob Peereboom** nadere berichten omtrent het **Land van de Leeuwin**: zij was daar geankert »op de hoochte van 33° 14', onder een uytstekende hoeck" (in de **Geographe Bay**?)

De verkenning der lijnen van de Westkust werd geheel ten einde gebracht door den ontdekkingstocht van **Willem De Vlamingh** in 169$^{6}/_{7}$ met de **Geelvink, de Nijptang** en het **Wezeltje.** Een merkwaardige kaart, op die reis betrekking hebbende, thans gerepoduceerd, [4]) en ook de kaart — Isaac de Graaff [5]) van ± 1700 geven een uitnemend overzicht van de resultaten der reis. Vanaf de z.g. Willemsrivier (N. W. Kaap) tot bezuiden Rottenest en het **Garden-island** en Perth kwam thans de geheele kustlijn in kaart. En nauwkeurig in kaart. Thans b.v. werd wel degelijk opgemerkt de juiste ligging van de eilandenreeks, welke de Shark-Bay afsluiten, werd wel degelijk de **Shark Bay** zelf ontdekt, waarvan de ontdekking meestal wordt toegeschreven aan Dampier in Augustus 1699.

VI.

DE NEDERLANDERS BEOOSTEN PIETER NUYTS-LAND.

De Zuidoost- en Oostkusten van Australië zijn nooit door de schepen der Oost-Indische Compagnie bezocht geworden. **Tasman** en **Visscher** [6]) ontdekten in 1642 **Tasmanië** (**Van Diemens-land**) maar droegen geen kennis van de tegenwoordige **Bass-Straat**; zij ontdekten **Nieuw Zeelands Westkust** (**Statenland**), en eilandengroepen beoosten Australië, maar niet Australië's Oostkust. Natuurlijk, dat met de ontdekking van Nieuw-Zeeland's Westkust en van de eilandengroepen beoosten

---

1) Ik laat enkele andere verkenningstochten aan de Westkust verder buiten bespreking. (Zie b.v. beneden No. XXIV enz.)

2) Vgl. Tasmans kaart van 1644 in mijn Tasman-uitgave.

3) Zie No. XXIX, bldz. 75, v.v. en de kaarten XXIX E, F en I.

4) No. 13.

5) No. 14.

6) Zie het journaal van dien tocht en de besprekingen er van in mijne Tasman-uitgave.

Tasman and **Visscher** [1]) did a great deal towards the solution of this problem, since in their voyage of 1644 they also skirted and mapped out **the entire line of the West-coast** of what since 1644 has borne the name of **Nieuw-Nederland, Nova Hollandia,** or **New Holland,** from Bathurst Island to a point south of the **Tropic of Capricorn.** In this case also certain mistakes were committed: they failed, for instance, to recognise the real character of Bathurst Island, which, like Melville Island, they looked upon as forming part of the mainland; but if we make due allowance for the imperfection of their means of observation, we are bound to say that the coast-line has by them been mapped out with remarkable accuracy [2]).

About fifteen years after the **west-coast** was more accurately mapped out also **to the south of the tropic of Capricorn.** In the year 1658 **Samuel Volckersen** with the ship **de Wakende Boei** [Floating Buoy], and **Aucke Pieters Jonck** with the ship **Emeloord** surveyed a portion of the west-coast, and the charts then made have been preserved [3]). The coast-line from a point near the **Tortelduyf** down to past **Rottenest** (the large island on which Volkertsen did not confer a name, preferring to "leave the naming to the pleasure of the Honble Lord Governor-General") and the present **Perth,** were surveyed with special care. In the same year the ship **Elburg,** commanded by **Jacob Peereboom,** brought in further reports about the **Land van de Leeuwin,** where she had been at anchor "in Lat. 33° 14′ South, under a projecting point" (in **Geographe Bay**?).

The surveying of the lines of the west-coast was finally brought to a close by the exploratory voyage of **Willem De Vlamingh** in 1696/7 with the ships **Geelvink, Nijptang,** and **het Wezeltje.** A remarkable chart referring tot his voyage, here reproduced [4]), as well as the ISAAC DE GRAAFF chart [5]) of *circa* 1700, give an excellent survey of the expedition. The whole coast-line from the so-called Willemsrivier (N. W. Cape) to a point south of Rottenest, **Garden-island** and Perth, was now mapped out. And that, too, with great accuracy. Thus, for instance, the true situation of the belt of islands enclosing Shark Bay was this time observed with unerring exactitude, and **Shark Bay** itself actually discovered, though its discovery is usually credited to Dampier (August, 1699).

VI.

THE NETHERLANDERS TO EASTWARD OF PIETER NUYTS-LAND.

The south-east- and east-coasts of Australia have never been visited by the ships of the East India Company. **Tasman** and **Visscher** [6]) discovered **Tasmania** (**Van Diemen's land**) in 1642, but were unaware of the existence of what is now known as **Bass Strait**; they discovered **the west-coast of New Zealand** (**Staten-land**) and certain island-groups east of Australia, but did not touch at or sight the east-coast of Australia. Of course, after the discovery of the west-coast of New Zealand and of

1) I pass by certain other exploratory voyages on the westcoast (see *e. g.* No. XXIV *infra*, etc.).
2) Cf. Tasman's chart of 1644 in the Tasman Folio.
3) See *infra* No. XXIX, pp. 75 ff., and the charts *sub* No. XXIX. E, F and I.
4) No. 13.
5) No. 14.
6) See the journal of this voyage and the discussion of it in my Tasman Folio.

Australië [1]) het feit van een Oostkust van Australië ten Westen van die ontdekte streken was bewezen, maar die Oostkust zelf werd niet aangedaan.

VII.

DOEL DER NEDERLANDSCHE ZEETOCHTEN TOT ONTDEKKING VAN HET ZUIDLAND. — SLOT.

De Zuidoost- en Oostkusten van Australië's vaste land mogen dan niet door Nederlandsche schepen zijn ontdekt geworden, het is een feit, dat — voorzoover thans bekend is — geheel de kustenlijn van Australië, van Prins Wales-eiland en Schiereiland York, langs de Golf van Carpentaria, de verdere Noord- en Noordwestkust van Australië, geheel de Westkust en de Zuidkust tot de eilanden Sint-François en Sint-Pieter (133° 30′ O. L. Greenwich) in de 17de eeuw zijn ontdekt geworden door **Nederlandsche** [2]) schepen.

Welk is het doel geweest, waarmede de reizen, die tot deze ontdekkingen hebben geleid, zijn ondernomen geworden?

Bij de beantwoording dezer vraag dient men te onderscheiden twee verschillende groepen van reizen: onder de tochten toch der Nederlanders, welke tot ontdekkingen hebben geleid aan Australië's kusten, zijn er, welke niet zijn begonnen met het doel, op ontdekkingen uit te gaan; zijn er evenwel ook, welke bepaald met dit doel zijn ondernomen. Slechts de laatste zijn natuurlijk ontdekkingsreizen in engeren zin; de reizen van eerstgenoemde groep zijn door toevallige omstandigheden ontdekkingsreizen geworden.

De **ontdekkingen** van Australië's West- en Zuidwestkusten tot aan den tijd van Tasman zijn alle van **toevalligen aard**. Eendrachtsland werd in 1616 bij toeval ontdekt en sinds dien tijd vervielen een aantal Nederlandsche schepen onvoorziens op die stranden, waardoor steeds meer, maar altijd onvolledig, licht over de kustlijn werd verspreid. Hoe kwam het, dat juist sedert 1616 zoo dikwijls die kust werd aangedaan, terwijl vóór dien tijd daarvan nooit sprake is geweest? Het antwoord op deze vraag is met groote beslistheid te geven.

De Nederlanders waren, toen zij voor het eerst naar Indië togen, aangewezen op de reisroute, welke zij wisten dat door de Portugeezen werd gevolgd. Na de Kaap de Goede Hoop te hebben gedoubleerd, werd de reis vervolgd onmiddellijk in noordoostelijke richting; men nam den koers langs de West- of dicht langs de Oostkust van Madagaskar, om vervolgens in oostelijke richting Indië te bereiken. Deze route had zeer groote bezwaren met het oog op de daar heerschende winden, de al spoedig ontmoete groote hitte, het groot aantal »droochten ofte onsuyvere eylanden," enz.; de reis duurde verbazend lang. Maar in 1611 werd door schepen uit Nederland naar Indië een andere weg gevolgd: men ging van de Kaap af geruimen tijd in oostelijke richting (op ongeveer 36° Z. B), om later in noordelijke richting Java te trachten te bezeilen. De commandant dier schepen, de latere Gouverneur-Generaal **Hendrik**

1) Ook **Lemaire** en **Schouten** in 1616 (No. V) en **Roggeveen** in 1722 (No. XXXIV) deden verschillende eilanden groepen beoosten Australië aan. Deze reizen liggen echter buiten mijn bestek.

2) Dampier heeft wel in 1688 de Noordwestkust aangedaan; maar toen was die kust reeds verkend geworden door Nederlanders.

the island-groups east of Australia [1]), the existence of an east-coast of Australia to westward of the regions thus discovered, was an indubitable fact, but this east-coast itself was never visited by the Netherlanders.

VII.

OBJECT OF THE DUTCH VOYAGES FOR THE DISCOVERY OF THE SOUTH-LAND. — CONCLUSION.

Although it is quite true that the south-east- and east-coasts of the Australian continent were not discovered by Dutch ships, still it is an undoubted fact that, so far as is known up to now, the whole of the Australian coast-line from Prince of Wales Island and York Peninsula and along the Gulf of Carpentaria, the north- and north-west-coast of Australia then following, the whole of the west-coast, and the south-coast down to the islands of St. François and St. Pieter (133° 30′ E. L. Greenwich) were in the 17th century discovered by **vessels belonging to the Netherlands** [2]).

We now come to the question of the object which the Dutch authorities had in view in arranging for the expeditions that ultimately led to these discoveries.

In answering this question we shall have to distinguish between two different categories of voyages: among the voyages undertaken by Netherlanders that have led to discoveries on the coasts of Australia, there are some which were not begun with the express purpose of going in search of unknown lands; but there are others also that were undertaken expressly with this end in view. Of course the second class only can be called exploratory expeditions in a more restricted sense; the voyages of the first category became voyages of discovery through accidental circumstances.

The **discoveries** on the west- and south-west coasts of Australia down to Tasman's time all bore **an accidental character.** Eendrachtsland was discovered by accident in the year 1616, and after that time a number of Dutch ships unexpectedly touched at those shores, thus continually shedding additional, though always imperfect light on the question of the conformation of the coast-line. How was it, we may ask, that it was especially after 1616 that this coast was so often touched at, whereas there had never been question of this before that time? The question thus put admits of a very positive answer.

When the Netherlanders set sail for India for the first time, they naturally took the route which they knew to be followed by the Portuguese. After doubling the Cape of Good Hope, they directly continued their voyage on a north-eastern course, along the west-coast, or close by the east-coast, of Madagascar, and then tried to reach India coming from the west. To this route there were grave objections both as regards the winds prevailing in those latitudes, the intense heat soon encountered, the great number of "shallows or foul islands," etc. Besides, the voyage was apt to last very long. In 1611, however, certain ships going from the Netherlands to India followed another route: directly after leaving the Cape they ran on an eastern course (in about 36° S. Lat.) for a considerable time, after which they tried to navigate to Java on a northerly course. The commander of these ships, the subsequent Governor-General

1) In the year 1616 **Lemaire** and **Schouten** (No. V), and in 1722 **Roggeveen** (No. XXXIV), also touched at various island-groups east of Australia, but these voyages fall outside the plan of the present work.

2) It is true that Dampier touched at the north-west coast in 1688, but at that time this coast had already been surveyed by Dutch skippers.

Brouwer, liet zich tegenover de Bewindhebbers der O. I. C. in zeer gunstigen zin uit over »dit vaarwater". Deze gingen in op zijn denkbeeld, om die route van nu af aan in de instructies voor de naar Indië vertrekkende scheepshoofden op te nemen, zij het dan ook met groote spelingen ten aanzien van de breedte, waarop de oosterkoers moest worden gevolgd en ten aanzien van den lengtegraad, tot waartoe hij gevolgd kon worden. Reeds sedert het begin van 1613 werd een dergelijke reisroute door de Bewindhebbers voorgeschreven. Ook de Eendracht moest dien koers volgen; het schip echter ging zóóver oostelijk, dat het op de Westkust van Australië verviel. Op dezelfde wijze deden dit later andere schepen.

Dus in zooverre heeft men hier te spreken van toevallige ontdekkingen op de Westkust. Maar de Nederlandsche autoriteiten zagen het belang daarvan zeer goed in. Reeds in 1618 werd door de Bewindhebbers de O. I. C. de mogelijkheid overwogen om «en passant de Zuiderlanden te ontdekken," en bij schrijven van 9 September 1620 werd door hen aan G.-G. & Raden uitdrukkelijk gelast met het oog op «d'ontdeckingh van een groot lant, gelegen besuyden Java . . . . . bij 't schip d' Eendracht" enz., een schip uit te zenden om »soodanigen werck met vrucht" te hervatten. De ontdekte landen moesten worden in kaart gebracht, men moest trachten te weten te komen, «de gelegenheyt van 't lant, van syne commoditeyten, wat daer te becomen is, wat volck, wat manier van leven, ende soo voorts."

Bewindhebbers klopten aan geen doovemans deuren. **Jan Pieterszoon Coen** had toen in Indië de leiding der zaken en hij, die zelf een groot voorstander was van het uitbreiden van de betrekkingen der Nederlanders in het Oosten [1]), ging gretig op dit denkbeeld in: de instructie van 29 September 1622, voor de Haring en de Hazewindt, »gedestineerd om 't Zuyderland te gaan ontdecken," bewijst het [2]). Dus lag het toen wel degelijk in de bedoeling der Nederlandsche autoriteiten, om ook naar Australië's Westkust schepen uit te zenden ter nadere ontdekking, om te weten te komen hoe het daar eigenlijk gesteld was.

Niet alleen echter tot nadere ontdekking, al bleef dit «'t principaelste oogmerk". Deze instructie van 29 September 1622 doet ook andere beginselen zien, welke de Nederlanders er toe brachten om bij het in praktijk brengen hunner koloniale politiek ook rekening te houden met nieuw te ontdekken streken. «Curieuselyck" moest worden onderzocht, «insonderheyt wat mineralen van gout, silver, tin, ijzer, loot, coper en edelgesteenten, peerlen, gewassen, gedierten ende andere vruchten deze landen sijn gevende;" het handelsbelang der O. I. C. moest — en het was natuurlijk, waar men te doen heeft met een handelslichaam — een eerste plaats innemen. Ook politieke betrekkingen dienen — wáár mogelijk — aangeknoopt en de ontdekte landen in » eygendom ende possessie" genomen. Zelfs wordt het denkbeeld overwogen, in het toekomende op sommige der eventueel ontdekte streken «coloniën (te) planten."

Het is de toenmalige koloniale politiek der O. I. C. in haren vollen omvang: handel, uitbreiding van grondgebied, koloniën. En deze denkbeelden strekken ten grondslag aan de meeste der ontdekkingsreizen aan de Noordkust van Australië vóór Tasman en aan Tasmans reizen zelf. De beroemde tocht van het Duifken (1605/6) draagt

1) Zie beneden.
2) Zie beneden, No. XIII, B. (bldz. 18 v.v.).

Hendrik Brouwer, wrote to the Managers of the E. I. C. about "this fairway" in highly laudatory terms. They adopted the idea suggested by Brouwer, of henceforth prescribing this route in the instructions for the commanders and skippers sailing for the Indies, leaving them a certain scope certainly as regards the latitude in which the said easterly course was to be followed, and the degree of longitude up to which it was to be kept. As early as the beginning of 1613 such a route was enjoined on the ships' captains by the Managers of the E. I. C. The ship Eendracht also was directed to follow this course: she ran so far to eastward as to come upon the west-coast of Australia, and the same thing happened to subsequent vessels.

Although in the sense thus indicated we must here speak of *accidental* discoveries on the west-coast, yet the Dutch authorities were fully aware of the importance of such discoveries. As early as 1618, the Managers of the E. I. C. were considering the possibility of "discovering the Southern Lands in passing," and in a letter of September 9, 1620, with reference to "the discovery of a vast land, situated south of Java . . . . by the ship Eendracht", etc., they expressly enjoined the G.-G. and Counc. to dispatch a ship for the purpose of "resuming this work with some hope of success." The lands discovered were to be mapped out, and efforts made to ascertain "the situation and condition of the country, its productions, what commodities it yields, the character of the natives, their mode of life, etc."

The Managers had not preached to deaf ears: the direction of the Company's affairs in India was at that time in the hands of **Jan Pieterszoon Coen,** who, being himself strongly disposed in favour of extending the Dutch connections with the East [1]), eagerly embraced the idea thus suggested, as is proved by the instructions, dated September 29, 1622, for the ships Haring and Hazewind, "destined for the discovery of the South-land" [2]). Thus we see that one of the projects contemplated by the Dutch authorities certainly was the dispatching of ships also to the west-coast of Australia for the purpose of further discovery and of definitely ascertaining the real state of affairs there.

But not for the purpose of further discovery exclusively, although this continued to be "the principal end in view." The instructions of September 29, 1622, also point to other motives that led the Netherlanders to reckon also with regions to be first discovered, in carrying out their colonial policy. The commanders of this expedition were "specially to inquire what minerals, such as gold, silver, tin, iron, lead and copper, what precious stones, pearls, vegetables, animals and fruits, these lands yield and produce"; the commercial interests of the E. I. C. — and what was more natural in the case of a trading-corporation? — were to take a foremost place. Wherever possible, also political connections were to be formed, and the countries discovered "to be taken possession of". The authorities were even considering the idea of at some future date "planting colonies" in some of the regions eventually to be discovered.

Here we have the colonial policy of the E. I. C. of the period to its full extent: commerce, increase of territory, colonies. And these ideas were at the bottom of most of the voyages of discovery to the north-coast of Australia before Tasman, and of Tasman's voyages themselves. The celebrated voyage of the ship Duifken (1605/6)

---

1) See below.
2) See below, No. XIII, B (pp. 18 ff.)

een opzettelijk karakter; en wanneer men zich herinnert, hoe de reis van datzelfde schip in 1602 het uitbreiden der handelsconnectiën ten doel had, dan behoeft men er niet aan te twijfelen, of die was ook de aanleiding of een der aanleidingen voor die van 1605/6. Trouwens Nieuw-Guinea werd toen gezegd «veel goud uit te leveren." Ook aan den tocht, door Carstensz in 1623 ondernomen, lagen de drie zooeven genoemde beginselen van koloniale politiek ten grondslag: immers deze kreeg mede de instructie voor de Haring en de Hazewind opgemaakt, maar niet in praktijk gebracht, daar de reis zelf niet is doorgegaan [1]). Het omstandigst worden die beginselen op den voorgrond gesteld in de instructiën, voor Tasman en de zijnen opgemaakt in 1642 en 1644 [2]). De reizen, toen voorbereid, zouden worden ondernomen «tot vergrotingh, vermeerderingh en verbeteringh van de Nederlandsche Oost-Indische Comp^ies stant en commercien in Orienten."

In de instructie voor Tasman's reis van 1644 kon door G. G. en Raden, welke haar opmaakten, nog worden gewezen «op d' expresse bevelen van de Heeren Mayoores, [3]) om «het grote land van Nova Guinea, en andere onbekende Oost en Suyder landen te ontdecken." En inderdaad, de Gouverneurs-Generaal, welke de ontdekkingsreizen op 't getouw zetteden, werden in de eerste helft der zeventiende eeuw in hunne pogingen gerugsteund door de Bewindhebbers der O. I. C. in Nederland [4]): vooral **Jan Pietersz. Coen** (1619—1623 en 1627—1629), **Hendrik Brouwer** (1632—1636) en **Antonio Van Diemen** (1636—1645) hebben zich door hunne lastgevers in 't moederland gesteund gevonden bij hunne pogingen in deze richting. Onder deze Gouverneurs-Generaal bekleedt Van Diemen de eerste plaats, waar sprake is van het bevorderen van ontdekkingen door Nederlanders in het verre Oosten: in de Zuidzee, aan de «vaste kusten van Australië." Volkomen terecht wordt door een vreemdeling deze bewindsman dan ook genoemd: «a name which will ever rank among the greatest promotors of maritime discovery." [5])

En juist deze uitstekende leider van 's Compagnies belangen in het Oosten moest op het eind van zijn bestuur zien, hoe een veel minder ruime opvatting van koloniale politiek in het Moederland post vatte niet alleen (de uitingen daarvan waren reeds veel vroeger merkbaar), maar de bovenhand kreeg. Van Diemen's staatkunde werd ten slotte in Nederland veroordeeld, hoezeer men daar zijne groote bekwaamheden huldigde, zijne groote verdiensten erkende! Het is bijna natuurlijk te noemen, dat groot verschil in inzichten, zij het langzaam dan toch zeker, moest ontstaan bij Bewindhebbers aan den éénen kant, bij bekwame Gouverneurs-Generaal aan de andere zijde, omtrent de in het Oosten door de Nederlanders te volgen gedragslijn. Bewindhebbers waren directeuren eener handelsvennootschap in de allereerste plaats: zij hadden voor weinig anders oog dan voor een zuivere handelsstaatkunde. Bekwame Gouverneurs-Generaal gevoelden zich meer: zij waren niet alleen vertegenwoordigers van kooplieden, zij waren ook bestuur-

1) Zie beneden, bldz. 21, noot 1).

2) Zie deze instructiën in mijn levensbeschrijving van Tasman, bldz. 131, v.v., 147 v.v.

3) Hiermede worden de Bewindhebbers der O. I. C. bedoeld.

4) Zie ook beneden, bldz. 64, de instructie voor den tocht van 1636.

5) Burney, Chronological history, III, p. 55. Waar men van Van Diemen spreekt, mag niet worden nagelaten te wijzen, op uitdrukkingen als onderstaande: »die ontdeckingh van landen ende volcken tracht te doen, moet lanckmoedich, niet oploopende, maer amiabel zijn" (beneden bldz. 65), een raad, op andere plaatsen in bevelen omgezet (b.v. bldz. 66: »Geen volcq wilt tegen haren danck uyt hun landt vervoeren"). En helaas! dergelijke bevelen waren soms bitter noodig!

bears a character of intentionality, and if we bear in mind that the same ship's voyage of 1602 had for its professed object the extension of the Company's mercantile connections, we need not be in doubt as to this being equally the motive or one of the motives of the expedition on which she was dispatched in 1605/6. We know, moreover, that New Guinea was then reported "to yield abundance of gold." The three principles of colonial policy just mentioned also underlay the voyage undertaken by Jan Carstensz in 1623; for we know that this commander got the instructions drawn up for the ships Haring and Hazewind, but not then carried into effect, since these ships did not sail on their ordained expedition [1]). These principles are found set forth with more amplitude than anywhere else in the instructions drawn up for Tasman and his coadjutors in 1642 and 1644 [2]). The voyages, then planned, were to be undertaken "for the enlargement, increase and improvement of the Dutch East India Company's standing and commerce in the East."

In the instructions for Tasman's voyage of 1644 the G.-G. and Counc., who drew them up, could still refer to "the express commands of the 'Heeren Maijoores" [3]) to "attempt the discovery of Nova Guinea and other unknown Eastern and Southern lands." And it is a fact certainly, that in the first half of the seventeenth century the Governors-General who planned these exploratory voyages were in their endeavours supported by the Managers of the E. I. C. in the mother country [4]): it was especially **Jan Pieterszoon Coen** (1619—1623 and 1627—1629), **Hendrik Brouwer** (1632—1636) and **Antonio van Diemen** (1636—1645), who were most efficiently backed in their efforts for this purpose by their principals at home. Among these Governors-General Van Diemen holds the foremost place as regards the furtherance of discoveries by Netherlanders in the Far East: in the Pacific and on "the mainland coasts of Australia." It is with complete justice, therefore, that a foreign author mentions the name of Van Diemen as "a name which will ever rank among the greatest promotors of maritime discovery" [5]).

And this same eminent manager of the Company's interests in India lived to see at the end of his official career far narrower views about colonial policy not only take root in the mother-country (where isolated opinions that way had found utterance long before), but even get the upper hand in the Company's councils. Van Diemen's policy came ultimately to be condemned in the Netherlands, whatever homage might there be paid to his eminent talents, whatever acknowledgment vouchsafed to this great merits! It may almost be called a matter of course that great differences of opinions were bound surely, if slowly, to crop up between the Managers on one hand, and able Governors-General on the other, touching the line of conduct to be followed by the Netherlanders in the East. The Managers were in the first place the directors of a trading company: they hardly looked beyond the requirements of a purely mercantile policy. Eminent Governors-General on the contrary were conscious

1) See below, p. 21, Note 1).

2) See these instructions in my Life of Tasman, pp. 131 ff. and 147 ff.

3) Meaning the Managers of the E. I. C.

4) See also the instructions for the voyage of 1636, p. 64 *infra*.

5) Burney, Chronological History, III, p. 55. Speaking of Van Diemen, we must not omit to call the reader's attention to sentiments such as the following: "Whoever endeavours to discover unknown lands and tribes, had need to be patient and long-suffering, noways quick to fly out, but always bent on ingratiating himself" (p. 65 *infra*), a piece of advice elsewhere taking the form of a command, *e. g.* p. 66: "You will not carry off with you any natives against their will". And, sad to say, such injunctions were often imperiously necessary!

ders van een koloniaal rijk, dat in het Oosten werd aanschouwd met vrees, met haat soms, o zeker! maar ook met eerbied en ontzag! Dit was de grond van het diepgaande verschil aan inzichten ten aanzien der koloniale staatskunde [1]). Van Diemen heeft een stout droombeeld voor oogen gehad: Nederlands suprematie in het Oosten en daarmede gepaard het meesterschap der O. I. C. «van den rijcken Indischen handel." Hiervoor rekende hij noodig: «afbreuk van den vijandt [2]), vervolgh ende vergrooting des handelsmitsgaders omme nieuwe landen t' ontdecken." Maar had hij haar ontvangst beleefd [3]), een domper zou gezet zijn geworden op zijne grootsche plannen bij het lezen der missive van 9 September 1645, door Bewindhebbers aan hem geschreven: «[Wij] hebben gezien, dat U.E. de naerder ontdeckinge van de Nova Guineese Cust hervat hebben, met hoope omme daer silver ende goutminen te ontdecken. Wij connen ons van de continuatie van soodanige ontdeckingen niet groots belooven, die ook Compaignies ommeslach al te meer beswaren, meerder jachten ende volck vereijsschende. Daer is voorde Compagnie genoech ontdekt, om negotie te doen, als die maer wel succedeeren wil. Goudt ende silverminen voorde Compaignie op te soeken ende d' zelve al gevonden hebbende, daer proffijten uyt te halen, is ons werck niet, daar wat meer aen vast zij, excessive costen ende meenichte van menschen vereijsschende .... Dese U.E. concepten loopen voor ons wat te hooch. De goudt ende silver minen sijn voorde Comp. al gevonden, die wij verstaen te wesen onsen handel door gansch India ...."

Het is niet te verwonderen, dat bij een dergelijke opvatting van zaken door de hoogste autoriteiten der O. I. C. geen sprake meer was van ontdekkingstochten van groot belang: het tijdperk der groote Nederlandsche ontdekkingsreizen is dan ook afgesloten met Van Diemen's dood. Wel werden soms nog dergelijke tochten op 't getouw gezet, [4]) wel werd Australië (om hierbij te blijven) nog later bezocht, maar het geschiedde òf incidenteel òf op tochten met andere doeleinden ondernomen, [5]) van welke gelegenheid dan werd gebruik gemaakt, «om eenmael eens grondige kennisse te connen becomen van de gelegentheden en streckingen" van vroeger ontdekte kusten.

Toch mag niet worden vergeten, hier mede te deelen, hoe op het einde der zeventiende eeuw de zucht tot verrijking van wetenschappelijke kennis een oogenblik meesprak bij het uitrusten van schepen voor expeditions als hier bedoeld worden. En die wetenschappelijke aandrang kwam van het moederland. [6]) Zonder twijfel ging deze aandrang uit van den Amsterdamschen Burgemeester en Bewindhebber der O. I. C. **Mr. Nicolaas Corneliszoon Witsen,** den schrijver van het werk *Noord en Oost Tartarije.*

1) Ik heb dit punt uitvoerig behandeld in deel III ('s-Gravenhage, Nijhoff, 1895) mijner *Bouwstoffen voor de geschiedenis der Nederlanders in den Maleischen Archipel*, bldz. LVI, v.v.

2) Men was nog in den 80jarigen oorlog.

3) Van Diemen overleed 19 April 1645.

4) Zie beneden, bldz. 72 en noot 1): 1645 en 1646.

5) B v. (No. XXVIII, 1648), met de bedoeling, een anderen weg dan den gebruikelijke te zoeken van Batavia naar Banda; om onderzoek te doen naar schipbreukelingen (No. XXIX, 1655—1658); om te voorkomen, dat de reizen van William Dampier nadeelige gevolgen zouden hebben voor de Nederlandsche O. I. C. (1705, No. XXXIII). — Zoo werd in 1718 aan de Bewindhebbers der O. I. C. een voorstel gedaan door een Zwitser **J. P. Purry,** om Nuytsland nader te ontdekken. Het denkbeeld werd onderzocht, maar men is daarop niet verder ingegaan. *(Resoluties der Heeren XVII 3 Oct. 1718, 11 Maart 1719, Resolutie der Kamer Amsterdam, 17 April 1719.)*

6) *Resolutie der Heeren XVII, 25 Augustus 1692* en beneden, bldz. 60.

of being more than this: they were not only the representatives of a body of merchants, they were also the rulers of a colonial empire which in the East was looked up to with dread, with hatred also sometimes, to be sure, but at the same time with respect and awe! There lay the ultimate cause of the fundamental difference of opinion respecting the colonial policy to be followed [1]). Van Diemen dreamt a bold dream of Dutch supremacy in the East and of the East India Company's mastery "of the opulent Indian trade." To this end he deemed necessary: "harassing of the enemy [2]), continuation and extension of trade, together with the discovering or new lands." But if he had lived to read the missive [3]), his grand projects would have received an effectual damper as he perused the letter addressed to him by the Lords Managers, on September 9, 1645, and containing the passage following: "[We] see that Your Worships have again taken up the further exploration of the coast of Nova Guinea in hopes of discovering silver- and gold-mines there. We do not expect great things of the continuation of such explorations, which more and more burden the Company's resources, since they require increase of yachts and of sailors. Enough has been discovered for the Company to carry on trade, provided the latter be attended with success. We do not consider it part of our task to seek out gold- and silver-mines for the Company, and having found such, to try to derive profit from the same; such things involve a good deal more, demanding excessive expenditure and large numbers of hands . . . . These plans of Your Worships somewhat aim beyond our mark. The gold- and silver-mines that will best serve the Company's turn, have already been found, which we deem to be our trade over the whole of India . . . ."

Is it wonderful that, where the supreme authorities of the E. I. C. regarded matters in this light, there was no longer question of exploratory voyages of any importance? The period of the great voyages of discovery undertaken by Netherlanders, accordingly terminates with Van Diemen's death. It is true that occasionally voyages of this nature were planned [4]); that Australia — not to go further afield — was also visited now and then in later times; but such visits either bore an incidental character, or formed part of expeditions undertaken for other purposes [5]), the occasion being then used to "obtain once for all some full and reliable information touching the situation and coast-lines" of lands previously discovered.

Still, we must not omit to mention that at the close of the seventeenth century a desire to contribute to the enlargement of geographical knowledge for a moment got a voice in the question of equipping vessels for expeditions sent out for this purpose. And this scientific impulse originated in the mother-country [6]). The impulse was undoubtedly given by the well-known burgomaster of Amsterdam and Manager of the E. I. C., **Nicolaas Corneliszoon Witsen, LL D.,** author of the work entitled

1) I have dealt at some length with this subject in Vol. III ('s-Gravenhage, Nijhoff, 1895) of my *Bouwstoffen voor de geschiedenis der Nederlanders in den Maleischen Archipel*, pp. LVI ff.

2) The eighty years' war was still going on

3) Van Diemen died April 19, 1645.

4) See p. 72 and Note 1) below: 1645 and 1646.

5) Now, for instance (No. XXVIII, 1648), for the purpose of seeking another route than the customary one from Batavia to Banda, at another time (No. XXIX, 1656—1658) to inquire into the fate of a shipwrecked crew; or to prevent the voyages of William Dampier from entailing unpleasant consequences for the Dutch E. I. C. (1705, No XXXIII). — Thus, in 1718, a Swiss of the name of **J. P. Purry** submitted to the Managers of the E. I. C. proposals for the further discovery of Nuytsland. The proposal was duly reported on, but ultimately laid aside (*Resolutions of the "Heeren XVII", October 3, 1718, and March 11 1719; Resolution of the Amsterdam Chamber, April 17, 1719*).

6) *Resolution of the "Heeren XVII", August 25, 1692*; see also p. 60 *infra*.

Vol ijver nam deze deel aan de voorbereidselen tot den tocht van De Vlamingh: »Wij doen de vaertuygen bemannen meest met ongetrouwde en geresolveerde manschap; ik geve een schilder mede om alles af te maelen, wat sij seltsaams bejegenen." En met spanning wacht Witsen den uitslag van De Vlamingh's tocht af. Hij wordt door de resultaten teleurgesteld; de commandeur had wel «de kusten af gepeylt, maer te lande niet veel besogt." Toch maakt onze bewindhebber niet zonder voldoening gewag van de in zijne oogen magere resultaten van dezen tocht: hij doet dit tegenover binnen- en buitenlandsche vrienden, en meldt hun wat hij daaromtrent vernam [1]). Maar eenige jaren later klaagt hij over de onverschilligheid van vele zijner langenooten van zijne dagen: »Wat vraegt UwelEd. na curieusheyt van Indien" — zoo klaagt hij tegenover een zijner vrienden [2]) — «Neen Heer, het is alleen geldt en geen wetenschap, die onze luyden soeken aldaer, 't gunt is te beklagen."

't Gunt is te beklagen..... De tijden van Van Diemen waren niet teruggekeerd; zijn geest zat niet meer voor bij de beraadslagingen over koloniale aangelegenheden. Zijn naam blijft echter verbonden aan het bloeitijdperk der Nederlandsche ontdekkingsreizen in het verre Oosten, uitgegaan van de O. I. C.

Gelukkig, dat Nederland ook thans weder zijn aandeel heeft in wat gedaan wordt door het beschaafde Europa aan het wetenschappelijk onderzoek van de onbekende streken der wereld. De negentiende eeuw ziet zijne zonen in dit opzicht weder een plaats innemen, welke de verdiensten hunner voorouders hun als 't ware aangewezen heeft.

1) Zie hierover J. F. Gebhard, *Het leven van Witsen*, I, bldz. 480, v.v.; II, bldz. 260 v. (brief van Witsen aan »Dr. Martin Lister, fellow of the Colledge of Physicians and R. S., concerning some late observations in Nova Hollandia": 3 October 1698), bldz. 299, v. (Brief aan Gijsbert Cuper te Deventer, 1698?), bldz. 407, 414, 416.

2) Witsen aan Cuper, 1 Augustus 1712. (Gebhard, bldz. 480).

Noord en Oost Tartarije. He took a diligent part in the preparations for the voyage of skipper De Vlamingh: "We are having the vessels manned mainly with unmarried and resolute sailors; I have directed a draughtsman to join the expedition that whatever strange or rare things they meet with, may be accurately depicted". And Witsen anxiously awaited the outcome of De Vlamingh's expedition. He was disappointed by the results: the commander had indeed "surveyed and made soundings on the coasts, but had made few landings." At the same time Manager Witsen mentions not without some satisfaction the results of this voyage, meagre though they may be in his eyes, in letters to friends both at home and abroad, imparting to them what he has learned on the subject [1]). A few years later, however, he bitterly complains of the indifference of many of his countrymen in those days: "What does Your Worship care about curious learning from India," he grumbles in a letter to one of his friends [2]) "no, sir, it is money only, not learned knowledge that our people go out to seek over there, the which is sorely to be regretted."

"The which is sorely to be regretted!" ..... The times of Van Diemen had failed to return; the spirit by which he was imbued no longer presided over the debates on colonial matters. But his name is indissolubly bound up with the palmy days of Dutch discovery in the Far East, initiated by the East India Company.

Fortunately, in our time Holland again bears a part in what is done by cultured Europe for the scientific exploration of the unknown regions of the world. In this field of inquiry the nineteenth century has again beheld her sons take a place which the achievements of their forefathers have as it were by right of inheritance assigned to them.

---

1) As regards this, see J. F. Gebhard, *Het leven van Witsen*, I, pp. 480 f.: II, pp. 260 f. (Letter of Witsen to "Dr. Martin Lister, fellow of the Colledge of Physicians and R. S., concerning some late observations in Nova Hollandia" October 3, 1698), pp. 299 f. (Letter to Gijsbert Cuper at Deventer, 1698?) pp. 407, 414, 416.

2) Witsen to Cuper, August 1, 1712 (Gebhard, p. 480).

DOCUMENTEN.

DOCUMENTS.

I. (1595.)

DENKBEELDEN DER NEDERLANDERS OMTRENT HET ZUIDLAND IN 1595.

Itinerario, Voyage ofte Schipvaert, van JAN HUYGEN VAN LINSCHOTEN *naer Oost ofte Portugaels Indien* . . . . . t' Amstelredam By Cornelis Claesz op 't VVater, in 't Schrijf-boeck, by de Oude Brugghe. — Anno CIↃ.IↃ.XCVI [1]).

Bladz. 25. DAT 20 CAPITTEL.

Van 't Eyland van Java Mayor, midtsgaders van hare waren, coopmanschappen en handelinghen, ghewichte, munte ende prysen van dien, ende andere particulariteyten.

N°. 1.

1) Misschien heeft er een vroegere druk van dit werk bestaan. In elk geval hebben de Nederlanders, welke den eersten tocht uit Nederland naar Indië in **1595** ondernamen, dit werk gekend, hetzij dan in druk of in handschrift. Zie het journaal, door een der schepelingen, Frank Van der Does, op die reis gehouden en afgedrukt in het tweede

I. (1595).

DUTCH NOTIONS RESPECTING THE SOUTH-LAND IN 1595.

Itinerario, Voyage ofte Schipvaert, van JAN HUYGEN VAN LINSCHOTEN *naer Oost ofte Portugaels Indien [Itinerary, Voyage or Navigation of* J. H. v. L. *to Eastern or Portuguese India]. . . . .* t' Amstelredam. By Cornelis Claesz opt Water, in 't Schrijf-boeck by de Oude Brugghe. Anno CIↃ.IↃ.XCVI [1]).

Pag. 25. Chapter the Twentieth.

Concerning the island of Java Mayor, together with its commodities, merchandise and dealings, weights, coins and value of the same, and other particulars.

N°. 1.

1) There may have been an earlier edition of this book. At all events, the Netherlanders who in **1595** undertook the first voyage from Holland to India, were acquainted with the work either in manuscript or in print. See the journal of this voyage, kept by Frank Van der Does, one of the sharers of the expedition, and printed in the second

Zuydt zuydt-oost teghen over 't leste punct van 't Eylandt van Samatra, aen de Zuydt zyde van den *Æquinoctiael*, leyt het Eyland genaemt *Java Mayor*, oft groot *Java*. . . . . Dit Eylandt beghint op 7 graden aen de zuydt zyde, ende streckt alsoo oost ten zuyen 150 mylen lanck: maer van de breede en weet mẽ tot noch toe niet, wãt

Nº. 2.

noch niet ontdeckt en is, noch vande selfde inwoõders bekent, sommighe presumeren dat het vast land is, van het landt ghenaemt **Terra incognita,** dat over die *C. de boa Esperança* tot alhier soude henen strecken; maer hier vã en is tot noch toe gheen sekerheyt, waervan het voor een Eylandt gherekent wordt. . . . .

---

deel van het bekende werk van J. K. J. De Jonge: De opkomst van het Nederlandsch gezag in Oost-Indië ('s-Gravenhage, Amsterdam, MDCCCLXIV), blz. 287 tot 372.

Men mag aannemen, dat het werk van Van Linschoten alles bevat wat de Nederlanders van het Oosten wisten, toen in 1595 voor het eerst Nederlandsche schepen naar die verre gewesten werden uitgezonden. De kaarten No. 1 (een gedeelte der *Orbis terrae compendiosa descriptio.* Antverpiae apud Joañem Baptistam Vrient) en 2 (een gedeelte der *Exacta & accurata delineatio cum orarum maritimarum tum etjam locorum terrestrium, quae in regionibus China .... una cum omnium vicinarum insularum descriptjone ut sunt Sumatra, Java utraque ....*) geven van die kennis een overzicht voorzoover ons doel aangaat. Ik heb het exemplaar van Van Linschoten's werk gebruikt, dat zich bevindt in de bibliotheek der Rijksuniversiteit te Leiden.

South-south-east, facing the farthest extremity of the island of Samatra, south of the *line equinoctial*, lies the island called *Java Mayor*, or great *Java*. . . . . This island begins in 7 degrees Latitude South, and extends east by south a length of 150 miles; but of its breadth nothing is known up to now, since it has not yet been explored,

N°. 2.

nor is this known to the inhabitants themselves. Some suppose it to be a mainland, [forming part] of the land called **Terra incognita**, which would then extend hitherward from beyond the *C. de boa Esperança;* but of this there is no certitude hitherto, so that it is usually accounted an island. . . . .

---

volume of J. K. J. de Jonge's well-known book: De Opkomst van het Nederlandsch gezag in Oost-Indië [The Rise of the Dutch power in the East Indies] ('s Gravenhage, Amsterdam MDCCCLXIV), pp. 287—372.

It may safely be assumed that Van Linschoten's book contains everything that the Dutch knew of the East, when in 1595 Dutch vessels were first sent out to those remote regions. Charts N°s 1 (a part of the *Orbis terrarum compendiosa descriptio.* Antverpiae apud Joañem Baptistam Vrient), and 2 (a part of the *Exacta & accurata delineatio cum orarum maritimarum tum etiam locorum terrestrium quae in regionibus Chiua . . . . una cum omnium vicinarum insularum descriptione ut sunt Sumatra, Java utraque . . . .*) give a survey of this knowledge so far as our present purpose is concerned. I have made use of a copy of Van Linschoten's work in the library of the Leyden University.

II. (1602.)

BERICHTEN OMTRENT DE ZUIDKUST VAN NIEUW-GUINEA IN 1602.

Journael ofte dachregister beginnende Ady 22 April A°. 1601 *in 't schip Gelderlant.* . . . .

ADY 10 APRIL 1602.

't Collegium van den breeden raet [1]) door beroep van den heer admirael [2]) vergadert sijnde om te besluyten, het jacht **Duyſſken** genaemdt naer het eylandt Ceram te senden, sijn bij den Raet deese naervolgende Instructie geraemdt die welcken den Oppercoopman S^r. Claes Gaeff [en] den schipper Willem Cornelisz Schouten naercoomen zullen.

Ten eersten sal hij varen naer 't eylandt Ceran in deese naervolgende havens ofte reeden als Queuin, Quelibara, Quelilonhen ofte Goulegoulij [3]); bij faute van deese in eenyge anderen, daer men goede handelinge soude mogen doen. . . . .

Ten tweeden oft daer yet meer dan sagou valt, haer handelinge: op wat manieren ende op wat plaetsen, wat waeren daer dienstich gebrocht ende tot [welke] lymyten haer wtterste vaert is streckende, oock oft sy oock kennisse hebben van **Nova guinea**, oft oock van daer oijt scheepen gevaeren, oft van Nova Guinea op Ceran gecomen syn. Int eylant Banda, aldus gedaen den 10 April A°. 1602 int schip Gelderlant. Godt geve sijn zeegen tot Salichheyt. Amen.

. . . . . .

Laus deo Anno 1602 Ady 15 Mayo. In Banda.

Cort Verhael van eenighe eylanden daer die van 't eylant Ceran ende Banda haer handel mede drijven. . . . .

[Van] dat eylant van **Nova guinea** geen wissicheyt, dan weeten te seggen dat daer blanck volck woondt aen de **suyt syde**, bewoont met Portugusen [4]), dan [de bewoners van de door de Nederlanders bezochte streken van Ceram hadden] noijt geen portugiissche schepen vernomen. Sy weeten van haer handelinge noch coopmanschappen niet te seggen.

---

1) De gezamenlijke raad van al de schepen, welke met de Gelderland één eskader uitmaakten.

2) Wolphert Hermanszoon.

3) Keffing, Kilwaroe, ... Goeli-Goeli. Uit deze plaatsnamen blijkt, dat met Ceram wordt bedoeld de zuidoosthoek van Ceram en de Ceram-Laut-eilanden.

4) Indien op dit bericht staat gemaakt kan worden, dan blijkt hieruit, dat de Portugeezen in 1602 de Zuid(west)-kust van Nieuw-Guinea kenden. Maar met het oog op de totale onbekendheid der Nederlanders met Nieuw-Guinea, bestaat zeer goed *de mogelijkheid*, dat tusschen hen en de bewoners van de door hen bezochte streken van Ceram een misverstand heeft plaats gevonden.

II. (1602).

NOTICES OF THE SOUTH-COAST OF NEW GUINEA IN 1602.

Journal or Daily Register, begun on the 22nd day of April, A. D. 1601, *kept on board the ship Gelderlant.* . . . .

This 10th day of April 1602.

The meeting of the Plenary Council [1]) having been convened by order of the Lord Admiral [2]) to resolve to dispatch the yacht called **Duyffken** to the island of Ceram, the Council have drawn up the Instructions following, which Supercargo Master Claes Gaeff [and] skipper Willem Cornelisz Schouten will have to act upto.

Imprimis he will have to navigate to the island of Ceran, and there call at the ports or roads following, to wit: Queuin, Quelibara, Quelilonhen or Goulegoulij [3]), and failing these, at certain others where profitable dealings may be expected. . . . .

Secondly, [he will have to inquire] whether there is anything to be had there besides sago; their way of doing business and in what places; what commodities had best be sent thither; and to what limits their farthest navigation extends; also, whether they have any knowledge of **Nova Guinea**; whether they have ever sent ships thither, or whether ships from Nova Guinea have ever come to Ceran. In the island of Banda, actum April the 10th, A. D. 1602, on board the ship Gelderlandt. God send his blessing unto salvation. Amen.

. . . . . .

Laus deo A. D. 1602 This 15th day of May in the island of Banda.

A brief account of certain islands with which they of the islands of Ceran and Banda carry on trade. . . . .

They can say nothing certain respecting the island of **Nova Guinea**, but say that there are white people living on the **south side,** inhabited by Portuguese [4]), but [the people of the parts of Ceram visited by the Dutch] had never seen any Portuguese ships. They can give no information about their dealings and commodities.

---

1) The joint council of all the ships forming the flotilla to which the Gelderland belonged.

2) Wolphert Hermanszoon.

3) Keffing, Kilwaroe,.... Goeli-goeli. These place-names go to show, that by Ceram are meant the south-eastern extremity of Ceram and the Ceram-Laut islands.

4) If any reliance can be placed on this report, it proves that in 1602 the Portuguese were acquainted with the South(-west) coast of New Guinea. But considering the fact that the Dutch were utterly unacquainted with New Guinea, it is *quite possible* that on this point they misunderstood the inhabitants of the parts of Ceram visited by them.

III. (1605—1606.)

TOCHT VAN HET DUIFKEN ONDER WILLEM JANSZ(OON) EN JAN LODEWIJKSZOON ROSINGEYN NAAR NIEUW-GUINEA. — ONTDEKKING VAN DE OOSTKUST DER GOLF VAN CARPENTARIA.

A.

Naauwkeurige Versameling der gedenkwaardigste Zee en Land-reysen, na Oost en West-Indiën, Mitsgaders andere Gewesten. . . . . In het ligt gegeven te Leiden, door PIETER VAN DER AA, Boekverkoper in de St. Pieters Koor-steeg, in Plato. 1707. . . . .

* * *

De Reys van Kapiteyn JOHAN SARIS; Behelsende sijne Aanmerkingen van 't geene, ten tijde van sijn verblijf tot *Bantam* in *Oost-Indiën* voorviel, van *October* 1605, tot *October* 1609. . . . .

Bladz. 2. HOLLANDERS NA NIEUW-GUINEA.

Den 18 [November 1605][1]) vertrok van hier[2]) een kleyne Hollandse Pinas, om te gaan ontdekken het Eyland **Nieuw Guinea**, welk gezegd wierd, veel Goud uijt te leveren. . . . .

Den 15 Juny[3]) quam hier[4]) *Nockhada*[5]) *Tingal* van *Banda* met een *Javaansche* Jonk. . . . Dese verhaalde mij, *dat de Hollandse Pinas, willende het Nieuw Guinea ontdekken, dat Eyland wel hadden gevonden, maar dat sy hun Volk hebbende aan land gesonden, om den Koophandel aldaar te versoeken, 9 der selve van de Heydenen, zijnde Menschen-eeters, waren vermoord, so dat sy, daar geen voordeel siende te doen, genoodsaakt wierden, af te wijken, en reeds tot Banda gekoomen waren. . . . .*

B.

Instructie geconcipieert om daer wt te formeren Antwoorden van wegen de Gen. Vereenigde O. I. C. op 't advys bij de Heeren Staten van Holland en Westfriesland gegeven, nopende het Octroy van de Australische Comp^ie^. Exhib. den 2 Aug. 1618.

. . . . . Zoo dunkt de O. I. C. dat in allen gevalle de gemelde Austr. Comp^ie^. behoord geexcludeert te worden uyt de Zuydergedeelten gelegen tusschen den Meridiaen raeckende aen den Oosthoeck van Ceylon en den Meridiaen die gelegen is een honderd mylen bij Oosten de eylanden van Salomon, als synde by de Vereen. Oost-Indische Comp^ie^. verscheyden malen order gegeven om **het land van Nova Guinea en de**

---

1) Oude stijl: dus 28 November 1605.
2) Bantam.
3) Oude stijl: dus 25 Juni.
4) Bantam.
5) Nachoda of anachoda: een schipper.

III. (1605—1606.)

VOYAGE OF THE SHIP DUIFKEN UNDER COMMAND OF WILLEM JANSZ(OON) AND JAN LODEWIJKSZOON ROSINGEYN TO NEW GUINEA. — DISCOVERY OF THE EAST-COAST OF THE PRESENT GULF OF CARPENTARIA.

A.

HACKLUYTUS *Posthumus or* PURCHAS *his Pilgrimes Contayning a History of the World in Sea voyages, & lande-Travells by Englishmen & others.* . . . .

English Voyages beyond the East-Indies, to the ilands of Japan, China, Cauchinchina, the Philipinae with others; and the Indian navigations further prosecuted. . . . .

THE FOURTH BOOKE.

Chap. II.

Observations of . . . . . Captaine Iohn Saris, of occurrents which happened in the East-Indies during his abode at Bantam, from October 1605, till October 1609. . . . .

The eighteenth [November 1605][1]) heere[2]) departed a small Pinnasse of the *Flemmings*, for the discovery of the Land called **Nova Guinea** which, as it is said, affordeth great store of Gold. . . . .

The fifteenth[3]) of June [1606] heere[2]) arrived *Nockhoda*[4]) *Tingall*, a Cling-man from *Banda*, in a *Java* Juncke. . . . .

he told me that the *Flemmings* Pinasse which went upon discovery for *Nova Ginny*, was returned to Banda, having found the Iland: but in sending their men on shoare to intreate of Trade, there were nine of them killed by the Heathens, which are man-eaters; So they were constrained to returne, finding no good to be done there. . .

B.

Instructions drawn up to serve as a basis for Answers on the part of the General United E. I. C. to the advice given by the Lords States of Holland and Westfriesland, touching the Charter of the Australia Company. Laid before the Council, Aug. 2, 1618.

. . . . . So that the E. I. C. opines that in every case the Australia Company aforesaid ought to be excluded from the Southern parts, situated between the Meridian passing through the Eastern extremity of Ceylon and the Meridian lying a hundred miles eastward of the Salomon islands; seeing that the United East India Company has repeatedly given orders for discovering and exploring **the land of Nova Guinea**

---

1) Old style: therefore November 28, 1605.
2) Bantam.
3) Old style: therefore June 25, 1606.
4) Nachoda or Anachoda: a skipper.

eylanden bij Oosten 't zelve gelegen te ontdecken, nadat zulks door gelijcke hare last eens in het werk is gesteld geweest omtrent het jaar 1606, met het jacht **de Duyve** door den schipper **Willem Jansz.** en den commies **Jan Lodewijs van Rosingyn** die aen dezelfde cust van Nova Guinea verscheyden ontdeckingen hebben gedaen als hunne journalen [1]) in het breede syn verhalende.

C.

Zie het hierachter volgende *Journaal der reis van* JAN CARSTENSZ(OON) *in 1623* op de datums: 7 Maart; 11, 12, 15 Mei.

D.

Zuidoostelijk gedeelte der Kaart *Indiae Orientalis Nova descriptio* in den atlas JOANNES JANSSONIUS-MERCATOR-HONDIUS 1633. [2])

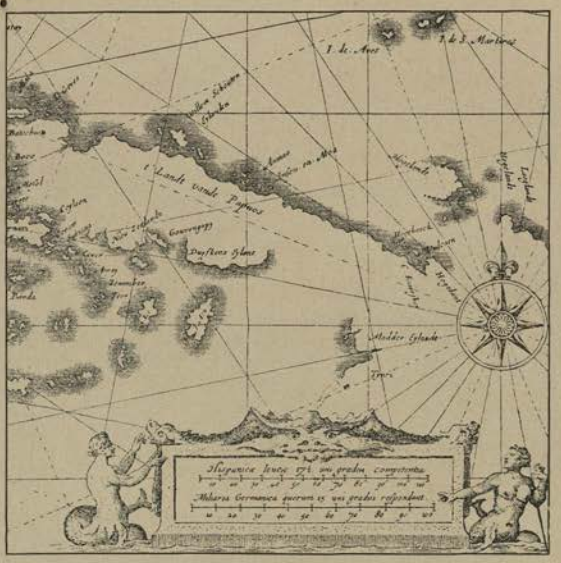

N°. 3.

E.

Instructie voor den schipper commandeur Abel Jansen Tasman, den schipper piloot mayjoor Frans Jacobsen Visscher en den raet van de jachten Limmen, Zeemeeuw, ende 't Quel de Bracq, gedestineert tot nader ontdeckinge van Nova Guinea ende onbekende custen vande ontdeckte Oost en Suyderlanden, mitsgaders de canalen en eylanden, daardoor en ontrent gepresumeert.

. . . . . .

Hoe tot vergrootingh, vermeerdering, en verbeteringh vande Nederlantsche Oost-Indische Comp[ies] stant en commercien in Orienten, op d'expresse bevelen vande Heeren

1) In 1618 waren dus nog journalen aanwezig van den tocht in 1605/6.

2) De kaart is in haar geheel gereproduceerd in *Remarkable Maps* (II, 7.) Zie ook de Introduction van C. H. COOTE, P. A. TIELE, Nederlandsche Bibliographie van Land- en Volkenkunde sub voce Janssonius en Mercator en mijn Life of Tasman (p. 91, noot 1).

and the islands situated east of the same, since, equally by her orders, such discovery was once tried about the year 1606 with the yacht **de Duyve** by skipper **Willem Jansz** and subcargo **Jan Lodewijs van Rosingijn,** who made sundry discoveries on the said coast of Nova Guinea, as is amply set forth in their journals [1]).

C.

See *infra* the *Journal of the voyage of* JAN CARSTENSZOON 1623, *at the dates:* March 7, May 11, 12, 15.

D.

South-eastern part of the Map *Indiae Orientalis Nova descriptio* in the atlas JOANNES JANSSONIUS-MERCATOR-HONDIUS 1633 [2]).

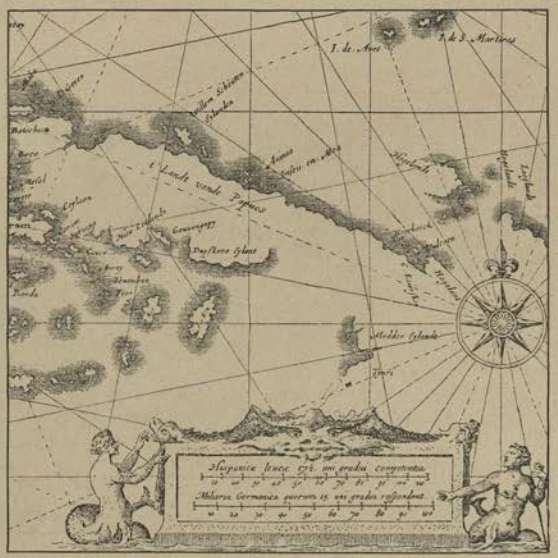

N°. 3.

E.

Instructions for Skipper Commander Abel Jansen Tasman, Skipper Pilot-Major Frans Jacobsen Visscher, and the Council of the Yachts Limmen, Zeemeeuw, and the Quel de Brack, destined for the further discovery of Nova Guinea, and of the unknown coasts of the discovered East- and South-lands, together with the channels and islands presumably situated between and near the same.

. . . . . .

Both by word of mouth and through the perusal of Journals, Charts and other writings, it is in the main well-known to you, how the successive Governors of India, at

1) In 1618, therefore, there must have been extant journals of the expedition of 1605/6.

2) The whole map is reproduced in *Remarkable Maps* (II, 7.) See also C. H. COOTE's Introduction; P. A. TIELE: Nederlandsche Bibliographie van Land- en Volkenkunde, s. vv. Janssonius and Mercator, and my Life of Tasman, p. 91, note 1.

Mayoores, bij de successive regenten van India diversche malen ijverlyck is getracht, het groote land van Nova Guinea ende andere onbekende Oost en Suyderlanden tijdelyck te ontdecken, is Ul. door gehouden discoursen en communicatie van journalen, caerten en geschriften, ten principalen wel bekent, namentlyck dat vier verscheyden voyagies met sober succes tot dese begeerde ontdeckinge sijn gedaan, waervan

d' eerste reyse in den jare 1606 door ordre van den president Jan Willemsen Verschoor (die doen ter tijt der Comp^e. negotie tot Bantam derigeerde) met 't jacht **'t Duyfken** ondernomen is, t' welck de eylanden van Key en Arouw in passant besocht, **de onbekende Zuyt en Westcusten van Nova Guinea** omtrent 220 mylen van 5 tot $13^3/_4$ graden Zuyder breete ontdect, en alleen bevonden heeft, dat groote lant ten meerendeele woest, en sommige plaetsen van wilde, wreede swarte barbarische menschen bewoont te zijn, die eenige van onse matrosen dootgeslagen hebben, soodat de ware gelegentheyt vant lant en watter vallen ofte begeert wesen mocht niet vernemen conden, maar door gebreck van vivres als andere nootwendigheden van de begonnen ontdeckinge terugge sijn gekeert, en den uytersten hoeck vant ontdeckte land op $13^3/_4$ graden suyder breedte met den naem van **Caep Keerweer** in haer caert bekent gemaeckt. . . . .

Int Casteel Batavia desen 29 January A° 1644 was get. Antonio van Diemen, Cornelis van der Lijn, Joan Maetsuycker, Justus Schouten ende Salomon Sweers.

IV. (1607.)

NIEUWE TOCHT VAN HET DUIFKE NAAR NIEUW-GUINEA.

Tweede deel van *Het begin ende voortgangh der Vereenighde Nederlantsche Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie*. Gedruckt in den Jaere des Heeren 1646.

Verhael ende Journael van de voyagie gedaen van Bantam, naer de custe van Chormandel, ende andere quartieren van Indien, door den Opper-Coopman Paulus van Solt in den jaere 1605, 1606, 1607, 1608.

. . . . . .

Den 4 Maert 1607 sijn [wij] (Godt) lof voor het Casteel [Victoria op Ambon] gekomen. . . . . Alhier vonden. . . . . het Jacht **Duyfken;** was van **Nova Guinea** gekomen . . . . .

V. (1616.)

TOCHT VAN DE SCHEPEN EENDRACHT EN HOORN ONDER BEVEL VAN JACQUES LE MAIRE EN WILLEM CORNELISZOON SCHOUTEN DOOR DEN STILLEN OCEAAN EN LANGS DE NOORDKUST VAN NIEUW-GUINEA.

Een der journalen van dezen tocht is herhaalde malen in verschillende talen uitgegeven (Zie Tiele, Mémoire Bibliographique p. 42—62 en diens Bibliographie Land- en Volkenkunde sub voce Begin ende Voortgangh, Herrera, W. Cz. Schouten en Spilbergen). Ik behoef dus hier daarop niet in bijzonderheden terug te komen. De reis begon 14

the express command of our Lords and Masters the "Heeren XVII", have, in order to the aggrandisement, enlargement and improvement of the Dutch East India Company's standing and trade in the East, divers times diligently endeavoured to make timely discovery of the vast country of Nova Guinea and of other unknown Eastern and Southern regions; to wit, that four several voyages have up to now with scant success been made for this desired discovery; of the which voyages

the first was undertaken in the year 1606 with the Yacht **'t Duyffken**, by order, of President Jan Willemsz Verschoor (who then managed the Company's affairs in Bantham), on which voyage the islands of Key and Arouw were visited in passing, and the **unknown south and west coasts of Nova Guinea** were discovered over a length of 220 miles from 5 to $13^3/_4$ degrees Southern Latitude, it being only ascertained that vast regions were for the greater part uncultivated, and certain parts inhabited by savage, cruel, black barbarians who slew some of our sailors, so that no information was obtained touching the exact situation of the country and regarding the commodities obtainable and in demand there; our men having by want of provisions and other necessaries, been compelled to return and give up the discovery they had begun, only registering in their chart with the name of **Cape Keer-weer** the extreme point of the discovered land in $13^3/_4$ degrees Southern Latitude. . . . .

In the castle of Batavia, this 29th of January A° 1644. Signed ANTONIO VAN DIEMEN, CORNELIS VAN DER LIJN, JOAN MAETSUIJCKER, JUSTUS SCHOUTEN and SALOMON SWEERS.

IV. (1607).

FRESH EXPEDITION TO NEW GUINEA BY THE SHIP DUIFKE.

Second volume of "*Het begin ende voortgangh der Vereenighde Nederlantsche Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie.* Gedruckt in den Jaere des Heeren 1646" [Rise and Progress of the United Netherlands Chartered East India Company. Printed Anno Domini 1646].

A Narrative and Journal of the voyage made from Bantam to the coast of Choromandel and other parts of India, by Supercargo PAULUS VAN SOLT in the years 1605 1606, 1607, 1608.

. . . . . .

"On the 4th of March 1607, through God's mercy [we] arrived before the Castle [of Victoria in Amboyna]. . . . . here we found. . . . . the yacht **Duyfken**, which had come from **Nova Guinea**". . . . .

V. (1616).

VOYAGE OF THE SHIPS EENDRACHT AND HOORN, COMMANDED BY JACQUES LE MAIRE AND WILLEM CORNELISZOON SCHOUTEN THROUGH THE PACIFIC OCEAN AND ALONG THE NORTH-COAST OF NEW GUINEA.

One of the journals of this voyage has been repeatedly printed in various languages. (See TIELE, Mémoire Bibliographique, pp. 42—62, and the same writer's Bibliographie Land- en Volkenkunde, s. vv. Begin ende Voortgangh, Herrera, W. Cz. Schouten, and Spilbergen). I need not, therefore, go into detail on this point here. The voyage was begun on the 14th of June 1615, and in January 1616 the strait of Le

Juni 1615, in Januari 1616 werd Straat Le Maire ontdekt. In den Grooten Oceaan werden verschillende den schepelingen onbekende eilanden aangedaan: o. a. het Kokoseiland (Boscawen of Tafahi), Verraders-eiland (Keppel of Niutabutabu, het eiland de (Goede) Hoop (Nino-fa), de Hoornsche eilanden (Fotuna en Alofi.) Verder werden nog verschillende eilanden ten Oosten van Nieuw-Guinea verkend en werden Nieuw Ierland, Nieuw Hannover en de Noordkust van Nieuw-Guinea met de eilanden benoorden (o. a. Schoutens-eiland) omzeild of aangedaan.

VI. (1616.)

PLAN TOT NADERE ONTDEKKING VAN HET ZUIDLAND-NOVA GUINEA.

A.

Resolutie van Gouverneur-Generaal en Raden, 8 October 1616.

. . . . . Alsoo voor desen bij de Comp. ter handt is genomen geweest, een schip te seijnden tot ontdeckinge vant Zuytlant-Nova Guinea ende dependentien van dyen, dat mits andere voorgevallene saken niet en is gecontinueert geworden, soo is geresolveert 'tselve alsnu wederomme bijder hant te nemen. Ende dat de Heer Admirael. . . . .[1]) uyt Amboyna oft Banda het schip de Jager met eenich ander jachtgen, dat daer soude mogen sijn ofte comen te arriveren, sal depescheren tot ontdeckinge vande voorschreven landen, dewijl het veel gelegender is van hier als uyt het Vaderlant die quartieren te besoecken ende tzelve sonder eenich verlet ofte nadeel vande Comp. can gedaen worden. Ende oft het waer dat aldaer in Amboyna oft Banda geen jacht als 't schip de Jager meer en was, sal zijn E. de Morgensterre daertoe mogen gebruycken. . . . .

B.

Resolutie van Gouverneur-Generaal en Raden, 21 October 1616.

. . . . . Gemerckt de goede genegentheyt ende couragie die de Heere advocaet Dedel[2]) daertoe is hebbende, ende dat het een stuck is aent goet beleyt vant welcke seer veel is gelegen, soo is goet gevonden ende geresolveert, den voorschreven Advocaet totte voorschreven reyze te gebruycken opdat alles met goede ordre, couragie ende resolutie mach toegaen, tot welcken einde zijne E. sich alsnu mette Heer Admirael naer Amboyna sal vervoegen. . . . .

C.

Missive van den Gouverneur-Generaal LAURENS REAEL *aan de Bewindhebbers der O. I. C., 10 Mei 1617.*

Mr. Cornelis Dedel was van ons uytte Moluccen herwaerts aen[3]) gestuert omme met twee of drye jachten en chaloupen te ontdecken **de zuydelicke landen,** voor desen

1) Steven Van der Haghen.
2) Mr. Cornelis Dedel.
3) Reael vertoefde toen op Banda.

Maire was discovered. In the Pacific Ocean various islands unknown to the voyagers were touched at: *inter alia* Kokos-island (Boscawen or Tafahi), Verraders-eiland [Traitors' island] (Keppel or Niutabutabu), (Goede) Hoop island (Nino-fa), the Hoornsche islands (Fotuna and Alofi). Besides, various islands east of New Guinea were surveyed, and New Ireland, New Hanover and the north-coast of New Guinea with the islands north of it (among others Schoutens island), sailed round or touched at.

VI. (1616.)

PROJECT FOR THE FURTHER DISCOVERY OF THE SOUTH-LAND-NOVA GUINEA.

A.

Resolution of the Governor-General and Councillors, October 8, 1616.

. . . . . Inasmuch as heretofore the Company has taken in hand to dispatch a ship for the discovery of the South-land-Nova-Guinea and the dependencies thereof, which project has not been executed owing to other intervening business, it has been resolved to take the said project once more in hand at the present time; and that to this end the Lord Admiral. . . . .[1]) shall dispatch from Amboyna or Banda the ship de Jager with any other small yacht that should lie at anchor there, or happen to put into port, in order to the discovery of the lands aforesaid; seeing that it is much more convenient to visit those parts starting from here than from the Netherlands, and that the same can now be done without any inconvenience or detriment to the Company. And if in Amboyna or Banda no other yacht besides the ship de Jager should be found available, then the Lord Admiral shall be free to assign the ship Morgenster for the said purpose. . . . .

B.

Resolution of the Governor-General and Councillors, October 21, 1616.

. . . . . Considering the confident inclination to the said voyage evinced by the Lord Advocate Dedel[2]), and the importance of this enterprise being conducted with great skill and judgment, it has been determined and resolved to employ the Advocate aforesaid in the said voyage, to the end that all things may be conducted in good order, with the requisite courage and resolution, for which purpose the Hon. Advocate will now depart for Amboyna with the Lord Admiral. . . . .

C.

Letter from the Governor-General LAURENS REAEL *to the Managers of the E. I C., May 10, 1617.*

. . . . . Mr. Cornelis Dedel, LL. D., had by us been dispatched to this place[3]) from the Moluccas, that with two or three yachts and pinnaces he might proceed to the

1) Steven Van der Haghen.
2) Cornelis Dedel, LL. D.
3) Reael was then staying in Banda.

uyt last vande. . . . admiraal Verhagen door **Jan Rossangin** noch eenmael onderstaen. [1]). Doch in Amboyna liggende. . . . . [werden Dedel's schepen tot andere doeleinden gebruikt.[2]].

VII. (1616.)

REIS VAN HET SCHIP EENDRACHT ONDER BEVEL VAN DIRK HARTOGS(ZOON). ONTDEKKING VAN DE WESTKUST VAN AUSTRALIË IN 1616: DIRK HARTOGS-EILAND EN-REEDE, LAND VAN DE EENDRACHT OF EENDRACHTSLAND.

A.

Missive van den opperkoopman Cornelis Buysero te Bantam aan de Bewindhebbers der Oost-Indische Compagnie te Amsterdam.

Erentfesten Wijze Voorsienige Seer Discrete Heeren.

. . . . . .

D'**Eendracht** [3]), verspreeckende de scheepe van syne Compagnie aen de Cabo, is van haer geloopen soo verre omme de Suyt dat differente eylanden, doch onbewoont, heeft gerescontreert. [4])

. . . . . .

Bantam Ay Ultimo Augusto A°. 1617.
UE dienstschuldige dienaer
CORNELIS BUYSERO. [5])

B.

Zie het hier achter volgend document van 1618, genummerd IX.

Hieruit blijkt, dat dus reeds in 1618 de naam **Eendrachtsland** bekend was in Nederland.

C.

Onderstaande kaart (gereproduceerd *Remarkable Maps*, II, 4, in de oorspronkelijke grootte) is vervaardigd door HESSEL GERRITSZ, die de officiëele kaartenmaker was der

---

1) Hoogstwaarschijnlijk slaat dit op den tocht van 1605/6 onder Willem Jansz. en Rozengein.

2) Ofschoon dus dit plan niet is verwezenlijkt, meen ik toch deze documenten hier te moeten mededeelen: 1° omdat er uit blijkt de ernstige bedoeling der Nederlandsche autoriteiten in Indië om de ontdekking van het »Zuidland" opnieuw te beproeven, (trouwens ook in Nederland werd deze aangelegenheid in het oog gehouden, zooals blijkt uit een resolutie der Bewindhebbers der O. I. C. van October 1616); 2° omdat het document gemerkt C. *vermoedelijk* een nieuw bewijsstuk is voor den tocht van 1605/6.

3) Het schip stond onder bevel van Dirk Hartogs of Hartogszoon.

4) Welke »eijlanden, doch onbewoont" de Eendracht heeft »gerescontreert", blijkt uit Buysero's schrijven niet. Dat het later zoo genoemde **Eendrachtsland** of **Land van de Eendracht** en de **Dirk Hartogsreede** (eiland) bij die gelegenheid ontmoet zijn, blijkt uit verschillende authenthieke archiefstukken van 1618 en latere jaren.

5) Buysero was opperkoopman te Bantam (DE JONGE, Opkomst, IV, bldz. 68). Hij kon dus op de hoogte zijn van de lotgevallen van het schip, dat, in Januari 1616 uit Nederland vertrokken, in 't laatst van Augustus de Kaap de Goede Hoop verliet en in December van dit jaar Indië had bereikt. Immers. de gouverneur van Ambon, Steven Van der Haghen, schrijft den 26 Mei 1617: Hoe dat in de maand van December, Ao. 1616, 't schip de Eendracht byzuyden Java, 't gat tusschen Bima en 't land Endea bij de Guno Api (Goenoeng Api) ingecomen is." (Sapi-straat).

discovery of **the Southern lands**, which undertaking had heretofore once more by order of. . . . . Admiraal Verhagen been engaged in by **Jan Rossangin** [1]). But when lying at anchor in Amboyna. . . . . [Dedel's ships were employed on other services [2])].

VII. (1616.)

VOYAGE OF DE EENDRACHT UNDER COMMAND OF DIRK HARTOGS(ZOON). DISCOVERY OF THE WEST-COAST OF AUSTRALIA IN 1616: DIRK HARTOGS-ISLAND AND -ROAD, LAND OF THE EENDRACHT OR EENDRACHTSLAND.

A.

Letter of Supercargo Cornelis Buysero at Bantam to the Managers of the East India Company at Amsterdam.

Worshipful, Wise, Provident, very Discreet Gentlemen,

. . . . . .

The ship **Eendracht** [3]), with which they had sailed from the Netherlands, after communicating at the Cabo sailed away from them so far southward as to come upon various islands which were, however, found uninhabited [4]).

. . . . . .

Bantam, this last day of August, A. D. 1617.

Your Worships' servant to command

CORNELIS BUYSERO [5]).

B.

See infra Document No. IX, of 1618.

It proves that as early as 1618 the name of **Eendrachtsland** was known in the Netherlands.

C.

The subjoined chart (reproduced on the original scale in *Remarkable Maps*, II, 4) was drawn by HESSEL GERRITSZ, Cartographer in ordinary to the East India Company

---

1) This almost certainly refers to the voyage of 1605/6 under Willem Jansz. and Rosengein.

2) Although, as we see, the project was not carried into execution, I have thought it good to print the above documents, 1° because they bear testimony to the earnest intention of the Dutch authorities in India once more to undertake the discovery of the „South-land" (at the same time the matter was by no means lost sight of in the Netherlands, as is proved by a resolution of the Managers of the E. I. C., of October 1616).; 2° because document C in the text is *presumably* fresh evidence for the voyage of 1605/6.

3) Commanded by Dirk Hartogs, or Hartogszoon.

4) What "uninhabited islands" the ship Eendracht "came upon", Buysero's letter does not say. Various authentic archival documents of 1618 and subsequent years, however, go to show that the land afterwards named **Eendrachts-land** or **Land van de Eendracht,** and the **Dirk Hartogsreede** (island) must have been discovered on this voyage.

5) Buysero was supercargo at Bantam (DE JONGE, Opkomst, IV, p. 68,) and was therefore likely to be well informed as to the adventures of the ship, which had sailed from the Netherlands in January 1616, departed from the Cape of Good Hope in the last days of August, and had arrived in India in December of the same year, as appears from what Steven Van der Haghen, Governor of Amboyna, writes May 26, 1617: "That in the month of December 1616, the ship Eendracht entered the narrows between Bima and the land of Endea near Guno Api (Goenoeng Api) in the south of Java" (Sapi Straits).

Oost-Indische Compagnie (resoluties der Heeren XVII, 21 Maart 1619 en 21 October 1629). Hij had dus te zijner beschikking de officiëele documenten welke over deze ontdekking handelden.

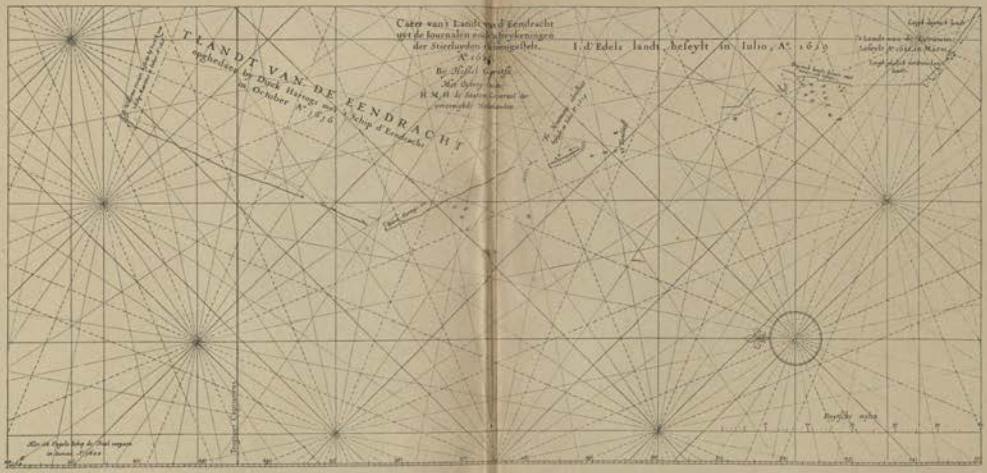

N°. 4.

D.

Het interessante uitslaande kaartje, genummerd 5, is in het bezit van den heer Jhr. Mr. J. E. Huydecoper van Maarsseveen en Nigtevegt te Utrecht. Het is gebonden in het hem toebehoorend exemplaar van Abel Janszoon Tasman's reis van 1642/3 [1]). Het kaartje is een duidelijk bewijs, hoe soms op latere uitgaven van sommige kaarten de jaartallen bleven staan der eerste uitgave, terwijl allerlei verbeteringen op de plaat werden aangebracht.

1) Zie mijn Life of Tasman, p. 69.

(Ress. of the "Heeren XVII", March 21, 1619 and October 21, 1629). He had accordingly at his disposal the official documents referring to this discovery.

N°. 4.

D.

The interesting little folding chart, marked No. 5, is now in the possession of Jhr. J. E. Huydecoper van Maarsseveen en Nigtevegt, LL. D., at Utrecht. It is bound up with the said gentleman's copy of Abel Janszoon Tasman's Journal of his voyage of 1642/3 [1]). The chart clearly shows that at times in subsequent issues of certain charts the dates given in the first issue were retained, while numerous corrections were made in the chart itself.

1) See my Life and Labours of Tasman, p. 69.

E.

De kaart, waarvan dit een klein gedeelte is, is in haar geheel gereproduceerd in *Remarkable Maps*, II, 8. Dus in 1630 was men te Neurenburg op de hoogte van de ontdekking van **Eendrachtsland**.

N° 6.

VIII. (1618.)

REIS VAN HET SCHIP DE ZEEWOLF VAN NEDERLAND NAAR INDIË ONDER BEVEL VAN DEN OPPERKOOPMAN PIETER DIRKSZOON EN DEN SCHIPPER HAEVICK CLAESZOON VAN HILLEGOM. — NADERE ONTDEKKING VAN AUSTRALIË'S WESTKUST.

Missive van den opperkoopman Pieter Dirkszoon aan de Bewindhebbers der O. I. C. te Amsterdam, 24 Juni 1618.

A.

Erentfeste Wyse Voorsienige Zeer discrete Heeren.

Met de schepen T'Wapen van Zeelandt, den Eenhoorn ende Enckhuijzen (die van hier uyt Indien met hare volle ladinge aen de Caep de bone Esperance arriveerden)

E.

Of the chart of which this is a small portion, a complete reproduction will be found in *Remarkable Maps*, II, 8. In 1630, accordingly, the discovery of **Eendrachts-land** was known at Nuremberg.

Nº. 6.

VIII (1618).

VOYAGE OF THE SHIP ZEEWOLF, FROM THE NETHERLANDS TO INDIA, UNDER THE COMMAND OF SUPERCARGO PIETER DIRKSZOON AND SKIPPER HAEVIK CLAESZOON VAN HILLEGOM. — FURTHER DISCOVERY OF THE WEST-COAST OF AUSTRALIA.

Letter of Supercargo Pieter Dirkszoon to the Managers of the E. I. C. at Amsterdam, dated June 24, 1618.

A.

Worshipful Wise Provident Very Discreet Gentlemen.

By the ships T'Wapen van Zeelandt, den Eenhoorn and Enckhuyzen (which with full cargoes arrived at the Cape de bone Esperance from these parts of India) I have

hebbe ick UEd. op ten 22^{en} Meert [1618] passado int corte geadviseert ons voorspoedich arrivement tot daer.[1])

. . . . . .

Alsnu met dit schip den Witten beer sal UE. connen verstaen 't voirder geluckich succes van onse reyse tot hier in Indien. T'welck is dat wy opten 24^{en} ditto . . . . uyt de Tafelbaey zyn gescheyden . . . . wy met 't schip den Seewolff (volgens UEd. ordre) naer Bantam. Sulcx dat wy Godt Loff seer haest de Suyt tot op 37, 38 ende 39 graden hebben gecregen ende daer op de duysent mylen styff den oostelycken cours gehouden, aleer wy onzen cours noordelyck aen stelden, ende alsoo opten 21^{en} Mey daeraen omtrent 6 oft 8 mylen by Oosten t' eylandt Bali op Cleyn Java 't landt aen gedaen hebben. Comende soo voorts tusschen Bali ende Cleyn Java door op ten 2^{en} Juny voor ons comptoir van Japara ten ancker . . . .

Op ten 11^{en} Mey gecomen zynde op 21 graden 15 min. S. brete hebben . . . . landt ontdect ende vernomen het lach te loevert oost van ons omtrent 5 ofte 6 mijl soo dat wy der niet en conden aencomen. Was vlack en laech landt, seer lanck ende conden van de stengh aen beyde eynden te weten de Suyt ende Noorthoeck noch ander landt sien, hooch ende berchachtich. Dan alsoo dat heth oostwaerts op lach ende wy sonder merckelycke verhinderinge niet hoger en conden comen, en weten niet oft aen malcanderen vast is, dan oft bysondere eylanden zijn. Soo niet sout wel mogen een vaste cust wesen. Want was seer lanck. Doch watter van sy, is Godt de Heere bekendt, altydts ist oock, soo 't schijnt, bij niemant bevaren oft ontdect, dewijle wij hier noyt oft gehoort en hebben[2]) ende inde caert niet anders als een clare zee en staet. Naer onse schippersgissinge oft besteck op zijn caerte lach de straet van Sunda alsdaer van ons N. N. O. omtrent 250 mijl, na de onderstuijrmans rek^{e} N. ten O^{e} ende na den opperstuijrmans besteck N. O. ten N^{e}. Doch hebben dit contrarie bevonden. Want quamen met een N. N. O^{e} ganck by Oosten Bali te landt. Soo dat dit Landt gestrect leijt van de straet van Sunda N. N. W. (lees: Z. Z. W.) ende met een N. ten W. ofte N. ganck by Oosten de straet op Java te landt moeten comen. Daerop den genen die comende van de Oost in't gesichte van dit landt ende willende naer Bantam syn vaste cours vry mach stellen. Dit p. advys . . . . .

In 't schip den Seewolff geanckert leggende voor Jacatra
24 Juny A^{o}. 1618.

UEd. dienstwillege dienaer
PIETER DIRCXSOON 1618.

B.

Missive van schipper Haevick Claeszoon van Hillegom, aan de Bewindhebbers der O. I. C. te Amsterdam, 24 Juni 1618.

Looft Godt Int schip den Seewolf leggende voor Jaeketerae
desen 24^{en} Juny 1618.

Eersaeme beminde heeren mijn heeren de bewinthebberen der Vereenigde Kompangie tot Amsterdam naer vriendelycke groetenisse dient desen, wensende voor eerst

1) Het schip was in December 1617 uit Nederland vertrokken.
2) De ontdekking van Dirk Hartochs was hun nog niet bekend geworden.

on the 22nd of March last [1618] briefly advised Your Worships of our safe arrival there . . . . . [1])

. . . . . .

Now with this ship den Witten Beer Your Worships may be pleased to receive news of the subsequent successful progress of our voyage to this part of India, viz. that on the 24th of the said month we sailed from the Taeffelbaey [Table Bay] . . . in the ship Seewolf for Bantam (pursuant to Your Worships' orders); in such fashion that by God's grace we soon got south as far as 37, 38 and 39 degrees, after which we held our course due east for a thousand miles before turning it northward; so that on the 21st of May following we made the land in Cleyn Java about 6 or 8 miles east of the island of Bali; after which, passing between Bali and Cleyn Java, we came to anchor before our factory of Japara on the second day of June . . . . .

Having on the 11th of May reached 21° 15′ S. Latitude, we saw and discovered . . . . . land about 5 or 6 miles to windward east of us, which in consequence we were unable to touch at. We observed it to be a level, low-lying shore of great length, and looking out from the top-mast we saw on both ends of it, to north as well as to southward, still other land which showed high and mountainous. But as the land bore eastward from us, and we could not have got higher without considerable inconvenience, we do not know whether it forms an unbroken coast-line, or is made up of separate islands. In the former case it might well be a mainland coast, for it extended to a very great length. But only the Lord knows the real state of affairs. At all events it would seem never to have been made or discovered by any one before us, as we have never heard of such discovery [2]), and the chart shows nothing but open ocean at this place. According to our skipper's estimation in his chart the Strait of Sunda was then N. N. E. of us at about 250 miles' distance; according to the second mate's reckoning the direction was North East, and according to the first mate's estimation North East by North. These statements, however, proved erroneous, since we arrived east of Bali on a north-north-east course. So that consequently this land bears from Sunda Strait south-south-west, and ships must arrive in Java eastward of Sunda Strait on a north-by-west or northern course; on which those who come in sight of this land from eastward and wish to go to Bantam, may safely base their course. This much by way of advice . . . . .

On board the ship Seewolff lying at anchor before Jacatra, this 24th of June, 1618.

Your Worships' obedient Servant
Pieter Dircxsoon 1618.

B.

Letter of Skipper Haevick Claeszoon van Hillegom to the Managers of the E. I. C. at Amsterdam, dated June 24, 1618.

Laus Deo. On board the ship Seewolf lying at anchor before Jaeketerae, this 24th of June 1618.

Right Worshipful Beloved Gentlemen My Lords Directors of the United Company at Amsterdam, with friendly greeting, the present, after my best wishes for the well-

1) The ship had sailed from the Netherlands in December 1617.
2) Dirk Hartochs's discovery had not come to their knowledge then.

het welvaeren van de Edele heeren meesters ende haerlieder gesontheijt, verhoop ick als dat haer de brieven van 22^{en} Maert .... gesonden by Pieter Gertsz; schipper opt schip Enckhuyzen [1]), wel behandicht syn, geschreven in de Taefel bey waer in verhaelt is 't geen ons wedervaeren is op onse voyaege tot daer toe, in dezen voorts verhaelende 't geen dyto gepasseert is tot hier toe. Soo ist dat wy den 24^{en} dyto zyn t' seyl gegaen van de Kaep de bon Esperanse ....

Den 5^{en} Mey de hoochte gehadt van 28 gr. 26 men. wy saegen veel vogelen, waeronder waeren soo 't scheen lantvogels, als een witte pylstaert ende eenige schaer staertges soo dat ick vermoe dat hier omtrent lant leyt. Een dach tue drie hier nae sagen wij al kroos drijven bij bossen ende oock met lange streken, den 10^{en} dyto syn wij gepasseert de troopykus met mooy weer, den 11^{en} dyto saegen wij lant op de hoochte van 21 gr. 20 men. S. brete, t'was laech slechdt lant ende langk. 't Streckte meest S. ende N. ende twas heel lanck ende t'ontviel hem aen weersyden met hooge bergen; wij ende kosten niet aen koomen. Of het vast lant is ofte eylanden is godt bekent maer ick vermoe dat het vast lant is, daer al de kenteken voor ende nae gesien. Het kompas noortwestert hier een streeck; noch al kroos gesien dryven ende lantvoogelen gesien tot op de 16 gr. toe tuee (twelck?) al tuee tekenen syn van dyto vast lant. Dit lant is heel dienstich om aen te doen voor de scheepen die hier koomen met de Ooster Meson om soo een vaste koers te setten naer Jaeva ofte de straet, want dit lant siende op 21, 22 ofte 23 gr. ende u koers stellende N.N.W. ende N. ten W. sult ghy vervallen op het W. ent van Jaeva. Also wijt met een vaste koers geseylt hebben schrijf ick dit voor seeker ende sult het soo bevinden ofte de schepen die 't beseijlen. Den 21^{en} dyto saegen wij het lant te weeten Kleyn Jaevae, des snachs of ende aengehouden, tegen den dach naet lant geseijlt ende wij hebbent den 22^{en} dyto geset tusken Kleyn Jaeva ende Baely in de straet ....

UE. dienaer wat ick vermach
H. Claessen van Hillegom.

IX. (1618)

REIS VAN HET SCHIP MAURITIUS VAN NEDERLAND NAAR INDIË ONDER BEVEL VAN DEN KOOPMAN WILLEM JANSZ OF JANSZOON EN DEN SCHIPPER LENAERT JACOBSZ(OON.) NADERE ONTDEKKING VAN AUSTRALIË'S WESTKUST.—WILLEMS-RIVIER.

A.

Missive van den koopman Willem Jansz(oon) *aan Bewindhebbers ter Kamer Amsterdam, 6 October 1618.*

Erentfeste Wyse Voorsinnige Discreten Heeren.

Desen dient alleenelijck tot advertisement, hoe dat wij met den scheepe Mauritius 8 Juny passado Caep de bon esperence gepasseert met harde westelycke winden, niet

1000 mijlen op 38 graden om de Oost met notablen voorspoet gezeijlt.

1) Zie hiervóór A.

being and health of my Worshipful Noble Masters, serves to express my hope that Your Worships may have duly received, through Pieter Gertsz, skipper of the ship Enckhuyzen [1]), my letters of the 22nd of March, written in the Taefel Bay, recounting what had happened on our voyage up to said date. The present further serves to inform Your Worships of our progress up to this day, as follows. We set sail from the Cape de bon Esperanse on the 24th of the same month . . . . .

On the 5th of May we got into Latitude 28° 26′ South, when we saw numbers of birds many of which seemed to be land-birds, such as a white tropic-bird and a few scissor-tailed ducks, so that I surmised that we were near land. Two or three days afterwards we saw sea-weed floating in large quantities and long strips. On the 10th do. we passed the tropic in fine weather. On the 11th do we saw land in 21° 20′ S. Lat.: it was a level, low-lying coast extending to a great length, and bearing mainly south and north, falling off on both sides with high mountains; we could not get near it. Whether it was a mainland coast or islands only, is known to God alone, but from the signs seen at various times I suspect it to be a mainland. The compass has one point north-westerly variation here; we saw a good deal of sea-weed floating about, and observed land-birds up to the 16th degree, both of these being signs of the proximity of the mainland. This land is a fit point to be made by ships coming here with the eastern monsoon, in order to get a fixed course for Java or Sunda Strait; for if you see this land in 21, 22 or 23 degrees, and shape your course north-north-west and north-by-west you will make the western extremity of Jaeva. I write this as a matter of certainty, seeing that we have made the same on a fixed course, and ships following this course are sure to find it true. On the 21st do. we saw land, to wit, Kleyn Jaevae; we kept off and on during the night, and at daybreak made for the land, passing through the strait between Kleyn Jaeva and Baely . . . . .

Your Worships' servant to command
H. Claessen van Hillegom.

IX (1618)

VOYAGE OF THE SHIP MAURITIUS FROM THE NETHERLANDS TO INDIA UNDER THE COMMAND OF SUPERCARGO WILLEM JANSZ OR JANSZOON AND SKIPPER LENAERT JACOBSZ(OON). FURTHER DISCOVERY OF THE WEST-COAST OF AUSTRALIA. — WILLEMS-RIVER.

A.

Letter of Supercargo Willem Jansz(oon) *to the Managers of the Amsterdam Chamber, October 6, 1618.*

Worshipful Wise Provident Discreet Gentlemen,

The present serves only to inform you that on the 8th of June last with the ship Mauritius we passed Cape de bon esperence, with strong westerly winds, so that we

Sailed 1000 miles to eastward in 38° with notable success.

1) See *supra* A.

geraden eenich lant aen te doen, duysent mijlen geseylt om de Oost, al hadde men noch meerder om de Oost begeeren te wesen, op de zudel. breete van 38 graden.

Ady 31 July een eylant ontdeckt ende aen lant geweest; bevonden voetstappen van volck, streckt aen 't westzijde N.N.O. ende Z.Z.W. lanck 15 mijlen; 't noort eynde is gelegen op de hoochte 22 graden; van de de Zuijthoeck Sunda Z.Z.O. ende N.N.W. 240 mijlen; van hier met goede voorspoet deur Gods genade den 22 Aug. voor Bantam gearryveert . . . . Eendrachtsland. [1]

Actum int schip 't Wapen van Amsterdam 6 October 1618.

UE. dienstw. Dienaer
Willem Jansz.

B.

Zie *de kaarten, genummerd VII C en D (1616.)*

X. (1619)?

NADERE ONTDEKKING VAN DE ZUIDKUST VAN NIEUW-GUINEA DOOR HET SCHIP HET WAPEN VAN AMSTERDAM? [2])

Instructie voor Tasman 1644.

. . . . . Interim [is] int jaer 1619 t'schip 'tWapen van Amsterdam (Banda int derwaerts varen voorbij drijvende) aende **Zuytcust van Nova Guinea** geraect, daermede eenige van desselfs volck doot geslagen sijn ven de barbare inwoonders, en oversulck geen seeckere cuntschap van 's lands gelegentheijt vernomen . . . .

---

1) Deze aanteekening is geschreven door een ambtenaar der Oost-Indische Compagnie bij ontvangst dezer missive in Nederland.

2) Ik plaats hier een vraagteeken. De zaak is niet duidelijk Volledigheidshalve vermeld ik haar hier, maar zonder daaruit eenige gevolgtrekking te maken. Op blz. 95, noot 5 van mijn „Life of Tasman" in Fred. Muller's Tasman-uitgave zeg ik: "Leupe, Zuidland, p. 35, cites a letter sent by the Directors to the Gov.-Gen. and Councillors, of Sept. 9, 1620. In this letter there is question of the discoveries made by "Eendracht, Zeewolff, *'t Wapen van Amsterdam*, and quite recently by Commanders Houtman and D'Edel". When, we may ask, did the ship 't Wapen van Amsterdam survey the South-land? There certainly was a ship of that name by the side of another vessel, named Amsterdam *pur et simple*. According to the Register of departures of vessels of the E. I. C., preserved in the State Archives at the Hague, this ship set sail from the Netherlands on May 11, 1613. I have found no reliable trace of later date of this vessel, and the documents know nothing of any exploration of the South-land by her. I am inclined to think that Leupe is mistaken here. The letter itself, which is contained in the copying-book of letters, preserved in the State Archives, has suffered much from the ravages of time. Between the words "Zeewolff" and "Amsterdam" the paper has suffered so much that nothing is left of the intervening letters. L. C. D. Van Dijk, in his »Mededeelingen uit het Oost-Indisch archief. Amsterdam, *Scheltema*, 1859, p. 2, note 2, has also printed the letter in question. He puts the words: »'t Wapen van" in parentheses, in order to denote that they are merely conjectural. Leupe may have inadvertenly omitted these parentheses. Perhaps the original text read: "ende Amsterdam" In this case there would have been two times question of Dedel's voyages: once by a reference to the ship Amsterdam; and afterwards by mentioning Dedel's name itself. I must not, however omit to make mention here of what the Instructions for Tasman's second voyage, dated January 29, 1644 say about an unsuccesful expedition undertaken by the 't Wapen van Amsterdam to the south coast of New Guinea in 1619."

deemed it inadvisable to call at any land, after which we ran a thousand miles to eastward in 38 degrees Southern Latitude, though we should have wished to go still further east.

On the 31st of July we discovered an island and landed on the same, where we found the marks of human footsteps; on the west-side it extends N. N. E. and S. S. W.; it measures 15 miles in length, and its northern extremity is in 22° S. Lat. It bears S. S. E. and N. N. W. from the south-point of Sunda at 240 miles' distance; from there through God's grace we safely arrived before Bantam on the 22nd of August. . . . .

Eendrachtsland [1]

Done on board the ship 't Wapen van Amsterdam, October 6, 1618.

Your Worships' Obedt. Servant

Willem Jansz.

B.

See *the Maps numbered VII, C and D (1616).*

X. (1619)?

FURTHER DISCOVERY OF THE SOUTH-COAST OF NEW-GUINEA BY THE SHIP HET WAPEN VAN AMSTERDAM? [2]

Instructions for Tasman 1644.

. . . . . In the interim in the year 1619 the ship 't Wapen van Amsterdam, passing Banda on her way thither, was cast on the **south-coast of Nova Guinea** where also some of her crew were slain by the barbarian inhabitants, so that no certain information respecting the situation of the country was obtained. . . . .

---

1) This marginal note was made by an official of the East India Company, when the letter had reached its destination.

2) I place a note of interrogation here. The matter is not quite clear. For the sake of completeness I mention it here, but without drawing any conclusion. On p. 95, note 5 of my "Life of Tasman" in Fred. Muller's Tasman publication I say: "Leupe, Zuidland, p. 35, cites a letter sent by the Directors to the Gov.-Gen. and Councillors, of Sept. 9, 1620. In this letter there is question of the discoveries made by "d'Eendracht, Zeewolff, *'t Wapen van Amsterdam*, and quite recently by Commanders Houtman and D'Edel". When, we may ask, did the ship 't Wapen van Amsterdam survey the South-land? There certainly was a ship of that name by the side of another vessel, named Amsterdam *pur et simple*. According to the Register of departures of vessels of the E. I. C., preserved in the State Archives at the Hague, this ship set sail from the Netherlands on May 11, 1613. I have found no reliable trace of later date of this vessel, and the documents know nothing of any exploration of the South-land by her. I am inclined to think that Leupe is mistaken here. The letter itself, which is contained in the copying-book of letters, preserved in the State Archives, has suffered much from the ravages of time. Between the words "Zeewolff" and "Amsterdam" the paper has suffered so much that nothing is left of the intervening letters. L. C. D. Van Dijk, in his »Mededeelingen uit het Oost-Indisch archief. Amsterdam, *Scheltema*, 1859 p. 2, note 2, has also printed the letter in question. He puts the words: »'t Wapen van" in parentheses, in order to denote that they are merely conjectural. Leupe may have inadvertently omitted these parentheses. Perhaps the original text read: "ende Amsterdam" In this case there would have been two times question of Dedel's voyages: once by a reference to the ship Amsterdam; and afterwards by mentioning Dedel's name itself. I must not however omit to make mention here of what the Instructions for Tasman's second voyage, dated January 29, 1644, say about an unsuccesful expedition undertaken by the ship 't Wapen van Amsterdam to the south coast of New Guinea in 1619."

XI. (1619.)

REIS DER SCHEPEN DORDRECHT EN AMSTERDAM ONDER DEN COMMANDEUR FREDERIK DE HOUTMAN, DEN OPPERKOOPMAN JACOB DEDEL EN DE SCHIPPERS REYER JANSZOON VAN BUIKSLOOT EN MAARTEN CORNELISZOON (?) VAN NEDERLAND NAAR OOST-INDIË. NADERE ONTDEKKING VAN AUSTALIË'S WESTKUST: DEDELSLAND EN HOUTMANS ABROLHOS.

A.

Missive van den commandeur FREDERIK DE HOUTMAN *aan prins Maurits, 7 October 1619.*

Edele Hoochgebooren Vorst.

Seer Hoochgeboren Vorst, Mijnen laesten aen Uwer Prin: Ex^tie^ is geweest van date den 20^en^ May voorleeden wt de Taefelbay bij Cabo de bonne esperance met het schip de Anna wt Engelant . . . .

Mijn voorder wedervaeren is dat wij op den 8^en^ Juny met de schepen Dordrecht en Amsterdam wt de Tafelbay met een goede wint syn t'seyl gegaen ende den 19^en^ July is ons onverwacht het **Zuytland Beach** [1]) op 32 graeden 20 minuten gemoet, daer wij eenige dagen toe brochten om kennisse van 't selve te crygen doch d'incommoditeyt van niet aent lant te connen comen alsmede den harden wint, heeft ons sulcx belett waerover ons coers stellende naer Java, welck wij den 19^en^ Augusty int gesichte cregen, ende syn den derden September voor Jacatra wel gearriveert . . . .

Wt Jacatra desen sevenden October A°. 1619,

was onderteeckent
Uwer Alderonderdanichsten Dienaer
FREDERICK HOUTMAN.

B.

Missive van FREDERIK DE HOUTMAN *aan Bewindhebbers der O. I. C. 7 October 1619.*

E. Wyse Voorsienige seer discreten heeren . . . .

Mijnen laetsten aen Uwe E. is geweest van date 20^en^ Mey 1619 wt de Tafelbay . . . . Het vorder gepasseerde is dat wij met de schepen Dordrecht en de Amsterdam op den 8^en^ Juny wt de Tafelbay syn t'seyl gegaen . . . .

Wij sijn met eene goeden noortweste wint geloopen tot 36 graden 30 minuten alwaer wij dese doorgaande coelte gehouden hebbe totten 17^en^ July ende gisten doen duysent mijlen van de Caep de bonne esperance recht door see oost aen geseijlt te hebben. Bevonden 16 graden affgaende noort-westeringhe, resolveerde ons coers . . . . noort oost

---

1) De Houtman kende de ontdekking van **Eendrachtsland**. (Zie beneden.) Toch gebruikt hij hier de uitdrukking **Beach.** Wèl een bewijs, dat de Nederlanders in 't begin der 17de eeuw **het ontdekte Zuidland** identificëerden met het mysterieuse Beach.

XI. (1619.)

VOYAGE OF THE SHIPS DORDRECHT AND AMSTERDAM UNDER COMMANDER FREDERIK DE HOUTMAN, SUPERCARGO JACOB DEDEL, AND SKIPPERS REYER JANSZOON VAN BUIKSLOOT AND MAARTEN CORNELISZOON (?), FROM THE NETHERLANDS TO THE EAST-INDIES. — FURTHER DISCOVERY OF THE WEST-COAST OF AUSTRALIA: DEDELSLAND AND HOUTMAN'S ABROLHOS.

A.

Letter of Commander FREDERIK DE HOUTMAN *to Prince Maurice, October 7, 1619.*

Most Noble Highborn Prince,

Most Highborn Prince, my last letter to Your Princely Excellency was dated May the 20th last from the Taefelbay near Cabo de bonne esperance with the ship Anna from England. . . .

Now as regards my subsequent progress I would inform Your Excellency that on the 8th of June we set sail from the Tafelbay with a fair wind with the ships Dordrecht and Amsterdam, and that on the 19th of July following we suddenly came upon the **Southland of Beach** [1]) in 32 degrees 20 minutes. We spent a few days there in order to get some knowledge of the same, but the inconvenience of being unable to make a landing, together with the heavy gales, prevented us from effecting our purpose, upon which shaping our course for Java, we got sight of the same on the 19th of August, and arrived safely before Jacatra on the 3rd of September. . . . .

From Jacatra, this seventh of October, A. D. 1619.

(Signed)

Your Excellency's most devoted Servant

FREDERICK HOUTMAN.

B.

Letter of FREDERIK DE HOUTMAN *to the Managers of the E. I. C., October 7, 1619.*

Most Noble Wise Provident Very Discreet Gentlemen,

My last letter to Your Worships was dated May 20th from the Tafelbay . . . . We next sailed from the Tafelbay with the ships Dordrecht and Amsterdam on June the 8th. . . . .

We ran on with a fair north-west wind as far as 36° 30′, in which latitude we kept this steady breeze with us up to the 17th of July, when we estimated ourselves to have sailed straight to east-ward the space of a thousand miles. We observed 16° decreasing north-westerly variation of the compass, and resolved to steer . . . . on a north-east-

1) Though De Houtman knew of the discovery of **Eendrachtsland** (see *infra*), he still uses the name **Beach**; which clearly proves that in the early part of the seventeenth century the Netherlanders identified **the discovered South-land** with the mysterious land of Beach.

ende noortoost ten noorden aen te stellen, wesende op d'elevatie van 35 graden 25 minuten suydelijcker breete, ende bij de voorschreven coers geseylt omtrent 60 mijlen is ons den 19en in den avont onverwacht lant bejegent, daer wij van affwenden. Den 20en hebben bevonden dat het een vaste custe was, streckende Z. ende N. Wij hebben geresolveert alle mogelycke vlijt te doen om eenige kennisse van dit lant te becomen, alsoo 't scheen een seer goet lant te sijn maer en conde geen plaets vinden om bequaem aen lant te comen doort hart branden oft aenstorten van de zee. Den 23en lieten Amsterdam ende wij ijder een ancker staen alsoo door harde wint ons touwen braken. Ende hebben hier op de custe gehouden tot den 28en July, doch alsoo het seer harde wayde, hebben niet aent lant connen commen, alsoo dat wij 't voorschreven lant hebben moeten verlaten niet sonder groot peryckel, alsoo den harde wint ons op 't lant besetteden.

Den 28en sagen een hoeck van 't lant waerneffens hadden 45 en 70 vaem gront, een weijnich daernae gront aff; savons conde geen lant meer gesien.

Den 29en dito alsoo wij meenden buyten alle landen waeren, hebben onse coers N. t. O. aengestelt. Smiddachs hadde de hoochte van 29 graden 32 minuten, snachts omtrent drie uren voor daech is ons weder buijten vermoeden leech lant gemoet: is leech gebroken lant met recyfen rontom, en conden geen hooch oft vast lant gesien alsoo dat men dese droochte moet schuwen, want zeer valsch leijt om schepen die dit lant willen aendoen. Is wel thien mijlen lanck, leijt op 28 graden 46 minuten.

Den 2en Augusty alsoo ons de wint wat contrarie quam hebbent om de oost gewent, smiddaechs weder een langhe streckinghe van lant vernomen, wesende op de hoochte van 27 graden 40 minuten, hier versekeren wij ons selven dat dit het lant is dat **d'Eendracht** anno [1]) gevonden ende beseijlt heeft, ende en twijfelen niet ofte alle het lant, dat op 22, 23, 25 ende wij tot op 33 graden gesien hebben, alletsamen een vaste custe ende aen malcanderen is streckende.

Wesende op de 26 graden 20 minuten, hebbende t'lant int gesichte; hadden 8 graden affgaende noortwesteringh. Onse coers stellende noorden ende noorden ten westen, is recht noorden behouden, de variatie affgetrocken. Sijn den 19en Augustus vervallen op de suijt custe van Java, 60 mijlen beoosten den westhoeck van Java, alsoo dat van dit **Zuijtlant** wesende op de hoochte van 23: 24 oft 25 graden, stellende de coers N. t. W. ende noort noortwest, suijver: te weten de vareatie affgetrocken, sullen vervallen [2]) mijlen beoosten de suijtwesthoeck van Java. Soo segge ick, om een vaste coers te hebben van de Caep tot Jave is goet in Juny of July r p van de Caep de bonne esperance te seijlen op de 36 en 37 graden oost aen, tot omtrent duijsent mijlen gissen oost aen geseijlt te hebben, dat men dan sijn coers stelt N. en N. t. O. aen tot op de 26 en 27 graden om de voorschreven **droochte** te schouwen, die op 28 graden 46 minuten **aent suijtlant** is leggende.

Op den 26 oft 27 graden wesende loopt soo langhe om de Oost tot dat U 't Suijtlant gemoet ende stelt dan van daer als vooren geseijt is U coers noorden ten westen en noort noortwest aen. Sult wel op 't westeijnt van Jave vervallen als dit neffengaende caertgen [3]) is wtwijsende, dat ick om de seeckerheijt daertoe gemaeckt hebbe. Dit suijtlandt 't schijnt een seer bequaem lant te wesen soo wij sien conden;

---

1) Niet ingevuld.

2) Niet ingevuld.

3) Dit kaartje heb ik niet aangetroffen.

by-north course, we then being in 35° 25′ Southern Latitude. After keeping the aforesaid course for about 60 miles, in the evening of the 19th we suddenly saw land, which we steered away from. On the 20th we found it to be a mainland coast extending South and North. We resolved to use our utmost endeavours to obtain some knowledge of this coast, which seemed to be a very good land, but could find no spot for conveniently landing owing to the surf and the heavy seas. On the 23rd both the Amsterdam and our ship lost an anchor each, since our cables were broken by the strong gale. We kept near the coast till the 28th of July, but owing to the violent storm could not effect a landing, so that we were forced to leave the land aforesaid, not without imminent danger of being thrown on it by the strong gale.

On the 28th we sighted a cape of the said coast, off which we sounded in from 45 to 70 fathom, but shortly after we got no bottom, and in the evening the land was out of sight.

On the 29th do. deeming ourselves to be in an open sea, we shaped our course north-by-east. At noon we were in 29° 32′ S. Lat.; at night about three hours before daybreak, we again unexpectedly came upon a low-lying coast, a level, broken country with reefs all round it. We saw no high land or mainland, so that this shoal is to be carefully avoided as very dangerous to ships that wish to touch at this coast. It is fully ten miles in length, lying in 28° 46′.

On the 2nd of August, the wind becoming contrary, we turned our course eastward; at noon we again sighted a long stretch of land in Lat. 27° 40′ South. We are all assured that this is the land which the ship **Eendracht** discovered and made in the year [1]), and noways doubt that all the land they saw in 22, 23, 25 degrees, and which we sighted down to 33 degrees, is one uninterrupted mainland coast.

When in 26° 20′ we were in sight of the land, we had 8 degrees decreasing north-westerly variation of the compass. We then shaped our course north and north by west, which leaves it due north, if the variation is deducted. On the 29th of August we made the south-coast of Java, 60 miles to eastward of the western extremity of the said island, so that if you are near this South-land in 23, 24 or 25 degrees S. Lat., and shape your course north by west, which deducting the variation is due north-north-west, you will strike the coast of Java [2]) miles to eastward of its south-western extremity. Therefore, in order to have a fixed course from the Cape to Java, it is advisable to set sail from the Cape de bonne Esperance in June or July, and to run on an eastern course in 36 and 37 degrees Southern Latitude, until you estimate yourself to have covered a thousand miles to eastward, after which you had better shape your course north and north by east, until you get into 26 or 27 degrees, thus shunning the **shoal** aforesaid which lies **off the South-land** in 28° 46′.

When you have reached the 26th or 27th degree, run eastward until you come in sight of the South-land, and then, as before mentioned, from there hold your course north by west and north-north-west, and you are sure to make the western extremity of Java, as shown in the annexed small chart [3]), which I have drawn up for the better assurance. This South-land, as far as we could judge, seems to be a very fair coast, but we found

---

1) Left blank.

2) Left blank.

3) Not forthcoming.

doch en conden niet aent lant comen noch en hebben geen roock oft teycken van volck vernoomen, evenwel dient naeder ondersocht.

Den 25^{en} Augusty sijn wij gecommen in de straet van Sonda . . .

Int fort Jacatra den sevenden October A°. 1619.

Uwe E. dienstwilligen dienaer

FREDERICK HOUTMAN.

C.

Missive van den opperkoopman JACOB DEDEL *aan Bewindhebbers der O. I. C., 7 October 1619.*

Ernfeste Wijse Voorsininghe Heeren.

Mijne jonckste aen UE. is geweest den 20^{en} Mey verleden, waerinne geavyseert mijne arrivement »aen Cabo de bonne Esperance, ... ende hoe dat ick aldaer den Commandeur Houtman . . . . gevonden hebbe . . . .

Prymo Juny ben ick seylree geweest omme van de Cabo de bonne Esperance nae Bantham te vertrecken, ... dan deur contrary wint niet eer geseijlt als den 8^{en} Juny, houdende comp^{nie} met den heer Houtman volgens resolutie genomen bij den Breden raet, die ick gevonde hebbe In gelijcke beseijlingh, soo dat gestadich bij den anderen sijn gebleven, ende nae vele westelycke, suijtweste ende suijde winden, die wij op de 35: 36: 37 graden suijtlycker breete hebbe gehadt, oock stijff deur gewayt, sijn met goede voorspoet soo verde omme de Oost gecomen, ende den 19 July verleden, vervallen op de **Suijtlanden achter Java** gelegen ende geanckert op 14 vadem waters op de latitude van 32 ½ graet, de gront heel vlack ende scharp lant, ter voller sicht van 't lant, 100 vadem diep, sijnde aen de strant steijl ende duijnich, de binnenlanden eenparich hooch waervan hier neffens de caerte gaet, dede alle neersticheijt omme te landen, dat mits de steijle stranden niet bequaemelijck heeft kennen geschieden, soo dat daerover resolveerde wat noortlycker te loopen, alwaer hem liet aensien eenighe bequaemheijt te syn, dan mits den wint gestadichlyck onder 't lant stijff uijt den noortlycker hant woeij, de stroom omme de suyt liep, hebben den tijt met laveren geconsumeerd tot dat ondertusschen deur onstuymich weder wt den west, dat een lager wal maeckte, van ons ancker gespilt ende laten staen, ende daer op beset geworde, ende met parsingh van seyl voeren ende een weynich wtschieten van wint t'see hebbe gehouden, soo dat niet raetsaem was met soo groote sware ende costelijcke schepen ende het quaet weder hem langer met groote peryckelen onder de wal te houden ende meerder tijt te verslijten, maer hem te vernougen met de landen gesien, ende die ter gelegender tijt met bequaem vaertuych ofte cleender schepen verder te laten ontdecken. Wij en hebben geen tekenen van menschen gesien, oock niet gestadich langhs 't lant geseijlt overmits het hem met groote bochten ontviel en stucx wijs hier ende daer gesien en soo volgende tot op de 27 graden **het lant bij den Eendracht ontdeckt** mede gemoet, dat hem op de 27 graden liet aensien root, clevich lant te sijn en nae sommighe haer beschryvinghe wel goutryck mocht bevonden werden dat den tijt daervan sal mede brengen. Settende voorts ons cours van de 27 graden noorden endo noorden ten westen, vervallen op den 19 Augusty 70 mijlen beoosten de westhouck van Java, ... ende sijn den 23 derselver in de strate Sunda Caleppe gecomen . . . .

Desen 7 October A°. 1619

int schip Amsterdam leggende voor ons fort Jacatra.

UE. dienaer

JACOB DEDEL.

it impossible to land on it, nor have we seen any smoke or signs of inhabitants there; but further investigation is wanted on this point.

On the 25th of August we got into Sonda Strait. . . . .

In the fortress of Jacatra, October 7, 1619.

Your Worships' obedient servant

FREDERICK HOUTMAN.

C.

Letter of Supercargo JACOB DEDEL *to the Managers of the E. I. C., October 7, 1619.*

Worshipful Wise Provident Gentlemen,

My last letter to you was dated May 20 last, in which I informed you of my arrival at Cabo de bonne Esperance . . . . , where I found Commander Houtman . . .

On the first of June I was ready to set sail for Bantam from Cabo de bonne Esperance . . . . but contrary winds prevented my putting to sea before June 8th, when I sailed in company with the Hon. Houtman, pursuant to a resolution of the Plenary Council. The ships were found to have nearly the same sailing powers, so that we constantly remained in each other's company. After having had plenty of westerly, south-westerly and southerly winds in 35, 36 and 37 degrees Southern Latitude, with occasional stiff breezes, we safely made the required distance to eastward, and on the 19th of July last came upon **the south-lands situated behind Java**. We anchored in 14 fathom in 32½ degrees latitude, the bottom being level and hard; in full sight of the land the sea was 100 fathom deep, the coast being steep and mountainous, the interior uniformly high, of which I append a map. We used our best endeavours to make a landing, which, however, could not conveniently be done owing to the steep coast, whereupon we resolved to run a little more north, where the coast seemed easier of access; but the wind steadily blowing very stiffly from the north under the land, and the tide coming in from the south, we spent a good deal of time in tacking, until a sudden squall from the west, which made the coast a lee-shore and made us lose one of our anchors, threatened to throw us on the coast. We then made all sail, and the wind coming round a little, we stood out to sea, not deeming it advisable to continue longer inshore in this bad weather with such large heavy ships and such costly cargoes as we had entrusted to our care, and with great peril to lose more precious time, but being contented with having seen the land which at a more favourable time may be further explored with more fitting vessels and smaller craft. We have seen no signs of inhabitants, nor did we always keep near the coast, since it formed large bays which would have taken up much time. Still we kept seeing the coast from time to time, until in 27 degrees we came upon **the land discovered by the ship Eendracht,** which land in the said latitude showed as a red, muddy coast, which according to the surmises of some of us might not unlikely prove to be gold-bearing, a point which may be cleared up in time.

Leaving the 27th degree, we shaped our course north and north by west, until on the 19th of August we struck the island of Java 70 miles to eastward of its western extremity . . . . after which we arrived in Sunda Caleppe Strait on the 23rd of the same month. . . . .

This 7th day of October, 1619.

On board the ship Amsterdam at anchor before our fortress of Jacatra.

Your Worships' Servant

JACOB DEDEL.

D.

Kaarten van Hessel Gerritsz, genummerd VII C en D. (1616.)

XII. (1622.)

REIS VAN DE LEEUWIN VAN NEDERLAND NAAR JAVA.
ONTDEKKING VAN AUSTRALIË'S ZUIDWESTKUST. — LAND VAN DE LEEUWIN.

A.

Kaart van Hessel Gerritsz VII C (1616).

Ik neem hier de legenda van deze kaart over, voorzoover den uitslag van dezen tocht betreft:

»Duynich landt boven met boomen ende boscage.
Laegh ghelijck verdroncken landt.
't Landt van de Leeuwin beseylt A° 1622 in Maert.[1]) Laegh duynich landt."

B.

Instructie voor Tasman, 1644.

..... Gelijck mede middelerwijlen in de jaren 1616, 1618, 1619, en 1622 de **Westcuste van het groote onbekende Zuytlant** van 35 tot 22 graden bij de uijt t'vaderlant comende schepen d'Eendracht, Mauritius, Amsterdam, Dordrecht ende **Leeuwin,** onvoordacht ondeckt geworden is .....

XIII. (1622.)

DE TRIALL (ENGELSCHE ONTDEKKING.) —
HET WAPEN VAN HOORN DOET AUSTRALIË'S WESTKUST AAN. —
NIEUWE ONTDEKKINGSPLANNEN DER HOOGE REGEERING
TE BATAVIA.

A.

Missive van G. G. & R. aan Bewindhebbers der O. I. C.,
6 September 1622.

..... Den 5^{n} July is hier[2]) aengecomen een schuyt met thien mannen van een Engels schip de **Trial,** ende den 8^{n} dito de boot met 36 mannen. Sy seggen dat haer schip met 97 sielen ende ingeladen goederen, verloeren ende verlaten hebben op seeckere

1) Het schip was 20 April 1621 uit Nederland vertrokken en kwam na een zeer lange reis, waarover G.G. en R. dan ook klaagden, den 13 Mei 1622 te Batavia aan.
2) Batavia.

D.

Maps of Hessel Gerritsz, numbered VII C and D. (1616).

XII. (1622).

VOYAGE OF THE SHIP LEEUWIN FROM THE NETHERLANDS TO JAVA. — DISCOVERY OF THE SOUTH-WEST COAST OF AUSTRALIA. — LEEUWIN'S LAND.

A.

Chart of Hessel Gerritsz, VII C (1616).

I print such of the legenda of this chart as refer to the results of this expedition:
"Duynich landt boven met boomen ende boscage.
Laegh ghelijck verdroncken landt.
't Landt van de Leeuwin beseylt A° 1622 in Maert[1]). Laegh duynich landt."
[Dunes with trees and underwood at top. — Low land seemingly submerged (by the tide). — Land made by the ship **Leeuwin** in March, 1622. — Low land with dunes].

B.

Instructions for Tasman 1644.

..... likewise, during the same period in the years 1616, 1618, 1619 and 1622, the **west coast of the great unknown South-land** from 35 to 22 degrees was unexpectedly and accidentally discovered by the ships d'Eendracht, Mauritius, Amsterdam, Dordrecht and **Leeuwin,** coming from the Netherlands. . . . . .

XIII (1622.).

THE TRIALL (ENGLISH DISCOVERY). — THE SHIP WAPEN VAN HOORN TOUCHES AT THE WEST-COAST OF AUSTRALIA. NEW PROJECTS FOR DISCOVERY MADE BY THE SUPREME GOVERNMENT AT BATAVIA.

A.

Letter from the G.-G. and Counc. to the Managers of the E. I. C., September 6, 1622.

..... On the 5th of July there arrived here[2]) a boat with ten men forming part of the crew of an English ship, named the **Triall,** and on the 8th do. her pinnace with 36 men. They state that they have lost and abandoned their ship with 97 men and

1) The ship Leeuwin had set sail from the Netherlands on April 20, 1621, and arrived at Batavia May 15, 1622, after a very long voyage, of which the G.-G. and Counc. did not fail to complain.
2) Batavia.

clippen leggende op de hoochte van 20 graden 10 minuten Zuyder breete, op de lengte van 't West eynde van *Java*. Dese clippen syn by verscheyden gebroocken eylanden leggende, zeer wyt en breet, Z. Oost en N. West, streckende 30 mylen N. N. O. van **seecker eylandt,** by d'onse op 22 graden Zuyder breete in de caerte geleyt [1].) Met moy weder is voorschr. schip den Triall, by nacht daerop geseylt, sonder landt gesien te hebben; ende alsoo 't schip door de dyninge datelyck in de gront stiet ende vol water liep, syn de voorschr. 46 persoonen met schuyt ende boot elck bysonder, met disordre van 't schip gescheyden, 97 persoonen daer innelaetende; hoe 't met haer gegaen zy is Godt bekent. Voorschr. schip ende boot syn hier elck bysonder gecomen, sonder van den anderen te weten.

'T schip **'t Wapen van Hoorn** [2]) *is mede in groot peryckel geweest; zy zyn by nacht met herde wint soo dicht op 't landt van* **d' Eendracht** *off* **Zuyderlandt** *van* Java *vervallen, dat haer op* 6 *vadsm bevonden, eer 't landt gewaer wierden, ende over geen boech van de wal zeylen costen, waerover 't geset hebben.*

'T weder bedaerde, cregen daernae landwindt, ende syn Godt loff terecht geraect.

De schepen Amsterdam en Dordrecht [3]) zyn anno 1619, op voorschreven landt mede in groot peryckel geweest; gelyck het nodich is dat de schepen, om spoedich te arryveren, ontrent 1000 mylen van de *Caep de Bona Esperance,* op de hoochte van 40 à 30 graden Zuyder breete om d'Oost loopen, even alsoo is 't hooch nodich dat goede ordre gestelt ende goede voorsichticheyt gebruyct worde om diergelycke ongelucken voortecomen, als *'t Engels schip* de **Trial** gebeurt is. *Zy zeggen dat het haer overgecomen is, om dat de coers van d' onsen volghden; meenen sulcx de haeren aftteraeden ende dat haere meesters andere ordre stellen sullen.*

Om voorschr. landen naerder t' ontdecken syn wy van meeninge, volgens UE. orders, met den eersten derwaerts te zenden; 't Jacht den Haezewint hebben daartoe gepzojecteert [4]*); d' Almogende wil alle UE. schepen voor ongeval behoeden ende behouden geleyden . . . . .*

B.

Instructie voor de jachten den Haringh ende den Hasewint, gedestineerd om in Compt 't Zuyderlant te gaen ontdecken, 29 September 1622.

Alsoo d' Heeren Majores ernstelijck recommanderen van hier eenige jachten te senden, omme de gelegenheyt van 't *Zuyderlant* te gaen ontdecken, daer beneffens, dat men by ervaringhe met groot peryckel van verscheyden onser schepen, maer insonderheyt nu onlanghs door 't sneuvelen van 't Engels schip den **Triall** op voorschr. lant bevonden heeft, hoe noodigh het sy, dat men van de waere streckinghe deses lands volcomen ende ware kennisse become, om verder ongeluck soo veel mogelyck is in 't aenstaende voortecomen, gelyck mede om 't ondersoecken off dese landen off eenich deel derselver van volck bewoont worden en wat handel daer soude mogen vallen; soo is 't dat wy tot dien eynde goetgevonden hebben, dese jachten den Haringh ende de Hasewint toeterusten, om die voyagie te onderstaen ende van de gelegenheyt deser landen soo veel t' ontdecken als Godt almachtigh gelieven sal toe te laten.

---

1) Zie bv. de kaart van Hessel Gerritsz: VII C (1616).
2) Uit Texel gezeild 22 December 1621, te Batavia aangekomen 22 Juli 1622.
3) Zie hiervóór, blz. 14.
4) Zie beneden.

the cargo she had taken in, on certain **rocks** situated in Latitude 20° 10′ South, in the longitude of the western extremity of Java. These rocks are near a number of broken islands, lying very far apart, South-east and North-west, at 30 miles' distance north-west of a **certain island** which in our charts is laid down in 22° S. Lat.[1]). The said ship Triall ran on these rocks in the night-time in fine weather, without having seen land, and since the heavy swells caused the ship to run aground directly, so that it got filled with water, the 46 persons aforementioned put off from her in the greatest disorder with the boat and pinnace each separately, leaving 97 persons in the ship; whose fate is known to God alone. The boat and pinnace aforesaid arrived here each separately, without knowing of each other.

The ship **'t Wapen van Hoorn**[2]) has also been in extreme peril; at night in a hard wind she got so near the **land of d'Eendracht or the South-land of Java** that she was in 6 fathom before they saw land, which they could noways put off from, so that they ran on it. But shortly after the storm abating, they got the landwind, and came off safe, for which the Lord be praised.

The ships Amsterdam and Dordrecht[3]) likewise got into great peril near the land just mentioned in the year 1619. Whereas it is necessary that ships, in order to hasten their arrival, should run on an eastward course for about 1000 miles from the Cape de Bona Esperance between 40 and 30 degrees Southern Latitude, it is equally necessary that great caution should be used and the best measures taken in order to avoid such accidents as befell the English ship **Triall.** They say that they met with this accident through following the course of our ships; that they intend to dissuade their countrymen from imitating their example, and that their masters are sure to take other measures accordingly.

For the further discovery of the lands aforesaid we intend, in conformity with your orders, to send a ship thither as soon as practicable, for which purpose we have selected the yacht Hazewint[4]). May God Almighty preserve all your worships' ships from accidents and bring them safe to port.....

B.

Instructions for the yachts Haringh and Hasewint having destination jointly to discover and explore the South-land, September 29, 1622.

Inasmuch as Our Masters ["Heeren Majores"] earnestly enjoin us to dispatch hence certain yachts for the purpose of making discovery of the South-land; and since moreover experience has taught, by great perils incurred by sundry of our ships — but specially by the late miscarrying of the English ship **Triall** on the said coast —, the urgent necessity of obtaining a full and accurate knowledge of the true bearing and conformation of the said land, that further accidents may henceforth be prevented as much as possible; besides this, seeing that is highly desirable that an investigation should be made to ascertain whether the regions or any part of the same are inhabited, and whether any trade might with them be established;

Therefore, for the purpose before mentioned, we have resolved to fit out the yachts Haringh and Hasewint for undertaking the said voyage, and for ascertaining as much

1) See, for instance, the chart of Hessel Gerritsz: VII C (1616).
2) She sailed from the Texel, December 22, 1621, and arrived at Batavia, July 22, 1622.
3) See *supra*, p. 10.
4) See *infra*.

Sult derhalven met den anderen van hier t' seyl gaen, de straet *Sunda* uytloopen, ende van 't Westelyckste lant van *Java* uwen coers naer 't *Suyderlant* overstellen, zoo dicht by de wint houdende als ghy immer condt, om door de Suydoostelyke winden, welcke in dat vaerwater gemeenlijck doorwayen, niet al te Westelyck te vervallen. Aldus sult ghy lieden tot op den 32 à 33 graden mogen overloopen, byaldien ghy lieden geen lant eer gewaer wordet; deese hoochte beseylt hebbende ende noch geen lant vernemende, sal 't een teycken wesen dat ghij lieden te Westelyck vervallen syt; want verscheyden schepen comende van 't vaderland, op deze hoochte 't *Suyderlant* bijgeval ontdeckt hebben; sult derhalven in desen gevalle Oostwaerts over moeten wenden, ende dien coers soo lange houden tot dat ghy 't lant beseylt.

In 't oversteecken naer voorschreven *Suyderland* sult ghylieden by tyts moeten uitsien, soo wanneer u de 14 à 15 graden comen te naecken, alsoo 't voorgemelde Engelsche schip den Trial op 20 graden 10 minuten Suyderbreete, op eenige blinde klippen, wel 7 mylen Noordoost ende Zuydwest onder water, na observatie van den Engelsche piloot, streckende, verseylt is geweest, sonder dat daaromtrent eenich vast land vernomen hadden. Doch 't volck, welck met de schuyt en boot gesalveert ende te onsenwaerts gecomen waren, verclaerden, dat omtrent de hoochten van 13 à 14 graden, stucken van riet, hout ende andere ruyghten in zee hadden zien dryven, waeraen sy oordeelden, dat er eenich lant off eylanden omtrent leggen moesten. De voorschreven **blinde clippen,** daer den **Trial** op verseylt is, souden, naar 't rapport van de Engelsen, recht Suyden van de Westhoek van *Java* leggen.

Nae dat ghylieden 't *Suyderlant* op voorgemelde hoochte off daeromtrent beseylt hebt, seilt dan voorts langs 't lant heenen loopen tot op de hoochte van 50 graden, byaldien 't lant hem soo Suydelyck streckt; maar soo 't lant hem ontvalt eer ghy voorschreven hoochte beseylt hebt ende dat het Oostwaards inwyct, sult dan 't selve soo een weynig mogen volgen, ende bevindende dat hem geen Suydelycke streckinge meer openbaert, alsdan weder teruggekeeren. Van gelycken sult oock doen byaldien 't lant hem Westelyck streckt. In 't wederkeeren sult langhs 't lant heenen loopen, soo verre als hem om de Noord is streckende, ende dan voorts Oostelyck aen off in sulcker voeghe, als 't lant hem soude mogen opdoen; ende sult zoo dicht ende soo langhe in deze maniere 't lant volgen als mogelyck is, ende ghylieden gissinge maekt, dat uwe provisiën sullen mogen toereycken om weder te huys te connen keeren, al soudt ghylieden 't lant rondom seylén ende om de Suyt weder uytcommen.

'T principaelste oogmerck waeromme ghy lieden nu gesonden wordt, is om van de 45 à 50 graden aff, off van soo verre als hem 't lant om de Suyt binnen dese hoochte soude mogen strecken, tot 't Noordelijckste eynde van dit *Suyderlant* te ontdecken, alle caepen, hoecken, wycken, landen, eylanden, clippen, riffen, droochten, diepten, gronden, reeden, winden, stroomen, en wat daer meer aan dependeert, om alles op syn waere hooghte, lenghte, streckinghe, ende bevindinge in de caert te leggen ende t' annoteren. Gelyck mede om 't lant op verscheyden plaetsen aan te doen ende curieuselyck te ondersoeken off 't selve bewoont sy, wat aert van volck ende landt, wat steden, wat bewoonde vlecken, wat verdeeling van rycken, wat godsdienst, wat policyen, wat oorloghen, wat wateren, wat vaertuygh, wat visscherye, wat waren, wat manufacturen, maer insonderheyt wat mineralen van gout, silver, tin, ijzer, loot, coper en edelgesteenten, peerlen, gewassen, gedierten ende andere vruchten dese landen syn gevende.

of the situation and nature of these regions as God Almighty shall vouchsafe to allow them.

You will accordingly set sail from here together, run out of Sunda Strait, and steer your course for the South-land from the western extremity of Java, keeping as close to the wind as you will find at all possible, that by so doing you may avoid being driven too far westward by the South-easterly winds which generally blow in those waters. You may therefore run on as far as the 32nd or 33rd degree, if you do not fall in with land before that latitude; having got so far without seeing land, you may conclude that you have fallen off too far to westward; for sundry ships coming from the Netherlands have accidentally come upon the South-land in this latitude; you will in this case have to turn your course to eastward, and run on in this direction until you sight land.

In running over to the *South-land* aforesaid, you will have to keep a careful look-out, as soon as you get in 14 or 15 degrees, seeing that the English ship Trial before mentioned got aground in 20° 10′ Southern Latitude on certain sunken rocks, bearing north-east and south-west for a length of 7 miles, according to the observation of the English pilot, but without having seen any mainland thereabouts. But the men who saved themselves in the pinnace and the boat, and thus arrived here, deposed that in the latitude of 13 or 14 degrees they had seen sundry pieces of wood and cane, and branches of trees floating about, from which they concluded that there must be land or islands near there. The **sunken rocks** aforesaid on which the **Triall** was wrecked, were exactly south of the western extremity of *Java* according to the statements made by the English sailors.

When you shall have come upon the *South-land* in the said latitude or near it, you will skirt the coast of the same as far as Latitude 50°, in case the land should extend so far southward; but if the land should fall off before you have reached the said latitude, and should be found to trend eastward, you will follow its eastern extension for some time, and finding no further extension to southward, you will not proceed farther east, but turn back. You will do the same if you should find the land to turn to westward. In returning you will run along the coast as far as it extends to northward, next proceeding on an eastern course or in such wise as you shall find the land to extend: in which manner you will follow the coast as close inshore and as long as you shall find practicable, and as you deem your victuals and provisions to be sufficient for the return-voyage, even if in so doing you should sail round the whole land and emerge to southward.

The main object for which you are dispatched on this occasion, is, that from 45 or 50 degrees, or from the farthest point to which the land shall be found to extend southward within these latitudes, up to the northernmost extremity of the South-land, you will have to discover and survey all capes, forelands, bights, lands, islands, rocks, reefs, sandbanks, depths, shallows, roads, winds, currents and all that appertains to the same, so as to be able to map out and duly mark everything in its true latitude, longitude, bearings and conformation. You will moreover go ashore in various places and diligently examine the coast in order to ascertain whether or no it is inhabited, the nature of the land and the people, their towns and inhabited villages, the divisions of their kingdoms, their religion and policy, their wars, their rivers, the shape of their vessels, their fisheries, commodities and manufactures, but specially to inform yourselves what minerals, such as gold, silver, tin, iron, lead, and copper, what precious stones, pearls, vegetables, animals and fruits, these lands yield and produce.

Op alle dese particulariteyten ende wat meer aenmerkenswaardig is, sult ghylieden neerstich letten ende pertinent journael houden, opdat wy volcomen kennisse van Ul. wedervaren, ende de Comp. in recompense van hare zware lasten behoorlycke informatie van de gelegenheyt deser landen becomen.

Alle plaetsen, welcke ghylieden aendoet, sult ghy, yder nae haeren aert, naemen geven, 't sy dan met de tytels van de Vereenichde Provintiën ende der steden in deselve begrepen, off met eenighe andere waerdighe namen. Van alle welcke plaetsen, landen ende eylanden, den Commandeur ende overhoofden van deze jachten, uyt last ende met commissie van d' Ed. Heer Generael Jan Pietersz. Coen derwaerts gesonden door de Hooge Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, mitsgaders de Heeren Bewinthebberen van de Generale geoctroyeerde Vereenigde Oost-Indische Comp. in derselver landen, onder solemneele acte by de scheepsraeden onderteykent, eygendom ende possessie nemen, ende in teycken van dien oock een steene columme op de respective plaetsen, daer possessie souden moghen genomen worden, rechten sullen, daerin met goede leesbare letteren verhalende 't jaer, de maendt, dach ende datum, by wien ende wanneer de possessie van sulcken lant, voor de gemelde Heeren Staten genomen sy. Van gelycken sult ghylieden met alle coninghen, ende volckeren, die ghy soudet moghen bejegenen in vriendschap ende verbont sien te treden, ende haer pogen te trecken onder de protectie van de Staten der Vereenigde Nederlanden, waervan ghylieden almede behoorlycke acten met den anderen sult passeren.

Alle landen, eylanden, plaetsen enz. welcke ghylieden, gelyck verhaelt is, in possessie soudet mogen nemen, sult ordentelyck op haer waere hoochte, langhte ende streckinghe met haere nieuw gegeven naemen in de caert leggen.

Op den eed van getrouwicheyt, welcke yder van Ul. in 't generael ende in 't bysonder aen de Heeren Staten Generael, Zyne Princelycke Excellentie, ende de Heeren Bewindhebberen gedaen heeft, sal niemant vermogen eenighe schriften, journaelen, afftyckeningen ende observatiën dese reyse aengaende, te verduysteren off achter de hant te houden, maer sal t' syner wedercomste deselve al te samen getrouwelyck alhier overteleveren.

Naer 't schryven van Jan Huygen [1]) ende d' opinie van verscheyden anderen, soude op eenighe plaetsen van dit *Suyderlant* goud vallen, wat daer van sy sult ghylieden soo veel ondersoecken als mogelyck is.

Wy geven Ul. tot een proeve mede verscheyden crameryen, laecken, cust [2]) cleden ende linnenwaten; waer ghylieden volck bejegent, sult deselve vertoonen, verhandelen ende aenteyckenen wat best begeert sy, wat quantiteyt soude cunnen vertiert worden ende wat men daertegen weder becomen can; noch geven ul. mede een monster van goudt, silver, coper, yser, loot ende peerlen, om te vernemen off by de inwoonders bekend syn ende men diergelycke spetiën daer soude cunnen becomen.

In 't aendoen van eenich lant sult altyt voorsichtich wesen ende Ul. niet na lant off op het lant begeven, dan wel gewapend ende niemant betrouwen, hoe simpeler volck

1) Nl. Van Linschoten.
2) Nl. van de Kust van Koromandel.

To all which particulars and whatever else may be worth noting, you will pay diligent attention, keeping a careful record or daily journal of the same, that we may get full information of all your doings and experiences, and the Company obtain due and perfect knowledge of the situation and natural features of these regions, in return for the heavy expenses to which she is put by this expedition.

To all the places which you shall touch at, you will give appropriate names such as in each instance the case shall seem to require, choosing for the same either the names of the United Provinces or of the towns situated therein, or any other appellations that you may deem fitting and worthy. Of all which places, lands and islands, the commander and officers of these yachts, by order and pursuant to the commission of the Worshipful Governor-General Jan Pieterszoon Coen, sent out to India by their High Mightinesses the States-General of the United Netherlands, and by the Lords Managers of the General Chartered United East India Company established in the same, will, by solemn declaration signed by the ships' councils, take formal possession, and in sign thereof, besides, erect a stone column in such places as shall be taken possession of; the said column recording in bold, legible characters the year, the month, the day of the week and the date, the persons by whom and the hour of the day when such possession has been taken on behalf of the States-General above mentioned. You will likewise endeavour to enter into friendly relations and make covenants with all such kings and nations as you shall happen to fall in with, and try to prevail upon them to place themselves under the protection of the States of the United Netherlands, of which covenants and alliances you will likewise cause proper documents to be drawn up and signed.

All such lands, islands, etc. as you shall take possession of in the fashion aforesaid, you will duly mark in the chart in their true latitude, longitude and bearings, together with the names newly conferred on the same.

In virtue of the oath of allegiance which each of you generally and personally has sworn to the Lords States-General, to His Princely Highness and the Lords Managers, none of you shall be allowed to retain for his private use or to abstract any written documents, journals, drawings or observations touching this present expedition, but every one of you shall be bound on his return hither faithfully to deliver up the same without exception.

According to the written statements of Jan Huygen [1]), and the opinion of sundry other persons, certain parts of this South-land are likely to yield gold, a point into which you will inquire as carefully as possible.

For the purpose of making a trial we have given orders for various articles to be put on board your ships, such as ironmongery, cloths, coast-stuffs [2]) and linens; which you will show and try to dispose of to such natives as you may meet with, always diligently noting what articles are found to be most in demand, what quantities might be disposed of, and what might be obtained in exchange for them; we furthermore hand you samples of gold, silver, copper, iron, lead and pearls, that you may inquire whether these articles are known to the natives, and might be obtained there in any considerable quantity.

In landing anywhere you will use extreme caution, and never go ashore or into the interior unless well-armed, trusting no one, however innocent the natives may be

1) *Scil.* Van Linschoten.
2) i. e. drawn from the Coast of Coromandel.

ende hoe schoonen gelaet u oock mochten verthoonen, maer staet altyt gereed op uwe defentie, op dat u geen ongeluck overcome, gelyck men God betert niet dan alteveel in diergelycke gevallen ervaren heeft. Bij eenich volck van 't lant comende, sult van gelycken goede sorge dragen, dat haer van d' onse geene overlast gedaen wordt.

Omtrent 't Noordeynde ende om de Oost van dit *Suyderlant* comende, sult neerstich ondersoeck doen, off daer ergens sandelhout, nootenmuschaten, nagelen off andere aromatische vruchten wassen, item off daer schoone haevens, bequame ende vruchtbare landen syn, daer men coloniën souden mogen planten, ende off men hem ryckelyck daerop souden connen sustenderen, in somma, laet niet ongemerckt passeren, maer doorsoeckt wat ghy vindt ende brenght ons van alles behoorlyck bescheyt, soo sal de staet der Vereenigde Nederlanden dienst geschieden ende ghylieden bysondere eere inleggen.

Ter plaetse daer ghylieden volck bejegent, sult met behendicheyt ofte andersints eenige volwassene maer insonderheyt jonghe knechtkens en de meyskens sien te becomen, omme dezelve alhier optrecken, ende wanneer 't gelegen comt, weder op voorschreven quartieren te gebruycken mooghen.

Voor Commandeur van dese twee jachten gaet mede Jan Vos; dese sal geduyrende 't voyagie de vlagge voeren, den raedt beroepen ende in denselven presideren, vermogens onse bysondere commissie voorschreven Vos tot dien eynde verleent.

Actum in 't Fort Jacatra, ady 29 September, A°. 1622.[1])

XIV. (1623.)

TOCHT VAN DE SCHEPEN PERA EN ARNHEM ONDER BEVEL VAN JAN CARSTENSZOON, OF CARSTENSZ, DIRK MELISZOON EN WILLEM JOOSTEN VAN COLSTER[2]) OF VAN COOLSTEERDT. — NADERE ONTDEKKING VAN DE ZUIDWESTKUST VAN NIEUW-GUINEA. — ONTDEKKING VAN DE GOLF VAN CARPENTARIA.

I.

GEZAMENLIJKE TOCHT DER BEIDE SCHEPEN. — TOCHT VAN DE PERA ALLEEN ONDER CARSTENSZ, NADAT DE ARNHEM DIT SCHIP HAD VERLATEN.[3])

A.

Missive van G. G. & Raden aan de Bewindhebbers der O. I. C., 3 Januari 1624.

.... In Januarij 1623 zijn van Amboina, om met die van Queij, Aroe en Tenimber vriendschap te maken, mitsgaders om 't land van Nova-Guinea te ontdekken, door den gouverneur van Speult derwaarts gezonden de jachten **Arnhem** en **Pera**; de boven-

1) Door onvoorziene omstandigheden heeft deze tocht geen plaats gevonden. (Missive G. G. & R. aan Bewindhebbers 1 Febr. 1623.)

2) Deze verving in Februari Meliszoon na diens dood.

3) Dit had plaats den 27 April.

in appearance, and with whatever kindness they may seem to receive you, being always ready to stand on the defensive, in order to prevent sudden traitorous surprises, the like of which, sad to say, have but too often been met with in similar cases. And if any natives should come near your ships, you will likewise take due care that they suffer no molestation from our men.

When you get near the northern extremity and the east coast of the South-land, you will diligently inquire whether it yields anywhere sandal-wood, nutmegs, cloves or other spices; likewise whether it has any good harbours and fertile tracts, where it would be possible to establish settlements, which might be expected to yield satisfactory returns; in a word, you will suffer nothing to escape your notice, but carefully scrutinise whatever you find, and give us a full and proper report on your return, by doing which you will render good service to the United Netherlands and reap special honour for yourselves.

In places where you meet with natives, you will either by adroit management or by other means endeavour to get hold of a number of full-grown persons, or better still, of boys and girls, to the end that the latter may be brought up here and be turned to useful purpose in the said quarters when occasion shall serve.

The command of the two yachts has been entrusted to Jan Vos, who during the voyage will carry the flag, convene the council and take the chair in the same, in virtue of our special commission granted to the said Vos for the purpose.

Given in the Fortress of Jacatra, this 29th of September, A. D. 1622 [1]).

XIV (1623.)

VOYAGE OF THE SHIPS PERA AND ARNHEM, UNDER COMMAND OF JAN CARSTENSZOON OR CARSTENSZ, DIRK MELISZOON, AND WILLEM JOOSTEN VAN COLSTER [2]) OR VAN COOLSTEERDT. — FURTHER DISCOVERY OF THE SOUTH-WEST COAST OF NEW GUINEA. DISCOVERY OF THE GULF OF CARPENTARIA.

I.

JOINT VOYAGE OF THE TWO SHIPS. — VOYAGE OF THE PERA BY HERSELF UNDER CARSTENSZ, AFTER THE ARNHEM HAD PARTED COMPANY WITH HER [3]).

A.

Letter of the G.-G. and Counc. to the Managers of the E. I. C., dated January 3, 1624.

..... In the month of January 1623, Governor Van Speult dispatched from Amboina the yachts Arnhem and Pera, for the purpose of concluding treaties of friendship with the natives of Quey, Aroe and Tenimber, and of further discovering and

1) Unforeseen circumstances prevented the expedition from setting out (Letter of the G.-G. and Counc. to the Managers, 1 Febr. 1623).

2) He replaced Meliszoon after the latter's death in February.

3) This took place on April 27.

gemelde eilanders, gelijk UEd. per nevensgaande acte zien mogen, hebben zich vrijwillig onder de gehoorzaamheid en 't gebied van de Hoog Mogende Heeren Staten der Vereenigde Nederlanden begeven en beloofd aan onze forten in Banda en Amboina te zullen komen handelen. De jachten zijn vandaar voorts overgestoken naar **Nova Guinea** en hebben **de voorschreven kust tot op de 17° 8′ Z. B.** gevolgd; op verscheidene plaatsen zijn de onzen geland, hebben niet dan woeste stranden, landen, en gansch barbarisch, wreed, wild volk gevonden, die negen van d' onzen, almede door achteloosheid, verrast en vermoord hebben; naar 't rapport, 't welk van dito kust gedaan wordt, zoude er niets bijzonders te halen zijn: wat winden, stroomen, stranden, rivieren, inwijken, hoeken, kapen en andere gelegenheden van landen verder onderzocht en bejegend zijn, zullen UEd. uit nevensgaand journaal en ontwerp zien mogen, waaraan ons gedragen . . . .

B.

Journael van JAN CARSTENSZ [1]) *op de ghedaene reyse van Nova Guinea by hem ghehouden . . . .*

A°. 1623.

In den naeme Godes Amen.

JANUARIJO.

Den 21ⁿ Saterdachs smorgens t' ancker voor Amboina gelicht ende van daer in compⁱᵉ van t' jacht **Aernem** t' seijl gegaen . . . .

Den 28ⁿ Saterdaechs . . . . omtrent drij uren naer den middach aen de oostsijde van 't eijlant Queij . . . . geanckert . . . .

Dien volgenden nacht . . . . den cours O. ten N. ende O. naer Aro geseth.

Den 29ⁿ Sondaechs . . . . des avondt onder het noordelijcke eijlandt van Aro . . . . geseth.

FEBRUARIO.

Den 6ⁿ . . . ., des naer middachs den wint Z. O. ten O., daer mede weder onder seijl gegaen naer het eijlandt in eenige carten [2]) geteekent staet Ceram, ende andere de Papues; cours N. O. ten N., des avonts aengegaen N. N. O., ontrent middernacht stilte, hebbende gesijlt 6 mijlen.

Den 7ⁿ 's morgens den wint N. O. taemelycke coelte, aengegaen N. N. W., voor wt te loevert ende in de lij hooch landt gesien; des middachs hoochte van 4 graden 57 min., hebbende geseijlt met voorschreven cours 3 mylen; de resterende dach stilte, tegen den avondt den wint Z. O., cours N. O. ten O., geseijlt 4 mijlen.

Den 8ⁿ Sondachs smorgens den wint Z. ten W. met regen, aengegaen N. O. ten O., des middachs hoogte van 4 gradⁿ 27 min. ende met voorschreven cours geseijlt 4 mijlen. Voorts aengegaen N. O., den wint variabel, ende eijndelijck stilte, tegen den avont den

---

1) CARSTENSZ kreeg de instructie mede, bestemd voor de Haring en de Hazewind. (Zie VAN DIJK, Carpentaria, p. 9—10.)

2) Vgl. *Remarkable Maps*, II, 2, II, 3. In dit journaal op 31 Maart wordt teruggekomen op deze dwaling der oudere kaarten.

exploring the land of Nova Guinea; as Your Worships may gather from the enclosed document, the islanders aforesaid have of their own free will placed themselves under the obedience and dominion of their High Mightinesses the States-General of the United Netherlands, and have promised to come and trade with our fortresses in Banda and Amboyna. From there the yachts ran over to **Nova Guinea** and skirted **the said coast as far as 17° 8′ Suothern Latitude** our men landed in sundry places, but found nothing but wild coasts, barren land and extremely cruel, savage and barbarous natives, who surprised and murdered nine of our men, partly owing to their own negligence; according to the report we have received of the said coast, there would be nothing in particular to be got there; what winds, currents, shores, rivers, bights, capes, forelands and other features of the coast have been further met with, surveyed and explored, Your Worships may gather from the enclosed journal and minutes, to which we would beg leave to refer you for further particulars. . . .

B.

Journal kept by JAN CARSTENSZ [1]) *on his voyage to Nova Guinea. . . .*

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

A. D. 1623.

In the name of God Amen.

JANUARY.

On Saturday the 21st we weighed anchor before Amboyna and set sail from there, together with the yacht **Aernem**. . . . On Saturday the 28th . . . . about 3 o'clock in the afternoon. . . . we anchored off the east side of the island of Quey.

The following night. . . . we made for Aro on an East-by-North and Eastern course.

On Saturday the 29th . . . . in the evening we dropped anchor near the northern island of Aro.

FEBRUARY.

On the 6th . . . . the wind being south-east by east, we set sail again for the island which in some charts [2]) is called Ceram, and in others de Papues; course held north-east by north; in the evening N. N. E.; about midnight it fell a calm; sailed 6 miles.

In the morning of the 6th the wind was N. E. with a tolerable breeze, course held N. N. W., we saw high land ahead both on the lee and the weather bow; at noon latitude 4° 57′, sailed three miles on the said course; for the rest of the day we had a calm, towards the evening the wind went round to S. E., course held N. E. by E., sailed 4 miles.

On Sunday the 8th the wind was S. by W., with rain; course held N. E. by E., at noon latitude 4° 27′, sailed 4 miles on the said course. We then went on a N. E.

---

1) CARSTENSZ got the Instructions originally drawn up for the ships Haringh and Hazewind. (See VAN DIJK, Carpentaria, pp. 9—10).

2) Cf. *Remarkable Maps* II, 2, II, 3. Under date of March 31 the present journal once more refers to this mistake in the older charts.

wint Z. ten O., naer der sonnen onderganck alleen voor de fock ende besaen geseijlt, den cours O. hebbende, O. Z. O. drij mijlen geseijlt. Des nachts int wenden sijn beijde de jachten den andren aen boort gecomen, dan sonderlinghe geen schade geschiet ende den nanacht stil wesende tot den dach sonder seijl laten drijven.

Den 9^{n} des smorgens weder seijl gemaect ende met weijnich wints N. O. naer 't landt geseth; een weijnich op den dach den wint N. W., des middachs hoochte van 4 graden 17 min., hebbende het zuijdelijcke van 't landt O. wel soo noorden van ons, cours ende wint als vooren; des avonts dicht onder t' landt op 25 vaem cleij grondt geweest, maer weijnich off geen beschut voor zeelijcke winden sijnde, hebbent weder van den wal gewent, ende des nachts met weijnich seijlen (vermits geen kennisse vant landt ende gronden waeren hebbende) langs 't selvige geseijlt, den wint variabel met regen.

NOTA.

Desselven daechs den breeden raet vergadert wesende, is bij resolutie goet gevonden ende arresteert langs het landt (wesende onsen cours) te houden, ende eenige hoecken, inwijcken off reede siende, te setten ende een a twee dagen sonder meer vertoeven, varende met beijde schuijten wel gemant ende gewapent met goede ordre aen landt, siende oft men volck te sprake can commen ende voorder te vernemen watter passeert, oock int verseijlen (doenlijck sijnde) een à twee swerten te vatten, omme mede te brengen, ende het voornaempste poinct, waer door goet gevonden is 't voorschreven eijlandt aen te doen, geschiet vermits sekere opinien ende geschriften te verstaen geven, dat het voornoemde lant daer present onder sijn, t' Gouwen-eylandt [1]) soude wesen, dat int wederkeeren met t' ooste mosson (als ordre ende instructie voldaen sal worden) niet mogelijk aen is te doen.

Den 10^{n} smorgens den wint N. W. ten N. ende een weijnich van 't landt wesende hebben daer weder naer toe gehouden; wat (iets later) op den dach den wint W. overharde coelte, daer mede langs het landt geseijlt sijn, ontrent den middach op 12 vaem cleijgront geseth hebbende geen beschut voor W. N. W. wint; daer geanckert sijnde is de schuijt van **Pera,** volgens voorgaende resolutie wel gemant en gewapent, met d' ondercoopman als overhooft na landt gesonden, maer door het swaer aenschieten van de zee niet mogelijck geweest te landen. Hebbende oversulcx een man door de barninge aen lant laten swemmen, die wat ijser op de strandt (daer veel voetstappen van menschen gesien hadde) geleijt heeft, die sonder meer wt te connen richten weder naer t' jacht geroeijt, dat door de heete stroomen om d' oost niet conden crijgen, dies genootsaect het ancker te lichten ende te gemoet te drijven ende sijn alsoo met een langs het landt tot het eerste quartier geseijlt, ende voorts de geheele nacht stil sijnde, ende geen kennisse hebbende, hebbent geseth.

De 11^{n} des smorgens gepeylt der sonnen opganck 8 graden ende daer [wij] waeren was 14 graden 14 minuten: het minste van 't meeste getrocken rest 6 graden, 14 min.; ende so ontrent een mijl langs t' landt geseijlt hadden, hebbent op 9 vaem slijckgront geseth ende de schuyt in forma als voor na landt gesonden, maer den ondercoopman sonderlingh gecommandeert wel op sijn hoede te wesen, ende volck

---

1) Men denke aan het »provincia aurifera," waarmede 't z. g. Beach werd gequalificeerd, aan VAN LINSCHOTEN's vermoeden, dat het Zuidland wel eens goud konde leveren, enz.

course, with a variable wind, which at last fell to a calm; towards evening after sunset the wind turned to S. by E., we sailed with the fore- and mizen-sails only on an E. course, sailed three miles to E. S. O. In the night the two yachts ran foul of each other in tacking, but got no damage worth mentioning. The latter part of the night we drifted in a calm without sails until daybreak.

In the morning of the 9th we made sail again and with a weak N. E. wind held our course for the land: somewhat later in the day the wind turned to N. W., at noon we were in latitude 4° 17′ and had the south-coast of the land east slightly north of us, course and wind as before; in the evening we were close inshore in 25 fathom clayey ground, but since there was no shelter there from sea-winds, we again turned off the land, and skirted along it in the night with small sail, seeing we had no knowledge of the land and the shallows thereabouts; variable wind with rain.

NOTE.

The same day the plenary council having been convened, it was determined and fixed by formal resolution to continue our present course along the coast, and if we should come upon any capes, bights, or roads, to come to anchor there for one or two days at the utmost for a landing, in which we shall run ashore in good order with two well-manned and armed pinnaces, to endeavour to come to parley with the inhabitants and generally inspect the state of affairs there; in leaving we shall, if at all practicable, seize one or two blacks to take along with us; the main reason which has led us to touch at the island aforesaid being, that certain reports and writings seem to imply that the land which we are now near to, is the Gouwen-eylandt [1]), which it would be impossible to call at on our return-voyage in the eastern monsoon, if we are to obey our orders and instructions.

In the morning of the 10th, the wind being N. W. by north, being close inshore, we again held our course for the land; somewhat later in the day we had West wind with a hard gale, with which we sailed along the coast; about noon we cast anchor in 12 fathom clayey bottom without any shelter from the W. N. W. wind; when we were at anchor there, the pinnace of the **Pera**, in conformity with the above resolution was sent ashore well-manned and armed, under command of the sub-cargo, but the heavy rolling of the sea made it impossible to effect a landing. We accordingly made a man swim, ashore through the surf, who deposited a few small pieces of iron on the beach, where he had observed numerous human footprints; but as nothing more could be done, the pinnace went back to the yacht, which we could not get round to eastward owing to the strong current; we were accordingly forced to weigh the anchor again, and drift with the current, and thus ran on along the coast till the first watch, when we cast anchor, it being a dead calm and we having no knowledge of the water.

In the morning of the 11th we took the sun's altitude, which we found to be 8°, we being in 14° 14′, which makes a difference of 6° 14′. When we had sailed along the land for about a mile's distance we cast anchor in 9 fathom muddy bottom and sent the pinnace ashore in the same fashion as last time, but earnestly charged the sub-cargo to use great caution, and to treat with kindness any natives that he should meet

1) An allusion perhaps to the "provincia aurifera", as the so-called Beach was sometimes styled; Van Linschoten, we know, had also surmised the presence of gold in the South-land.

siende vriendelijck te bejegenen, oock doenlijck sijnde te vatten, opdat de Heeren Meesters daer door (alsse in de maleijsche taele wat geverseert zijn) seeckerheijt wat op 't landt is vallende mogen comen te weten. Des middachs hoochte van 4 graden 20 minuten, des avonts met de wedercompste van d' onsen verstaen, door harde barninge niet conden landen, ende sijn dus in een soete revier, die ontrent het jacht in zee wtquam wel twee mijlen gevaeren, sonder eenich mensch te sien ofte vernemen, dan int wederkeeren, aan den mont van de selve veel voetstappen van menschen int sant gesien, oock twee a drij cleene hutties van drooch gras gemaect daer bananes bladeren ende een sweert van een swertvis in lach, dat alles volgende haren last onbeschadicht hebben gelaten; item dat het lant innewaerts leech is ende op vele plaetsen onder water staet, maer 5, 6 a 7 mijlen van den zeecandt berchachtich, ende Cerum dat dwers van Banda is leggende, niet ongelijck.

NOTA.

Den schipper van **Arnem** met noch 9 persoonen tot hem van de wilden door haer onachtsaemheyt doot geslagen.

Als dat des selvigen daechs den schipper van 't jacht **Aernem, Dirck Melisz.**, sonder kennisse ofte weten van mij, coopman ofte stierman van dito jacht, onbedachtelijk met de schuijt ende 15 persoonen, officieren ende bootsgesellen, met maer vier mosquets, ende een segen om te vissen naer landt aan openbare strandt gevaren; ende soo int landen groote disordre geweest is, als den eenen hier ende d'ander daer geloopen, ben eijndelijck de swerten wt het bosch, als wilde gelijck sij sijn, gecomen ende eerst een assistent, genaempt **Jan Willemsz. van den Briel** die sonder eenich geweer was, gevat ende van den anderen gescheurt, ende soo voorts, sonder eenich slach oft schoot die d'onsen gedaen hebben, tot negene met pijlen, callawaijen, ende met de riemen, die sse wt de schuijt haelden, gemats, ende de resterende seuen (daer onder den schipper, die hem eerst tot het loopen begaff, mede was) gequets, die miraculeuselijck met de schuijt en een riem seer desolaet aen boort sijn gecomen, beclagende den schipper zijne groote onversichticheijt ende vergiffenisse over zijn gecommitteerde faulte biddende.

Des avonts den wint W., overstijve coelte, daermede des nachts niet onder seijl gegaen sijn, vermits d'onbekentheijt des landts, ende vrese van clippen als droochten, die omtrent het selve (dat in alle gevalle om bij noorden te geraecken aen boort mosten houden) zouden mogen liggen.

Den 12^{n} Sondaegs s'morgens weder onder seijl gegaen, den wint W. stijve coelte, aengegaen O. ten Z. langs't'landt, hebbende dien dach geseijlt 14 mijlen; des avonts cours verandert, aengegaen O. Z. O., den wint N. W., des nachts variabel weer ende wint; dies laten drijven, int dachquartier is den schipper van **Aernem, Dirck Melisz.** aen de quetsueren ouerleden, synde cordt voor sijn doot heel onverduldich geweest.

Den 13^{n} des morgens den wint N. O., schoon weer met weijnich luchts, daer mede het lant gesocht hebben; des middags hoochte van 4 graden 25 minuten: den wint W. overharde coelte, cours O. ten Z. ende naer gissinge tot den avont geseijlt 10 mijlen, des nachts den wint variabel, tegen den dag regen ende 2½ mijl van 't lege landt wesende hadden 28 vaem water, swert sant, streckende het landt O. ende West.

Den 14^{n} smorgens den wint O. met weinich luchts, dat de geheel dach continu-

with, trying if possible to lay hands on some of them, that through them, as soon as they have become somewhat conversant with the Malay tongue, our Lords and Masters may obtain reliable knowledge touching the productions of their land. At noon we were in Latitude 4° 20′; at night when our men returned with the pinnace, they informed us that the strong surf had prevented them from landing, and that they had accordingly, for fully two miles' distance, rowed up a fresh-water river which fell into the sea near the yacht, without, however, seeing or hearing any human beings, except that in returning they had seen numerous human footprints near the mouth of the river, and likewise two or three small huts made of dry grass, in which they saw banana-leaves and the sword of a sword-fish, all which they left intact in conformity with their orders; they also reported that the interior is very low-lying and submerged in many places, but that 5, 6, or 7 miles from the coast it becomes hilly, much resembling the island of Ceram near Banda.

NOTE.

The skipper of the **Arnem** and nine persons along with him, slain by the savages, in consequence of their want of caution.

This same day the skipper of the yacht **Aernem, Dirck Melisz(oon)** without knowledge of myself, of the subcargo or steersman of the said yacht, unadvisedly went ashore to the open beach in the pinnace, taking with him 15 persons, both officers and common sailors, and no more than four muskets, for the purpose of fishing with a seine-net; there was great disorder in landing, the men running off in different directions, until at last a number of black savages came running forth from the wood, who first seized and tore to pieces an assistant, named **Jan Willemsz Van den Briel** who happened to be unarmed, after which they slew with arrows, callaways (spears) and with the oars which they had snatched from the pinnace, no less than nine of our men, who were unable to defend themselves, at the same time wounding the remaining seven (among them the skipper, who was the first to take to his heels); these last seven men at last returned on board in very sorry plight with the pinnace and one oar, the skipper loudly lamenting his great want of prudence, and entreating pardon for the fault he had committed.

In the evening the wind West with a very stiff breeze, so that we did not sail in the night, considering our ignorance of these waters and our fear of cliffs and shallows that might lie off the coast, which in every case we had to keep near to, if we wanted to get further north.

On Sunday morning the 12th we set sail again with a stiff breeze from the west; we held our course E. by S. along the land, and sailed 14 miles that day; in the evening we altered our course to E. S. E., with a N. W. wind; in the night we had variable wind and weather, so that we kept drifting; in the day-watch the skipper of the **Aernem, Dirck Melisz.**, died of the wounds received the day before, having suffered grievous pains shortly before his death.

In the morning of the thirteenth the wind was N. E. with fair weather and little wind, so that we ran near the land again; at noon we were in Lat. 4° 25′; the wind West with a very stiff breeze, course held East by South, and by computation sailed 10 miles until the evening; in the night the wind was variable; towards daybreak it came on to rain; at 2½ miles' distance from the low-lying land we were in 28 fathom, black sandy bottom, the land bearing East and West.

In the morning of the 14th the wind was East with a faint breeze, which con-

eerde, daer mede aff ende aen gehouden, des avonts den wint N. O. ten N. met overharde stroom om de west.

Den 15n voor daege den wint N. ten W., stijve coelte, cours O. ten Z.; des morgens gepeijlt der sonnen opganck 7 graden ende des avonts 21 grad. 30 min., treckende 't minste van 't meeste ende de rest gehalveert comt 7 graden 15 minuten; een weijnich op den dach den wint N. O. ten N., sijnde wel vijff mijlen ofte meer buiten 't landt op 33 vaem, drijvende sterck om de west, des middach hoochte van 4 graden 51 minuten: den wint W. ten N., cours N. O. ten O. naer den wal, een weinich geleden den wint N., hebbende geseijlt van smorgens tot den avont 6 mijlen ende in anderhalff etmaal wel 11 mijlen terugge als voor om de west gedreven.

Ditto des daechs den breeden raet vergadert sijnde raetsaem bevonden een ander schipper in plaets van den overleden op **Aernem** te stellen ende authoriseren, daertoe een jongman **Willem Joosten van Colster** [1]), onderstuerman op **Pera** als daertoe bequaem wesende, erkent ende geauthoriseert hebben, ende den onderstierman **Jan Jansz.** op dito jacht tot opperstierman gestelt.

Den 16n smorgens gepeijlt der sonnen opganck 5 graden 6 min. ende des auonts voorleden 20 graden 30 minuten, 't minste van 't meeste getrocken ende de rest gehalveert compt 7 graden 42 min. wassende noort oosteringe, den wint N. ten O., wesende ontrent 1½ mijl van 't lege landt op 5 ende 6 vaem cleijgrondt; landtwaert in, na gissinge 10 mijlen, verthoonde hem overhooch geberchte dat op vele plaeten wit met snee bedect lach, wesende certain vrij wat vremts als op bergen, soo na de linie equinoctialis ge- **Sneeuwbergen.**
legen, snee te hebben. Tegen den avont cours O. ten Z. langs verdroncken landt op 5, 4, 3 ende 2 vadem daer 't geset hebben, ende ter tijt daer lagen (sijnde 5 uren) bevonden het water 4 a 5 voeten gewassen was, int eerste quartier den wint N. O. daer mede op dieper water geloopen sijn, ende geseth op thien vaem daer des nachts sijn blijven liggen.

Den 17n s'morgens den wint N. O. weynich coelte daer mede onder seijl gegaen, cours Z. O. des middachs hoochte van 5 graden 24 minuten ende na gissinge 5 mijlen oostelijcker als op den 15n voorschreven daer met een overharde stroom wel 11 mijlen om de west gedreven waeren; des avonts bevonden buijten de wal te wesen 3 mijlen ende geseth op 15 vaem, hebbende des daechs geseijlt O. ten Z. ende O. Z. O. drij mijlen.

Den 18n smorgens den wint N. O., harde coelte ende stroom sterck om de west; naer den middach den wint Z. W. daer mede meijnden onder seijl te gaen, maer stille wordende sijn blijven liggen.

Den 19n smorgens den wint N. O. ten N. daermede onder seijl gegaen zijn, cours O. Z. O. langs t' landt ende de stroom sterk om de west; des middachs hoochte van 5 graden 27 minuten; voorts stilte met continueele contrarie stroom, dies op 14 vaem geseth, hebbende geseijlt 2½ mijlen, streckende het landt O. Z. O. wel soo suijdelijck, tegen den avont den wint Z. Z. W. daermede weder onder seijl gegaen, ende 1 mijl Z. O. vertiert hebbende door donckerheijt op 6 vaem ghesett.

Den 20n des middachs den wint Z., cort daer naer Z. W., daermede onder seijl gegaen, cours O. ten Z. ende Z. O. langs t' landt op 6 vaem, des avonts ontrent 3 mijlen van t' landt geseth ende dien dach geseijlt 5 mijlen.

---

1) Of **Van Coolsteerdt,** zooals het Sommarie extract (zie beneden) op dezen datum heeft.

tinued for the rest of the day; we kept tacking; in the evening the wind was N. E. by N. with a very strong current setting westward.

On the 15th before daybreak the wind was N. by W. with a stiff breeze, course held East by South; in the morning we took the sun's altitude at sunrise, which we found to be 7 degrees; at night ditto 21° 30′; the difference being divided by two comes to 7° 15′; somewhat later in the day, the wind being N. E. by N., we were five miles or upwards from the land in 33 fathom, drifting rapidly to westward; at noon we were in Lat. 4° 51′, the wind W. by N.; course held N. E. by E. towards the land; shortly after the wind became due North; from the morning to the evening we had sailed 6 miles, and in 36 hours had been driven back, i. e. westward, at least 11 miles.

This same day the plenary council having been convened, it has been deemed advisable to appoint another skipper in the **Aernem** in the room of the deceased, to which place has been appointed a young man, named **Willem Joosten van Colster** [1]), second mate in the Pera, as being very fit for the post, while at the same time the second mate **Jan Jansz** has been named first mate in the said yacht.

In the morning of the 16th we took the sun's altitude at sunrise, which we found to be 5° 6′; the preceding evening ditto 20° 30′; the difference being divided by two comes to 7° 42′; increasing North-easterly variation; the wind N. by E.; we were at about 1½ mile's distance from the low-lying land in 5 or 6 fathom, clayey bottom; at a distance of about 10 miles by estimation into the interior, we saw a very high mountain-range in many places white with snow, which we thought a very singular sight, being so near the line equinoctial. Towards the evening we held our course E. by S. along half-submerged land in 5, 4, 3 and 2 fathom, at which last point we dropped anchor; we lay there for five hours, during which time we found the water to have risen 4 or five feet; in the first watch, the wind being N. E., we ran into deeper water, and came to anchor in 10 fathom, where we remained for the night.

Mountains covered with snow.

In the morning of the 17th the wind was N. E. with a faint breeze with which we set sail, course held S. E.; at noon we were in Lat. 5° 24′, and by estimation 5 miles more to eastward than on the 15th last, seeing that a very strong current had driven us fully 11 miles to westward; in the evening we found ourselves at 3 miles' distance from the land, and dropped anchor in 15 fathom, having in the course of the day sailed three miles E. by S. and E. S. E.

In the morning of the 18th the wind was N. E. with a strong breeze and a strong current setting to the west; in the afternoon the wind went round to the S. W., so that we meant to set sail with it, but as it fell a dead calm we had to remain at anchor.

In the morning of the 19th the wind was N. E. by N., so that we made sail, keeping an E. S. E. course along the coast, with a strong current setting westward; at noon we were in Lat. 5° 27′; it then fell calm and we had continual counter-currents, so that we cast anchor in 14 fathom, having sailed 2½ miles; the land bearing from us E. S. E., slightly South; towards the evening the wind went round to S. S. W., so that we set sail again and ran on S. E. 1 mile; when it became dark we cast anchor in 6 fathom.

At noon on the 20th the wind was S. and shortly after S. W., with which we set sail, keeping our course E. by S. and S. O. along the land in 6 fathom; in the evening we cast anchor at about 3 miles' distance from the land, having sailed 5 miles this day.

---

1) Or **Van Coolsteerdt**, as the Summary (see *infra*) has at this date.

Den 21$_n$ den wint N. O. ten N. met weijnich coelte ende de stroom dwers van t' landt om de Z', dat te contribueren is het wtspouwen van de rivieren die haeren oorspronck van 't hooge geberchte (dat landewaert in leijt) sijn nemende. Het oostelijcke van 't hooge landt dat wij sien conden lach N. O. ende N. O. ten N. van ons; des smorgens onder seijl gegaen den wint N. W., hantsaem weer, cours Z. O. ten O. ende Z. O. 5 mylen, voorts Z. Z. O. vijff mijlen; des avonts geseth ontrent 3 mylen van tlandt op 7 vaem, den wint sterck wt den westen met harde regen.

Den 22^n smorgens den wint N. harde coelte met regen ende de stroom sterck om de west, des genootsaeckt te blijven leggen; tegen den avont den wint W. Z. W., vaer weer, dat eijndelijck met een ancker wech dreven, dies het plichtanker (om niet te stranden) laten vallen, na den middach nam het weer aff met variabel winden.

Den 23^n 's morgens onder seijl gegaen, cours Z. O., wint Z. W. met overharde regen ende een mijl vertiert hebbende door groote dieninge geseth; na den middach met overgroote moeijte ende perijckel door het vehement slingeren vant jacht het ancker gelicht ende onder seijl gegaan, maer het jacht Aernem een seijn met de vlagge doende, als het ancker niet te connen lichten, hebbent weer geseth.

Den 24^n smorgens vaer weer, de wint W. ende de zee zeer ontsteken; na den middach nam het weer aff ende sijn beide onder seijl gegaen, den wint als vooren, cours Z. ten O.; des avonts geseth op 14 vaem ende geseijlt Z. Z. O. 4 mijlen ende bevonden tlandt t'sedert den 20^n voors. O. Z. O. te strecken.

Den 25^n 's morgens onder seijl gegaen den wint N. N. W., cours O. Z. O. 4 mijlen ende Z. ten O. en Z. Z. O. 5 mijlen geseijlt, brekende de top van de fockemast van 't jacht Aernem, dies t' saemen geseth op 10 vaem ontrent vier mijlen van t' landt.

Den 26 des smorgens t' seijl gegaen om bij Aernem te comen ende verspreken, die doende waeren met het wandt, om de fock weder te gebruijcken, ende sijn t' saemen met de stroom in de wint opgedreven ende vertiert 3 mijlen ende Aernem 1½ mijl boven wint van ons geseth; des avonts harde stroom wt den W. Z. W, met regen, die de geheele nacht continueerde.

NOTA.

Hier fineeren bergen van 't westeinde van Nova Guinea.

Dat het hooge binnenlandt van Ceram hier finerende is, sonder eenige openinge off deurtocht (om bij noorden volgens ons disseijn te connen comen) gesien, maer continueert aen leech verdroncken landt, dat hem O. Z. O. ende Z. O. ten O. is strekkende, ende na alle apparentie tot aen Novo Guinea dat met waerheyt ende moeyte (belieft Godt) sullen ondertasten; het eylant Ceram, soo men van Aru hetzelfde aandoet, heeft leech voorlandt ende bedriegelijk om aen te doen, ende dat ten aensien 7, 8 ende 9 mijlen daer noch van wesende, haer die overhooge bergen, die landtwaert in leggen, verthoonen, sonder het lege voorlant te connen sien, dat men eerst gewaer wordt als men daer 3 ende 4 mijlen van is; het hooge geberchte strect hem nog wel 30 mylen om d'oost, alsmen dwers ofte noordelyck van Aru is; het lant schijnt van aenzien dus varre veel ende schoone valleijen als soete loopende rivieren te hebben ende op eenige plaetsen met kreupel ruychte ende op andere met hooge wilt geboomte; maer wat vruchten, metaelen, gedierten ende hoe het bewoont is, daer aff en connen

On the 21st the wind was N. E. by N. with a weak breeze and the current running south straight from the land, which is no doubt owing to the outflow of the rivers which take their source in the high mountains of the interior. The eastern part of the high land, which we could see, bore from us N. E. and N. E. by N.; in the morning we set sail with a N. W. wind and fair weather, course held S. E. by E. and S. E. for three miles, and then S. S. E. for five miles; in the evening we dropped anchor in 7 fathom about 3 miles from the land, the wind blowing hard from the west with violent rains.

In the morning of the 22nd the wind was N., a strong gale with rain and a strong current setting westward, so that we were compelled to remain at anchor; towards the evening the wind went round to W. S. W., with dirty weather, so that we got adrift by our anchor getting loose, upon which we dropped our large anchor to avoid stranding; in the afternoon the storm subsided and we had variable winds.

In the morning of the 23rd we set sail, course held S. E. with a S. W. wind and violent rains; when we had run a mile, the heavy swells forced us to drop anchor; in the afternoon we lifted anchor with great difficulty and peril owing to the violent rolling of the yacht, and set sail, but shortly after, the yacht Aernem making a sign with her flag that she could not manage to heave her anchor, we cast anchor again.

In the morning of the 24th the weather was unruly, with a W. wind and a very hollow sea; in the afternoon the weather getting slightly better, both the yachts set sail again with the wind as before, holding a S. by E. course; in the evening we dropped anchor in 14 fathom, having sailed 4 miles S. S. E., and found the land to extend E. S. E. ever since the 20th instant.

In the morning of the 25th we set sail with a N. N. W. wind, sailing 4 miles on an E. S. E. course, and then 5 miles on a S. by E. and S. S. E. course, after which the foretop-mast of the Aernem broke, so that we were both compelled to drop anchor in 10 fathom about 4 miles from the land.

In the morning of the 26th we set sail to get near the Aernem and speak to her crew, who were engaged in repairing the rigging and replacing the foremast; we both drifted with the current in the teeth of the wind, and thus ran 3 miles, when the Aernem cast anchor 1 ½ mile from us on the weather-side; in the evening there was a strong current from the W. S. W. with rain, which lasted the whole night.

NOTE.

Here end the mountains of the western extremity of Nova Guinea.

The high-lying interior of Ceram ends here, without showing any opening or passage (through which we might run north according to our plan), and passes into low-lying half-submerged land, bearing E. S. E. and S. E. by E., extending in all likelihood as far as Nova Guinea, a point which with God's help we mean to make sure of at any cost; on coming from Aru to the island of Ceram, the latter is found to have a low-lying foreland dangerous to touch at, since at 6, 8 and 9 miles' distance from the same, the lofty mountains of the interior become visible, the low foreland remaining invisible until one has got within 3 or 4 miles from the land; the high mountains are seen to extend fully thirty miles to eastward, when you are north of Aru; as seen from afar, the land seems to have numerous pleasant valleys and running fresh-water rivers; here and there it is overgrown with brushwood and in other places covered with high trees; but we are unable to give any information as to what fruits, metals and animals it contains, and as to the manner of its cultivation since the natives whom

geen waere declaratie doen, ende dat vermits de inwoonders, dat wilden ende menscheeters zijn, ons niet hebben willen te woorde staen, maer offencivelijck tot onser grooter schade bejegent; dan, na 't rapport van eenige van de matroosen van 't jacht Aernem, die haer op den 11 voorschreven gequetst wesende ontloopen syn, ben lange swerte menschen met gecrult hair opt hooft ende twee groote gaten door de neus, heel naeckt, sonder iet voor haer schamelheijt te hebben; haere waepenen syn flitsen, bogen, hasagaijen, calawaijen, ende dergelijcke. Item hebben gans geen vaertuych t'sij groot ofte cleijn, ende het lant heeft oock geen hoecken ofte inwijcken om voor westelijcke ende zuijdelijke winden beschut te liggen, maer een suijvere ende schoone cust, met cley ofte steckgront ende 1, 2 en meer mijlen van tlandt niet boven de 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ende 10 vaem diep; het water wast ende valt oock alle getijen $1\frac{1}{2}$ ende twee vaem.

De 27n smorgens den wint W. N. W., vaer weer ende de zee zeer ontsteken, soo dat Aernem sijn ancker niet heeft connen crijgen ofte lichten om bij ons te comen, dies de geheele dach beijde blijven liggen; tegens den avont heeft het quaet weer toegenomen met slachregen, dies noch een ancker laten vallen; in 't dach quartier is het plichtanckers touw gebroken ende sonder weten al lancksaem met het ander ancker om d' oost gedreven; het landt strecte hier O. Z. O. ende W. Z. W.

Den 28n des morgens sijn Aernem wt het gesicht geweest; dies goet gevonden onder seijl te gaen om hem te soecken. Cours Z. W. ende soo 3 mijlen vertiert waeren in de lij landt gesien, streckende Z. W., daer niet boven conden; dies op 9 vaem geseth, wesende noch al vaer weer van regen ende wint; oock de ebbe sterck wt den O. Z. O. in den wint op, ende 't water alle getijen wel twee vaem op ende neer vallende.

Martio.

Den eersten den wint W. ten N. met regen; wij hebben bevonden in dese gewesten de suijder en de noorder maan hooch water maect, des middachs 't ancker gelicht ende met de stroom (die sterck om de West liep) laten drijven.

Den 2n de wint W., hantsaem weer, daer mede niet boven tlandt conden leggen; des avondts hoochte van 6 graden 45 minuten.

Den 3n smorgens den wint W., overharde coelte met regen, des middachs goet weer, dies bij mij ende raet goet gevonden onder seijl te gaen, cours N., om 't jacht Aernem te soecken; ontrent 5 glasen met dito cours geseijlt, hebben 't voornoemde jacht N. W. van ons gesien ende alsoo den stroom hart tegen cregen; op 10 vaem geseth.

Den 4n smorgens den wint N. daer mede onder seijl gegaen om bij 't jacht te comen; dan een ure geseijlt hebbende, door contrarie wint ende stroom geseth.

tVoorschreven jacht, dat boven wint ende stroom lach, heeft sijn anker gelicht ende is bij Pera geseth, comende den schipper met de schuijte mij aen boort aendienen hoe sij in voorschreven storm het jacht bijna verloren hadden, want alle de zee, diese boven overgenomen off ingecregen hebben, altemael int ruijm geloopen is ende soo veel water in gehadt, dat den meesten rijs, cruijt ende londt nat geworden was; des selven daechs hebbe den schipper ende stierman van Pera aen t' voorschreven jacht gesonden om te weten hoe het gestelt was ende dat ten aensien off het so swack ende onsterck is, als sij

we found to be savages and man-eaters, refused to hold parley with us, and fell upon our men who suffered grievous damage; after the report, however, of some of the men of the yacht Aernem, who being wounded on the 11th aforementioned, succeeded in making their escape, the natives are tall black men with curly heads of hair and two large holes through their noses, stark naked, not covering even their privities; their arms are arrows, bows, assagays, callaways and the like. They have no vessels either large or small, nor has the coast any capes or bights that might afford shelter from west- and south-winds, the whole shore being clear and unencumbered, with a clayey bottom, forming a good anchoring-ground, the sea being not above 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 and 10 fathom in depth at 1, 2, and more miles' distance from the land; the rise and fall of the water with the tides we found to be between 1 ½ and two fathom.

In the morning of the 27th the wind was W. N. W. with dirty weather and a very high sea, so that the Aernem was unable so heave her anchor in order to get near us, on which account we both of us remained at anchor the whole day; towards the evening the weather became much worse with pouring rains, so that we dropped another anchor; in the day-watch the cable of our large anchor broke without our perceiving it, and the other anchor getting loose, we drifted slowly to eastward; the land here extended E. S. E. and W. S. W.

In the morning of the 28th the Aernem was no longer in sight, so that we resolved to set sail in order to seek her; holding our course S. W., we ran on for three miles, after which we saw on our lee land bearing S. W. which we would not sail clear of; we therefore dropped anchor in 9 fathom, the weather still continuing dirty with rain and wind, and a strong ebb from the E. S. E. running flat against the wind; the water rising and falling fully two fathom at every tide.

March.

On the first the wind was W. by N. with rain: we find that in these latitudes the southern and northern moon makes high water; at noon we weighed anchor and drifted with the current, which set strongly to westward.

On the second the wind was west with fair weather, with which we found it impossible to weather the land; in the evening we were in Lat. 6° 45'.

In the morning of the third the wind was W., with a strong gale and rain; at noon we had fair weather so that myself and the council determined to set sail on a Northern course in order to seek the yacht Aernem; when we had run on the said course for the space of 5 glasses, we saw the said yacht N. W. of us, but since the current ran very strong in our teeth, we dropped anchor in 10 fathom.

In the morning of the 4th the wind was north, with which we set sail in order to get near the Aernem; but when we had sailed for an hour, the headwind and counter-current forced us to drop anchor.

The yacht aforesaid, which was lying above the wind and the current, now weighed her anchor and dropped the same near the Pera, after which the skipper of the Aernem came on board of us in the pinnace, and informed me that they had very nearly lost the yacht in the storm before mentioned, since all the seas they had shipped had found their way into the hold, which got so full of water that the greater part of their rice, powder and matches had become wet through; this same day I sent the skipper and the steersman of the Pera on board the yacht Aernem in order to inquire into her

het waren makende, ende soo de gecommitteerden rapporteerden, 'tjacht boven water, heel onsterck ende swack te wesen, is goet gevonden haer groote stenghe, die alreede wt vrese affgenomen hadden, vooreerst niet weer op te setten.

Des selven daechs onder seijl gegaen, den wint als vooren, cours Z. W. ende na twee mijlen vertiert hebben 't op 11 vaem weder geseth.

Den 5^{n} smorgens weder t' seijl gegaen, den wint W., cours Z. Z. W. ende soo twee mijlen vertiert waeren, veranderinge van weer met variabel winden gecregen; des avonts op 13 vaem geseth.

Den 6^{n} voor daechs weder t' seijl gegaen, den wint W., cours Z. Z. W. drij mijlen; ontrent den middach, vermits de wint dwers op de wal was, op 5½ vaem een mijl van 't landt geseth, ende een licht ancker volgens resolutie wt jacht Aernem gehaelt.

Den 7^{n} smorgens weder t' seijl gegaen, den wint N. O., cours W., om wat van 't landt te comen; een mijl vertiert sijnde op 5½ vaem geseth ende ben persoonlijck met de schuijten wel gemant ende gewapent naer lant gevaren ten aensien op den 6^{n} voorschr. 4 a 5 canoties, die van 't landt naer de jachten toequamen, gesien hadden, ende soo ontrent het selve comende, isser een canotien met 3 swerten gesien, dan daer na toe roeijende sijn naer lant geretireert, daerse een van de 3^{n} aengeseth hebben, dat na onse presumptie geschiet is, om die aen landt te verwittigen ende met haere macht de schuijte besetten ende vermeesteren, want soo als wij na haer toehielden, hebben al pangaijende ons na 't landt sien te locken ende crijgen, soo dat eijndelijck de jurebass (?) met wat coraelties daer na toe geswommen is, die mede niet verwacht hebben; dies gewenckt ende toegeroepen daer mede weijnich op gepast, soo dat na alle dese diligentie weder naer boort geroeijt sijn; de wilden ofte swerten dat siende sijn lancksaem gevolcht ende door 't thoonen van coraelties als ijser, sijn met weijnich betrouwen aen de schuijte gecomen ende soo een van de matrosen het canotien onbedachtelijck raeckte, hebben haer de swerten datelijck offencivelijck tegen ons ghetoont ende met verscheijde calawaijen in de schuijt geworpen, doch door goede voorsichticheijt niemant gequetst; ende soo de corporaal met een schoot haer verveert meende te maken sijn alle beijde geraect ende daer aff gestorven; dies voorts naer boort geroeijt. Dese plaetse oft het landt daer t'voorschreven geschiet is, hebben in de nieuwe gemaecte Caerte den naem gegeven van **Keerweer,** ende dat vermits hem 't landt alhier Z. W. ende westelijck is streckende, ende leijt op de hoochte van 7 graden.

Keerweer daer vóór desen [1]) eylanden affgemaect sijn geweest.

Den 8^{n} den geheelen dach overharde wint wt den Z. Z. W. met regen ende ongestadich weer, daer mede sijn blijven leggen.

Den 9^{n} smorgens handtsaem weer, den wint W., daer mede onder seijl gegaen sijn, cours N. N. W. ende 1 mijl vertiert sijnde, hebben in een partij 7 ende een ander 8 canoties van 't landt na ons toecomende gesien ende vermits den wint scherp was ende niet boven 't landt daer mede conden comen, op 3 vaem geseth; een van de voormelte canoties quam soo nae, dat men haer conde toeroepen, dan de tweede voorschreven partije hielden haer stille, daer oock het eene, dat soo nae geweest was, na toe is gepangaijt, soo dat genoechsaem door haer verscheijde manieren verstonden ende gesien, haere meijninge van eersten aen niet goet en was ende het boos voornemen (door

1) Nl. door de bemanning van het **Duifken.** (Zie het hier volgende Extract). -- Prinses Marianne-straat en Prins Frederik Hendrik-eiland.

condition, and ascertain whether she was so weak and disabled as had been reported to me; since the persons committed reported that the yacht was very weak and disabled above the waterline, it has been resolved that the main-topmast, which they had already taken down by way of precaution, should not be put up again provisionally.

The same day we set sail again with the wind as before, course held S. W., and after running on for two miles, we cast anchor again in 11 fathom.

In the morning of the 5th we set sail again, with a W. wind; course held S. S. W.; when we had run on for two miles we got change of weather with variable winds; in the evening we came to anchor in 13 fathom. . . .

On the 6th we set sail again before daybreak, the wind being West; course held S. S. W., sailed three miles; about noon, the wind blowing straight for the coast, we cast anchor in 5 1/2 fathom at a mile's distance from the coast, and, in conformity with the resolution, fetched a light anchor from the yacht Aernem.

In the morning of the 7th we set sail again, the wind being N. E., course held W., in order to get a little farther off the land; when we had run a mile, we dropped anchor in 5 1/2 fathom, and I went ashore myself with two well-manned and armed pinnaces, because on the 6th aforesaid we had seen 4 or 5 canoes making from the land for the yachts; when we got near the land we saw a small canoe with three blacks; when we rowed towards them, they went back to the land and put one of the three ashore, as we supposed, in order to give warning for the natives there to come in great numbers and seize and capture our pinnaces; for as soon as we made towards them, they tried to draw us on, slowly paddling on towards the land; at last the "jurebass" (?) swam to them, with some strings of beads, but they refused to admit him; so we made signs and called out to them, but they paid little or no attention, upon which we began to pull back to the yacht without having effected anything; the blacks or savages seeing this, slowly followed us, and when we showed them beads and iron objects, they cautiously came near one of our pinnaces; one of the sailors in the pinnace inadvertently touching the canoe with one of his oars, the blacks forthwith began to attack our men, and threw several callaways into the pinnace, without, however, doing any damage owing to the caution used by the men in her; in order to frighten them the corporal fired a musket, which hit them both, so that they died on the spot; we then rowed back to the yachts. To the place on the coast where the aforesaid incident took place, we have given the name of **Keerweer** (= Turnagain) in the new chart, seeing that the land here trends to S. W. and West; its latitude being 7°.

Keerweer, formerly mistaken for islands 1).

On the 8th we had a strong gale from the S. S. W. the whole day, with rain and unsteady weather, so that we thought it best to remain at anchor.

In the morning of the 9th the weather was fair, and the wind west, so that we set sail on a N. N. W. course; when we had run one mile we saw two groups of canoes putting off from shore and making for us, one consisting of 7, and the other of 8 small canoes; as we were lying close to the wind and could not weather the land with it, we came to anchor in 3 fathom; one of the canoes aforesaid came so near us, that we could call out to her, but the second group aforesaid kept quiet, upon which the canoe which had been near us, paddled towards this second group; from their various gestures we saw and understood sufficiently that their intentions had from the first

1) *Seil.* by the men of the ship **Duifken** (see the extract below). — Princess Marianne Strait and Prince Frederik Hendrik island.

de Voorsieninge Godts) niet toegelaten om te effectueren; des avondts onder seijl gegaen voor stroom, den wint W., cours N. N. W.; int eerste quartier gewent cours Z. W. ende Z. W. ten W. daer mede de geheele nacht geseijlt ende tegen den dach droochte vernemende op 2½ vaem geseth ende vertiert 5 mijlen.

Den 10ⁿ s'morgens weder onder seijl gegaen, den wint W. N. W., cours Z. W., des middachs hoochte van 7 graden 35 minuten; des avonts op 3 vaem modder gront omtrent 1½ mijl van 't landt geset.

NOTA.

Als dat hier aen dit landt met geen boot off schuijte comen is, door de vlackte van cleij ende modder daer een mensch tot de middel in is sinckende ende wel 3 a 4 mijlen van 't landt niet boven de 3 a 4 vaem diep; het lant is leech ende verdroncken, dat met het hooge water onder staet, vol van wilt geboomte ende aen strandt een slach ofte fatsoen als int vaderlant de danneboomen sijn, ende na aensien onvruchtbaer; de menschen sijn pick swert gelijck de Caffers, gaen geheel naeckt, dragende haer manlijcheit in een zeehoorntien, dat aen 't lijff met een touwtien gebonden is; hebben mede twee gaten door 't midden van de neuse, daer sij slachtanden van verckens ofte die van swertvissen in doen, die aen beijde sijden wel drij vingeren breet wtsteken, ende meer een monster als mensch gelijck sijn te wesen; sijn soo het schijnt boos ende quaet van nature; haer canoties sijn cleijn, daer boven de 3 a 4 ten hoochsten de swerten in connen; sijn wt een heel hout gemaect, ende met lange riemen al staende pangaijen (zij), haer wapenen sijn flitsen, bogen, hasagaijen ende callawaijen, daar se seer in geoefent sijn; daer is sonderlinghe bij haer begeert out ijser, parangs, ende messen. De landen daer tot noch toe langs geseijlt sijn, ende aengeweest hebben, ben niet alleen onvruchtbaer ende met wilde menschen bewoont, maar oock de zee in dese contreijen anders geen vissen, als haijen, swertvissen ende diergelijcke onnatuerlijcke wt is gevende; soo oock het gevogelte soo wilt ende schuw als de menschen.

Den 11ⁿ smorgens den wint W. N. W., goet weer, daer mede onder seijl gegaen, cours Z. Z. W. langs 't landt op 4, 3½ ende 2½ vaem moddergront; tegen den avondt voorwt geen meer landt gesien, ende de wterste hoeck ontviel hem heel oostelijck, strekkende O. ten Z.; dies aengegaen Z. Z. O. dat niet lange en duerde alsoo op 2 vaem ende minder water quaemen. Waer over gewent om de noordt ende op drij vaem des avondts geseth, hebbende dien dach geseijlt Z. Z. W. acht mijlen.

Den 12ⁿ s'morgens de lucht N. W.; des voormiddachs ben persoonlijck met beijde schuijten wel gemant ende gewapent na landt gevaren om te sien oft daer iet remarckabels mochte wesen, ende soo noch een mosquet (schot) daer van waeren door droochte niet aen connen comen; soo dat ons al t' saemen tot de middel in de cleij hebben begeven ende met overgroote moeite gelandt; daer verscheijde verse voetstappen van menschen gesien hebben; een weijnich int bosch gaende sagen oock 20 ofte meer hutties staen van drooch gras gemaect, wesende soo cleijn ende oijlijck datter een mensche al cruijpende qualijck in conde, soo dat daerwt genoechsaem sien conden arme ende miserabele menschen moeten wesen; dese diligentie gedaen sijnde hebben gepoocht wat vorder in 't bosch te gaen, om de gestaltenis ende qualiteijt van 't landt

been anything but peaceable, but God's Providence prevented them from carrying their wicked plans into effect; in the evening we set sail again with the current, the wind being west and our course held N. N. W.; in the first watch we turned our course S. W. and S. W. by W., on which we sailed the whole night, until about daybreak we found the water shallowing and dropped anchor in 2 1/2 fathom, having sailed 5 miles.

In the morning of the 10th we set sail again, the wind being W. N. W., on a S. W. course; at noon we were in Lat. 7° 35′; in the evening we came to anchor in 3 fathom muddy bottom, at about 1 1/2 mile's distance from the land.

NOTE

that it is impossible to land here with boats or pinnaces, owing to the clayey and muddy bottom into which a man will sink up to the waist, the depth of the water being no more than 3 or 4 fathom at 3 or 4 miles' distance from the land; the land is low-lying and half-submerged, being quite under water at high tide; it is covered with wild trees, those on the beach resembling the fir-trees of our country, and seemingly bearing no fruit; the natives are coal-black like the Caffres; they go about stark naked, carrying their privities in a small conch-shell, tied to the body with a bit of string; they have two holes in the midst of the nose, with fangs of hogs of sword-fishes through them, protruding at least three fingers' breadths on either side, so that in appearance they are more like monsters than human beings; they seem to be evil-natured and malignant; their canoes are small and will not hold above 3 of 4 of them at most; they are made out of one piece of wood, and the natives stand up in them, paddling them on by means of long oars; their arms are arrows, bows, assagays and callaways, which they use with great dexterity and skill; broken iron, parangs and knives are in special demand with them. The lands which we have up to now skirted and touched at, not only are barren and inhabited by savages, but also the sea in these parts yields no other fish than sharks, sword-fishes and the like unnatural monsters, while the birds too are as as wild and shy as the men.

In the morning of the 11th, the wind being W. N. W. and the weather fair, we set sail on a S. S. W. course along the coast in 4, 3 1/2 and 2 1/2 fathom muddy bottom; towards the evening we saw no more land ahead of us, the farthest extremity falling off quite to eastward, and extending east by south; we accordingly ran S. S. E., but it was not long before we got into 2 fathom water and even less. We therefore went over to the north, and in the evening dropped anchor in 3 fathom, having this day sailed eight miles to S. S. W.

In the morning of the twelfth the wind blew from the N. W.; in the forenoon I rowed to the land myself with the two pinnaces well-manned and armed, in order to see if there was anything worth note there; but when we had got within a musket-shot of the land, the water became so shallow that we could not get any farther; whereupon we all of us went through the mud up to our waists, and with extreme difficulty reached the beach, where we saw a number of fresh human foot-prints; on going a short distance into the wood, we also saw twenty or more small huts made of dry grass, the said huts being so small and cramped that a man could hardly get into them on all fours, from which we could sufficiently conclude that the natives here must be of small stature, poor and wretched; we afterwards tried to penetrate somewhat

wat te sien, dan bij zekere ruijchte comende sijnder eenige swerten wt comen springen ende met haere flitsen seer furieuselijck met een leelijck geroep naer ons geschoten, quetsende een timmerman in sijn buijck ende een assistent in sijn been; deden oock verscheijde teijckens met wencken ende floijten om assistentie van meer swerten te crijgen; oock drongen deselve hardt op ons in, dies 3 a 4 mosquets op haer gelost sijn en een swert mors doot geschoten, waer door haer de coragie geheel ontginck ende hebben den dooden boschwaert ingeslaijpt, dies in voegen soo verre van de schuijten waeren ende een overquade wech te gaen, sijn mede geimbarqueert ende na boort gevaren. Des selven daechs met het leech water een groote droochte gesien, Z. O. ende Z. ende Z. W. van ons, daer met de jachten op den 11n voorschreven geweest waeren; dese voorn. droochte strect wel 4 mijlen W. Z. W. ende W. ten Z. van 't land ofte hoeck; dies de voorschr. in de nieuwe gemaecte caert de naem gegeven **de Valsch Caep** [1]), ende leijt op de hoochte van 8 graden 15 min. bijsuijen ontrent 70 mijlen bijoosten Aru.

De **Valsch Caep** leijt op de hoochte van 8 graden 15 minuten bij Zuijden de linij ende van Aru Z. O. 70 mijlen.

NOTA.

Dat het landt daer, als boven gementioneert, aengeweest sijn, is om de noort leech ende verdroncken, dat met het hooge water een groot stuck onder is lopende; maer om de zuijt ist wat hooger daer haer eenige menschen onthouden, ende haer hutjes hebben, doch voor soo veel hebben connen sien onvruchtbaer, dicht met hooge wilde boomen, de menschen zijn heel swert ende naect sonder iet voor haer schamelheijt te hebben. Haer haer gecrult gelijck de Papues, dragen boven op de neuse sekere visbeenen ende door de oiren bast van boomen, de lengte van een span, soo dat de selve meer een monster als mensch gelijck schijnen te wesen; haer wapenen sijn flitsen, bogen, daar se seer expert in sijn.

Den 13n den wint N., goet weer ende stroom stercker om de west als noort; voormiddach onder seijl gegaen, cours W. N. W. om dieper water te crijgen, ende een weijnich vertiert sijnde quaemen op 8 voet water, dies gewent ende tegens den avondt op twee vaem geseth.

Den 14n goet weer, den wint N. ten W. ende de stroom als vooren sterck om de Z. W.; des middaechs beijde schuijten wtgesonden om te diepen, die wel twee mijlen W. N. W. van de jachten geweest sijn ende niet boven de 1½ vaem ende 2 vaem water bevonden; des selven daechs goed gevonden 't jacht Aernem sijn groote stenge (dier voor desen door quaet weer affgenomen hadden, ende nu alle dage bestant van weer wort) wederom op te setten.

Den 15n den wint N. N. O. goet weer ende de stroom sterck als voren, des middachs onder seijl gegaen met het wassende water comende wt den N. W., op hoop om wt de droochten te geraken, ende tot den avont gelaveert hebbende, door contrarie stroom op drije vaem geseth.

Den 16n goet weer; den wint N. O. ten N.; voor de middach onder seijl gegaen; op den dach stilte; tegen den avont den wint W. Z. W., cours N. N. W., langs de droochte op 2½ ende 2 vaem; des avonts geseth op 3 vaem; wij hebben bevonden, dat de stroomen in dese gewesten seer sterck om de zuijt west, als voor gemention-

1) De Zuidwesthoek van Prins Frederik Hendrik-eiland.

farther into the wood, in order to ascertain the nature and situation of the country, when on our coming upon a piece of brushwood, a number of blacks sprang out of it, and began to let fly their arrows at us with great fury and loud shouts, by which a carpenter was wounded in the belly and an assistant in the leg: we were all of us hard pressed, upon which we fired three or four muskets at them killing one of the blacks stone-dead, which utterly took away their courage; they dragged the dead man into the wood, and we, being so far from the pinnaces and having a very difficult path to go in order to get back to them, resolved to return and row back to the yachts. The same day at low tide we saw a large sandbank, S. E., S., and S. W. of us, where we had been with the yacht on the 11th last, the said sandbank extending fully 4 miles W., S. W. and W. by S. of the land or foreland; on which account we have in the new chart given to the same the name of **de Valsch Caep** [1]); it is in Lat. 8° 15′ South, and about 70 miles east of Aru.

The **Valsch Caep** is 8° 15′ South of the equator and 70 miles S. E. of Aru.

NOTE

that the land which we have touched at as above mentioned, is low-lying and half-submerged to northward, so that a large part of it is under water at high tide; to the south it is somewhat higher and inhabited by certain natives who have built huts there; so far as we could ascertain the land is barren, covered with tall wild trees; the natives quite black and naked without any covering to hide their privy parts; their hair curly in the manner of the Papues: they wear certain fish-bones through the nose, and through their ears pieces of tree-bark, a span in length, so that they look more like monsters than like human beings: their weapons are arrows and bows which they use with great skill.

On the 13th the wind was N., the weather fair, and the current stronger to west than to northward; we set sail in the forenoon, holding our course W. N. W. in order to get into deeper water; when we had run some distance, we got into eight feet of water; upon which we turned back and towards evening came to anchor in 2 fathom.

On the 14th the weather was fair, the wind N. by W., the current running strongly to S. W., as before; at noon we sent out the two pinnaces to take soundings; they rowed as far as 2 miles W. N. W. of the yachts, and nowhere found more than 1½ and 2 fathom of water; the same day, seeing that the weather is now getting more constant every day, it was resolved to put up again the main-topmast in the yacht Aernem, which had been taken down before on account of bad weather.

On the 15th the wind was N. N. E. with good weather and the current as strong as before; we set sail at noon with the tide running from the N. W., hoping to get into deeper water, but having been tacking about till the evening, we were by counter-currents forced to come to anchor in three fathom.

On the 16th the weather was good, the wind being N. E. by N.; we set sail in the forenoon; in the course of the day we had a calm; towards the evening the wind went round to W. S. W., course held N. N. W. along the shallows in 2½ and 2 fathom; in the evening we came to anchor in 3 fathom; we find that in these parts the currents

1) The South-west point of Prince Frederik Hendrik island.

neert, sijn loopende ende alle getijen wel $1\frac{1}{2}$ ende 2 vaem op ende neer vloeijt ofte valt.

Den 17^{n} smorgens den wint O., daermede onder seijl gegaen, cours W. N. W. ende W. ten N., daer mede dieper water gecregen als 5 vaem; des middachs hoochte van 8 graden ende 4 min.; des avonts geseth op 6 vaem ende geseijlt W. Z. W. vier mijlen.

Den 18^{n} smorgens goet weer, den wint W.; na den middach onder seijl gegaen met het wassende water comende van den westen; cours Z. W. ten Z. op 6 vaem, ende op dieper water wesende als 7 ende 8 vaem, cours verandert Z. O. ten O. ende O. Z. O., op 10, 12, 14, 18, 20, 26 ende 28 vadem; tegens den avont aengegaen O., hebbende geseijlt van smorgens tot den avondt op voorschreven cours $5\frac{1}{2}$ mijlen ende savonts tot smorgens oost 9 mijlen.

Den 19^{n} cours O. ende wint W., hebbende de **Valsch Caep** N. N. O. 5 mijlen van ons, streckende het landt N. ten W., sijnde diep 24 vadem, dies aengegaen O. N. O. ende 4 mijlen geseijlt hebbende, gecomen op 6 vaem, wesende omtrent 4 mijlen van 't landt daer 't geseth hebben.

Den 20^{n} den wint N. N. O., goet weer daer mede onder seijl gegaen, cours sal vooren op 6 vaem, des avonts op $5\frac{1}{2}$ vaem geseth ende dien dach geseijlt $7\frac{1}{2}$ mijlen.

Den 21^{n} smorgens weder onder seijl gegaen, den wint N. N. W., cours N. O., 4 mijlen op 4 vaem; des middachs aengegaen O. 8 mijlen; des avonts op 7 vaem geseth, ontrent een eijlandt leggende een mijl ofte meer Z. ende N. van 't vaste landt; ende een vierdepart van een mijl N. ten O. ende Z. ten W. van 't eijlandeken leijt noch een rotse, daer twee dorre bomen op staen.

Den 22^{n} den raet vergadert sijnde is eijndelijck goet gevonden met beijde schuten na behooren bemandt ende gewapent te landen ende dat ten aensien de cust alhier vol clappesboomen staet, oock hooger, aensienlijcker ende vruchtbaerder landt schijnende als voor desen gesien hebben, ende, also daeraen door slijck ende vlacte als andere inconvenienten niet conden comen, sijn aen 't voorschreven eijlantien geroeijt ende besich sijnde om 't selve te visiteren is interim 't jacht Aernem, door overharde stroom ende wint driftich geworden ende Pera voor den boech geraect, ende aen beijde zijden groote schade geschiet, ... dies het voorder verseijlen van eenige dagen daer door beleth, ende, ten waere het Godt niet sonderlinghe versien en hadde, anders souden haer de jachten beijde in de grondt gereden hebben.

Den 23^{n} goet weer ende den raet ten andermaal vergadert wesende is bij mij voorgestelt alle middelen aen te wenden om Aernem weder claer ende seijlreet te maecken ende vooreerst een ander roer om de reijse niet te verlengen sien te maecken, daer gans geen middel toe geweest en is, doordien in beijde jachten geen nieuwe ofte ander roer haecks en sijn; dies geconstringeert, door andere finesse te arbeijden ende is finalijck goet gevonden (om de reijs te vervorderen ende 't jacht niet te verlaten) datter van de materialen die tegenwoordich sijn hebbende een roer, gelijck de Javaenen en Chinesen gebruicken gemaect worde, daartoe Pera sijn groote stengh sal overgeven ende voorder van landt eenich hout, daertoe van noode sijnde, halen ende hier soo lange te vertoeven tot dat het roer gemaekt sij.

Den 24^{n} is d'ondercoopman met beijde schuijten (terwijl met 't roer doende waeren) aen 't voorschr. eijlantien gevaren, om voor Aernem water (wesende daer van seer sober

set very strongly to south-west, as before mentioned, and that the water rises and falls fully 1 ½ and 2 fathom at each tide.

On the 17th the wind was East; we set sail, holding a W. N. W. and W. by N. course, and thus got into deeper water upwards of 5 fathom; at noon we were in Lat. 8° 4′; in the evening we cast anchor in 6 fathom, having sailed 4 miles W. S. W.

In the morning of the 18th the weather was good with a W. wind; in the afternoon we set sail with the rising tide running from the west; course held S. W. by S. in 6 fathom; when we got into deeper water than 7 and 8 fathom, we altered our course to S. E. by E. and E. S. E. in 10, 12, 14, 18, 20, 26 and 28 fathom; towards evening we went on an Eastward course, having sailed 5 ½ miles on the aforesaid course from the morning to the evening, and 9 miles to eastward from the evening till the morning.

On the 19th the wind was W., course held E., with the **Valsch Caep** N. N. E. of us at 5 miles' distance, the land extending N. by W.; the water being 24 fathom here, we went over to E. N. E. and sailed 4 miles, when we got into 6 fathom, where we cast anchor about 4 miles from the land.

On the 20th the wind was N. N. E., with good weather; we set sail, holding our course as before in 6 fathom; at night we dropped anchor in 5 ½ fathom, having sailed 7 ½ miles this day.

On the 21st we set sail again in the morning with a N. N. W. wind, keeping a N. E. course for 4 miles in 4 fathom; in the afternoon we went over to eastward sailing 8 miles; in the evening we came to anchor in 7 fathom, near an island situated a mile or upwards South and North of the mainland; a quarter of a mile N. by E. and S. by W. of the island there is a rock with two dry trees on it.

On the 22nd, the council having been convened, it has finally been resolved to land with two pinnaces properly manned and armed, seeing that the coast is covered with cocoa-nut trees here, and the land seems to be higher, better and more fertile than any we have seen before; and since we could not get ashore on account of the shallowness of the water, the muddy bottom and other inconveniencies, we rowed to the small island aforementioned; while we were making inspection of it, the yacht Aernem got adrift owing to the violent current and the strong gale, and ran foul of the bows of the Pera, causing grievous damage to both the ships; . . . . . this accident detained our yachts for some days, and without God's special providence they would both them have run aground.

On the 23rd, the weather being good, and the council having once more been convened, I proposed to try every possible means to get the Aernem into sailing trim again, in the first place by constructing another rudder; this we found impossible since there were no new square rudders in either of the yachts; we were accordingly compelled to try some makeshift, and in order to be able to continue our voyage and avoid abandoning the yacht, it was finally resolved that with the available materials there should be constructed a rudder after the manner of the Chinese and Javanese; for this purpose the Pera will have to give up her main-top mast, the rest of the required wood to be cut on the land, and we shall tarry here until the rudder has been replaced.

On the 24th, while our men were engaged on the rudder, the subcargo rowed to the small island aforesaid with the two pinnaces, in order to get fresh water for the

versien) te halen ende des avonts, met vier varckens vol, na overgroote moeijte weder aen boort gecomen.

Den 25n, sijnde het jacht Aernem (Godt loff) weder seijlreet, ben met goet weer ende wint weder tseijl gegaen, cours O. op 5½, 6 ende 6½ vaem langs 't lant; des avonts op 2½ vaem ontrent 2 mijlen van 't landt geseth ende dien nach geseijlt 10 mijlen.

NOTA.

Dat het eijlandt, daer hier voor van gementioneert is, leijt op de hoochte van 8 graden 8 minuten suijder breete, ontrent een mijl zuijt ende noort, als voor verhaelt, van 't vaste landt; is tamelijck hooch, ende aen de oostsijde met verscheijde wilt geboomte ende aen 't westeijnde cael; ende in begrijp een vierendeel van een mijl rontom met veel steenen ende rotsen (daer menichte van oesters aen wassen) betrocken; het aertrijck is seer goet ende bequaem om alle dingen in te planten ende saeijen; heeft na gissinge over de 100 oude clappesboomen, en noch veel jonge die aen comen; oock eenige bananes ende oubij; mede vers water dat door de cleij met cleen aderties compt dringen ende in gegraeven putten vergadert moet werden; daer sijn oock op groote menichte van vleermuijsen, die haar int geboomte sijn houdende, dies in voegen hetselve den naem in de nieuw gemaecte caert gegeven **'t Vleermuijs-Eijlandt** Wij hebben daerop geen hutties ofte menschen vernomen, maar wel seker teijckens datser op geweest sijn.

't Vleermuijs-Eijlandt leijdt op de hoochte van 8 graden 8 min. ende Oost 30 mijlen van de **Valsch Caep**

Den 26n goet weer, den wint N. N. W., cours Z. O. ten O. langs 't landt op 5 vaem. Voor den middach sijn ons van 't lant 4 canoties gevolcht ende eijndelijck, door ons wachten, aen boort gecomen, sijnde daerin 25 swerten sonder iets anders dan haer wapenen, al haer roepen ende teijckens was aen lant souden comen; de selve is toegeworpen eenige stucxkens ijser ende coraelties, daer over groot vermaecken in hadden; gout, silver, coper, notemuscaeden ende nagelen, dat haer gethoont wierde, hebben weijnich ofte niet geacht, doch alles wel wilden ontfangen ende wellich om t' accepteren. Haer canoties sijn wt een heel hout seer subtijl gemaect ende eenige soo groot datter wel 20 swerten in connen. Haer pangaijen sijn lanck; daer se al staende ende sittende mede pangaijen; de menschen sijn swert, lanck ende dispoost van lichaem, oock groff ende sterck van leden, met gecrult hair gelijck de Caffers, dat eenige met een cnoop in de neck binden ende andere los dragen tot over haer middellijff toe. Hebben weijnich off gants geen baert, ende door de neuse eenige twee, andere drij gaten, daer se tanden van verckens ofte die van sweertvissen in dragen; heel naect ende haer manlijckheijt in een zeehorentien (dat om 't lijff met een touwtien gebonden is) gesteken, hebben gans geen ringen van goudt, silver, coper, tin ofte ijser aen haer lijff, maer wel van schiltpadden been ofte tertarugo, daer wt aff te meten staet, haere landen geen metaelen sijn hebbende noch oock eenige houten van valeur, maer al leech ende verdroncken landt, gelijck het oock alsoo inderdaet bevonden hebben; daer waren der oock eenige onder haer die niet en pangaeijden, hebbende 2 snoeren van menschentanden om den hals, ende boven alle andere in gelijckheijt wtmuntende, dragen aen de slincker arm een hamer, wesende de steel van hout ende voor aen 't eijnde een swert horentien, de groote van een vuijst, ende aen 't ander eijnde, daer sij 't bij houden, een driecantich been, niet ongelijck een hartshorentien; voor een van dese hamers is haer gepresenteert te geven een tapis, corael ende iser, dat gerefuseert hebben, maer wel wilden over-

Clappes Cust.

Aernem, which was very poorly supplied with the same, and in the evening he returned on board again with four casks of water, which he had got filled with extreme difficulty.

On the 25th, the yacht Aernem being in sailing trim again, for which God be thanked, we set sail again with good weather and a favourable wind, holding our course along the land in 5 1/2, 6, and 6 1/2 fathom; in the evening we cast anchor in 2 1/2 fathom about 2 miles from the land, having sailed 10 miles this day.

NOTE

that the island aforesaid is in 8° 8′ Southern Latitude, about a mile south and north of the mainland as before mentioned; it is pretty high, having a great number of wild trees on the east-side, and being quite bare on the west-side; it is about a quarter of a mile in circumference, and is surrounded by numerous cliffs and rocks, overgrown with oysters and mussels; the soil is excellent and fit to be planted and sown with everything; by estimation it bears a hundred full-grown cocoanut-trees and a great many young ones; we also observed some banana- and oubi-trees; we besides found fresh water here, which comes trickling through the clay in small rills, and has to be gathered in pits dug for the purpose; the island also contains large numbers of bats living in the trees, on which account we have given to it the name of **Vleermuys-Eylant** [Bats' Island] in the new chart. We have seen no huts or human beings in it, but found unmistakable signs that there had been men here at some previous time.

The **Vleermuys-Eylandt** is in 8° 8′ Lat., 40 miles east of the **Valsch Caep**.

On the 26th the weather was good, the wind N. N. W., course held S.E. by E. along the land in 5 fathom. In the forenoon 4 small canoes put off from the land and followed us; we waited for them to come alongside, and found they were manned with 25 blacks, who had nothing with them except their arms; they called out and made signs for us to come ashore; we then threw out to them some small pieces of iron and strings of beads, at which they showed great satisfaction; they paid little or no attention to the gold, silver, copper, nutmegs and cloves which we showed them, though they were quite ready to accept these articles as presents. Their canoes are very skilfully made out of one piece of wood, some of them being so large that they will hold 20 and even more blacks. Their paddles are long, and they use them standing or sitting; the men are black, tall and well-built, with coarse and strong limbs, and curly hair, like the Caffres, some of them wearing it tied to the neck in a knot, and others letting it fall loose down to the waist. They have hardly any beards; some of them have two, others three holes through the nose, in which they wear fangs or teeth of hogs or sword-fishes. They are stark-naked and have their privities enclosed in a conch-shell, fastened to the waist with a bit of string; they wear no rings of gold, silver, copper, tin, or iron on their persons, but adorn themselves with rings made of tortoise-shell or terturago (*Spanish* tortuga?), from which it may be inferred that their land yields no metals or wood of any value, but is all low-lying and half-submerged, as we have actually found it to be; there were also among them some not provided with paddles, but wearing two strings of human teeth round their necks, and excelling all the others in ugliness; these men carried on the left arm a hammer with a wooden handle and at one end a black conch-shell, the size of a man's fist, the other end by which they hold it, being fitted with a three-sided bone, not unlike a piece of stag's horn; in exchange for one of these hammers they were offered a rug, some strings of

Clappes Cust [Cocoanut Coast].

geven voor een van de jongens, daer groot sin in hadden. Het schijnt dat degene, die de voorschreven hamerties dragen, onder haer edellieden ofte cloecke soldaten moeten wesen. Het volck is loos ende wantrouwich, ende met geen finesse so nae hebben connen locken, om met stricken (die daertoe gemaeckt waeren) een à twee te vangen; sij brochten oock mede in haere canoties eenige menschenschenckels, diese ons verscheijden reijsen thoonden, maer wat sij daermede meijnden, is haer ende niet ons bekent. Sij hebben eijndelijck een touwtien geeijst om 't jacht naer landt te boechseeren, dat se haest moede wierden, ende sijn subijt wech na landt gepangaijt.

Des avonts geset op 3 vaem ontrent 3 mijlen van 't landt ende dien dach geseijlt 13 mijlen.

Den 27^{n} smorgens den wint W. N. W., stive coelte, cours Z. O. ten Z. ende Z. O. 7 mijlen ende O. Z. O. 5 mijlen, op 5½, 5 ende 3 vaem; des avonts op 5½ vaem 3½ mijl van 't lant geseth; ¼ van 1 mijl landtwaert een droochte gesien, daer Aernem op geweest is ende (Godt loff) weder affgecomen.

Den 28^{n} weder onder seijl gegaen, den wint N. W., cours O., na 't landt op verscheijden diepten, als 7, 9, 12, 4 ende 5½ vaem, des middachs hoochte van 9 graden 6 min. ende geseijlt 5 mijlen ende tot den avondt O. ten Z. 4 mijlen, op 18, 12, 9, 7, 5 ende 2 vaem, daer geanckert hebben, ende met de schuijt laten diepen, die na 't landt dieper water bevindende, het ancker gelicht ende daer na toe geseijlt ende op 4 vaem, 3 mijlen van 't landt, geseth.

Den 29^{n} smorgens den wint N. N. O., moij weer; voor middach is raetsaem bevonden, de boot van Pera met 13 man ende den stuerman van Aernem wt te senden (ende voor 4 dagen met provande versien) om te diepen ende het lant, streckende O. N. O., 7 a 8 mijlen te vervolgen.

Den 30^{n} den wint N. goet weer, dies de schuijt van Aernem mede wt gesonden om op verscheijde streken van 't compas 2 a 3 mijlen van de jachten te diepen; met het leech water sagen diverse sanden ende reciffen drooch leggen, als te weten O. Z. O., Z. Z. W., ende W^{t}.; na den middach is de schuijt van Aernem weder gecomen ende overal op distantie van 2 mijlen droochte bevonden; tegen den avondt is de boot van Pera oock weder aengecomen ende door den stuerman verstaen ontrent 8 mijlen O. ten Z. ende O. Z. O. van de jachten geweest waeren, ende op deselve distantie seer ondiepe gronden bevonden als 7, 8, 9 ende 10 voeten, dat een mijl ofte meer vervolchde ende daer over wesende 2, 2½, 3, 5 ende 7 vaem, ende het land strecte O. ende O. ten N^{n}., wesende leech ende modderachtich, bewossen met creupel ruijchte ende wilde boomen.

Den 31^{n} den wint N. N. O. met regen; na den middach ben persoonlijck met beijde schuijten aen een van de reciffen gevaren om te sien hoe het tusschen de jachten ende 't landt gestelt mochte wesen, dat met het leech water drooch gevallen is; na den middach is de schipper van Pera gecommandeert met de boot, naer behooren gemant en gewapent, na lant te vaeren ende dat ten aensien ofter iets waerdichs voor de Heeren Meesters wtgericht conde werden, ende volck te spraecke te commen, oock doenlijck wesende 1 a 2 te vatten; des avonts heel laet wesende, is de boot weder aen boort gecomen ende door den schipper verstaen, dat, alhoewel het hooch water was, op een pistoolschoot aen 't lant niet hebben connen comen, vermits

beads and bits of iron, which they refused, though they were willing to barter the same for one of the boys, whom they seemed to have a great mind to. Those who carry the hammers aforesaid would seem to be noblemen or valiant soldiers among them. The people are cunning and suspicious, and no stratagems on our part availed to draw them near enough to us to enable us to catch one or two with nooses which we had prepared for the purpose; their canoes also contained a number of human thigh-bones, which they repeatedly held up to us, but we were unable to make out what they meant by this. Finally they asked for a rope to tow the yacht to shore, but soon got tired of the work, and paddled back to the land in a great hurry.

In the evening we cast anchor in three fathom about 3 miles from the land, having sailed 13 miles this day.

In the morning of the 27th the wind was W. N. W. with a stiff breeze, course held S. E. by S. and S. E., on which we sailed 7 miles, and afterwards E. S. E. 5 miles, in 5½, 5 and 3 fathom; in the evening we came to anchor in 6½ fathom, 3½ miles from the land; a quarter of a mile farther to landward we saw a sandbank, on which the Aernem struck but got off again, for which God be praised.

On the 28th we set sail again, with a N. W. wind, on an eastern course towards the land, in various depths, such as 7, 9, 12, 4 and 5½ fathom; at noon we were in 9° 6′ S. Lat., having sailed 5 miles; from noon till the evening we ran on an E. by S. course a distance of 4 miles in 18, 12, 9, 7, 5 and 2 fathom, after which we cast anchor, and sent out the pinnace to take soundings; the water being found to become deeper nearer the coast, we again weighed anchor and sailed to the land, casting anchor finally in 4 fathom three miles from the coast.

In the morning of the 29th the wind was N. N. E. with fine weather; in the forenoon it was deemed advisable to send off the boat of the Pera with thirteen men and the steersman of the Aernem and victualled for four days, in order to take soundings and skirt the land, which extended E. N. E., for a distance of 7 or 8 miles.

On the 30th the wind was N. with good weather, so that we also sent out the pinnace of the Aernem in order to take soundings in various directions 2 or 3 miles from the yachts; at low water we saw various sandbanks and reefs lying dry, to wit E. S. E., S. S. W. and W.; in the afternoon the pinnace of the Aernem returned on board, having found shallows everywhere at 2 miles' distance; towards the evening the boat of the Pera also returned, when we heard from the steersman that they had been E. by S. and E. S. E. of the yachts, at about 8 miles' distance, where they had found very shallow water, no more than 7, 8, 9 and 10 feet, which extended a mile or more, and was succeeded by depths of 2, 2½, 3, 5 and 7 fathom; they had found the land to extend E. and E. by N., and to be very low-lying and muddy, and overgrown with low brushwood and wild trees.

On the 31st the wind was N. N. E. with rain; in the afternoon I rowed with the two pinnaces to one of the reefs in order to examine the state of things between the yachts and the land, which space had fallen dry at low tide; in the afternoon the skipper of the Pera also got orders to row to the land with the boat duly manned and armed, in order to ascertain whether anything could be done for the service of our Masters, and to attempt to get a parley with the inhabitants and to get hold of one or two of them, if practicable; very late in the evening the boat returned on board, and we were informed by the skipper that, although it was high water, they could not come nearer than to a pistol-shot's distance from the land owing to the shallow water

de modder ende droochte, oock dat het leech ende verdroncken landt was, vol creupel ruijchte ende wilt geboomte.

NOTA.

Naer dat wij de voorschreven rapporten van de ondiepe bevindinge om d' oost verstaen hebben, sijn genoechsaem verseeckert niet mogelijck te wesen het landt, dat soo lange om d' oost vervolcht hebben, langer (tot onser groot leetwesen) te continueren ende genootsaect, alsoo in een cauwe in de droochte geseijlt sijn, de selve wech, die in gecomen sijn, weder wt met laveren ende d' ebbe sien te geraecken ende op dieper water wesende, eerst om de zuijt tot op de 16 graden te loopen soo 't oft meer geraden is; ende daer den boech keeren om de noort langs de Cust van Nova Guinea volgens voorgaende resolutie in dato den 6n Maert genomen; wij waeren hier op de hoochte, als voor aengeroert van 9 graden 6 minuten ontrent 125 mijlen bij Oosten Aru, ende volgens de mede gegeven caerte ende besteck van schippers als stuerluijden, niet boven de 5 mijlen van Nova Guinea soo dat de plaets, tusschen ons ende 't voorschreven Guinea, een bocht schijnt te wesen, die, vermits sijne droochten, de **drooge bocht** [1]) in de nieuwe gemaecte caerte genaempt hebben; mede 't landt, dat tot dato vervolcht hebben, bij resolutie geheten **'t Westeinde van Nova Guinea** ende dat ten aensien alsoo wij 't voorschreven lant met waerheijt heel bevonden hebben, dat, door misverstand ende onwaere licht, in caerten voor eijlanden, als Ceram ende de Papues, geleijt ende gehouden wert.

De Drooge Bocht, daer 't **westeijnde van Nova Guinea** hebben moeten verlaten, leijt op de hoochte van 9 graden 20 minuten bij suijden.

April.

Den eersten, den wint W. ten Z., goet weer, daermede het ancker gelicht ende met de ebbe comende wt den N. O. laten drijven ende 1 1/2 mijl Z. W. vertiert sijnde met de vloet op 6 vaem weder geseth.

Den 2n, wint W. ten N., daarmede ondersocht met de ebbe om de W. te laveren op 4, 5 ende 6 vaem, voort de geheele dach variabel winden; tegen den avont op 4 vaem 3 mijlen van 't lant geseth, ende dien dach geavanceert W. ende W. ten N. vier mijlen.

Den 3n met den dach weder t' seijl gegaen, den wint N., cours W. N. W. op 7, 2 ende 1 1/2 vaem, sijnde het vaerwater in dese gewesten seer oneffen ende heuvelachtich, daer het dieploot gestadich gebruijckt moet werden; na den middach met de vloet op 4 vaem geseth ende met d' ebbe 2 1/2 mijl vertiert.

Den 4n den wint N. O. ten N., goet weer, daermede weder onder seijl gegaen; na den middach met de vloet op 7 vaem geseth, sijnde het lant wt het gesichte ende geseijlt W. ende W. ten N. 8 mijlen.

NOTA.

Hoe dat wij hier weder wt de voorschr. droochte, daer als in een cauw tussen 't landt ende deselve in geseijlt waeren, na overgroote moeijte ende perijckel (Godt sij gedanckt) gecomen sijn, liggende deselve Z. ende N. van 4 tot de 9 mijlen van 't vaste landt ende in longitude O. ende W. 10 mijlen.

---

1) Ingang van de Torres-straat.

and the soft mud; they also reported the land to be low-lying and half-submerged, overgrown with brushwood and wild trees.

NOTE.

The **Drooge Bocht**, where we were compelled to leave **the western extremity of Nova Guinea**, is in 9° 20′ S. Lat.

After hearing the aforesaid reports touching the little depths sounded to eastward, we are sufficiently assured that it will prove impossible any longer to follow the coast-line which we have so long skirted in an eastward direction, and that we shall, to our great regret, be compelled to return the same way we have come, seeing that we have been caught in the shallows as in a trap; for this purpose we shall have to tack about and take advantage of the ebb, and as soon as we get into deeper water, to run south to the sixteenth degree or even farther, if it shall be found advisable; then turn the ships' heads to the north along the coast of Nova Guinea, according to our previous resolution taken on the 6th of March last; as mentioned before, we were here in 9° 6′ S. Lat., about 125 miles east of Aru, and according to the chart we had with us and the estimation of the skippers and steersmen, no more than 2 miles from Nova Guinea, so that the space between us and Nova Guinea seems to be a bight to which on account of its shallows we have given the name of **drooge bocht**[1]) [shallow bight] in the new chart; to the land which we had run along up to now, we have by resolution given the name of **'t Westeinde van Nova Guinea** (Western extremity of N. G.), seeing that we have in reality found the land to be an unbroken coast, which in the chart is marked as islands, such as Ceram and the Papues, owing to misunderstanding and untrustworthy information.

April.

On the first the wind was W. by S. with good weather; we weighed anchor and drifted with the ebb running from the N. E.; when we had run 1 ½ mile with the tide to the S. W., we came to anchor again in 6 fathom.

On the second, the wind being W. by N., we tried to tack about to the W. with the ebb-tide in 4, 5 and 6 fathom; we had variable winds the whole day; towards the evening we cast anchor in 4 fathom three miles from the land, having this day progressed 4 miles to the W. and W. by N.

On the third we set sail again at daybreak, the wind being N., course kept W. N. W. in 7, 2, and 2½ fathom, the water in these parts being of greatly varying depths, so that we had to keep sounding continually; in the afternoon we dropped anchor in 4 fathom, having drifted 2½ miles with the ebb-tide.

On the 4th, the wind being N. E. by N., we set sail again with good weather; in the afternoon we ran on with the tide and cast anchor in 7 fathom, having lost sight of the land, and sailed 8 miles W. and W. by N.

NOTE.

Here we managed with extreme difficulty and great peril to get again out of the shallows aforesaid, into which we had sailed as into a trap, between them and the land, for which happy deliverance God be praised; the shallows extend South and North, from 4 to 9 miles from the mainland, and are 10 miles in length from East to West.

---

1) Entrance of Torres Strait.

Den 5^{n} met den dach weder t' seijl gegaen, den wint O. N. O. met verscheijde coursen als Z. W. ende Z., daermede op dieper water gecomen sijn als van de 14 tot de 26 vaem, ende het etmael geseijlt 18 mijlen.

Den 6^{n} den wint Z. W. met regen, cours Z. O.; snachts hoochte van 9 graden 45 minuten, ende in 't etmael geseijlt O. Z. O. elff mijlen.

Den 7^{n} den wint Z. Z. O., cours O. op 15 tot 16 vaem water ende tot den avont geseijlt 4 mijlen, des nachts aengegaen Z. O. ende tegen den dach op 4 vaem geseth, ende in 't swaeijen van 't jacht gecomen op 2 vaem ende dien nacht O. Z. O. drij mijlen geseijlt.

Den 8^{n} smorgens sagen verscheijde steenen perfect op den gront liggen, sonder eenige veranderinge van water (als op 26 vaem gehadt hadden) te hebben, wesende dies het landt (dat niet en sagen) seer periculeus aen te doen, ende door de bewaernisse Godts hier$^{\circ}$ de jachten niet verseijlt; des middachs onder seijl gegaen, hebbende hoochte van 10 graden 15 min., den wint W. ten Z. ende daer naer variabel ende tot des ander-daechs smorgens op 10 ende 11 1/2 vaem Z. Z. W. 6 mijlen geseijlt.

Den 9^{n} den wint N. O. met regen, cours Z. O.; des avondts den wint Z. O.; dies geseth op 11 vaem ende dien dach geseijlt 5 mijlen.

Den 10^{n} smorgens den wint O. N. O., cours Z. O. op 9, 10 ende 11 vaem; des avonts den wint Z. O., daermede geseth, ende geseijlt 5 mijlen.

Den 11^{n} den wint O. ten N. met taemelijcke coelte, cours Z. Z. O, des middachs hoochte van 11 graden 30 minuten; voorts den geheelen dach ende naeht met diverse winden ende verscheijde coursen om de suijt getracht te comen ende in 't etmael geseijlt 22 mijlen, Z. O. behouden.

Den 12^{n} smorgens den wint Z. O., goet weer ende int opgaen van de son **'t land van Nova Guinea** [1]) (wesende leech, sonder berch ofte heuvel) gesien, wesende 13 1/2 vaem waters cleijgrondt, cours Z. Z. W., des middachs hoochte van 11 graden 45 minuten ende int etmael geseijlt, Z. W. behouden, 10 mijlen.

Den 13^{n} 's morgens den wint Z. O. ten O., wesende op 24 vaem; het voormelte lant noch gesien, wesende van gestaltenis als vooren, cours Z. W.; des middachs hoochte van 12 grad. 53 min.; voorts de resterende dach ende nacht met die voorschreven winden ende verscheijden coursen om de Zuijt gepoocht ende int etmael geseijlt, Z. W. behouden, 22 mijlen.

Den 14^{n} den wint O. ten Z., cours Z. ten O. op 10, 11, 12, 13 en 14 vaem langs 't landt, des middachs hoochte van 13 graden 47 min^{n}., wesende het landt wt gesicht: voorts de resterende dach ende geheele nacht met diverse winden ende verscheijden coursen getracht om 't lant aen boort te crijgen op 7, 6, 5, 4, 3 ende 2 1/2 vaem; tegen den dach hetselve soo na geweest, dat men volck op strand soude gekent hebben.

Den 15^{n} smorgens den wint sterck wt den O., cours Z. ten O. op 3 ende 2 1/2 *vaem langs een banck, die ontrent 1 mijl van 't vaste lant is leggende*; des middachs *hoochte van 14 graden 30 min. Het lant, dat tot noch toe vervolcht ende gesien hebben, is sijn streckinge Z. ende N. leech ende eenpaerich*, ende op verscheijde plaetsen met moije sant-strandt. Naer den middach met stilte geseth ende geseijlt Z. 11 mijlen; aen

1) Schiereiland York.

On the fifth we set sail again at daybreak, the wind being E. N. E., on courses varying between S. W. and S., by which we got into deeper water, between 14 and 26 fathom, and sailed 18 miles in the last 24 hours.

On the sixth the wind was S. W. with rain, course held S. E.; at night we were in Lat. 9° 45′, having sailed 11 miles to the E. S. E. in the last 24 hours.

On the 7th, the wind being S. S. E., we ran on an Eastern course in 15 or 16 fathom, and sailed 4 miles till the evening; at nightfall we went over to S. E., and cast anchor in 4 fathom, but as the yacht was veering round, we got into 2 fathom, having sailed three miles E. S. E. during the night.

In the morning of the 8th we clearly saw several stones lying on the sea-bottom, without perceiving any change in the water in which we had sounded 26 fathom; so that the land here, which we did not see, is highly dangerous to touch at, but through God's providence the yachts did not get aground here; at noon we set sail, being in 10° 15′ S. Lat., the wind being W. by S. and afterwards variable; we sailed S. S. W. till the next morning in 10 and 10½ fathom, and covered 6 miles.

On the 9th the wind was N. with rain, course held S. E.; at night the wind went round to S. E.; we therefore came to anchor in 11 fathom, having sailed 5 miles this day.

In the morning of the 10th the wind was E. N. E., course held S. E. in 9, 10, and 11 fathom; at night the wind blew from the S. E., upon which we cast anchor, having sailed 5 miles this day.

On the 11th the wind was E. by N. with a fair breeze, course kept S. S. E.; at noon we were in 11° 30′; the whole of this day and night we tried to get south with variable winds and on different courses, and sailed 22 miles in the last 24 hours; course kept S. E.

In the morning of the 12th the wind was S. E. with good weather; at sunrise we saw **the land of Nova Guinea** [1]), showing itself as a low-lying coast without hills or mountains; we were then in 13½ fathom, clayey bottom; course held S. S. W.; at noon we were in Lat. 11° 45′ South, having sailed 10 miles on a S. E. course in the last 24 hours.

In the morning of the 13th the wind was S. E. by E. and we were in 24 fathom; we still saw the land aforementioned and found it to be of the same shape as before; course held S. W.; at noon we were in 12° 53′; for the rest of day and night we tried to get south with the winds aforesaid and on varying courses, having sailed 22 miles in the last 24 hours; course kept S. W.

On the 14th the wind was E. by S., course held S. by E. along the land in 11, 12, 13, and 14 fathom; at noon we were in Lat. 13° 47′, the land being no longer in sight. The rest of the day and the whole night we tried to get the land alongside with divers winds and on varying courses in 7, 6, 6, 4, 3, and 2½ fathom; towards daybreak we were so near the land that one might have recognised persons on shore.

In the morning of the 15th the wind blew hard from the East; course held S. by E. in 3 and 2½ fathom along a sandbank, situated about one mile from the mainland; at noon we were in 14° 30′. The land which we have hitherto seen and followed, extends S. and N.; it is low-lying and without variety, having a fine sandy beach in various places. In the afternoon we dropped anchor owing to the calm, having sailed

1) York Peninsula.

landt overgrooten roock, siende, is d' ondercoopman [1]) gecommandeert met beijde de schuijten, na behooren gemant ende gewapent, te landen; oock sonderlinge gerecommandeert alle diligentie aen te wenden ofter iets weerdich voor d' Heeren Mrs. wtgericht conde worden; des avonts de schuijten weder aencomende heeft d' ondercoopman geraporteert, op een werp weechs met de schuijten aen strant (door vlackte van cleij, daer een man tot de middel in sonck) niet conden comen, maer gesien, dat haer op verscheijde plaetsen swerten wt bosch quaemen verthoonen; ende noch andere in de ruijchte verholen hielden; hebben dies een bootsgesel na lant gesonden, settende wat ijser ende coraelties (om de swerten te locken) aen een houtien; ende soo daer niet anders verricht conde werden ende den avondt op hand quam, sijn weder gekeert.

Den 16^{n} smorgens, Paesdach, den wint O., daer mede onder seijl gegaen, cours Z. t. O.; des middachs hoogte van 14° 56 m.; des avonts op 5$^{1}/_{2}$ vaem geset ende geseijlt, Z. behouden, 10$^{1}/_{2}$ mijl.

Den 17^{n} smorgens den wint Z. ten W. met regen ende de vloet om de Z^{t}.; des middachs den wint O., daer mede onder seijl gegaen, cours Z. ten W. op 4$^{1}/_{2}$ vaem langs 't landt; tegen den avont, stilte wesende, met d'ebbe geseth, ende ben persoonlijck met beijde schuijten, na behooren versien gelant, ende met de pertije een groot eijnde weechs lantwaert in gegaen, wesende een effene ende schoon landouw met weijnich geboomte, goet aertrijck om alles daerin te planten ende saijen, maer voor soo veel wij conden vernemen ende sien met gants geen vers water. Hebben oock geen menschen ofte teijckens van dien gesien oft vernomen; aen de zeecant sandich, met een schoon strant ende abondant van delicate vis.

Den 18^{n} smorgens den wint O. N. O., cours Z. ten W. langs 't landt, ontrent den middach op 3$^{1}/_{2}$ vaem cleijgrondt (alsoo volck op strandt sagen) geseth, ende den schipper van Pera gecommandeert met beijde de schuijten (wesende defencivelijck versien) daer na toe te vaeren; na den middach, de schuijten weder aengecomen wesende, door den schipper verstaen, soo haest met de partije gelant was, een groote hoop swerten (hebbende eenich geweer ende ander niet) bij haer sijn gecomen, ook soo bloot gaeven ende vrijpostich thoonden datse de mosquets van d'onsen aentasten ende van de schouderen wilden nemen ende al wat sij sagen haer dienstich was; dies met wat ijser ende coraelties intreijn sijn gehouden, ende soo d'onsen haer schoonste siende hebben een swert bij een snoertien, dat hij om den hals vast hadde, gevat ende aen boort gebrocht; de resterende, die op de strant bleven, maeckten een groot misbaer ende getier, ende andere, die noch in 't bosch geborgen waeren, bleven liggen; het voorn. volck is pick swert, maeger van lichaem ende geheel naect, met een gebreijt corffien oft nettien om haer hooft, ende voorts van haijr ende gestaltenis gelijck de swerten van de Cust van Cormandel, maer, soo het schijnt, soo niet deurtrapt, stout ende boos van natueren als de swerten aen 't westeijnde van Nova Guinea; haer wapenen, daer eenige van mede sijn brengende, sijn niet soo offencijff als wel bij andere swerten gesien hebben, ende diese gebruijcken sijn asagaijen, schilden, knodsen ende stocken, van ontrent 1$^{1}/_{2}$ vaem lanck; ende wat voorder haere manieren ende pollicijen als oock de qualiteijt van 't lant belangende is, sullen UEd^{n}. mettertijd door den gevatten swert comen te verstaen, waeraen mij gedrage . . . . .

Den 19^{n} den wint Z. O. daermede blijven leggen, ende soo de jachten van brant-hout gants niet versien en waeren, is de schipper van Pera met beijde schuijten naer behooren gemant ende gewapent gelandt, ende soo, 't volck met 't hacken doende

1) **Pieter Lintiens.** (Extract.)

11 miles South. Great volumes of smoke becoming visible on the land, the subcargo [1]) got orders to land with the two pinnaces, duly manned and armed, and was specially enjoined to use his utmost endeavours for the advantage of Our Masters; when the pinnaces returned at nightfall, the subcargo reported that the pinnaces could get no farther than a stone's throw from the land, owing to the muddy bottom into which the men sunk to their waists; but that they had in various places seen blacks emerging from the wood, while others lay hid in the coppice; they therefore sent a man ashore with some pieces of iron and strings of beads tied to a stick, in order to attract the blacks; but as nothing could be effected and the night was coming on, they had been forced to return to the yachts.

In the morning of the 16th, being Easter-day, the wind was East; we set sail, holding our course S. by E.; at noon we were in 14° 56′; in the evening we came to anchor in 5 ½ fathom, having sailed 10½ miles, course kept South.

In the morning of the 17th the wind was S. by W., with rain and the tide setting to the south; at noon the wind went round to East, so that we made sail, course held S. by W., along the land in 4 ½ fathom; towards the evening, it fell a calm, so that we dropped anchor with the ebb, after which I went ashore myself with the two pinnaces duly provided with men and arms; we went a considerable distance into the interior, which we found to be a flat, fine country with few trees, and a good soil for planting and sowing, but so far as we could observe utterly destitute of fresh water. Nor did we see any human beings or even signs of them; near the strand the coast was sandy with a fine beach and plenty of excellent fish.

In the morning of the 18th the wind was E. N. E., course held S. by W. along the land; about noon, as we saw persons on the beach, we cast anchor in 3½ fathom clayey bottom; the skipper of the Pera got orders to row to land with the two pinnaces, duly provided for defence; in the afternoon when the pinnaces returned, we were, informed by the skipper that as soon as he had landed with his men, a large number of blacks, some of them armed and others unarmed, had made up to them; these blacks showed no fear and were so bold as to touch the muskets of our men and to try to take the same off their shoulders, while they wanted to have whatever they could make use of; our men accordingly diverted their attention by showing them iron and beads, and espying vantage, seized one of the blacks by a string which he wore round his neck, and carried him off to the pinnace; the blacks who remained on the beach, set up dreadful howls and made violent gestures, but the others who kept concealed in the wood remained there. These natives are coal-black, with lean bodies and stark naked, having twisted baskets or nets round their heads; in hair and figure they are like the blacks of the Coromandel coast, but they seem to be less cunning, bold and evil-natured than the blacks at the western extremity of Nova Guinea; their weapons, of which we bring specimens along with us, are less deadly than those we have seen used by other blacks; the weapons in use with them are assagays, shields, clubs and sticks about half a fathom in length; as regards their customs and policy and the nature of the country, Your Worships will in time be able to get information from the black man we have got hold of, to whom I would beg leave to refer you. . . . .

On the 19th, the wind being S. E, we remained at anchor, and since the yachts were very poorly provided with firewood, the skipper of the Pera went ashore with the two pinnaces duly manned and armed; when the men were engaged in cutting wood,

1) **Pieter Lintiens**. (Summary).

sijnde, haer overgroote partije swerten, ja meer als 200 man quamen verthoonen ende soo men sage alle finesse aangewent om d'onsen te verrassen ende den clop te geven, soo dat het noot vereijste 2 mael te schieten, daer van gevlucht ende geretireert sijn, doordien een geraect ende neergevallen is: dies d'onsen wat varre int landt begeven, daerse verscheijden van hare wapenen gesien hebben ende tot een nieuwicheijt medegebrocht. Item datse ook int marceren veel ende verscheijde menschenbeenen op diverse plaetsen gesien hebben, dies vastelijck te presumeren is, de swerten langs Nova Guinea menscheters sijn ende honger hebbende den anderen niet en sparen.

Den 20^{n} den wint Z. O. daermede onder seijl gegaen, cours Z. Z. W.; des middachs met de ebbe, comende wt den Z., op 3$^{1}/_{2}$ vaem cleijgront geset ende de schipper gecommandeert met beijde schuijten, na behooren diffencivelijck voorsien, te landen; ende naer alle gelegentheijt soo veel als plaets ende tijt vereijst te vernemen; des avonts weder aencomendē door denselfden verstaen, door overharde barninge ontrent de strant niet hebben connen comen, noch veel min te landen.

Den 21^{n} smorgens den wint Z. O. daermede onder seijl gegaen; cours Z. Z. W. langs 't lant, des middachs hoochte van 15 gr. 38 min.; savonts met d'ebbe geseth op 3$^{1}/_{2}$ vaem.

Den 22^{n} smorgens den wint O. N. O. cours Z., smiddachs hoochte van 16 grad. 4 min.; den wint W. ten N., tegen den avont op 2$^{1}/_{2}$ vaem ontrent 1 mijl van 't lant geseth.

Den 23^{n} den wint N. N. O. stijve coelte, daermede onder seijl gegaen, cours Z. Z. W. op 3$^{1}/_{2}$, 3, 2$^{1}/_{2}$ ende 2 vaem cleijgrondt langs 't landt, des middachs hoochte van 16 gr. 32 min. voorts de resterende dach met verscheijde winden om de zuijt gepoocht, tegen den avont op 3 vaem dichte bij 't landt geseth.

Den 24^{n} den wint O. ten Z., cours Z. Z. W. op 2$^{1}/_{2}$, 3$^{1}/_{2}$ ende 4$^{1}/_{2}$ cleijgront langs 't landt; des middachs **hoochte van 17 gr. 8 minuten.** Item des selvigen daechs den raet vergadert wesende, is bij mij voorgestelt oft het niet geraden en sij vorder om de Zuijt te seijlen, dat, naer verscheijde discoursen, om diverse swaericheden die der wt waeren te verwachten, ongeraden is bevonden, ende dat vermits in een overgroote bocht souden geraken, ende apparent is, dat hier op dese clijmaten in 't oost-mosson de noordewinden domineren, gelijck bij zuijden de linie in 't voorn. mosson de Z. winden doen, daermede alsdan een leger wal souden hebben, soo is eijndelijck om den meesten dienst van de H^{ren} Maijores te treffen, goet gevonden ende geresolveert wederom te keeren ende de Cust van Nova Guinea soo lange doenlijck sij, om de noort te vervolgen, oock op verscheijde plaetsen aen te doen ende op het nauste (te) ondersoecken ende (dat) voorts van daer den cours naar Aru ende Queij gestelt worde .....; is oock voorder door mij voorgedragen ende eijndelijck voor goet gevonden aen de bootsgesellen voor elcken swert, diese aen land vatten ende aen boort brengen, thien realen van achten te vereeren, ende dat ten aensien, op dat de selvige daer inne te sorchfuldiger ende diligenter sullen wesen ende d' H^{ren} M^{rs} aen de gevatten (door het vatten der zwarten) sonderlinge dienst geschiede ende daer wt wat goets staet te verwachten.

Den 25^{n} is den schipper van Pera gecommandeert met beijde de schuijten wel gemant ende gewapent te landen, ende sonderlinge te vernemen naer vers water, daer als nu seer sober van geprovideert sijn; ontrent den middach den schipper weder aengecomen sijnde, door hem verstaen op verscheijde plaetsen naer versch water aan landt hadde doen graeven maer niet connen vinden. Item datse aen strandt 7 cleen hutties, van drooch hoij gemaect, gesien hadden, oock 7 a 8 swerten, die niet te woorde wilden staen; des naer middachs ben persoonlijck met beijde de schuijten omtrent $^{1}/_{2}$ mijl in

a large number of blacks upwards of 200 came upon them, and tried every means to surprise and overcome them, so that our men were compelled to fire two shots, upon which the blacks fled, one of their number having been hit and having fallen; our men then proceeded somewhat farther up the country, where they found several weapons, of which they took some along with them by way of curiosities. During their march they observed in various places great quantities of divers human bones, from which it may be safely concluded that the blacks along the coast of Nova Guinea are man-eaters who do not spare each other when driven by hunger.

On the 20th, the wind being S. E., we set sail on a S. S. W. course; at noon we came to anchor with the ebb-tide running from the South, in 3 ½ fathom clayey bottom, and ordered the skipper to go ashore with the two pinnaces, duly provided for defence, and diligently inquire into the state of things on shore, so far as time and place should allow; when he returned in the evening, he informed us that the surf had prevented them from getting near the strand, so that there could be not question of landing.

In the morning of the 21st, the wind being S. E., we set sail; course held S. S. W. along the land; at noon we were in 15° 38'; in the evening we came to anchor with the ebb in 3 ½ fathom.

In the morning of the 22nd the wind was E. N. E., course held South; at noon we were in 16° 4'; the wind being W. by N. we dropped anchor towards the evening in 2 ½ fathom, about one mile from the land.

On the 23rd the wind was N. N. E, with a stiff breeze, so that we set sail on a S. S. W. course along the land in 3 ½, 3, 2 ½ and 2 fathom, clayey bottom; at noon we were in 16° 32'; for the rest of the day we tried to get south with variable winds, and towards the evening came to anchor in 3 fathom close inshore.

On the 24th the wind was E. by S., course held S. S. W. along the land in 2 ½, 3 ½ and 4 ½ fathom, clayey bottom; at noon we were in **17° 8'**. This same day the council having been convened, I submitted to them the question whether it would be advisable to run further south, and after various opinions had been expressed, it was agreed that this would involve divers difficulties, and that the idea had better be given up: we might get into a vast bay, and it is evident that in these regions in the east-monsoon north-winds prevail, just as north (?) of the equator south-winds prevail in the said monsoon: we should thus fall on a lee-shore; for all which reasons, and in order to act for the best advantage of the Lords Managers, it has been resolved and determined to turn back, and follow the coast of Nova Guinea so long to northward as shall be found practicable; to touch at divers places which shall be examined with the utmost care, and finally to turn our course from there to Aru and Quey.....; it was furthermore proposed by me and ultimately approved of by the council, to give 10 pieces of eight to the boatmen for every black they shall get hold of on shore, and carry off to the yachts, to the end that the men may use greater care and diligence in this matter, and Our Masters may reap benefit from the capture of the blacks, which may afterwards redound to certain advantage.

On the 25th the skipper of the Pera got orders to go ashore with the two pinnaces well-manned and armed, in order to make special search for fresh water, with which we are very poorly provided by this time; about noon the skipper having returned, informed us that he had caused pits to be dug in various places on the coast, but had found no fresh water. *Item* that on the strand they had seen 7 small huts made of dry hay, and also 7 or 8 blacks, who refused to hold parley with them. In the afternoon I went up a salt river for the space of about half a mile with the two pinnaces;

een soute rivier gevaren, ende daer naer met de partije een groot eijnde weechs in 't lant gemarcheert, dat op verscheijde plaetsen onder water was staende ende naer aensien het Waterlant in Hollant niet ongelijck, soo dat te presumeren is, varre lande waert in, groote lacken oft meyren sijn; sagen mede verscheijde voetstappen van menschen ende spoor van groote honden, die van 't zuijden naer 't noorden gegaen waeren; ende overmits volgens resolutie goet gevonden is, van hier wederom de reijs aen te nemen, hebbe een houte calomme, bij gebreck van steen, aen een boom doen spijckeren, wesende daer inne gesneden de naer volgende woorden in effecte **„Anno 1623 den 24ª April sijn hier aen gecomen twee jachten wegen de Hooge Mogende Heeren Staten Gen¹."** Dies invoegen de voornoemde reviere inde nieuwe gemaecte caerte de **Staten revier** geintituleert.

De **Staten revier** op de hoochte van **17 graden 8 min.**

Den 26ª, alsoo hier geen water (dat groot gebreck waeren hebbende) ende was, oock geen volck te sprake wilde staen, ende dies niet importantelijck wtgericht conde werden, sijn weder tseijl gegaen, den wint O. N. O. stijve coelte, cours N. langs 't landt; des middachs hoochte van 16 graden 44 min.; des avonts op 4 vaem dicht onder 't landt geseth.

NOTA.

Dat het jacht **Aernem** vermits sijne slimme seijlage ende de weijnige lust ende lieffde, die den schipper ende stuerman tot de voijage bethoont hebben, in verscheide reijse ende tijden de reijse vrij wat verlenct heeft, want Pera (die overleck sijnde ende int etmael over de 8000 steeck gepompt) al etmael hem een twee ende meer mijlen in de lij heeft moeten soecken ende volgen.

Den 27ª den wint O. ten Z., goet weer, varen den schipper van Pera, met beijde schuijten na behooren diffencijvelijck versien, na lant om vers water te soecken ende verscheijde cuijlen gegraven sijnde, daer in niet vernomen, dies dadelijck onder seijl gegaen, cours Z. O. ten O. langs 't landt; des middachs hoochte van 16 gr. 30 min., den wint W. ten N. daer mede naer lant gehouden ende wel twee uren voor der sonnen onderganck, met de fock alleen geseijlt om 't jacht Aernem (wesende een cartouw schoot after wt) in te wachten, ende des avonts, op 3 vaem 1½ mijl van 't lant geseth sijnde, is de lantaern ontsteken op dat sij ons int setten mochten mijden, dat, soo het is gebleken, te vergeeffs geweest is, want met opgesette malisieusheijt ende moetwil, tegens instructie ende resolutie, van ons geloopen sijn ende den cours naer Aru (om aldaer wat goet cier te maeken) apparent gestelt, dat den tijt sal leeren.

't jacht **Aernem** van **Pera** geloopen

Den 28ª 's morgens den wint O. ten Z., lieffelijck weer, sijnde de schipper hier met de schuijt weder gelandt, om naer water te vernemen ende verscheijde cuijlen int sant als d' aerde gegraven sijnde, daer inne niet bevonden; dies onder seijl gegaen, cours N. O. ten N. op 2, 3, 4 ende 5 vaem langs 't landt ende 2½ mijl vertiert sijnde door overharde landelijcke wint van 't landt geraect, dies op 3 vaem geseth; ende de swerten maecten aen landt soo een overgrooten brandt ende smoock, dat men 't selve qualijck sien conde; des snachts int eerste quartier weder t' seijl gegaan ende, 3½ mijl N. N O. gevanceert sijnde, op 2 vaem geseth.

Den 29ª 's morgens den wint Z. O., goet weer, cours N. O. ten O. op 2½ ende 3 vaem langs 't landt ende 1½ mijl vertiert sijnde op 2 vaem geseth, ende sijn hier

we then marched a considerable distance into the interior, which we found to be submerged in many places, thus somewhat resembling Waterland in Holland, from which it may be concluded that there must be large lakes farther inland; we also saw divers footprints of men and of large dogs, running from the south to the north; and since by resolution it has been determined to begin the return-voyage at this point, we have, in default of stone caused a wooden tablet to be nailed to a tree, the said tablet having the following words carved into it: "Anno 1623 den 24n April sijn hier aen gecomen twee jachten wegen de Hooge Mogende Heeren Staten Genl."

[**A. D. 1623, on the 24th of April there arrived here two yachts dispatched by their High Mightinesses the States-General**]. We have accordingly named the river aforesaid **Staten revier** in the new chart. The **Staten Revier** is in 17 8'.

On the 26th, seeing that there was no fresh water here, of which we stood in great need, that we could hold no parley with the natives, and that nothing of importance could be effected, we set sail again, the wind being E. N. E., with a stiff breeze, course held N. along the land; at noon we were in Lat. 16° 44'; at night we came to anchor in 4 fathom close inshore.

NOTE

that the yacht **Aernem,** owing to bad sailing, and to the small liking and desire which the skipper and the steersman have shown towards the voyage, has on various occasions and at different times been the cause of serious delay, seeing that the Pera (which had sprung a bad leak and had to be kept above water by more than 8000 strokes of the pump every 24 hours) was every day obliged to seek and follow the Aernem for one, two or even more miles to leeward.

On the 27th, the wind being E. by S. with good weather, the skipper of the Pera rowed ashore with the two pinnaces duly provided for defence, in order to seek fresh water, but when he had caused several pits to be dug, no water was found; we therefore set sail forthwith, holding a S. E. by E. course along the land; at noon we were in Lat. 16° 30', and with a W. by N. wind made for the land, sailing with our foresail only fully two hours before sunset, in order to wait for the Aernem which was a howitzer's shot astern of us; in the evening, having come to anchor in 3 1/2 fathom 1 1/2 mile from the land, we hung out a lantern, that the Aernem might keep clear of us in dropping anchor; but this proved to be useless, for on purpose and with malice prepense she cut away from us against her instructions and our resolution, and seems to have set her course for Aru (to have a good time of it there), but we shall learn in time whether she has managed to reach it. The yacht **Aernem** left the **Pera**.

In the morning of the 28th the wind was E. by S. and the weather very fine; the skipper once more went ashore with the pinnace in order to seek water, but when several pits had been dug in the sand, they found none; we therefore set sail again on a N. E. by N. course along the land in 2, 3, 4 and 5 fathom, but when we had run a distance of 2 1/2 miles, a violent landwind drove us off the land, so that we had to drop anchor in 3 fathom, the blacks on shore sending up such huge clouds of smoke from their fires that the land was hardly visible; at night in the first watch we set sail again and after running N. N. E. for 3 1/2 miles, we came to anchor in 2 fathom.

In the morning of the 29th the wind was S. E., with good weather; course held N. E. by E. along the land in 2 1/2 and 3 fathom; when we had run 1 1/2 mile we came

oock als voor gelandt om na water te sien, oock eenige putten een groot eijnde weechs van de strandt gegraeven wesende, geen soet water bevonden, de swerten hebben haer van varre verthoont, maer niet te spraecke en wilden staen, oock niet doenlijck geweest haer met eenige finesse te locken, des middachs hoochte van 16 graden 10 minuten ontrent een revier die de **revier Nassauw** in de caerte geintituleert is; ende gesien alhier niet dienstichlijck wtgericht conde worden, sijn onder seijl gegaen, den wint O. cours N. N. O. langs 't landt ende des avonts op 2½ vaem geseth.

De **revier Nassauw** leijt op de hoochte van 16 graden 10 minuten.

Den 30n smorgens den wint Z. O. bestandich weer, cours N. N. O. op 3 vaem langs 't landt, des middachs hoochte van 15 graden 39 min. ende op 2½ vaem geseth; oock sijn hier als vooren met de schuijt gelandt om na versch water ende volck te vernemen, ende na gedaene diligentie van eenige cuijlen te graeven niet bevonden; dies weder onder seijl gegaen ende des avonts op 2½ vaem geseth.

Maijus.

Den eersten smorgens den wint O. ende de schipper is met de schuijt weder na landt gevaeren ende in drij gegraeven cuijlen vers water (dat door 't sant quam dringen) bevonden, dies met alle diligentie ons daer van versien; omtrent 400 treden van de veerste gegraven putte om de noort bevonden mede een cleen lack met vers water, dan 't gene in cuijlen vergaderde voor het beste gehouden.

Den 2n smorgens den wint O. N. O. ende op den dach Z. W., hebbende noch int water haelen gecontinueert.

Den 3n hebben noch al int water halen als voor gecontinueert, den wint N. O. ende ontrent den middach Z. W. ende ben persoonlijck met 10 mosquettiers gelant, oock een groot eijnde weechs bosch waert in geweest, sonder menschen te vernemen; het landt is hier van gestaltenis leech ende eenparich als vooren ende leijt op de hoochte van 15 gr. 20 min., maer seer dorrich ende onvruchtbaer, want in alle den tijt dat wij gelant sijnde ende 't selvige naer ons vermogen doorsocht ende besien hebben, niet een vruchtbaere boom, noch iet dat de mensch soude connen genutten gewaer geworden; heeft gans geen geberchte oft heuvelen, soo dat vastelijck te presumeren staet geenige metalen is hebbende, ja oock veel min eenige costelijcke houten als sandelum, aloe ofte calumba, ende na ons oordeel het dorste en magerste geweste, dat in weerlt soude mogen sijn; ja oock de menschen soo miserabel ende onaensienlijck als in mijnen tijt oft eeuw gesien hebbe; gebruijcken hier gants geen vaertuijch het sij groot oft cleijn ende dat door gebreck van groot geboomte, dat op de geheele cust niet en is; dit is ontrent de plaetse daer op den 16n April Paesdach op de wtreijs an geweest sijn, ende hebben het in de nieuwe gemaecte caerte **de Waterplaets** [1]) geheeten, heeft op de meer gemelte plaetse een schoon oft treffelijck sant strandt, met delicaete vis.

De **Waterplaats** leijdt op de hoochte van 15 gr 30 minuten.

Den 4n smorgens den wint O. N. O. goet weer, cours N. op 7½ vaem, connende het landt effen sien, des middachs hoochte van 15 gr. 12 min. ende wat noordelijck een revier gesien, die de **Vereenichde revier** geintituleert hebben; den wint W., cours N. N. O. naer lant de geheele nacht over.

De **Vereenichde revier.**

Den 5n smorgens den wint O., cours N., des middachs hoogte van 14 gr. 5 min., cort daer na den wint W., daer mede na lant gehouden ende op 2 vaem geseth, ende

1) Mitchell-rivier (?).

to anchor in 2 fathom, and landed here as before in order to seek fresh water; we had some pits dug a long way from the strand, but found no fresh water; the blacks showed themselves from afar, but refused to come to parley, nor did we succeed in luring any towards us by stratagem; at noon we were in 16° 10′ near a river which in the chart is marked **Nassauw revier**: when we saw that we could do nothing profitable here, we set sail with an E. wind on a N. N. E. course along the land, and came to anchor in the evening in 2½ fathom

The **Nassauw revier** is in 16° 10′ Lat.

In the morning of the 30th the wind was S. E. with steady weather; course held N. N. E. along the land in 3 fathom; at noon we were in 15° 39′, and came to anchor in 2½ fathom; we landed also here as before with the pinnace in order to look for water, and to see if we could meet with any natives; after digging a number of pits we found no water, so that we set sail again and came to anchor in the evening in 2½ fathom.

May.

In the morning of the first the wind was E.; the skipper once more rowed ashore with the pinnace, and having caused three pits to be dug he at last found fresh water forcing its way through the sand; we used our best endeavours to take in a stock of the same; about 400 paces north of the farthest of the pits that had been dug, they also found a small fresh-water lake, but the water that collected in the pits was found to be a good deal better.

In the morning of the second the wind was E. N. E., and went round to S. W. later in the day; we continued taking in water.

On the 3rd we went on taking in water as before; the wind was N. E., and about noon turned to S. W.; I went ashore myself with 10 musketeers, and we advanced a long way into the wood without seeing any human beings; the land here is low-lying and without hills as before, in Lat. 15° 20′; it is very dry and barren, for during all the time we have searched and examined this part of the coast to our best ability, we have not seen one fruit-bearing tree, nor anything that man could make use of; there are no mountains or even hills, so that it may be safely concluded that the land contains no metals, nor yields any precious woods, such as sandal-wood, aloes or columba; In our judgment this is the most arid and barren region that could be found anywhere on the earth; the inhabitants, too, are the most wretched and poorest creatures that I have ever seen in my age or time; as there are no large trees anywhere on this coast, they have no boats or canoes whether large or small; this is near the place which we touched at on the voyage out on Easter-day, April the 16th; in the new chart we gave given to this spot the name of **Waterplaets** [1]); at his place the beach is very fine, with excellent gravelly sand and plenty of delicious fish.

The **Waterplaats** is in 15° 13′ Lat.

In the morning of the 4th the wind was E. N. E. with good weather, course held N. in 7½ fathom; we could just see the land; at noon we were in 15° 12′ Lat; slightly to northward we saw a river to which we have given the name of **Vereenichde revier**: all through the night the wind was W., course held N. N. E. towards the land.

Vereenichde revier.

In the morning of the 5th the wind was E., course held N.; at noon we were in 14° 5′ Lat.; shortly after the wind went over to W., upon which we made for the land

1) Mitchell River (?).

ben persoonlijck met de schuijt, wesende na behooren gewapent, na lant gevaren, daer ons de swerten met haer geweer offencivelijck bejegenden, doch eijndelijck de vlucht genomen, dies met de partije wat int velt gemarceert ende aen verscheijden boomen differente van haer waepenen als assagaijen ende callawaijen sien staen, die bij ons onbeschadicht sijn, ende om haer te locken wat ijser ende coraelties daer aen doen binden, daer bij haer niet nae getaelt en is, maer verscheijde reijsen seer stoutelijck met haer schilden verthoont ende naer de mosquets geworpen; dese menschen sijn gelijck al andere lanck ende mager van lichaem ende geheel naect, maer boos ende wreet van nature.

Den 6^{n} des morgens den wint O. daermede onder seijl gegaen, cours N. op 3 ende 4 vaem langs 't landt, des middachs den wint W.; hebben hoochte van 13 graden 29 min., des avonts O. 3 vaem geseth.

Den 7^{n} smorgens den wint Z. O., schoon weer, ende is hier den schipper met de schuijt naer landt gevaeren, wesende op het hoochste gerecommandeert de swerten wel te bejegenen ende met ijser ende coraelties sien te locken, oock doenlijck wesende een te vatten; des middachs, d'onsen weder gecomen sijnde, verstaen als dat in 't aencomen wel 100 swerten met haer geweer op de strant waren geweest ende het landen van d'onsen met vijantlijck gemoet gesocht te beletten; die een schoot (om haer vervaert te maken) met een musquet gedaen is, daer aff de vlucht genomen hebben ende int bosch geretireert ende van daer alle middelen ende practijcken aengewent om d'onsen te verrassen ende overvallen; dit volk is van tronie ende gestaltenis van lichaem als de voorgaende pick swert ende geheel naeckt, maer eenige onder haer hadden het aengesicht root ende ander wit geschildert, met veren onder deur neuse gesteken; des middachs onder seijl gegaen, den wint O., cours N. langs 't landt, hebbende hoochte van 13 graden 20 minuten; tegen den avond den wint W. ende op 3½ vaem geseth.

Den 8^{n} des smorgens den wint O. Z. O, goet weer ende ben hier persoonlijck met 10 mosquettiers gelandt, daer veel voetstappen van menschen ende spoor van honden (die van 't Zuijden naer 't N. gegaen waeren) gesien hebben; dies daer een tijt lanck getardeert ende de voorschreven stappen gevolcht tot aen een revier, daar seer delicate saijer, ofte wermoes gepluct wordt; ende alsoo weder geinbarqueert waeren, sijn de wilde met haer geweer op twee verscheijde plaetsen wt het bosch op de strant gecomen, daer haer met iser ende coraelties, tot dat wij hij haer waeren, staende hebben gehouden ende een van de selve, sijn geweer vermangelt hebbende, is door den schipper om sijn lijff gevat ende voorts door den quartiermeester een strick om den hals geleijt, daermede naer de schuijt gesleijpt is; de ander dit siende hebben de gevatte willen assisteren ende met haer assagijen furieuselijck geworpen, soo dat in onse diffentie eene van haer doot geschoten is ende d'ander gevlucht; dies sonder meer vertreck na boort gekeert; de menschen sijn van gestaltenis gelijck al ander pick swert ende geheel naect met een gebreijt nettien om 't hooft; haer waepenen sijn assagaeijen, callawaijen ende schilden; maer wat manieren, ceremonien ende hoe het landt gepopuleert is, daer aff en connen geen verclaringe doen, ende dat vermits de weijnige gelegentheijt ende macht die (om alles te ondersoecken ofte tasten) waeren hebbende; dan wat daer aen depen-deert sullen U Ed^{len} wt de gevatte metter tijt (belieft Godt) comen te verstaen, daeraen mij referere; de voornoemde revier leijdt op de hoochte van 13 graden 7 minuten ende is inde nieuwe caerte de **revier Coen** geintituleert; des naermiddachs den wint W., daermede onder seijl gegaen, cours N. langs 't landt ende des avonts op 3 vaem geseth.

De **revier Coen** leijt op de hoochte van 15 graden 7 minuten.

and cast anchor in 2 fathom; I went ashore myself in the pinnace which was duly armed; the blacks here attacked us with their weapons, but afterwards took to flight; upon which we went landinward for some distance, and found divers of their weapons, such as assagays and callaways, leaning against the trees; we took care not to damage these weapons, but tied pieces of iron and strings of beads to some of them, in order to attract the blacks, who, however, seemed quite indifferent to these things, and repeatedly held up their shields with great boldness and threw them at the muskets; these men are, like all the others we have lately seen, of tall stature and very lean to look at, but malignant and evil-natured.

In the morning of the 6th, the wind being East, we set sail on a N. course along the land in 3 and 4 fathom; at noon, when we were in 13° 29′ Lat., the wind was W.; in the evening it went round to East, upon which we dropped anchor in 3 fathom.

In the morning of the 7th the wind was S. E. with fine weather; the skipper went ashore with the pinnace, with strict orders to treat the blacks kindly, and try to attract them with pieces of iron and strings of beads; if practicable, also to capture one or more; when at noon the men returned, they reported that on their landing more than 100 blacks had collected on the beach with their weapons, and had with the strong, arm tried to prevent them from coming ashore; in order to frighten them, a musket was accordingly fired, upon which the blacks fled and retreated into the wood, from where they tried every means in their power to surprise and attack our men; these natives resemble the others in shape and figure; they are quite black and stark naked, some of them having their faces painted red and others white, with feathers stuck through the lower part of the nose; at noon, the wind being E., we set sail on a N. course along the land, being then in 13° 20′ Lat.; towards the evening the wind went round to W. and we dropped anchor in 3 1/2 fathom.

In the morning of the 8th, the wind being E. S. E. with good weather, I went ashore myself with 10 musketeers; we saw numerous footprints of men and dogs (running from south to north); we accordingly spent some time there, following the footprints aforesaid to a river, where we gathered excellent vegetables or pot-herbs; when we had got into the pinnace again, the blacks emerged with their arms from the wood at two different points; by showing them bits of iron and strings of beads we kept them on the beach, until we had come near them, upon which one of them who had lost his weapon, was by the skipper seized round the waist, while at the same time the quartermaster put a noose round his neck, by which he was dragged to the pinnace; the other blacks seeing this, tried to rescue their captured brother by furiously assailing us with their assagays; in defending ourselves we shot one of them, after which the others took to flight, upon which we returned on board without further delay; these natives resemble all the others in outward appearance; they are coal-black and stark naked with twisted nets round their heads; their weapons are assagays, callaways and shields; we cannot, however, give any account of their customs and ceremonies, nor did we learn anything about the thickness of the population, since we had few or no opportunities for inquiring into these matters; meanwhile I hope that with God's help Your Worships will in time get information touching these points from the black we have captured, to whose utterances I would beg leave to refer you; the river aforesaid is in 13° 7′ Lat., and has in the new chart got name of **Coen river;** in the afternoon the wind being W., we set sail on a N. course along the land, and in the evening came to anchor in 3 fathom.

The river Coen is 13° 7′ Lat.

NOTA.

Als hoe dat wij, op alle plaatsen dat gelant sijn, de swerten of wilden door alle middelen als met verschencken van iser, coraeltiens ende cleederen sonderlinge beleeffdelijck bejegent hebben, ende dat ten aensien om met haer vrintshap wat extraordinarij varre in 't landt te comen ende van de bevindinge waere discriptie te doen; maer niet jegenstaende alle dese diligentie ende schoon semblant,[1]) soo hebben haer de swerten over al vijantlijck tegen ons ghetoont ende sijn op de meer plaetsen met groot perijckel gelant; dies om verscheijde volgende redenen niet mogelijck geweest te weten hoe Nova Guinea bewoont sij, wat aerdt van volck ende landen, wat steden, wat bewoonde vlecken, wat verdeelinge van rijcken, wat godesdienst, wat policien, wat oorlogen, wat wateren, wat vaertuijch, wat visscherijen, wat waren, wat manufactueren, ofte wat mijneraelen van gout, silver, tin, iser, loot, cooper oft quicksilver is hebbende; als eerstelijck om varre te landen den regen souden hebben te verwachten, die in tijd van noot voor de musquets seer schadelijck soude sijn ende de wilde int gebruijck van haere waepenen off geweer niet en verhindert; ende ten tweden, de paden ende wegen (als onbekende) eerst souden moeten soecken; oock ten derden, soo souden de selve door de menichte van swerten lichtelijck affgesneden ende beset worden, ende alsdan met de bootsgesellen, daer altijt mede gelandt is ende op haer geweer selver niet en vertrouwen, verlegen ende in noot wesen; daer men ter contrarie met geoeffende en ervaren soldaten (die op soo een ondersoekinge noodich sijn) wel een goede reddinge ende scheuringh (?) soude maken; dan, niet jegenstaende alle dese redenen ende swaerigheden, hebben arbeijt, moeijte noch perijckel ontsien ende met de medegegeven macht, soo veel eere ende reputatie vereijst heeft, van alles soecken te ondertasten ende niet ongemerckt voorbij laten gaen ende 'tgene volcht inderdaet bevonden: **het land van 13 tot 17 graden 8 min.** is een dorr ende mager weijde, sonder eenich vruchtboom of dat menschen souden connen genutten; hetselvige is leech ende eenpaerich sonder berch oft heuvel, op verscheijden plaetsen met kreupelruijchte ende oilijck cleijn geboomte; met weijnich vers water; ende 'tgene datter te becomen is, moet in gegraeven cuijlen vergadert worden; heeft oock gans geen hoecken off inwijcken dan wel eenige bochten, maer niet beschut voor zeelijcke winden ende is meest in strekkinge N. ten O. ende Z. ten W. langs heen met ondiepe cleij- ende santgronden, met veel ende verscheijden soute revieren, die landtwaert in strecken, daerse haer vrouwen ende kinderen met dorre houten off tacken van boomen over sijn settende. De menschen sijn in 't generael barbaers en van een gestaltenis van lichaem als fatsoen van tronje pick swert ende geheel naect met een gebreijt nettien om 't hooft oft hals, daerse haer cost in soecken ende 't gene daerse haer (voor soo veel gesien hebben) voornaementlijck bij sijn onderhoudende ben seker wortelties, die se wt de aerde graeven seer vijs van reuck. Haer residentie ofte woonplaets achten wij met het oost-mosson aen de strandt te sijn, daer veel ende verscheijde hutties, van dor hoij gemaect, gesien hebben; oock menichte van honden, reijgers ende water wulpen, ende meer ander wilt gevogelte, als oock seer delicate vis, die met een' segen wel te vangen is; deselve en hebben gant geen kennisse van gout, silver, tin, iser, loot, ofte coper, ja ook veel min van notemuscaden, nagelen ende peper dat haer alles tot verscheijden mael ende reijse gethoont is, sonder eenige beweginge off werck daer aff te maecken; dies daer door als in al ander aen-

---

1) Dit is al een zeer subjectieve opvatting!

NOTE

that in all places where we landed, we have treated the blacks or savages with especial kindness, offering them pieces of iron, strings of beads and pieces of cloth, hoping by so doing to get their friendship and be allowed to penetrate to some considerrable distance landinward, that we might be able to give a full account and description of the same; but in spite of all our kindness and our fair semblance[1]) the blacks received us as enemies everywhere, so that in most places our landings were attended with great peril; on this account, and for various other reasons afterwards to be mentioned, we have not been able to learn anything about the population of Nova Guinea, and the nature of its inhabitants and its soil; nor did we get any information touching its towns and villages, about the division of the land, the religion of the natives, their policy, wars, rivers, vessels, or fisheries; what commodities they have, what manufactures, what minerals whether gold, silver, tin, iron, lead, copper or quicksilver. In the first place, in making further landings we should have been troubled by the rainy season, which might have seriously interfered with the use of our muskets, whereas it does no harm to the weapons of the savages; secondly, we should first have been obliged to seek practicable paths or roads of which we knew nothing; thirdly, we might easily have been surrounded by the crowds of blacks, and been cut off from the boats, which would entail serious peril to the sailors with whom we always effected the landings, and who are imperfectly versed in the use of muskets; if on the contrary we had had well-drilled and experienced soldiers (the men best fitted to undertake such expeditions), we might have done a good deal of useful work; still, in spite of all these difficulties and obstacles, we have shunned neither hard work, trouble, nor peril, to make a thorough examination of everything with the means at our disposal, and to do whatever our good name and our honour demanded; the result of our investigation being as follows:

the land between 13° and 17° 8′ is a barren and arid tract, without any fruit-trees, and producing nothing fit for the use of man; it is low-lying and flat without hills or mountains; in many places overgrown with brushwood and stunted wild trees; it has not much fresh water, and what little there is, has to be collected in pits dug for the purpose; there is an utter absence of bays or inlets, with the exception of a few bights not sheltered from the sea-wind; it extends mainly N. by E. and S. by W., with shallows all along the coast, with a clayey and sandy bottom; it has numerous salt rivers extending into the interior, across which the natives drag their wives and children by means of dry sticks or boughs of trees. The natives are in general utter barbarians, all resembling each other in shape and features, coal-black, and with twisted nets wound round their heads and necks for keeping their food in; so far as we could make out, they chiefly live on certain ill-smelling roots which they dig out of the earth. We infer that during the eastern monsoon they live mainly on the beach, since we have there seen numerous small huts made of dry grass; we also saw great numbers of dogs, herons and curlews, and other wild fowl, together with plenty of excellent fish, easily caught with a seine-net; they are utterly unacquainted with gold, silver, tin, iron, lead and copper, nor do they know anything about nutmegs. cloves and pepper, all of which spices we repeatedly showed them without their evincing any signs of

1) A curiously subjective way of looking at things!

geroerde bevindinge aff te meten staet, arme ende miserabel menschen sijn en daerse 't meeste werck aff maecken is iser en coraelties. Haer wapenen sijn schilden, assagaijen ende callawaijen, de lencte van 1½ vaem, van licht hout ende riet gemaect, eenige voor met visbeenties ende ander met menschebeenen aen gelijmpt, als gevonden, die se met een sonderlingh pratijcque met een houtie de lengte van ½ vaem, daer voor een haeckjen aengebonden is (ende boven in de callawaij oft assagaij setten) weten te werpen."

Den 9ⁿ smorgens den wint O. Z. O., goet weer, daermede onder seijl gegaen, cours N. N. O. langs 't lant ende, 2 mijlen vertiert sijnde, op 9 vaem dicht aen de strandt geseth, ende ben persoonlijck met 10 mosquettiers gelandt, daer veel voetstappen van menschen en spoor van groote honden (die om de suijt gegaen waeren) gesien hebben, oock soet water, dat in de zee comt wtloopen, ende hebben 'tselve geintituleert **de Waeterplaets.** Het lant is hier hooger als om de zuijt gesien hebben ende voor aen de sandt strandt resiffich, liggende op de hoochte van 12 grad. 33 minut.; naer den middach den wint Z. W., cours als voor; van de voorseijde **Waterplaets** tot een hooge hoeck in een groote bocht, streckende in N. O. ten N. ende weder wt Z. W. ten Z. 7 mijlen; des avonts op 4½ vaem geseth.

De Waterplaets leijt op de hoochte van 12 gr. 33 min.

Den 10ⁿ smorgens den wint O. Z. O., bestant van weer, daermede onder seijl gegaen, cours W. N. W.; des middachs hoochte van 12 gr. 5 min., ende ben persoonlijck met de schipper gelandt, daer als voor veel voetstappen van menschen ende spoor van honden (die om de zuijt gegaen waeren) gesien hebben; wesende hooch duijnich landt, ende voor aen de sant strandt reciffich; int weder naer boort vaeren hebben haer de wilden met haer geweer verthoont; dies weder gelandt ende deselve eenich ijser toegeworpen, dat geraept hebben sonder nogtans te sprake wilden staan, waer over geinbarqueert.

Den 11ⁿ smorgens den wint O. Z. O. goet weer, daermede onder seijl gegaen, cours N. N. O. langs 't landt, ende des naemiddachs voorbij een groote revier (daer die van 't **Duiffken** anno 1606 met de boot in geweest sijn ende een man doort werpen van de wilden verloren) geseijlt, ende leijt op de hoochte van 11 graden 48 min., ende is bij ons in de caert de **revier de Carpentier** geintituleert.[1])

De revier de Carpentier.

Den 12ⁿ smorgens den wint O. Z. O., lieflijck weer, ende ben hier persoonlijck met de schipper naer landt gevaeren, daerover veel wilden, ja wel 200, met haer geweer op de strandt stonden, maekende een overgroot getier ende geluijt, oock met haer pijlen gedreijcht te werpen ende soomen sach seer wantrouwich, want, al hoe wel haer iser ende meer toegeworpen wierde, niet te spraecke hebben willen staen, maer alle finesse aengewent om een van d'onsen te quetsen ende naer haer te haelen; dies den noot vereijst om haer vervaert te maecken een a twee schoten te schieten, daer aff dat eene in de borst geraeckt is ende inde schuijte gebrocht ende al andere op de duijnen geretireert; in haer oilijcke hutties, die op de strant stonden, hebben niet gevonden als een viercantige assagaije, twee a drij cleene steenen, ende menschen beenen daerse haer geweer mede maken ende schrappen, oock wat arpuijs ende een stuckje metael, dat de gequetste in sijn nettien was hebbende ende apparent van die vant **Duifken** becomen heeft; ende hier niet vorder te verrichten wesende, sijn naer boort gekeert ende de gequetste onderweegs gestorven; des middachs onder seijl gegaen, den

1) Op de kaart van De Leeuw (zie beneden): **rivier Batavia.**

recognising or valuing the same; from all which together with the rest of our observations it may safely be concluded that they are poor and abject wretches, caring mainly for bits of iron and strings of beads. Their weapons are shields, assagays, and callaways of the length of 1½ fathom, made of light wood and cane, some with fish-bones and others with human bones fastened to their tops; they are very expert in throwing the said weapons by means of a piece of wood, half a fathom in length, with a small hook tied to it in front, which they place upon the top of the callaway or assagay.

In the morning of the 9th, the wind being E. S. E., with good weather, we set sail on a N. N. E. course along the land, and when we had run on for 2 miles, came to anchor in 9 fathom close inshore; I went ashore in person with ten musketeers, and found many footprints of men and of large dogs, going in a southerly direction; we also came upon fresh water flowing into the sea, and named the place **de Waterplaets**. The land here is higher than what we have seen to southward, and there are numerous reefs close to the sandy beach; the place is in 12° 33′; in the afternoon the wind was S. W., course held as before; from the **Waterplaets** aforesaid to a high cape there is a large bay, extending N. E. by N. and S. W. by S. for 7 miles; in the evening we dropped anchor in 4½ fathom.

The **Waterplaets** is in 12° 33′ Lat.

In the morning of the 10th the wind being E. S. E., with steady weather, we set sail on a W. N. W. course; at noon we were in 12° 5′; I went ashore myself with the skipper, and as before found many footprints of men and dogs, going to the south; the land here is high and hilly, with reefs near the sandy beach; as we were pulling back to the yacht, some armed savages showed themselves, upon which we landed again and threw out some pieces of iron to them, which they picked up, refusing, however, to come to parley with us; after which we took to the pinnace again.

In the morning of the 11th, the wind being E. S. E. with good weather, we set sail again on a N. N. E. course along the land; in the afternoon we sailed past a large river (which the men of the **Duifken** went up with a boat in 1606, and where one of them was killed by the arrows of the blacks); to this river, which is in 11° 48′ Lat., we have given the name of **revier de Carpentier** in the new chart [1]).

The **Carpentier river.**

In the morning of the 12th the wind was E. S. E., with pleasant weather; I went ashore myself with the skipper, and found upwards of 200 savages standing on the beach, making a violent noise, threatening to throw their arrows at us, and evidently full of suspicion; for, though we threw out to them pieces of iron and other things, they refused to come to parley, and used every possible means to wound one of our men and get him into their power; we were accordingly compelled to frighten them by firing one or two shots at them, by which one of the blacks was hit in the breast and carried to the pinnace by our men, upon which all the others retired to the hills or dunes; in their wretched huts on the beach we found nothing but a square-cut assagay, two or three small pebbles, and some human bones, which they use in constructing their weapons and scraping the same; we also found a quantity of black resin and a piece of metal, which the wounded man had in his net, and which he had most probably got from the men of the **Duyfken;** since there was nothing further to be done here, we rowed back to the yacht, the wounded man dying before we had reached her;

1) **Rivier Batavia** in De Leeuw's chart.

wint Z. W., cours N. N. O. langs 't lant, ende 2 mijlen vertiert wesende door stilte geseth.

Den 13n smorgens den wint Z. O., goet weer, daermede onder seijl gegaen, cours, N. O. ten N., over 7 vaem ontrent 2 mijlen van 't landt; des middachs hoochte van 11 graden 16 min., den wint O.; savonts op 2 vaem geseth ontrent een revier, die in de caert de **Revier van Spult** geintituleert hebben. De revier van Spult.

Den 14n voor dach weder seijl gemaeckt, den wint Z. O., bestant van weer; van den 9n deser tot op dato hebben het landt van Nova Guinea in streckinge bevonden N. N. O. ende Z. Z. W. ende van hier vervolgende N. ende Z. Hier ben persoonlijck met de schipper ende 10 mosquettiers naer landt gevaren, daerover veel voetstappen ende spoor van honden (die na 't suijden gegaen waeren) gesien hebben, oock een overschoone soete revier, die in zee wt compt loopen, ende 't water gemackelijck met boots oft schuijten te halen is; ende leijt op de hoochte van 10 graden 50 minuten, ende is in de caerte **de Waterplaets** geanoteert. Het lant is hooch, duijnachtich ende vooraen de sant strant reciffich, ende siende dat hier genen dienst of profijt te doen en was, sijn weder naer 't jacht (dat met cleijne seijlen bij was houdende) gekeert; tegen den avont waeren ontrent 1 mijl van 3 eijlandekens, daer van het zuijdelijckste het grootste is, ende na gissinge 5 mijlen noordelijck vertoonde hem berchachtich landt, daer door droochte niet mogelijck was (ofte is) bij te comen, want op meest alle streken van 't compas, die aengedaen sijn, seer ondiepe gronden bevonden ende langen tijt over 5, 4, 3, 2 1/2, 2, 1 1/2, ja min vaem, geseijlt ende eijndelijck door noot op 1 1/2 vaem geanckert, sonder te weten waer het dieper off drooger soude mogen wesen; dies de schuijt na der sonnen onderganck wtgesonden te diepen ende, een groot eijnde weechs Z. W. van 't jacht wesende, dieper water als 2, 3, ende 4 1/2 vaem bevonden, daer seer blijdelijck met het jacht na toe geseijlt sijn, ende op 8 1/2 vaem geseth, danckende Godt Almachtich voor sijne onuitsprekelijke genade ende barmherticheijt, in desen als in al ander bewesen. De Waterplaets leijt op de hoochte van 10 graden 50 minut.

Den 15n smorgens den wint Z. O., goet weer, daermede onder seijl gegaen, cours W., daermede op drooger water als 2, 2 1/2 ende 3 vaem comende, aengegaen Z. W. over 3 1/2, 4, 5, 6 ende meer vaem, wesende het landt wt het gesichte, dat door affleijdinge van de droochten, riffen, ende bancken, als oock door oostelijcke winden, niet mogelijck en was weder aen te doen ende vervolgen; dies goet gevonden ende geresolveert (om alle merckelijcke perijckelen, die door het langh continueren van 't vervolch van 't landt ten laetsten souden ontstaen voor te comen) weder om te keeren, ende vooreerst den cours na 't **Vleermuijs Eijlant** te stellen; dies aengegaen W. na zee toe over 9 1/2 ende meer vaem; ende int etmael geseijlt, west behouden, 17 mijlen ende op 27 vaem geen gront.

NOTA.

Als dat wij van de 13 tot 11 graden int landen maer 2 mael swerten off wilden gesien en hebben, ende ons vrij wat vehementer bejegent als die om de Zuijt gedaen hebben, oock hebben deselve kennisse van mosquets, dat schijnt tot haer groote schade int jaar 1606 van die van 't **Duijffken**, die hier mede gelant sijn, geleert hebben.

Den 16n den wint O. Z. O., goet weer, sijnde het Ooste mosson geseth, cours N. N. W.; des middachs hoochte van 10 graden 27 minuten, ende int etmael geseijlt 30 mijlen.

at noon we set sail with a S. W. wind on a N. N. E. course along the land, and as it fell calm, came to anchor after having run on for 2 miles.

In the morning of the 13th, the wind being S. E. with good weather, we set sail on a N. E. by N. course in upwards of 7 fathom about 2 miles from the land; at noon we were in 11° 16′ Lat., the wind being E.; in the evening we came to anchor in 2 fathom near a river, which we have named **Revier van Spult** in the chart. Revier van Spult.

On the 14th we made sail again before daybreak, with a S. E. wind and steady weather; from the 9th of this month up to now we have found the land of Nova Guinea to extend N. N. E. and S. S. W., and from this point continuing N. and S. I went ashore here myself with the skipper and 10 musketeers and found a large number of footprints of men and dogs going south; we also came upon a very fine fresh-water river, flowing into the sea, whence fresh water can easily be obtained by means of boats or pinnaces; the river is in 10° 50′, and is marked **Waterplaets** in the chart. The land here is high, hilly, and reefy near the sandy beach; seeing that nothing profitable could be effected here, we returned to the yacht, which was lying-by under small sail; towards the evening we were at about 1 mile's distance from three islets, of which the southernmost was the largest; five miles by estimation farther to northward we saw a mountainous country, but the shallows rendered (or render) it impossible for us to get near it; in almost every direction in which soundings were taken, we found very shallow water, so that we sailed for a long time in 5, 4, 3, 2½, 2, 1½ fathom and even less, so that at last we were forced to drop anchor in 1½ fathom, without knowing where to look for greater or less depths; after sunset we therefore sent out the pinnace to take soundings, which found deeper water a long way S. W. of the pinnace, viz. 2, 3, and 4½ fathom; we were very glad to sail thither with the yacht, and cast anchor in 8½ fathom, fervently thanking God Almighty for his inexpressible mercy and clemency, shown us in this emergency as in all others. The Waterplaets in 10° 50′ Lat.

In the morning of the 15th, the wind being S. E. with good weather, we set sail on a W. course, which took us into shallower water of 2, 2½ and 3 fathom; we therefore went over to S. W., when we came into 3½, 4, 5, 6 fathom and upwards; we had lost sight of the land here, and found it impossible to touch at it or follow it any longer, owing to the shallows, reefs and sandbanks and also to the E. winds blowing here; on which account it was resolved and determined — in order to avoid such imminent perils as might ultimately arise if we continued to coast along the land any longer — to turn back and hold our course first for the **Vleermuijs Eijlant**; we therefore stood out to sea on a W. course in 9½ fathom and upwards, having sailed 17 miles in 24 hours, kept west, and finding no bottom in 27 fathom.

NOTE

that in our landings between 13° and 11° we have but two times seen black men or savages, who received us much more hostilely than those more to southward; they are also acquainted with muskets, of which they would seem to have experienced the fatal effect when in 1606 the men of the **Duyffken** made a landing here.

In the morning of the 16th, the wind was E. S. E. with good weather, the Eastern monsoon having set in; course held N. N. W., at noon we were in 10° 27′, having sailed 30 miles in 24 hours.

Den 17n smorgens goet weer, ende een passagie van wint, cours als voor; des middachs hoochte van 8 graden 43 minuten ende tegen den avont, op 18 en 19 vaem wesende, het lant N. O. van de stengh gesien, ende dat op de hoochte van 8 graden 19 minuten; tegen den dach een droochte op 4 ende 4½ vaem gepasseert, dies coers verandert, aengegaen Z. W. ende int etmael geseijlt 30 mijlen.

Den 18n smorgens, sijnde op 5½ vaem, lant gesien, wesende 't westeijnde van Nova Guinea, coers W. met passagie van wint; des middachs hoochte als voor; des nachts op voorschreven cours met cleijne seijlen langs 't lant geseijlt ende int etmael vertiert 27 mijlen.

Den 19n wint als voor, aengegaen N.; des middachs hoochte van 7 graden 57 minuten ende hebben voorts de resterende dach ende nacht met de voorschreven cours gecontinueert.

Den 20n smorgens een passagie van wint, wesende op 18 vaem diepte ende naer gissinge op de hoochte van 7 graden, dies aengegaen W. na de eijlanden die men seijt op dito hoochte te leggen, ende int etmael geseijlt 24 mijlen.

Den 21n den wint als voor, ende alsoo geen landt vernaemen off sagen, dat naer besteck ende gissinge (bijaldien dat er eenich is leggende) behoorden gesien te hebben, cours verandert ende aengegaen N., om op de hoochte van 5½ graden (daer Aru is op leggende) te loopen.

Den 22n smorgens, hoochte van 5 graden 38 minuten, den wint als voor, ende so gisten de hoochte van Aru te hebben aengegaen W.; ontrent de middach 't eijlandt Aru voor wt gesien . . . ., sonder het jacht **Aernem** dat op den 27n April passato, wesende op 17 graden onder Nova Guinea, al willens van Pera geloopen is, te vernemen, oock door de Arouesen (die dadelijck met haer prauties aen boort quaemen) verstaen 't voorschreven jacht niet gesien te hebben . . . . .

JUNIUS.

Den 8n . . . . des avonts voor 't casteel Amboina geanckert, wesende daermede de voijage (door de genadige bewaernisse Godts) volbrocht, Die de Ho. Mo. Heeren Staten Generael, Sijn Extie Prince van Orange etc. ende de Heeren Bewinthebberen der Vereenichde Oostindische Compagnie, neffen d'Ed. Heer Generael ende Sijne Gouverneurs, in alle haer goet voornemen, geluck ende heijl believe te verleenen.

Blivende altijt

Haere Hooge Mog. ende meer onderdanighen ende geaffectionneerden dienaer

(Onder stondt)

JAN CARSTENSZOON.

In the morning of the 17th the weather was good with a strong wind; course held as before; at noon we were in 8° 43′; towards the evening, in 18 and 19 fathom, we saw from the main-topmast land N. E. of us, when we were in 8° 19′; towards daybreak we passed a shallow of 4 and 4½ fathom, on which we changed our course to S. W., having sailed 30 miles in 24 hours.

In the morning of the 18th, sailing in 5½ fathom, we saw land, being the western extremity of Nova Guinea; course held W., with a strong wind; at noon latitude as before; during the night we sailed with small sail along the land on the course aforesaid, having run 27 miles in 24 hours.

On the 19th, the wind as before, course held N.; at noon we were in 7° 57′ Lat.; we ran on the same course for the rest of the day and night.

In the morning of the 20th there was a strong wind; we were in 18 fathom and by estimation in 7° Lat., we therefore ran on a W. course towards the islands which are said to lie in this latitude; sailed 24 miles in 24 hours.

On the 21st the wind was as before, and since we saw no land or signs of land, which by the ships' reckoning and by estimation we ought to have seen, if there had been any here, we changed our course to northward, in order to run to the latitude of 5°, in which Aru is situated.

In the morning of the 22nd we were in 5° 38′ Lat., with the wind as before, and since we estimated ourselves to be in the latitude of Aru, we turned our course westward; about noon we saw the island of Aru ahead of us..... without seeing any signs of the yacht **Aernem**, which on the 17th of April last, in 17°, near the coast of Nova Guinea, had with malice prepense sailed away from the Pera, while the Aruese, who came forthwith alongside with their prows, also declared not to have seen the said yacht....

JUNE.

In the evening of the 8th we came to anchor before the castle of Amboyna, having therewith brought our voyage to a safe conclusion by the merciful protection of God Almighty, who may vouchsafe to grant prosperity and success in all their good undertakings to their High Mightinesses the States-General, to his Excellency the Prince of Orange etc., to the Lords Managers of the United East India Company and to the Worshipful Lord General and his Governors.

Continuing for ever

Their High Mightinesses' etc. obedient and affectionate servant

(signed)

JAN CARSTENSZOON.

C.

SOMMARIE EXTRACT [1]) VANT JOURNAEL VAN T'GHENNE ONS DOORGAENS OP DE VOYAGIE VAN D'ONDERSOECKINGHE OM D'OOST MET DE RESPECTIVE JACHTEN PERA ENDE AERNEM VOORGEVALLEN ENDE BEJEGENT IS, BEGONNEN AI 21EN JANUARIJ A° 1623.

A° 1623.

In den Naeme Godts Amen.

JANUARIO.

Den 21en Saterdachs smorgens t'ancker voor Amboina gelicht ende van daer in compe van 't jacht Arnem met het Weste mosson t'seijl gegaen . . . . .

MARTIUS.

Den 1, 2, 3, 4, 5, 6 ende 7e het landt met voorschreven windt ende cours vervolcht ende op 5½ vaem ontrent een mijle van 't landt geset ende ben persoonlijck met de schuijten wel gemant ende gewapent naer landt gevaren ten aensien . . . . [2]) Dese plaetse ofte het landt daer 't voorschreven geschiet is, hebben in de nieuwe gemaecte caerte den naem gegeven van **Keer-Weer** ende dat vermidts hem 't landt alhier Z. W. ende Westelijck is streckende ende leijt op de hoochte van 7 graden daer voor desen jnt jaer 1606 door die van 't Jacht **Duyfken** Eijlanden aff gemaect hebben [3]) ende van Aro Z. O. ten O. ontrent 50 mijlen . . . .

KeerWeer daer voor desen Eijlanden afgemaect sijn geweest.

Den 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 ende 21e Maert [4]) met W. N. W. windt over 2, 2½, 3 ende 4 vadem de droochte, daer als in een cauwe ingeseijlt waeren, met faveur van den stroom weder wtgelaveert ende op de 21e voorschreven des avonts op 7 vaem geset ontrent een eylandeken gelegen een mijl ofte meer Z. ende N. van 't vaste landt . . .

Den 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ende 12e April met verscheijden coursen als Z. O: ende Z. O: ten O. het landt van Nova Guinea aengesocht tot dat op den 8 voorschreven bij nachte tussen sekere reciffen ingeseijlt waeren ende door de bewaernisse Godts de jachten niet verloren ende den 12 voorschreven 't landt van Nova Guinea op 11 graden ende 45 m. sijnde op 13½ vaem cleijgrondt gesien . . . .

Den 18n April naer 5 à 6 mijlen om de zuijt vertiert hebbende een groote partij swerten aen strandt gesien; dies geset ende den schipper met beijde de schuijten daer naer toe gevaren, ende met verschenken van iser ende coraelties soo naer geloct dat den schipper een gevat heeft ende door assistentie van de matroosen (die geen quade rescontre vonden) aen boort gebrocht . . . .

Den 5, 6 ende 7n [Mei] de cust als voor om de noort vervolcht ende eenige reijsen ondersocht hebben te landen, sijn door de menichte van de wilde offencivelijck bejegent ende genootsaeckt te retireren . . . .

Den 11en [Mei] seijlen dichte lancx 't landt voorbij een groote reviere (daer die van 't Jacht **Duiffken** A° 1606 met de boot in geweest sijn ende een man door 't werpen van de wilden verloren) geseijlt, ende leijt op de hoochte van 11 graden 48 m. ende is bij ons in de caerte de reviere [5]) . . . . geintituleert . . . .

Blivende altijt

Haere Hooge Mo: ende meer onderdanighen ende geaffectioneerden dienaer

J. CARSTENSZOON.

---

1) Dit extract komt soms letterlijk overeen met het eigenlijke journaal. Ik heb hieruit dan ook slechts enkele gedeelten overgenomen, die mij van belang schenen ter aanvulling.
2) Hier volgt verder bijna letterlijk, wat in het eigenlijke journaal wordt medegedeeld.
3) Dit is één van de merkwaardigste bewijzen voor den zóó dikwijls bestreden en ontkenden tocht van 't jachtDuifken.
4) Een vergelijking met het eigenlijke journaal op deze data toont, waar de reizigers toen waren.
5) Hier stond oorspronkelijk **Carpentier**, maar deze naam is geschrapt. Vgl. mijn Life of TASMAN bldz. 100, noot 4.

C.

A SUMMARY ABSTRACT [1]) OF THE JOURNAL OF THE MAIN INCIDENTS BEFALLEN IN THE VOYAGE OF DISCOVERY TO EASTWARD WITH THE YACHTS PERA AND AERNEM; BEGUN THIS 21ST OF JANUARY A. D. 1623.

A. D. 1623.

In the name of God, Amen.

JANUARY.

In the morning of Saturday the 21st we weighed anchor before Amboyna and set sail with the western monsoon together with the yacht Arnem. . . . .

MARCH.

On the 1st, 2nd, 3rd, 4th, 5th, 6th, and 7th we skirted the land with the wind and course aforesaid, and came to anchor at about a mile's distance from the land; I went ashore in person with the pinnaces duly manned and armed. . . . [2])

To this place or part of the land where the aforesaid happened, we have in the new chart given the name of **Keer-Weer** [Turn-again], seeing that the land here bends to S. W. and West, in 7° Latitude; the place, which has formerly been mistaken for a group of islands by the men of the yacht **Duijfken** in the year 1606 [3]), lies about 50 miles S. E. by East of Aro. . . .

Keerweer formerly mistaken for islands.

On the 13th, 14th, 15th, 16th, 17th, 18th, 19th, 20th and 21st [of March] [4]) with a W. N. W. wind in 2, 2½, 3 and 4 fathom, we got clear of the shallows which we had previously run into as into a trap; we managed to do so by tacking and taking advantage of the current, so that in the evening of the 21st aforesaid we came to anchor in 7 fathom near an islet situated one mile or upwards S. and N. of the mainland. . . .

On the 5th, 6th, 7th, 8th, 9th, 10th, 11 and 12th [of April] we tried on divers courses, such as S. E. and S. E. by E., to make the land of Nova Guinea, until on the 8th aforesaid in the night-time we ran in between certain reefs, where by God's providence the yachts were preserved from taking harm; after which on the 12th aforesaid we sighted the land of Nova Guinea in 11° 45′, our yachts being in 13½ fathom, clayey bottom. . . .

On the 18th [of April], after running southward between 5 and 6 miles, we saw a large number of blacks on the beach; we therefore dropped anchor and sent the skipper ashore with the two pinnaces; who, by offering them pieces of iron and strings of beads, caused some of the blacks to draw near, so that he could lay hold of one of them, whom with the help of his men (who met with little resistance) he carried on board. . . .

On the 5th, 6th and 7th [of May] we skirted the coast as before on a northward course, and repeatedly endeavoured to effect a landing, but were in every case treated by the savages in hostile fashion, and forced to return to the yachts. . . .

On the 11th [of May] we sailed close inshore past a large river (which in 1606 the men of the yacht **Duijffken** went up with the boat, on which occasion one of them was killed by the arrows of the natives), situated in 11° 48′ Lat., to which river we have in the new map given the name of. . . . [5])

Always continuing
Their High Mightinesses' etc. obedient and affectionate servant
J. CARSTENSZOON.

---

1) In a great number of passages this abstract merely copies the authentic Journal verbatim. I accordingly transcribe such parts only as would seem to have a certain supplementary value.

2) What follows in the original is an almost verbatim transcript of the corresponding passages in the authentic Journal.

3) The passage in the text furnishes interesting evidence respecting the voyage of the yacht Duifken in 1606; a fact that has so often been called in question, or even flatly denied.

4) A comparison with the authentic Journal at the dates given, will enable the reader to ascertain the points which the yachts had then reached.

5) **Carpentier,** erased in the original MS. Cf. my Life of Tasman, p. 100, note 4.

D.

KAART VAN DEN OPPERSTUURMAN AREND MARTENSZ. DE LEEUW, WELKE DEN TOCHT HEEFT MEÉGEMAAKT. [1])

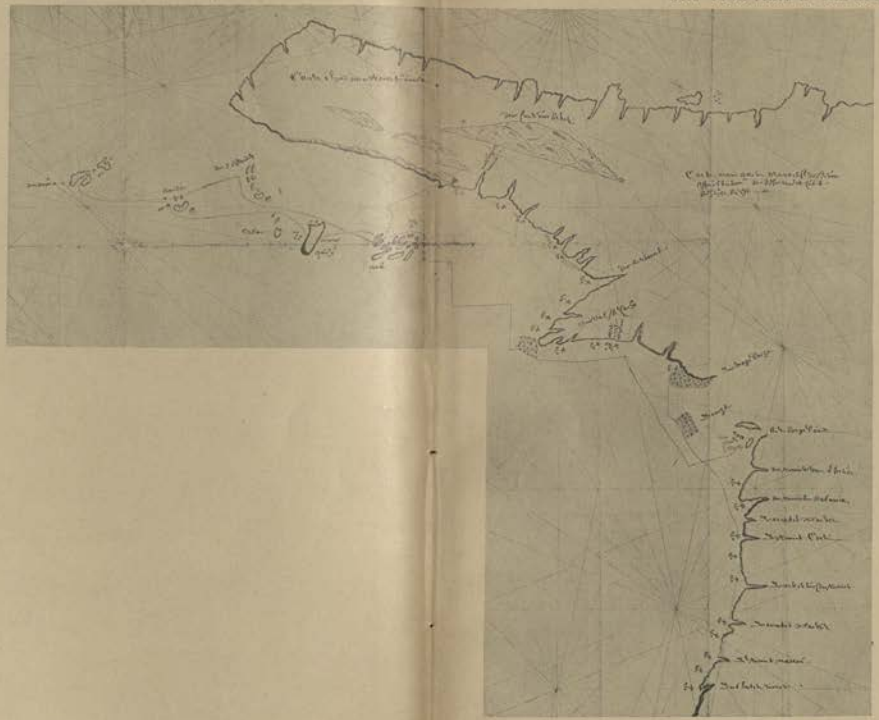

Nº. 7.

1) Het origineel dezer kaart, welke op haar volle grootte in gereproduceerd o. a. in *Remarkable Maps*, II, 5, berust op het Rijksarchief te 's-Gravenhage. — Van dezen tocht schijnen meer kaarten te hebben bestaan: Zie Van Dyk, Carpentaria, blz. 37, noot 3.

D.

CHART MADE BY THE UPPER STEERSMAN AREND MARTENSZ. DE LEEUW, WHO TOOK PART IN THE EXPEDITION [1]).

Nº. 7.

1) The original of this chart, of which a full-sized reproduction is given in *Remarkable Maps*, II, 5, is preserved in the State Archives at the Hague. There would seem to have been still more charts of this voyage: see Van Dyk Carpentaria, p. 37, note 3.

2.

TOCHT VAN DE ARNHEM ALLEEN ONDER BEVEL VAN VAN COOLSTEERDT, NADAT DIT SCHIP DE PERA HAD VERLATEN OP 27 APRIL 1623.

A.

Missive van den gouverneur van Banda aan den Gouverneur-Generaal Pieter De Carpentier, 16 Mei 1623.

Ed., Erntfeste, wijse, manhafte ende seer discrete Heer.

. . . . . .

Op eergisteren . . . . werden . . . . een zeyl gewaer . . . . Wij gisten strack dat het Sr **Carstens** ofte wel een van de jachten **Pera** ofte **Arnehem** mochte wesen . . . . Wij sulcx bevonden **Arnehem** te syn ende hadden snachts te vooren sijn roer verlooren . . . .

[Zij] hebben niet veel bijsonders uijtgerecht want daer sij meenden volgens gegeve caerte [1]) **een open** te vinden sijn bedrooghen geweest ende alsoo van tgewenste eijlant versteecken gebleven . . . . [2])

Actum int casteel Nassauw op Nera in Banda adij 16^en^ Meij 1623.

Was onderteekent

ISACK DE BRUNE.

B.

Missive van den Gouverneur Generaal Antonio Van Diemen »aenden Command" Gerrit Thomaszoon Pool, 19 Februari 1636.

Eersame voorsienige seer discrete

. . . . . .

Bij desen seijnden mede [3]) een caerte der **landen A° 1623 door de jachten Pera ende Arnhem bevaeren**, item een caertgen vant Suijtlandt bij diversche scheepen, comende van Neerl^t^. opgeseijlt, die UE. tot behulp sullen connen dienen . . . . [4])

Actum int casteel Batavia 19^en^ Feb^rie^ a°. 1636, ende was onderteeckent

ANTHONIO VAN DIEMEN.

C.

Instructie voor Pool, 19 Febr. 1636.

. . . . . Bij aldien geen naerder informatie becompt, soo verstaen wij dat Ul. opt spoedichste van Banda sult verseijlen naer **Arnhems ende Speults landt** gelegen

---

1) Doelt dit weder op een kaart van den tocht van **Willem Janszoon** met het **Duifken** in 1605—1606? Het is hoogstwaarschijnlijk, omdat het uit andere documenten betreffende dezen tocht der Arnhem en Pera vaststaat, dat bij die gelegenheid een kaart van de reis van het Duifken was medegegeven. Maar dan blijkt hieruit, dat de **Torresstraat** reeds door **Willem Janszoon** werd vermoed. Moeilijk toch kan »een open" op iets anders slaan dan op genoemde straat.

2) Wat verder omtrent dezen tocht wordt medegedeeld, betreft den tijd, dat de beide schepen nog bijeen waren en behelst geen nieuws.

3) Nl. behalve de instructie voor 19 Febr. voor Pool's **tocht** naar 't Zuidland. Zie beneden.

4) Nl. ten behoeve van boven bedoelden tocht.

2.

VOYAGE OF THE ARNHEM ALONE UNDER THE COMMAND OF VAN COOLSTEERDT, AFTER THE SHIP PERA AND HERSELF HAD PARTED COMPANY ON THE 27TH OF APRIL, 1623.

A.

Letter from the Governor of Banda to the Governor-General Pieter De Carpentier, May 16, 1623.

Noble, Worshipful, Wise, Valiant and very Discreet Sir,

. . . . . .

The day before yesterday.... we sighted.... a ship. We forthwith presumed it to be Mr. **Carstens**, or perhaps one of the Yachts **Pera** or **Arnehem**.... The ship turned out to be the **Arnehem**, which during the preceding night had lost her rudder...

(They) have not done much worth mentioning, for at the place where the chart [1]) they had with them, led them to expect **an open passage,** they did not find any such, so that they could not get to the island they wished to reach...[2])

Done in the Castle of Nassauw at Nera in the island of Banda, this 16th of May, A. D. 1623.

(signed) ISACK DE BRUNE.

B.

Letter from the Governor-General Antonio Van Diemen to "Commander" Gerrit Thomaszoon Pool, February 19, 1636.

Worshipful, Provident, very Discreet Sir,

. . . . . .

With the present we also [3]) send you a chart of the **coasts made A. D. 1623 by the Yachts Pera and Arnhem,** together with a small map of the South-land as surveyed by divers ships coming from the Netherlands, both of which may be of use to Your Worship [4]).....

Done in the Castle of Batavia, February 19, A. D. 1636.

(signed) ANTONIO VAN DIEMEN.

C.

Instructions for Pool, Febr. 19, 1636.

. . . . . Failing ulterior instructions, we desire you to sail as quickly as possible from Banda to **Arnhems and Speultsland**, situated **between 9 and 13 degrees**

---

1) It is highly probable that this is another allusion to a chart of the voyage of **Willem Janszoon** with the **Duifken** in 1605—1606, because other documents concerning this expedition of the Arnhem and the Pera put it beyond a doubt that they had on board a chart of the voyage of the ship Duifken. In that case the passage in the text proves that **Willem Janszoon** already suspected the existence of **Torres Strait,** since the "open passage" can hardly refer to anything else.

2) The remaining part of the letter refers to the time when the two ships were still together, and contains nothing new.

3) *Viz.* together with the Instructions of Febr. 19 for Pool's expedition to the Southland; see *infra.*

4) To wit, with a view to the voyage just referred to.

tusschen de hoochte van negen tot 13 graden suijder breete, ontdeckt A° 1623, gelijck naerder inde bij desen gaende caerte [1]) sult connen sien . . . .

D.

Missive van Gouverneur-Generaal en Raden aan de Bewindhebbers der O. I. C., 28 December 1636.

. . . . . [De schepen van Pool's expeditie deden] de negrije Taranga, geleghen op de Z^t^. Westhoeck van Arouw, aen, vandaer om de Zuijt zeylende op hoope van Oost te winnen tot voltreckingh harer ordre, hebben niet alleen stercken Z^t^. Ooste winden, maer oock seer groove zee bejegent ende op 11 graden Zuijder breete ontdeckt groote landen, bij haer van Diemens en Marias lant genaempt, dat wij presumeren **Arnhems off Speults eijlanden** te wesen, niettegenstaende ander streckingh heeft. [2]) Den Raet, van dese jachten, siende geen Oost becomen conden, resolveerde, naer dat Arnhems lant 20 mijlen om de West hadde ontdeckt, voorbij d'eijlanden Timor ende Tenember haeren cours weder om de Noort te doen, ende naer Banda te keeren, alwaer den 7 Julij aengelanght sijn . . . .

E.

Instructie voor Tasman, 1644.

. . . . De derde voijage, om met die van de eijlanden Keij, Arou en Tenimber nader vrientschap te maeken, mitsgaders Nova Guinea, ende Suijder landen t' ontdecken, in de maent Januarie 1623 uijt Amboina met de Jachten Pera en Arnhem (onder den Commandeur Jan Carstens) aengevangen wiert, bijde welcke alliantie met gemelte eijlanden gemaect, Nova Guinees suitcust nader ontdect . . . . en mits ontijdige separatie **Arnhem** nae t' ontdecken van de **grote Eijlanden, Arnhem ende Speult**, genoegh onvruchtelijck in Amboina gekeert, maer 't Jacht Pera sijn reise vervolgende, heeft de Zuijt Cust van Nova Guinea tot aen een vlacke jmbocht op 10 graden en van daer de Westcust van t' selve lant tot aen Caep Keer-Weer, beseijlt, van waer voorder zuijtwaert tot op 17 graden aen Staten Rivier de cust ondect, 't lant voorts westwaert sien streckende, en van daer weder na Amboina gekeert . . . . .

---

1) Dit is dus de kaart van de landen A°. 1623 door de jachten Pera ende Arnhem bevaren; immers de andere kaart, aan Pool medegegeven, waarvan in de bovenstaande missive van 19 Februari 1636 sprake is, spreekt over ontdekkingen der Westkust van Australië, door schepen uit Nederland naar Indië, en kan dus niet slaan op den tocht in 1623. Dus **Arnhems-** en **Van Speultsland** zijn op den tocht den Pera en Arnhem ontdekt. De Pera ontdekte ze blijkens haar journaal niet; ergo de **Arnhem** ontdekte die landen.

2) Zie verder over de ligging van Arnhem en Van Speultslanden mijn Life of Tasman, bldz. 101 en 102 en de daar vermelde kaarten. De Nolpe-Dozy kaart, dáár vermeld in noot 4 op bldz. 102, is thans gereproduceerd in *Remarkable Maps* met een bijschrift van mijn hand.

Southern Latitude, discovered A. D., 1623, as you may further see from the annexed chart [1]) . . . .

D.

Letter from the Governor-General and Councillors to the Managers of the E. I. C., December 28, 1636.

. . . . . [The ships of Pool's expedition touched at] the native village of Taranga, situated at the south-western extremity of Arouw, and then sailed southward, hoping to be able to run on an easterly course in order to execute their orders; they, however, met with strong south-east winds and very high seas besides; in 11 degrees S. L. they discovered vast lands, to which they gave the names of Van Diemen's and Maria's Land, and which we suspect to be **Arnhems** or **Speults's islands,** though they extend in another direction than the latter [2]).

The council of the said yachts, finding they could not run on an eastern course, after discovering and surveying Arnhem's Land twenty miles to westward, resolved to steer their course northward again past the islands of Timor and Tenember, and thus return to Banda, where they arrived on July 7. . . .

E.

Instructions for Tasman, 1644.

. . . . The third voyage was undertaken from Amboyna in the month of January 1623 with the Yachts Pera and Arnhem, commanded by Commander JAN CARSTENS, for the purpose of entering into friendly relations with the inhabitants of the islands of Key, Arou and Tenimber, and of exploring Nova Guinea and the South-lands, on which occasion alliances were made with the islands aforesaid and the south-coast of Nova Guinea was further discovered. . . . but owing to untimely separation the Yacht **Arnhem,** after discovering the **large islands of Arnhem and Speult,** returned to Amboyna unsuccessfully enough, while the Yacht Pera, continuing her voyage, navigated along the south coast of Nova Guinea as far as a shallow bay in 10 degrees, and afterwards along the west coast of the same land as far as Cape Keer-Weer, whence she further explored the coast to southward as far as 17 degrees near the Staten river, where she saw the land stretching farther to westward, after which she returned again to Amboyna. . . .

---

1) This, then, is the chart of the "coasts made A. D. 1623 by the yachts *Pera* and *Arnhem*"; for the "small map" handed to Pool, in the second place referred to in the above letter of Febr. 19, 1636, refers to surveyings of the west-coast of Australia by ships going from the Netherlands to India, and can therefore have nothing to do with the expedition of 1623. **Arnhems- and Van Speults Land** were accordingly discovered on the voyage of the Pera and the Arnhem. Now the Journal of the Pera shows that she did *not* discover them, so that we are led to the conclusion that Arnhems- and Van Speults Land were discovered by the ship **Arnhem**.

2) Cf. as regards the situation of Arnhem's and Van Speult's Lands my Life of Tasman, pp. 101 and 102, and the charts there referred to. Of the Nolpe-Dozy chart, of which there is question in note 4 on p. 102 of the book just mentioned, a reproduction will be found in *Remarkable Maps*, with a note by myself.

XV. (1623).

REIS VAN DE 'LEIJDEN ONDER BEVEL VAN DEN SCHIPPER KLAAS HERMANSZ(OON), VAN NEDERLAND NAAR JAVA. — NADERE ONTDEKKING DER WESTKUST VAN AUSTRALIË.

Journaal gehouden in 't schip Leijden uit Texel naer Batavia 1623.

Laus deo ady 9 July A°. 1623 op 't schip Leijden .... 15 ditto hoochte van 27 graden 15 minuten; geseijlt dit etmaal O. ten N. ende O. N. O. 16 mijlen .... des smiddach saegen een grooten dooden vis bij ons schip drijven, hadde veel gevogelt op 't lijf sitten.

16 ditto hoochte van 26 graden 27 minuten; geseylt dit etmael N. ten O. 16 mijlen ....

17 ditto hoochte van 27 graden 23 minuten, geseijlt van gisteren avont aff O. S. O. 16 mijlen ....

18 ditto hoochte van 27 graden 25 minuten; geseijlt dit etmael O. S. O., O. ten S. ende O. N. O., door malcander Oost behouden 24 mijlen ....

19 ditto hoochte van 27 graden 20 minuten; geseijlt dit etmael Oost 20 mijlen ....

20 ditto hoochte van 27 graden 2 minuten, geseijlt dit etmael N. Oost, O. N. O. ende Oost 20 mijlen met labber coelte, schoon weder, de wint W. S. W., coers Oost.

21 ditto des smorgens saegen **'t lant van de Eendracht** op de hoochte van 27 graden omtrent 6 mijlen S. W. ten W.; daer aff wierpen gront op 61 vadem fijne sant-gront, was lant dat hem op dede alst Robben eijlant van de Taffelbaey; des middachs hoochte van 26 graden 43 minuten, setten onsen cours noorden aen; dan dreven in stilte.

22 ditto hoochte van 26 graden 30 minuten; geseijlt ende gedreven omtrent 4 mijlen buijten de wal, N. N. W. 8 mijlen. Wij vernamen alle heuvelachtich lant met groote inwijcken, daer leech lant tussen lach ende was al duijnich lant, dreven van stilte; ons cours was N. W. ten W.

23 ditto hoochte van 26 graden 3 minuten; hebben meest dit etmael in stilte gedreven omtrent 3 à 4 mijlen buijten de wal; alhier vernamen een grooten inham als oft een revier ofte baeij geweest hadde. Wij hadden gront op 80 vadem goede sant gront; naer middach hadde labber coelte vutten S. S. W., ons cours was N. W. ten Westen. Savons saegen wij t'uijterste lant N. ten Oosten 6 mijlen van ons.

26 ditto hadden hoochte van 25 graden 48 minuten; hebben ons beste gedaen om van de wal af te comen, die hem al streckte N. N. W. ende O. S. O. Was gedaente van lant gelijck de westkust van Engelant met veel rossachtige steenen, maerhad den t'seewart veel clippen, des smiddachs creegen den wint S. W., daer naer S.; namen ons cours N. W. ten N. Savons lach het wtterste lant N. ten O. van ons omtrent 7 mijllen.

27 ditto Is Willemtgen Jansz, huysvrouw van Willem Jansz van Amsterd., adelborst verloost van een jongen soon genaemt Seebaer van Nieuwelant. Ditto smiddachs hoochte van 24 graden 15 minuten, geseijlt van den N. af soo in stilte als in variabel wynden ....[1]) mijlen, door malcanderen N. ten Westen; ons cours was N., de wint S., moij coelte.

29 ditto hoochte van 20 graden 56 minuten.

30 ditto hoochte van 18 graden 56 minuten, de wint Oost, costen boven noorden niet seylen. Ditto saegen wij veel steen cros dreyven. Wij hadden oock vis bij 'tschip ....

1) Niet ingevuld.

XV. (1623).

VOYAGE OF THE SHIP LEYDEN COMMANDED BY SKIPPER KLAAS HERMANSZ(OON) FROM THE NETHERLANDS TO JAVA. — FURTHER DISCOVERY OF THE WEST-COAST OF AUSTRALIA.

Journal kept on board the ship Leyden from the Texel to Batavia, 1623.

Laus Deo. This 9th day of July, A. D. 1623 in the ship *Leyden*. . . .

On the 15th do. Latitude 27° 15′; during the last twenty-four hours we sailed 16 miles East by North and East-north-east. . . . At noon we saw a large dead fish floating near our ship, with a great many birds perched on its carcase.

On the 16th do. Latitude 26° 27′; sailed 16 miles in 24 hours North by east. . . .

On the 17th do. Latitude 27° 23′; from last night sailed 16 miles East-south-east. . .

On the 18th do. Latitude 27° 25′; sailed 24 miles East-south-east, East by South and East-north-east; on the whole keeping an eastward course. . . .

On the 19th do. Latitude 27° 20′; sailed due east 20 miles in 24 hours. . . .

On the 20th do. Latitude 27° 2′; sailed 20 miles these 24 hours North-east, East-north-east and East, with a light breeze, fair weather, and a West-south-west wind; course held east.

On the 21st do. in the morning we sighted **Eendrachtsland** in Latitude 27° at about 6 miles' distance South-west by west; we sounded off it in 61 fathom fine gravel bottom, the land showing outwardly like Robben Island in the Taffel Bay; at noon in Latitude 26° 43′ we shaped our course to northward, and afterwards drifted in a calm.

On the 22nd do. Latitude 26° 30′, sailed and drifted about 4 miles, at about 8 miles' distance North-north-west from the land. We sighted everywhere a hilly coast with large bays, with low-lying land in between, the whole covered with dunes; we drifted in a calm, our course being North-west by West.

On the 23rd do. Latitude 26° 3′; during the last twenty-four hours we mostly drifted in a calm at about 3 or 4 miles' distance from the coast; here we sighted a large inlet, looking like a river or bay. We sounded in 80 fathom, good sandy bottom; in the afternoon there was a light breeze from the South-south-west, our course being North-west by West. In the evening we saw the farthest extremity of the land north by east at six miles' distance from us.

On the 26th do. Latitude 25° 48′; we did our best to keep off the land, which extended North-north-west and East-south-east. The land looked like the west-coast of England with many reddish rocks; out at sea there were plenty of cliffs and sunken rocks; at noon the wind went round to South-west, afterwards to the south; we held our course North-west by North. In the evening the endmost land lay North by east of us at about 7 miles' distance.

On the 27th do. Willemtgen Jansz., wedded wife of Willem Jansz. of Amsterdam, midshipman, was delivered of a son, who got the name of Seebaer van Nieuwelant. At noon Latitude 24° 15′, sailed northward both in a calm and with variable winds, generally on a North-by-west course . . . .[1]) miles, our course being north, and the wind south with a fine breeze.

On the 29th do. Latitude 20° 56′.

On the 30th do. Latitude 18° 56′; the wind being east, we could not get higher than north. We saw a good deal of rock-weed floating about, and plenty of fish near the ship. . . .

1) Left blank.

XVI. (1624?).

ONTDEKKING VAN HET EILAND (DE KLIP) TORTELDUIF.

A.

Daghregister[1] *) van tgene hier in Batavia tsedert p^mo January a°. 1624 gepasseert is . . . .*

. . . . 21 [Juni] arriveerde alhier uyt tvaderlant t advys jacht de **Tortelduyff** . . . . den 16^en November 1623 . . . . uyt Texel geseylt . . . .

B.

Kaarten Hessel Gerritsz. 1627[2]*) (No. 4 en 5, — VII, C, D.)*

XVII. (1626).

REIS VAN DE LEIJDEN ONDER BEVEL VAN DEN SCHIPPER DANIEL JANSSEN COCK, VAN NEDERLAND NAAR JAVA. — NADERE VERKENNING DER WESTKUST VAN AUSTRALIË.

Copye van 't Journael gehouden by my DANIEL JANSSEN COCK, *Cappitein en schipper op 't Schip* LEIJDEN *ende wtgevaeren den 17^en Mey A°. 1625 van allen 't gene geduyrende de reyse is gepasseert.*

. . . . . .

Looft Godt, in April 1626.

26 Dito hoogte van 29½ g., geseijlt 36 mijlen . . . .

27 dito van 27⅔ graet, geseijlt 28 mijlen, coers N. O., de wint Suijdelijck ende S. W., ick sette de bramstenge op. Godt geve ons dat ons salich is Amen. Ons cours N. N. O.

28 dito smorgens peylden (de zon) 7 a 8 g., benoorden most 16 gr. rijsen, vernamen het lant, was 't **Suydtlant,** was noch 10 mijlen van mijn. Bevonden harde stroom, was diep 40 vaem, de stroom liep om de O. ofte op de wal. Savons deden wij ons coers N. W. aen.

29 dito hoogte van 26 g. schaers; het was stilletjens, dus liepen wij bij de wal heen Nde ende dan N. N. W., savons sagen wij het uyterste (?) lant N. O. van mijn. De wint Suydelijck.

30 dito smorgens peijlde 9 a 10 graet benoorden ende syn opganck was 16½ graet, blijft 7½ graet. Smiddaechs hoogte van 24 g. 47 me. Coers Nden ten Wten, de wint Suijde geseijlt 18 mijlen. Savons stil . . . .

---

1) Dit Dagregister is door mij gepubliceerd ('s Gravenhage, NIJHOFF, 1896.)

2) Dus in 1627 was de ligging van **Tortelduif** reeds bekend. De reis van 1623—1624 is de eenige reis, welke het schip van dien naam naar Indië maakte. (Zie LEUPE, Zuidland, bldz. 48.) Neemt men aan, wat zeer waarschijnlijk is, dat het schip den naam heeft gegeven aan het eiland (klip,) dan moet dit hebben plaats gevonden in 1624. Om echter het gevaar van overijlde gevolgtrekkingen te ontgaan, heb ik mij nog de weelde van een vraagteeken veroorloofd.

XVI. (1624?).

DISCOVERY OF THE TORTELDUIF ISLAND (ROCK).

A.

Daily Register[1]) *of what has happened here at Batavia from the First of January, A. D. 1627.*

. . . . . On the 21st [of June] there arrived here from the Netherlands the advice-yacht **Tortelduiff**. . . . which had left the Texel. . . on the 16th of November, 1623. . . .

B.

Hessel Gerritsz Charts, 1627[2]) (*Nos. 4 and 5. — VII, C, D*).

XVII. (1626).

VOYAGE OF THE SHIP LEIJDEN, COMMANDED BY SKIPPER DANIEL JANSSEN COCK, FROM THE NETHERLANDS TO JAVA. — FURTHER DISCOVERY OF THE WEST-COAST OF AUSTRALIA.

Copy of the Journal kept by me DANIEL JANSSEN COCK, *Captain and Skipper of the ship* LEIJDEN, *which set sail on the 17th of May 1625, of all that has occurred during the voyage.*

. . . . . .

Praise God. April 1626.

26 do. Latitude 29½ degrees, sailed 36 miles. . . .

27 do. Latitude 27⅔ degrees, sailed 28 miles; course held north-east; the wind being south and south-west, I had the top-gallants set. God grant what is best for us Amen. Course kept North-north-east.

28 do. In the morning we took the sun's azimuth: between 7 and 8 degrees to northward, the rise being 16 degrees. We sighted land, being the **Southland,** at 10 miles' distance. We found a strong current here, with a depth of 40 fathom. The current set to eastward or straight against the land. In the evening we shaped our course to North-west.

29 do. Latitude slightly under 26°; the weather was calm, so that we ran along the coast, North and at times North-north-west. In the evening I saw the endmost (?) land North-east of me; the wind blowing from the south.

30 do. In the morning I took the sun's azimuth: between 9 and 10 degrees to northward, the rise being 16½ degrees, remains 7½ degrees. At noon Latitude 24° 47′. Course held North by west, with a southerly wind; sailed 18 miles; in the evening it fell calm. . . .

---

1) This Daily Register has been edited by me ('s Gravenhage, Nijhoff, 1896).

2) The situation of **Tortelduif island** was accordingly known as early as 1627. The voyage of 1623—1624 is the only one made to India by the ship of that name (see LEUPE, Zuidland, p. 48). If we take for granted that this ship gave its name to the island (rock), which is highly probable, then the name must have been conferred in 1624. The note of interrogation in the text is only meant to ward off the charge of overhasty inference on my part.

XVIII. (1627).

ONTDEKKING VAN DE ZUIDWESTKUST VAN AUSTRALIË DOOR HET SCHIP HET GULDEN ZEEPAARD ONDER BEVEL VAN HET LID VAN DEN RAAD VAN INDIË PIETER NUIJTS EN DEN SCHIPPER FRANÇOIS THIJSSEN OF THIJSZOON.

A.

Dachregister vant geene hier in Battavia t'sedert P^mo January 1627 gepasseert is.[1])

..... 10^en [April] arriveert alhier vant vaderlant t' schip **t' Gulden Seepaert,** daer mede voor extraordinari raet van Indien overcompt d' E. Heer **Pieter Nuijts,** by de Camer van Seelant geaequipeert,[2]) ende 22^en Meyo 1626 van daer gescheyden . . .

B.

Kaart Hessel Gerritsz-Huydecoper (No. 5. — VII D).

Hierop komen voor **'t Land van Pieter Nuijts** (ontdekt 26 Januari[1]) 1627) en de eilanden **Sint François** en **Sint Pieter.**

XIX. (1627).

REIS VAN DE GALIAS, DE UTRECHT EN DE TEXEL ONDER BEVEL VAN DEN GOUVERNEUR-GENERAAL JAN PIETERSZOON COEN. — NADERE ONTDEKKING VAN AUSTRALIË'S WESTKUST.

Missive van Jan Pieterszoon Coen aan Bewindhebbers der O. I. C., 30 October 1627.

Er. Wijse voorsienige seer discrete Heeren.

Dese nevensgaende is copye van onsen den 15 April pa^to van Illa de Mayo geschreven, ...

Den 22^en Julij sijn met de schepen Galias, Utrecht ende Texel wt de Tafelbay vertrocken, in see komende kregen den wint wt de Suijden, waermede niet boven de Caep konden seijlen, ende acht dagen tijts verlooren sonder yets te vorderen. Daernae goede wint becomende, syn tot den 10 Augusti op 37 1/2 gr. S^r breete bij den anderen gebleven, ende alsoo de volgende nacht met harde wint de roerpen van de Galias brack, liep 't schip aen de wint ende sloegen de seijlen ontstucken, waerdoor van d' andere 2 geraecten, alsoo 't' ongeval van de Galias door de duijstere nacht niet

---

1) Bldz. 307 mijner uitgave van het Dagregister van 1624—1629.

2) Dat de naam van den schipper is **François Thijssen** of **Thijszoon**, blijkt uit het uitloopboekje der schepen van de O. I. C.

3) Sommige kaarten hebben: Februari; maar de meeste: Januari. Deze maand wordt ook als tijdstip der ontdekking genoemd in de instructies voor Pool (1636, zie beneden) en voor Tasman (1644). Vgl. mijn Life of Tasman, p. 97, v.

XVIII (1627).

DISCOVERY OF THE SOUTH-WEST COAST OF AUSTRALIA BY THE SHIP HET GULDEN ZEEPAARD, COMMANDED BY PIETER NUIJTS, MEMBER OF THE COUNCIL OF INDIA, AND BY SKIPPER FRANÇOIS THIJSSEN OR THIJSZOON.

A.

Daily Register of what has happened here at Battavia from the first of January, 1627[1]).

.... On the 10th [of April] there arrived here from the Netherlands the ship **t' Gulden Seepaart** fitted out by the Zealand Chamber [2]), having on board the Honble **Pieter Nuyts,** extraordinary Councillor of India, having sailed from there on the 22nd of May, 1626....

B.

Hessel Gerritsz-Huydecoper Chart (No. 5. — VII D).

This chart has **'t land van Pieter Nuijts** (discovered January 26 [3]), 1627) and the islands of **Sint François** and **Sint Pieter.**

XIX (1627).

VOYAGE OF THE SHIPS GALIAS, UTRECHT AND TEXEL, COMMANDED BY GOVERNOR-GENERAL JAN PIETERSZOON COEN. FURTHER DISCOVERY OF THE WEST-COAST OF AUSTRALIA.

Letter of Jan Pieterszoon Coen to the Directors of the E. I. C.

Most Noble Wise Provident Very Discreet Gentlemen,

The present is a copy of our letter written from Illa de Mayo on the 15th of April last..... On July the 22nd we sailed from the Tafelbay with the ships Galias, Utrecht and Texel. When coming out to sea we got the wind from the south, so that we could not sail higher than the Cape, and lost eight days during which we made no progress. Then getting a favourable wind we remained together in 37½ degrees Southern Latitude up to the 10th of August; the following night, however, the rudder of the Galias broke in a strong wind, so that the ship became ungovernable, and the sails were dashed to pieces, in consequence of which she got separated from the other two ships, who had failed to observe the accident of the Galias owing to the darkness;

---

1) On p. 307 of my edition of the Daily Register of 1624—1629.

2) The Register of outgoing vessels of the E. I. C. shows that the skipper's name was **François Thijssen** or **Thijszoon.**

3) Some of the charts have February, but most of them January. This month is also mentioned as the time of the discovery in the instructions for Pool (1636, see *infra*) and for Tasman (1644). Cf. my Life of Tasman, pp. 97f.

gewaer wierden; de roerpen des anderen daegs hermaeckt wesende ende onse reijse met de Galias vervolgende, vervielen den 5^{en} September nae d' middagh op 28 1/2 gr. S^{r} breete bij **'t land van de Eendracht,** waeren geen half mijl van de barning, eer die gewaer wierden sonder lant te konnen sien. Soo bij nacht hier vervallen waren, souden met schip ende volck duysent perycklen geloopen hebben. Op de platte caerte waeren de bestecken van de stuerluijden noch 300 ende 350 mijlen van lant, soo dat int minst geen lant vermoedt wiert, niettegenstaende het besteck van de caerte met wassende graden maer 120 mijlen, ende d'globyalen maer 50 mijlen van lant waeren. Doch dit wierd minst geacht. Tis seker dat imperfectie welck de platte caerte van Cabo de bon' Esperanca tot aent Suyderlant op de hoochte van 35 graden mede brengt meer dan 270 mijlen te veel see heeft, daerop bij de meeste stuerluijden weijnich gelet wort, ende veel schepen hierdoor groot peryckel geloopen hebben, ende dagelyckx noch loopende sijn. 't Ware seer goet dat in de platte caerte, die meest gebruijct wort, tusschen de Cabo de bon' Esperanca ende het Suijderlant achter Java soo veel spatie uytgeteijckent ende int passen overgeslagen wierde als de rechte longitudo volgens de rontheijt des aertrijckx ende see medebrengt. UE. gelieve hierop te doen letten, ende sulcke notitie in de platte caerte te laten stellen, als de ervarne aldaer geraden vinden; dit is hoochnoodich, off is te duchten dat met schepen ende volck (dat Godt verhoede) qualyck vaaren sullen.

In dese platte caerte leijt het Suijderlant oock wel 40 mijlen Oostelycker alst behoort, welck mede verbetert dient.

Den 20 September vervielen op de suijtsyde van Java ontrent 50 à 60 mijlen Oostelycker dan 't westeijnde . . . . .

UE. dienstwilligen,
J. P. Coen.

In Batavia den 30 October 1627.

XX. (1627).

REIS VAN HET WAPEN VAN HOORN ONDER BEVEL VAN DEN OPPERKOOPMAN J. VAN ROOSENBERGH. — NADERE ONTDEKKING VAN AUSTRALIË'S WESTKUST.

Missive van den opperkoopman J. Van Roosenbergh aan de Bewindhebbers der O. I. C., 8 November 1627.

Erentfeste Wyse, Voorsieninge Seer discrete Heeren.

Twijffele niet ofte sult becomen hebben de missive van Illa d' Mayo . . . . .

Den 7^{en} September resolveerden **het Suijtlandt** aen te doen om voor halff October niet veer van Java te wesen. Den 17 d^{o} **'t land van d' Eendracht** gesien omtrent **Dirck Hartochs reede,** ontrent 7 mijlen van ons, van middelbare hoochte, gelijck D'overen in Engelant; is niet soo laech als bij sommige geseijt wort, witachtich, daerdoor bij nacht niet veer can gesien worden voor dat men bycans daerop is. 2 mijlen naer gissing buyten d'wal sijnde, scheen het landt soo hier en daer cleijne heuvelkens tot voorlant te hebben. Nae dat wij peylden streckte heel anders als de caert wtwijst, te weten 3 mijlen besuijden de voorschreven hoochte tot 8 à 9 mijlen benoorden die, N. ten W. ende N. N. W., sijnde soo veer als wij het gesien hebben dat 3 1/2 streken verscheelt, alsoo het N. N. O. ende S. S. W. aengeteijckent staet. Wierpen het loot 5 mijlen buijten lant op 75 vadem seemelige gront met cleyne roode santiens vermengt ende 5 glasen daernae

the next day, the rudder having been repaired, we continued our voyage with the Galias, and in the afternoon of the 5th of September in 28½ degrees S. Lat. came upon **the land of d'Eendracht**. We were at less than half a mile's distance from the breakers before perceiving the same, without being able to see land. If we had come upon this place in the night-time, we should have been in a thousand perils with our ship and crew. In the plane charts the reckonings of our steersmen were still between 300 and 350 miles from any land, so that there was not the slightest suspicion of our being near any, although the reckoning of the chart with increasing degrees showed only 120 miles, and the reckoning by the terrestrial globe only 50 miles distance from the land. But to this little attention had been paid. It seems certain now that the miscalculation involved in the plane chart from Cabo de bon' Esperança to the South-land in 35 degrees latitude gives an overplus of more than 270 miles of sea, a matter to which most steersmen pay little attention, and which has brought, and is still daily bringing, many vessels into great perils. It would be highly expedient if in the plane charts most in use, between Cabo de bon' Esperança and the South-land south of Java, so much space were added and passsed over in drawing up the reckonings, as is deducible from the correct longitude according to the globosity of earth and sea. We would request Your Worships to direct attention to this point, and have such indications made in the plane chart as experts shall find to be advisable; a matter of the highest importance, which if not properly attended to involves grievous peril to ships and crews (which God in his mercy avert).

In this plane chart the South-land also lies fully 40 miles more to eastward than it should be, which should also be rectified.

On the 20th of September we struck the South-coast of Java about 50 or 60 miles eastward of its western extremity . . . . Your Worships' obedt. servant

At Batavia, October 30, 1627. J. P. Coen.

XX. (1627).

VOYAGE OF THE SHIP HET WAPEN VAN HOORN, COMMANDED BY SUPERCARGO J. VAN ROOSENBERGH. FURTHER DISCOVERY OF THE WEST-COAST OF AUSTRALIA.

Letter of Supercargo J. Van Roosenbergh to the Directors of the E. I. C., November 8, 1627.

Worshipful Wise Provident Very Discreet Gentlemen,

You have no doubt received my letter from Illa de Mayo . . . .

On the 7th of September we resolved to run for **the South-land,** that we might be near Java before the middle of October. On the 17th do. we sighted **the land of d'Eendracht** near **Dirck Hartochs reede** [road-stead], at about 7 miles' distance from us; the land was of middle height, something like D'overen [Dover] in England; it is less low than has been asserted by some, and of a whitish hue, so that at night it cannot be seen before one is quite close to it. When by estimation we were at two miles' distance from the land, the coast seemed to have a foreshore consisting of small hills here and there. According to our observations the land lay quite differently from what the chart would have us believe, to wit, North by West and North-north-west, from a point three miles south of the aforesaid height to a point 8 or 9 miles north of it; which were the farthest points seen by us; this constituting a difference of 3½

2 mijlen buijten d' wal 55 vadem wasige, want weijnich ofte niet aent loot hangen bleeff; hebben geen teken van lant gesien als nu wat croos, gelyck in de Croos See, heel dunetges dryven ende eenige lantvogels hooch in de lucht vliegen. De bonte vogels die ons gemoeten aen d'eylanden van Tristan de Aconcha hebben ons 2 dagen voor desen verlaten gelyck zij oock gedaen hebben aen de Cabo de bona Esperanca, soodat het schijnt geen liefhebbers van lant te sijn, ende in plaets van die eenen swarten vogel gesien die de staert wit was en hier en daer onder de vleugels een witte streeck, doch worden selden gesien. Mede hebben vernomen eenige strantloopertges over 3 à 4 dagen. Sasbeen ofte seeschuijm vernamen mede wat onder het lant, maer heel cleijn ende dunneties, soo dat met hol water qualick gesien can worden. Ten waere saecke datter seer wel op gelet wiert ende dat 6 à 8 mijlen buijten de wal, vermits door de eenparige weste wint niet in see can comen, als wel doen soude soo de wint soo nu ende dan uijt den Oosten eenige dagen achter den anderen coelde; de goede gissing ende naer 't ront (?) sijn de beste teijckenen. Nae gissing hebben op de langte van [1]) becomen, sommige 1 graet à 2 meer sommige min, dat veele verscheelt naer het plat wel omtrent 217 mijlen naer de calculatie. Ick segge het landt veel eer gesien te hebben, dienende derhalven in de platte caert een spatie van omtrent 200 mijlen vordt (?) bewesten het Eylandt St. Paulo ende beoosten Madagascar in Lini getrocken te weesen om in het passen over te slaen alsoo de platte caert groote swaricheden veroorsaeckt, hetwelck mede wel gedaen mochte worden beoosten de Caep ende dat in sulcker vougen als bij UE. de caertmaeckers ende andere luijden als C. I. Lastman sulcx vinden tot dienste van de Comp[e] te behooren. Alsoo bij de wal niet te doen hadden, maer een schoone wint die gebruijckt dient, is raetsaem geacht N. W. dese nacht aen te gaen ende morgen vroech N. tot gecomen sijnde op de brede van 20 graden ende van daer N. ten W. aen op Java daer den Almogende ons ende andere die naercomen gelieve in salvo te conduiseeren.

Den 27[en] d°. des avonts doncker sijnde isset water soo wit als karremelck geworden dat bij geene seevarende luijden (ophebbende) haer leven is gesien geweest, daerover seer verwondert waren maeckende gissinge wt eenige droochte te ontstaen, derhalven de fock op de mast haelden ende 't loot wierpen, maer geen gront vernemende ende met het opcomen van de maen het water in sijn vorige couleur veranderde, hebben seijl gemaeckt ende voort laten staen, oordelende wt de lucht ontstaen te sijn die heel bleeck was. Den 28[en] smorgens heel vroech verandering van dickachtich water ende weijnich daernae landt gesien, sijnde 2 eylanden yder van omtrent 2 mijlen groot, 4 mijlen buijten de wal, wierpen het loot op 65 vadem wasige gront. Smiddaechs op d' hoochte van 8 graden, 3 mijlen buijten het landt, merckten wij wat oostelicker te wesen, stelden derhalven onse cours westwaert aen tot den 2 October dat Godt loff de Princen eylanden passeerden, ende den 9 d°. Bantham. Het **lant van d' Eendracht** leijt nae gissinge 50 mijlen oostelicker als wel behoorde dat mede verbetert dient . . . .

Actum op 't schip 't wapen van Hoorn den 8[en] November A°. 1627. Voor Batavia geanckert.

UE. dienstwillige dienaer,

J. v. Roosenbergh.

1) Niet ingevuld.

points with the chart, which makes it North-north-east and South-south-west. We cast the lead five miles off the shore in 75 fathom, muddy bottom mixed with small red pebbles, and five glasses afterwards, two miles off shore, in 55 fathom sandy bottom, for hardly anything was found sticking to the lead when heaved. We had seen no other signs of land beyond gulf-weed floating about in small quantities just as in the Sargasso Sea, and some land-birds flying high overhead. The many-coloured birds which we met near the islands of Tristan de Aconcha, left us two days before, just as they did when we got near Cabo de bone Esperança, so that they would seem to dislike the land. Instead of them, we saw a black bird with a white tail, having white streaks here and there under its wings; a bird, it seems, of rare occurrence. Three or four days before we also saw a number of sanderlings. Close inshore we also saw a quantity of cuttlebone, but the pieces were very small and scattered, so that they could hardly be seen in hollow water, except by paying very close attention to them and only 6 or 8 miles off shore, seeing that the steady west-wind prevents their getting out to sea, which they would certainly do, if now and then the wind blew from the east for a few days in succession. Careful estimations based on the globosity of the earth will give the best signs after all. By estimation we have got into . . . . .[1]) Longitude, some of our steersmen having got one or two degrees more, some less, which in the plane charts makes a considerable difference, about 217 miles by calculation. I repeat that since I have seen the land a good deal earlier, it will be expedient in the plane chart to mark out a distance of about 200 miles, to westward of St. Paulo island and to eastward of Madagascar, the said distance to be passed over in drawing up reckonings, seeing that the plane chart involves serious drawbacks; the same might well be done to eastward of the Cape, in such fashion as Your Worships' cartographers and other experts, such as Master C. J. Lastman, shall find to be most expedient for the Company's service. Seeing that we had nothing to do near the coast, and there was a fair wind blowing for us to make use of, we deemed it advisable that night to run north-west, and the next morning, having got north into 20 degrees S. Lat., from there to hold a north-by-west course for Java, whither God Almighty may in safety conduct ourselves and those who shall come after us.

On the 27th do. in the evening, when it had got dark, the water suddenly turned as white as butter-milk, a thing that none of those on board of us had ever seen in their lives, and which greatly surprised us all, so that, concluding it to be caused by a shallow of the sea, we set the foresail and cast the lead, but since we got no bottom, and with the rising moon the water again resumed its usual colour, we made all sail and ran on full speed, satisfied that the strange colour had been caused by the sky, which was very pale at the time. On the 28th in the morning very early, the water became thick, and shortly after we sighted land, being two islands, each of them about 2 miles in length; at 4 miles' distance from the land we cast the lead in 65 fathom sandy bottom. At noon in Latitude 8°, three miles off shore, we found ourselves to have run too far to eastward, wherefore we held our course to westward up to the 2nd of October, when by God's grace we passed the Princen islands, and arrived off Bantham on the 9th do. By estimation the **land of d'Eendracht** is marked in the chart fifty miles too far to eastward, which should also be rectified . . . . .

Done in the ship 't Wapen van Hoorn, November 8, A. D. 1627, lying at anchor before Batavia.

Your Worships' obedt. Servant

J. v. ROOSENBERGH.

1) Left blank.

XXI. (1628).

ONTDEKKING DER NOORDWESTKUST VAN AUSTRALIË DOOR HET SCHIP VIANEN (VIANE, VIANA) ONDER GERRIT FREDERIKSZOON DE WITT. — DE WITT'S LAND.

A.

Missive van Gouverneur-Generaal en Raden aan Bewindhebbers der O. I. C., 3 November 1628.

..... [Wij] vonden goet orders te geven, dat 't schip **Vyanen** [1]) na de straet Balamboan soude loopen. Den 14^{en} January is [het van Batavia] derwaerts geseylt en den 25^{n} ditto van daer zee geloopen, ende dat soo suydelyck door contrarie weste winden, dat op 't **Suytlandt achter Java** vervielen ende daer aen den gront geraeckte, alwaer 8 à 10 lasten peper ende pertye coper wierpen, waermede Godtloff sonder meerder schade van de gront geraecte .....

B.

Zie de kaart Hessel Gerritsz-Huydecoper (No. 5. VII D). Hierop komt voor **G. F. De Witts-land.**

C.

Instructie voor Tasman, 1644. [2])

En interum int Jaer 1627 de zuijtcust **vant grote Zuijtlant** bij 't schip t' Gulde Zeepaert ..... gelijck mede int volgende Jaer 1628, 't selve lant aen **de noortcant** bij 't schip **Viana** (varende uijt Jndia na Nederlant) op de zuijderbrete van 21 graden onverdacht ontdeckt en omtrent 50 mijlen custs beseijlt is, sonder dat nochtans in deze ontdeckingen, eenige sonderlinge cuntschap van dit grote lantsgelegentheden ervaren, maer alleen bevonden is, dat barre vuile custen, groene landouwen en seer wilde swarte barbare Jnwoonders heeft.

XXII. (Vóór 1629).

ONTDEKKING VAN DE JACOB REMESSENS-, REMENS- OF ROMMERRIVIER TEN ZUIDEN DER WILLEMSRIVIER. [3])

A.

Daghaenteyckeningh van Pelsaert, 1629. (Zie beneden.)

..... Ady 16 [Juni] ..... Hadden de hoogte van 22 graden ende 17 minuten. Ick was van meeningh, naer **Jacop Remmessens** rivier te loopen .....

---

1) Dat zich op dit schip bevond de commandeur **Gerrit Frederikszoon De Witt**, blijkt uit diens origineel schrijven van 6 Augustus 1628 (Rijksarchief.)

2) Ook op de bekende kaarten van Tasman, 1644 (Zie mijn Life of Tasman, bldz 71—73) komt de naam G. F. De Witt's land voor.

3) De datum dezer ontdekking is mij niet bekend. Pelsaert wist van deze ontdekking af. Zij moet dus hebben plaats gevonden vóór 1629 of 1628. Veel vroeger zeker niet, want op de kaarten van Hessel Gerritsz komt zij niet voor. Toch moet ik er op wijzen, dat Leupe in de archieven der O. I. C. aantrof een stuurman, Jacob Remmetsz geheeten van ongeveer 1619.

XXI. (1628).

DISCOVERY OF THE NORTH-WEST COAST OF AUSTRALIA BY THE SHIP VIANEN (VIANE, VIANA), COMMANDED BY GERRIT FREDERIKSZOON DE WITT. — DE WITT'S LAND.

A.

Letter of the Governor-General and Councillors to the Managers of the E. I C. November 3, 1628.

..... [We] thought fit to give orders for the ship **Vyanen** [1]) to sail to the strait of Balamboan. [She] sailed [from Batavia] thither on the 14th of January, and from there stood out to sea on the 25th do. She was by head-winds driven so far to south-ward that she came upon the **South-land beyond Java** where she ran aground, so that she was forced to throw overboard 8 or 10 lasts of pepper and a quantity of copper, upon which through God's mercy she got off again without further damage ....

B.

See the Hessel Gerritsz—Huydecoper Chart (No 5. — VII D), which has **G. F. De Witts-land.**

C.

Instructions for Tasman, 1644 [2]).

..... Meanwhile in the year 1627 the ship t' Gulde Zeepaert, ... discovered ..... the south coast **of the great Southland,** and in the following year 1628 the ship **Viana,** homeward bound from Batavia, equally unexpectedly discovered the coast of the same land **on the north side** in the Southern Latitude of 21 degrees, and sailed along it a distance of about 50 miles; none of these discoveries, however, resulting in the obtaining of any considerable information respecting the situation and condition of this vast land, it only having been found that it has barren and dangerous coasts, green, fertile fields and exceedingly savage, black, barbarian inhabitants. ...

XXII. (before 1629).

DISCOVERY OF JACOB REMESSENS-, REMENS-, OR ROMMER-RIVER, SOUTH OF WILLEMS RIVER [3]).

A.

Daily annotations of Pelsaert, 1629 (See infra).

.... This 16th [of June]... we were in Latitude 22 degrees 17 minutes. I intended to sail to **Jacop Remmessens river.**

---

1) That commander **Gerrit Frederikszoon De Witt,** was on board this ship, is proved by an original letter of his, dated August 6, 1628 (Hague State Archives).

2) The well-known chart of TASMAN, 1644 (see my Life of Tasman, pp. 71—73) also has the name **G. F. De Witt's Land.**

3) I do not know the date of this discovery. Since Pelsaert was acquainted with it, it must have taken place before 1629 or 1628. It cannot have been much earlier, as the name is not found in Hessel Gerritsz's charts. I must mention, however, that Leupe has found a steersman of the name of Jacob Remmetsz referred to in the archives of the E. I. C. about the year 1619.

B.

Kaart Keppler (n°. 6. — VII E.)

XXIII. (1629). [1]

DE SCHIPBREUK DER BATAVIA ONDER DEN COMMANDEUR FRANÇOIS PELSAERT OP DE HOUTMANS ABROLHOS. [2] — NADERE ONTDEKKING DER WESTKUST VAN AUSTRALIË.

A.

Droeviege daghaenteyckeningh [van den commandeur PELSAERT] *int verliesen van ons schip Batavia, verseylt zynde op de Abrolhos, oft clippen van Fredrick Houtman, gelegen op de hoochte van 28½ graden, 9 mijlen van Zuydlandt. Op den* Vierden Juny [1619] zijnde smaandag s'morgens den 2 pinxterdagh met lichten klaren volle manenschijn, ontrent 2 uren voor dage . . . . . voelden ick met een harde schrickelijcke bewegingh, het schips roër stooten. Daerop dadelijck het schip tegen de klippe sijn vaart stutten . . . . . Waarop ick naar boven liep, vondt al de zeijlen int top, den windt zuijdwest, coers noordt oost ten Noorden dien nacht geweest, ende lagen int midden van eenen dicken schuijm. Maar ontrent het schip brandent doen ter tijt weynich, maar korts daarnaar hoorde men de zee rondom hardt aanbreecken . . . . .

[Toen] het dagh [was] geworden, bevonden ons rondt om in de klippe, ende droogten . . . . .

Noch jck en sagh geen landt dat mij docht met hooch water boven te blijven, als een eijlant dat naar gissingh wel 3 mijlen van 't schip lagh, daerom zondt jck den schipper naer 2 kleijne eylantiens, ofte klippen, niet zeer verde van 't schip, om te sien, off men daar de menschen ende eenigh goet soude konnen bergen. Ontrent den 9 uren quamp den schip[r] weder om: dattet door de steenen, ende klippen niet wel mogelijck was te komen, want men op d' een plaats, met de schuijt niet overen mocht ende op t' ander ettelycke vademen diep. Hij rapporteerden, dat de eylanden naar ooghmerck niet onderen liepen. Derhalven door het groot jammergeschrij datter jnt schip was, door vrouwen, kinderen, ziecken, ende armhertige menschen vonden goet het meeste volck eerst aan landt te zetten . . . . .

[5 Juni] resolveerden naar lange biddens dat sy mij beweechden, als bij de resolutie blyckt, dat wy souden aan de naastgelegen eijlanden, ofte aan het vaste landt water soecken om haar, ende ons in het leven te behouden. Ende zoo wij geen water en vonden, dat wij dan met den boot nae Batavia op de genade Godts, onse reijse soude vervorderen, om ons droevigh noijt gehoorde ongeluckigh wedervaren te verwittigen . . . . .

---

1) In 1628 hebben nog eenige Nederlandsche Schepen op hun reis van Patria naar Indië Australië's Westkust gezien of aangedaan (Zie LEUPE, Zuidland, bldz. 58; mijn uitgave van het Bataviaasch Dagregister, bldz. 341). Wat wij daaromtrent weten, is echter van geene beteekenis. Ik constateer dan hier ook alleen het feit, zonder er verder op in te gaan.

2) Deze schipbreuk, het feit zelf en bijzonderheden daaromtrent zijn voldoende bekend, doordat het relaas daarvan dikwijls en in verschillende talen is uitgegeven. (Zie TIELE, Mémoire bibliographique, p. 262—268; idem, Bibliographie Land- en Volkenkunde, bldz. 172, 190—191, 258, v. — Vgl. b.v. ook MAJOR, Early Voyages, p. LXXXIX—XCII, 59—74) Ik deel daaromtrent dan ook niet meer mede, dan strikt noodig is. Wèl geef ik Pelsaert's journaal van zijn verkenningstocht langs Australië's Westkust.

B.

Keppler Map (No. 6. — VII E).

XXIII. (1629) [1].

SHIPWRECK OF THE SHIP BATAVIA UNDER COMMANDER FRANÇOIS PELSAERT ON HOUTMANS ABROLHOS [2]. — FURTHER DISCOVERY OF THE WEST-COAST OF AUSTRALIA.

A.

Woeful diurnal annotations [of Commander PELSAERT] *touching the loss of our ship Batavia, run aground on the Abrolhos, or rocks of Fredrick Houtman, situated in 28½ degrees S. Lat., at 9 miles' distance from the Southland.*

On the fourth of June [1619], it being Whitmonday, with a light, clear full moon, about two hours before daybreak.... I felt the ship's rudder strike the rocks with a violent horrible shock. Upon which the ship's course was forthwith checked by the rocks.... I rushed on deck, and found all the sails atop; the wind south-west; our course during the night had been north-east by north, and we were now lying amidst thick foam. Still, at the moment, the breakers round the ship were not violent, but shortly after the sea was heard to run upon us with great vehemence on all sides....

[When] day broke, we found ourselves surrounded by cliffs and shoals....

I saw no land that I thought would remain above water at high tide, except an island, which by estimation was fully three miles from the ship. I therefore sent the skipper to two small islets or cliffs, in order to ascertain whether our men and part of our cargo could be landed there. About 9 o'clock the skipper returned, informing me that it was well-nigh impossible to get through the rocks and cliffs, the pinnace running aground in one place, and the water being several fathom deep in another. As far as he could judge, the islands would remain above water at high tide. Therefore, moved by the loud lamentations raised on board by women, children, sick people, and faint-hearted men, we thought it best first to land the greater part of our people.....

[On June 5] at their earnest instances to move me, it was determined, as shown by the resolution, that we should try to find fresh water in the neighbouring islands or on the mainland coast in order to save their lives and our own; and that, if no water should be found, we should in that case at the mercy of God with the pinnace continue our voyage to Batavia, there to make known our calamitous and unheard-of disasters.....

1) In the year 1628 certain other Dutch vessels sighted or touched at the west-coast of Australia on their outward voyage to India (see LEUPE, Zuidland, p. 58; my edition of the Daily Register of Batavia, p. 341). What we know on this point is without interest. I merely mention the fact here, without entering into particulars.

2) The fact and the particulars of this shipwreck have become sufficiently known, the narrative of it having been published repeatedly and in different languages (see TIELE, Mémoires bibliographiques, pp. 262—268; *Id.*, Bibliographie Land- en Volkenkunde, pp. 172, 190—191, 258 f. – Cf. *e. g.* also MAJOR, Early Voyages, pp. LXXXIX—XCII; 59—74). I accordingly print in the text only what is strictly necessary; but I give almost *in extenso* Pelsaert's journal of his exploratory voyage along the west-coast of Australia.

Ady 6 ditto . . . gingen [wij] met den boot 't seijl. Voeren dien dagh aan twee besondere eijlanden, alwaar wij op 't grootste wat brack water vonden, dat van den regen in de kuyltgiens van de klippen aan de strant was blijven staan, maar de zee hadder al meest ingespoelt.

Ady 7 d° bleven hier leggen, om onsen boot, met een planck op te boyen, want wij bevonden, dat het anders niet mogelyck soude geweest hebben het vaste landt te krygen . . . . .

Ady 8 d° des morgens, gingen wij van dit eijlandt 't seijl, naar het vaste landt . . . .

Des middags de hoogte gehadt van 28 graaden 13 minuten, zagen oock korts daarnaar het vaste landt, ende gisten 6 mijlen N. ten W. van ons schip te zijn, den windt West, hadden gront op 25 ende 30 vadem; t' savonts ontrent 3 uren in den nacht wendent wij weder van 't lant aff, ende nae den middernacht liepen der weder nae toe.

Ady 9 d° des morgens, waeren wij noch ontrent 3 mijlen van de wal, den windt meest N. W. met wat regen, dit etmael bij gissingh vertiert 4 à 5 mijlen, N. ten W. behouden, den wal streckt hier meest N. ten W. ende Z. ten O. Het is slecht clippigh landt, sonder geboomte, ontrent soo hoogh als Doeveren in Engelandt. Hier zagen wy een inbochtgien, alsmede leeghachtigh duynich landt, daar wij meenden aan te lopen, maar dicht bij komende bevonden 't aan de wal seer te storten ende te branden, ende begonde seer subytelijcken de dieningh uijt den Westen soo hardt ende hoogh op den wal te loopen, dat wij 't niet wel konden affleggen, ende verhief hem den windt hoe langh hoe meer.

Ady 10 d° hielen wij het dit geheele etmael aff en aan, door den harden windt, ende mosten wegen den storm die der opstont uijt den N. W. de sloep, die wij mede genomen hadden laten drijven, ende smeten oock partije van ons broot met het geene dat in den weghe was over boort, omdat wij het water niet en konden uijtbalien.

Des nachts waeren wij in grooten noot, om te zincken door den harden windt ende 't hol water. Ten anderen kondent van de wal niet leggen, omdat wij geen zeijl mochten voeren, als alleenlyck op de zee te bicken, het regenden den ghelen nacht . . . . .

Ady 11 d° smorgens begonde het weer wat te stillen ende liep den windt W. Z. W.; doen wendent wij om den Noort, maar de zee liep noch even groff.

Ady 12 d° des middags hoogte gehat van 27 graden, liepen dicht langs de wal henen, den wint Z. O., maar konden geen gelegentheyt vinden, om met den boot aan landt te komen, door de harde brandingh, de cust heel stijll affgebickt, zonder eenigh voorlandt, oft in bochten, als andere landen wel hebben, maar scheen een dor vervloeckt aartrijck sonder looff off gras.

Ady 13 d° des middags hoogte gehadt van 25 graden, 40 minuten; wij bevonden dat wij hart om den Noort dreven, ende waeren om den hoeck daar hem de wal meest N. N. O. ende Z. Zuijt West streckt, dit etmaal meest N. behouden, 't lant noch al rooden steen affgebict sonder voorlant, ende al meest van een hoochte, oock niet mogelijck door de brandingh om aan te komen.

Ady 14 d° des morgens, hadden een weijnigh koelte maar op den dagh wiert het heel stil, smiddags hadden de hoogte van 24 graden N. behouden, ende den windt Z. O., den stroom leyde ons dagelycx tegen onsen wil om den Noort, want wij met

This day the 6th do. . . . [we] set sail in the pinnace, and on this day touched at two separate islands, where we found at best some brackish water, which had collected in the cavities of the rocks on the beach after the rain, but it was largely mixed with seawater. On the 7th do. we remained here, in order to repair our pinnace with a plank, for we found that without this it would have been impossible to reach the mainland. . . . .

On the 8th do. in the morning we set sail from this island for the mainland. . . . .

At noon we were in 28° 13′ Lat., and shortly after sighted the mainland, which we estimated to lie 6 miles north by west of our ship. The wind blew from the west, and we sounded 25 and 30 fathom about 3 o'clock in the afternoon. During the night we kept off the land, and after midnight shaped our course for it again.

In the morning of the 9th we were still about 3 miles from the land, the wind being mainly north-west with some rain; in the last 24 hours we covered 4 or 5 miles by estimation, course held north by west. The land here extends chiefly north by west and south by east. It is a barren, rocky coast without trees, about the height of Dover in England.

We here saw a small inlet, and some low land with dunes, which we meant to touch at, but on nearer approach we found a heavy sea and violent breakers on the shore, while at the same time the swell from the west suddenly began to run towards the land so strongly and so high, that we could hardly keep off it, the less so as the storm always rose in violence.

On the 10th do. we kept holding off and on for twenty-four hours owing to the strong wind, while the storm from the north-west, which stood on the boat we had taken with us, forced us to cut the same adrift and to throw overboard a part of the bread we had with us, together with other things that were in the way, since we could not keep the water out of our pinnace.

During the night we were in great peril of foundering owing to the violent gale and the hollow seas. We could not keep off the land, because we did not venture to carry sail, and so were wholly at the mercy of wind and waves, while it kept raining the whole night.

On the 11th do. in the morning the weather began somewhat to abate, the wind turning to west-south-west, upon which we held our course to northward, but the sea was still very rough.

On the 12th do. at noon we were in Lat. 27°; we ran close along the land with a south-east wind, but could find no means to get near the land with the pinnace, owing to the violent surf; we found the coast falling off very steeply, without any foreland or inlets, such as other lands are found to have: in short it seemed to us a barren, accursed earth without leafage or grass.

On the 13th do. at noon we were in Lat. 25° 40′; we found ourselves drifting very rapidly northward, having rounded the point where the land extends mainly N. N. E. and S. S. W. During the last 24 hours our course was chiefly north. The coast was steep, consisting of red rock, without foreland, of the same height almost everywhere, and impossible to touch at owing to the breakers.

On the 14th do. in the morning there was a faint breeze, but during the day it fell a dead calm. At noon we were in Lat. 24°; course held N., with a S. E. wind; during the whole of the day the current carried us northward against our will, for we

weijnich zeijl dicht langs de wal liepen. Naar den middagh zagen wij roock op 't landt, derhalven royden der nae toe, om te zien off men der aan zoude konnen komen, zeer verblijt wesende, want ick presumeerde, soo der menschen waeren datter oock water moste sijn; aan de wal bevondt ick, dat het heel schorren opgaande gront was, vol steenen ende klippen, ende brandender hardt aan, alevenwel zwommen der 6 mannen aan landt, ende wij bleven met den boot op 25 vadem, buijten de brandingh geset. Ons volck zochten tot tegen den avondt allenthalven naar water, maar vonden geen, zagen oock vier menschen, die op handen ende voeten waren komen kruijpen, naar ons volck toe gaan, dan de onse haar onversiens uijt een leechte op 't hoege dicht by komende, sprongen sij op ende liepen met vollen loop wegh, 't welck wij genoechsaam uijt den boot sagen; het waren swarte menschen, heel naackt, sonder yets bedeckt te hebben, ende des avonts quam ons volck weder aan boort geswommen, altsamen zeer gequetst van de klippen, daar zij door de brandingh, op gesmeten waeren, daerom lichten ons dregge weder, om beter gelegentheijt te soecken, ende zeijlden des nachts met kleijn zeijl, dicht langs de wal buijten de brandingh, tot

Ady 15 d° des morgens, dat ons ontrent den punt bevonden daar een groot reciff aff streckten, ontrent wel een mijl t' zee, dan wij liepen tusschen de landtlijcke, ende zeelycke recift deur, 't welck wij gisten op 23 graden te leggen, ende seijlden soo langs de cust, daar hem langs heenen een reciff strect, waar tusschen het landt heel slecht, ende stil water schijnt te syn; wij deden ons best, om daar jn te komen, dan vonden geen openingh als ontrent den middagh dat wij een gadt sagen, dat niet en branden, liepen daarin maar was zeer steenich, ende somtijts maar een à 2 voet waters. Dese wal hadde een duijnigh voorlandt, van ontrent een mijl breet, eer men aan 't hooge landt kompt, derhalven begonden op diverse plaatsen te delven, dan was zout water; partije volck gingen naar 't hoogelandt, daar sy bij geluck eenige kuyltiens in een clip vonden, daar zoet water van den regen in was blijven staan, het scheen oock datter weijnich tijt te vooren zwarten geweest waeren, want daar lagen beenen van crabben, ende assche van vier bij. Hier stelpten wij een weijnich onsen grooten dorstnoot, want wij schier niet meer en mochten, ende t' zedert blijven van 't schip maar een a 2 mutskens water, des daags gehadt hebben. Zonder eenigen wijn oft anderen dranck. Hier vergaarden wij boven ons drincken, ontrent 80 kannen waters, ende bleven desen nacht hier leggen, tot

Ady 16 d° dat wij des morgens, verder gingen, om te zien ofter int gebergte geen meer kuylen en waeren, dan ons zoecken was te vergeeffs want het scheen daar in langen tijt niet geregent te hebben, ende van lopent water wasser geen apparentie, om dattet over de hoogte wederom heel slecht, ende dor landt was, sonder geboomte, lover, of gras, als allenthalven hooge miere hoopen, van aarde opgeworpen, 't welck van verre niet qualyck menschen hutgiens en geleeck.

Daer waeren oock zulcke menichte van vliegen die ontrent den mondt, ende in d' oogen quamen zitten, datse niet aff te keeren waeren. Hier zagen wij mede 8 zwarte menschen, die elck een stock in de handt hadden, ende quamen tot ontrent een musquetschoot verde wel bij ons, dan als wij naar haar toe gingen, soo liepen zij wegh, ende konden haar tot geen stilstaan krijgen, om bij hun te mogen komen. Tegen den middagh als wij zagen datter geen meer water te bekomen was, gingen t' zeijl, ende liepen doen door een ander openingh vant reciff, dat wat noordelycker lagh. Hier hadden wij de hoogte van 22 graden ende 17 minuten. Ick was van meeningh, naar **Jacop Remmessens** rivier te loopen, maar den wint liep N. O. soo dat wij de wal niet

were running along the land with small sail. In the afternoon we saw smoke rising up from the land; we accordingly rowed to shore in order to land if possible, with our spirits somewhat raised, for I concluded that if there were men, there must be water too. Coming near the shore, I found it to be a steeply rising coast, full of rocks and stones, with the surf running violently; nevertheless 6 of our men swam ashore, and we remained at anchor with the pinnace in 25 fathom outside the surf. The men now searched for water everywhere until nightfall, without, however, finding any; they also saw four men coming up to them, creeping on all fours, but when our men all of a sudden emerged from a depression of the ground, and approached them, they sprang to their feet, and ran off in full career, all which we could distinctly see from the pinnace. They were black men, stark naked, without the least covering. In the evening our men swam on board again, all of them grievously wounded by the rocks on which they been dashed by the breakers. We therefore weighed anchor again to seek a better place for landing, and ran on during the night with small sail close along the shore, but out of the reach of the surf.

On the 15th do. in the morning we were near a point of the coast off which a large reef extended about a mile in length, we ran in between the land and this reef, which we estimated to be in 23° Lat., and thus sailed along the coast, along which there was another reef, inside which the water seemed to be very smooth and still; we did our best to get inside this second reef, but did not find an opening before noon, when we saw a passage where there was no surf; we ran into it, but found it to be full of stones, and sometimes no more than one or two feet deep.

This coast had a foreshore covered with dunes about a mile in width, before you come to the higher part. We therefore began to dig in divers places, but the water proved to be salt; some of us went to the higher land, where by good luck we found in a rock a number of cavities, in which a quantity of rain-water had collected. It also seemed that a short time before there had been natives there, for we found some crab-shells lying about and here and there fire-ashes. Here we somewhat quenched our cruel thirst, which almost prevented us from dragging ourselves along, for since the loss of our ship we had had no more than one or two mutchkins daily, without any wine or other drink. Besides quenching our own thirst, we here gathered about 80 cans of water, and remained there for the night.

On the 16th do. in the morning we continued our exploration in order to find out whether there were more water-pits in the mountains, but our search was fruitless, for it seemed not to have rained there for a long time past, and we found no traces of running water, the higher ground being again very barren and unpromising, without any trees, shrubs or grass, but with plenty of high ant-hills in all directions. These ant-hills consisted of earth thrown up, and from afar somewhat resembled huts for the abode of men.

We also found such multitudes of flies here, which perched on our mouths and crept into our eyes, that we could not keep them off our persons. We likewise saw 8 blacks here, each of them carrying a stick in his hand; they came within a musket-shot's distance of us, but when we went up to them, they ran off, and we could not get them to stop, that we might come near them. Towards noon, when we found there was no more water to be had, we set sail again, and passed through another opening of the reef a little more to northward. We were here in 22° 17′ Lat. I intended to run on to **Jacop Remessens river,** but the wind went round to North-east, so that we could not keep near the land, and seeing that we were now more than

konden houden, derhalven waeren genootsaeckt te resolveeren, omdat nu over de 100 mijlen van ons gebleven volck waeren, ende tot noch toe, geen water gevonden hadden, om haar t' assisteren, als alleenlyck voor ons lieden, dat wij 2 mutskens des daags soude mogen genieten, ons best te doen, om onse reyse in de name Godes, op 't spoedichste naar Batavia te vervorderen, om door den Ed. Hr Gnll eenige ordre, ofte middelen tot secours int werck mochte gestelt worden . . . . .

Ady 7 d° [Juli] arriveerden wij des avondts met den donckeren ter reede van Batavia, Godt heb danck ende loff.

B.

Dach aanteyckeningh op mijn [PELSAERT'S] *weder reijs naar het Zuydlandt, gesorden van den Ed. Hr. Generael Jan Pietersen Coen, met het Jacht Sardam, om de menschen van ons verongelucte schip Batavia op te zoecken, ende mede te brengen, met alle de contanten, ende goederen, die mogelyck zullen zijn te visschen, ende sijn wij in den name Godes*

Ady 15 Jullius, des morgens, met den landelycken windt, 't zeijl gegaan. . . . .

Ady P°. Septemb. des middags de zuyder breete, van 29 graden 16 minuten, [1]) den windt variabel, soo dat het ons niet mogelyck was, om den Oost te comen.

Ady 2 d° des morgens liep den windt Noorden, met een topsseijl coelte, des middags de zuyder breete van 30 graden 16 minuten, bevonden ons hardt om den zuijt gedreven, des avonts boegden hem den wint Noordtwest, onsen coers N. O. ten Noorden.

Ady 3 d° des morgens den windt West, zagen veel croos dryven met sommigh sasbeen. Derhalven zetten onsen coers Oost aan, des middaghs zagent **vaste Zuijtlandt,** d'welck hem N. N. W. ende Z. Z. O. streckten, waerender ontrent 3 mijlen aff, ende sagen het landt noch zuijtwaarts strecken, naar gissingh ontrent 4 mijlen, alwaar den sichtender eynden; hadden hierop 25 vademen schoone zantgrondt. Het is kaal slecht landt, met zommige zandtduynen, gelijck 't om den Noort is, hadden de **zuijder breede van 29 graden, 16 minuten,** deden onsen coers N. W. aan, den wint W. Z. West, dan de holle deininghe smeten ons zeer nae de wal toe, soodat wyt des avonts mosten zetten, een mijl van landt, ende 2 glasen in d' eerste wacht brack ons ancker in 2 stucken, lieten met der haast weder een ander vallen.

Ady 4 d° s'morgens, den windt Z. W. ten Z. met noch holle dieningh, op den dagh liepen Z. Z. W., doen lichten wij ons ancker, ende quamen voor middach onder zeijl, deden onsen coers W. N. W. in zee, om wat van de leegen wal te geraken. s'Middaghs de zuyder breete van 28 graden 50 minuten, het landt begonde hem van hier een streeck t' ontvallen te weten N. ten W^ten^ ende Z. ten Oosten. Naar den middagh liep den windt Z. ende gingen W^t^ aen. Ontrent den avondt wierden wy een droogte gewaar, recht vooruijt, oft West van ons, ende warender maar een musquetschoot van aff, maar hadden 25 vademen schoonen zandtgrondt. Wij wendent ende liepender een halff mijl, O. Z. Oost aff, daar ankerdent wij op 27 vademen schoone grondt, hadden van s'middags tot den avont W. N. W. behouden, ende waren 5 mijlen van 't vastelant. Des nachts wierdet heel stil, ende moij weer, den windt Z. ten Oosten.

---

1) Het schip was reeds Zuidelijker gezeild dan de Houtmans Abrolhos.

100 miles from those we had left behind on the island-rocks," and that up to now we had not found water enough to assist them all, but only so much as would afford two mutchkins daily to ourselves, we were compelled to resolve to do our best in order with God's help to continue our voyage to Batavia as expeditiously as possible, that the Hon. Lord Governor-general might order measures to be taken for the succour of those we had left behind. . . .

On the 7th do. [of July] we arrived in the road-stead of Batavia at nightfall. God be thanked and praised.

B.

Diurnal anotations on my [PELSAERT'S] *second voyage to the South-land, by order of the Hon. Lord Governor-general Jan Pietersen Coen, with the Yacht Sardam, for the purpose of rescuing and bringing hither the men belonging to our lost ship Batavia, together with the ready money and the goods that it shall be found possible to salve.*

This day the 15th of July we set sail in the morning with the land-wind. . . .

This day the 1st of September at noon we were in 29° 16′ Southern Latitude [1]), with a variable wind, so that we found it impossible to get to eastward.

On the 2nd do. the wind went round to the north with a top-gallant gale; at noon we were in 30° 16′ S. L. and found we had drifted a long way to southward; in the evening the wind turned to the north-west; course held N. E. by north.

On the 3rd do. in the morning the wind was blowing from the west; we saw a good deal of rock-weed floating about and also a number of cuttle-bones. We therefore turned our course to eastward, and at noon we saw the **mainland of the South-land,** extending N. N. W. and S. S. E.; we were at about 3 miles' distance from it and saw the land extending southward for 4 miles by estimation, where it was bounded by the horizon. We sounded here in 25 fathom, fine sandy bottom. It is a treeless, barren coast with a few sandy dunes, the same as to northward; we were in **29° 16′ Southern Latitude,** turned our course to north-west, the wind being W. S. W., but the hollow seas threw us close to the land, so that in the evening we had to drop anchor at one mile's distance from it; at two glasses in the first watch our anchor was broken in two, so that we had to bring out another in great haste.

On the 4th do. in the morning the wind was S. W. by S., still with a very hollow swell. During the day the wind went round to S. S. W., upon which we weighed anchor and got under sail before noon. We stood out to sea on a W. N. W. course in order to get off the lee-shore. At noon we were in 28° 50′ S. L., where the land began to fall off one point, to wit North by west and South by east. In the afternoon the wind went round to the south, and we shaped our course westward. Towards evening we became aware of a shoal straight ahead or west of us, at only a musket-shot's distance, we being in 25 fathom fine sandy bottom. We turned the rudder and ran off it half a mile to E. S. E., where we came to anchor in 27 fathom fine bottom; from noon till the evening we had been sailing on a W. N. W. course, and we were now at 5 miles' distance from the mainland. In the night it fell a dead calm with fine weather and a south-by-east wind.

1) The ship had already sailed farther south than Houtman's Abrolhos.

Ady 5 d° s'morgens den windt Z. Z. Oost, ende liefflijck weder, lichten ons ancker, ende zeijlden een ure Z. Z. W^{t}; doen wierden wij vooruyt ende lancx onsen coers henen meer brandingh, drooghte, ende eylantiens gewaar, den wint ruijmden over handt ende liep Oostelycker, soo dat wy zuyelyck, ende Z. Z. O. zeijlen konden. Dit recift ofte droogte streckte hem Z. Z. W^{t} ende N. N. Oost, bevonden hier lancx heenen 27, 28 à 29 vademen zandtgrondt, ten 11 uren voor den middagh waren wij het vaste landt uijt het gesicht, des middags hadden de zuijder breede van 28 graden 59 minuten ende was den hoeck van 't reciff W. Z. West van ons, met vuijlen schorren grondt, van 50 à 60 vadem diep. Nae den middagh begonde het stil te worden, maar den stroom leyden ons om den West, ende de rudsen ontvielen hun hier heel westelyck, gisten ons van 't vaste lant ontrent 87 mijlen. 't Was den heelen nacht doot still, ende dreven langs de rudsen dat wij se den gantsen nacht hoorden ruysschen, tot

Ady 6 d° des morgens, dat wij de rudsen uijt het gesicht waeren; ontrent 10 uren quam de lucht uijt den W. N. W.; liepen ten naasten bij weder naer de rudsen toe. Des middags de zuijder breete van 28 graden 44 minuten, begont hart te waijen uijt den N. W., laveerden desen achtermiddagh aff en aan, ende bevonden dat ons den stroom om den Noordwest leyden. Des avonts wendet wederom van de rudsen aff t' zeewaart, wierpen 40 vademen gront maar vuijle klippen, dese droogte strecken haar buijten hier Z. O. ende N. West. Des avonts begondet seer hart te waijen, ende liepen met huckende schover zeylen, den wint variabel.

Ady 7 d° des morgens nam het weer aff, ende moesten weder zeijl, s' middags bevonden de zuijder breede van 29 graden 30 minuten, ende liepen noordwaert over, om het vaste landt weder int gesicht te krijgen, dan den wint scherpte zeer naert W. N. W., dat wij 't wederom t'zeewarts mosten overleggen.

Ady 8 d° des middags, de zuyder breete van 29 graden 7 minuten, coers N. Oost, des avonts hebben de barningh weder gesien. Derhalve liepen den geheelen nacht W. Z. W. t' zeewaart, den windt N. West, het begont soo hart te wayen, dat de marszeijls weer in mosten.

Ady 9 d° des morgens, hebbent weder aan landt gewendt, 's middags de zuijder breete van 29 graden, hebbent resterende van den dagh aff en aen gewendt, tegen den avondt waydent eenen storm, soo veel als men met schover zeijlen konde gaande houden, den windt N. West.

Ady 10 d° des morgens wederom zeijl gemaackt, hadden des middags zuijder brete van 29 graden 30 minuten, den windt West, met een topzeyl koelte.

Ady 11 d° des morgens wast stil, maar zeer hol water; den windt uyt den W. Z. W. zoo dat wij geen noort konnen winnen, oft wij waeren op oft bij de rudsen, 'smiddags de zuijder breete van 28 graden 48 minuten. Voorts den windt variabel, lietent des nachts met de fock de mast drijven tot dat het dagh was.

Ady 12 d° met den dagh weder zeyl gemaackt, ende Oost aangegaan, tot des middags, dat hoogte namen op 28 graden 13 minuten. Derhalven weder wat zuydelycker geloopen, om recht op de 28 graden 20 minuten te lande te komen, den windt Z. West met groote dieninghe, des achtermiddags 2 uren voor zonnen onderganck hebben wederom de rudsen gesien, die noch 2 mijlen van ons gisten. Wierpen 't loodt op 100 vadem schoonen zantgront, maar op een halft mijl naar by wesende, hadden 30 vadem vuijlen steenigen grondt. Wij wendent desen nacht 2 quartieren 't zeewaarts, ende in de dagh wacht weder naar de wal toe.

On the 5th do. in the morning the wind being S. S. E. with lovely weather, we weighed anchor and sailed S. S. W. for an hour, at the end of which we observed more breakers, shallows and islets ahead of us and alongside our course; the wind then turned more to eastward, so that we could run to the south and S. S. E. This reef or shoal extended S. S. W. and N. N. E.; along it we sounded in 27, 28 and 29 fathom sandy bottom; at 11 o'clock in the forenoon we had lost sight of the mainland; at noon we were in 28° 59′ S. Lat., the extremity of the reef lying W. S. W. of us, and we being in 50 or 60 fathom, foul steep bottom. In the afternoon the wind began to abate, but the current carried us to the west, while the rocks here fell off far to westward, we being at about 87 miles' distance from the mainland by estimation. We had a dead calm the whole night and drifted along the rock, on which we heard the waves break the whole time.

On the 6th do. in the morning we had lost sight of the rocks; about 10 o'clock the wind began to blow from the W. N. W., so that we ran nearly in the direction of the rocks. At noon we were in 28° 44′ S. Lat.; it began to blow hard from the N. W., so that in the afternoon we kept tacking off and on, and found ourselves carried northward by the current. In the evening we stood out to sea away from the rocks again, and sounded in 40 fathom foul rocky bottom; this shallow here extends seaward S. E. and N. W. In the evening it began to blow very hard, so that we had to run on with shortened mainsails, the wind being variable.

On the 7th do. in the morning the wind abated, so that we made sail again; at noon we found our latitude to be 29° 30′; we went over to northward to get sight of the mainland again, but the wind suddenly turned sharply to W. N. W., so that we had to stand out to sea again.

On the 8th do. at noon we were in 29° 7′ S. Lat., course held N. E. In the evening we saw the breakers again. We therefore stood out to sea on a west-south-west course the whole night with a north-west-wind; and it began to blow so hard that we had again to take in the topsails.

On the 9th do. in the morning we shaped our course to the land again; at noon we were in Lat. 29°, and for the rest of the day we kept tacking off and on; towards the evening there blew a storm from the N. W., so that we could hardly keep our main-sails set.

On the 10th do. we made sail again in the morning; at noon we were in 29° 30′ S. Lat., with a westerly wind and a top-gallant gale.

On the 11th do. it was calm in the morning, but with a very hollow sea, while the wind blew from the W. N. W., so that we could not get to the north, if we did not wish to come upon or near the rocks. At noon we were in 28° 48′ S. Lat. The wind continued variable, so that in the night we had to drift with our foresail set until daybreak.

On the 12th do. we made sail again at daybreak, shaping our course to the east. We ran on till noon, when we found ourselves to be in in 28° 13′ S. Lat. We therefore ran somewhat more to the south again, in order to reach the latitude of 28° 20′ exactly; the wind was south-west with a heavy swell of the sea. In the afternoon, two hours before sunset we again sighted the rocks, which we estimated to be still two miles from us. We cast the lead in 100 fathom fine sandy bottom, but when we had come to half a mile's distance, we sounded 30 fathom foul rocky bottom. In the night we shaped our course two points more to seaward, and in the daywatch made for the land again.

Ady 13 d° des morgens, 3 uren, naar dat de zon geresen was, wierden wy wederom voor uijt barningh gewaer, ende bekent zynde, bevonden wij een mijl Noort verlooren te hebben, alsoo den wint Z. Z. Oost geweest hadde, dit was den noorderlijcxsten punt van de **Abrolhos,** derhalven resolveerden ick, omdat wij altijt te hoogh off te leegh quamen ende seer peryculeus was, om van buijten aan te doen, door de holle dieninge ende vuyle grondt, dragende te houden, beneden d'uytterste droogte, ende loeffden doen weder ten naasten bij; den windt Z. Z. O., coers Oost, een weijnich binnen komende, hadden dadelijck schoonen zandtgront op 30 à 35 vademen, 's middags de hoogte van 28 graden zuijder breede, korts daarnaar zagen het vaste Zuijtlandt weder, s'avondts alsoo het hart begonde te koelen, ankerden 't wij 't ontrent 2 mijlen van de wal, op 30 vadem schoonen grondt.

Ady 14 d° den windt Z. Z. O. maar wayden styff, soo dat wij ons ancker niet konden winden, ende hier den heelen dagh bleven leggen.

Ady 15 d° wayden noch even hardt, maar tegen den middagh stilden een weijnich, dat wij ons ancker konden wendenen, des middags zuijder breede van 27 graden 54 minuten, den wint Z. Z. O., laverende den helen dagh om zuyt te winnen, ende bevonden, des avonts twee mijlen gewonnen te hebben; doncker zijnde, ankerden 't weder op 30 vadem schoonen grondt, zijnde

Ady 16 d° des morgens met den daghe, lichten wederom ons ancker, den windt was W. Z. W. gingen ten naasten by zuijen over, 'smiddags de zuyder breete van . . . . [1]) graden . . . . [1]) minuten, den windt liep naer 't Westen ende daar naar Noordelyck, soo dat wij Zuijd West zeijlen konden; tegen den avondt zagen de rudsen van ons verongelucte schip Batavia, ende wierdt ick verkendt, aan 't hooge Eylandt, alhoewel de stuerlieden sustineerden dat het ander landt was. 2 uren op den avondt, anckerdent weder op 27 vadem schoonen zantgrondt, tot

Ady 17 d° des morgens met den dagh, dat wederom ons anker lichten, den windt Noorden; waeren doen ontrent 2 mijlen noch van 't hooge eylandt, liepen daer naer toe. Voor den middagh ontrent het eylandt komende, zagen wij roocken op een lanck eylant, 2 mijlen West van 't wrack, alsmede op een ander eylantien [2]), dicht bij 't wrack waarover wy altsamen zeer verblijt waeren, verhopende goede partije [3]), oft meest al de menschen int leven te vinden. Derhalven, met dat het ancker viel, voer ick met den boot, mede nemende een verken water, een ditto broodt, ende een vaatgin wijn naar het hoogste eylandt, dat aldernaast was, daar komende vernamp jck geen volck, daar over wij ons verwonderden. Ick sprongh aan landt . . . . .

Ady 15 [November 1629] den windt Z. Z. West, met ooghschijnelyck moy meer. Derhalven hebben in den name Godts ons ankers gelicht, ende zijn van dese ongeluckige **Abrolhos** t' zeijl gegaan, naar het vaste landt, coers O. N. Oost, om den schipper ende 4 ander mannen, die met den boot door storm op den 14 passado van 't schip zijn versteken, alhier op te zoecken, ende van daar onse reijse op 't spoedichste naar Batavia te vervorderen. De plaatse daar het schip ofte wrack leijt is op de hoogte van 28 graden 37° à 40 minuten, ende daar wij met het Jacht onder **het hooghe Eylandt** geset gelegen hebben, leijt op 30 à 32 minuten N. N. West van 't wrack; alhoewel de stierluyden naar het blyven van 't schip op een van de eylanden de hoogte van 28

---

1) Oningevuld.

2) Dit werd door de schipbreukelingen genoemd **Batavia's Kerkhof**; een ander der klippen werd genoemd **Robben-eiland.**

3) Dit was inderdaad het geval. De lotgevallen der schipbreukelingen heb ik gemeend, hier niet te mogen avernemen. Zij zijn in hoofdzaak uit andere werken bekend.

On the 13th do., three hours after sunrise we again sighted breakers ahead, and having made up our reckoning, we found we had lost a mile north, since the wind had been S. S. East. This proved to be the northernmost extremity of the **Abrolhos.** Therefore, since I found we always came too high or too low, and it was very dangerous to touch at them from the outside owing to the high swells and foul bottom, I resolved to keep tacking off the outermost shoal. After this we went over again nearly to weatherward with a S. S. E. wind, keeping an eastern course. When we had got inside a small distance, we directly had a fine sandy bottom in from 30 to 35 fathom; at noon we were in 28° S. Lat.; shortly after we again saw the mainland of the South-land. In the evening, as it began to blow hard, we came to anchor at about 2 miles' distance from the land in 30 fathom, fine bottom.

On the 14th do. there was a stiff gale from the S. S. E., so that we could not get in our anchor, and remained here all day.

On the 15th do. the wind was still equally strong, but towards noon it got somewhat calmer, so that we could get in our anchor. At noon we were in 27° 54′ S. Lat. We kept tacking the whole day with a S. S. East wind, in order to gain the south, and at night found we had gained two miles. When it got dark, we again came to anchor in 30 fathom fine bottom.

On the 16th do. at daybreak we again weighed anchor; the wind being W. S. W., we went over nearly to southward. At noon we were in Latitude. . . degrees. . . minutes [1]). The wind then turned first to the west and afterwards to the north, so that we could sail on a south-west course; towards the evening we saw the rocks on which our good ship Batavia had miscarried, and I was sure I saw the high Island, but our steersmen contended that it was other land. Two hours after sunset we again came to anchor in 26 fathom fine sandy bottom.

On the 17th do. at daybreak we again weighed anchor with a northerly wind; we were now still about 2 miles from the high island and made for it. When at noon we had got near the island we saw smoke rising up from a long island, two miles to westward of the wreck, and also from another islet [2]), close to the wreck, at which we were all of us greatly rejoiced, hoping to find the greater part [3]) or almost all the people alive. Therefore, when we had come to anchor, I went in a boat to the highest island, which was quite close to us, taking with me a cask of water, a cask of bread, and a small keg of wine; when I had got there I did not see any one, at which we were greatly astonished. I sprang ashore. . . .

On the 15th [of November, 1629] the wind was S. S. W., with seemingly fine weather. Therefore, in the name of God, we weighed anchor and set sail from these luckless **Abrolhos** for the mainland on an East-north-east course, for the purpose of seeking there the skipper and four other men, who on the 14th last were with their boat cut off from ship by a storm, after which we had resolved to continue our return-voyage to Batavia with the utmost expedition. The spot where the ship or wreck lies, is in 28° 36′ or 40′, and the place near **the high Island** where we have been at anchor with the Yacht, in 30 or 32 minutes, north-north-west of the wreck. But after the shipwreck the steersmen had in one of the islands taken the latitude of 28 degrees

1) Left blank.

2) This islet was named **Batavia's Kerkhof** [Churchyard] by the survivors; another of the rocks got the name of **Robben-eiland** [Seals' island].

3) This proved actually to be the case. I have thought it needless to print those parts of the Journal which tell the adventures of the castaways, since they have repeatedly been narrated in other works.

graden 8 minuten ende 28 graden 20 minuten genomen hadden, 't welck ons geen weynich misverstant int opsoecken van dese plaatse ende ommers tijt te verslijten heeft toegebracht . . . . .

Het is hier ontrent seer vischryck, van dryderly soorten van visch maar heel anders van smaeck ende fatsoen, als op andere custen syn, het zijn altsamen leege cooralige eylantiens ende clippen, uytgenomen 2 à 3 groote eylanden, waarvan sij op 't een over langen tijt, eer wij hier quamen, 2 putten met water gevonden hadden, maar deselve putten syn in den tijt, dat wij hier geweest zijn, heel brack, ofte soudt geworden, dattet ondrinckelijck is, ende op 't ander daar het jacht tegen geset gelegen heeft, hebben wij door het affbranden van de ruychte ofte kreuckelbosch oock 2 putten met water gevonden, die zeer avontuerlijck oft bij geluck gevonden sijn, omdat. . . . . boven maar een kleijn gat was, daar een mans arm in mocht, ende onder een heelen cisterne oft water back was, onder het aarde, die wij boven het gadt met coevoeten ende mokers soo groot maacten, dat men het water daar gevoeglyck konde uijtscheppen; boven dit zijn op dese eijlanden groote partije catten, dat een wonderlyck fatsoen ofte schepsel is, zoo groot als een haas, het hooft gelyckt een civetkatte, de voorste voetjens sijn heel kort, ontrent een vinger lanck, waaraan het vyff nageltiens ofte vingertiens heeft, als een apenvoorpoot, ende haar 2 achterste beenen zijn wel een halff elle lanck, daar sij op loopen, op het plat van het gewicht van 't been, zoodat niet snell jnt loopen syn. Den steert is haar heel lanck als van een meerkatte; als zij eeten zoo zitten sij op hare achterste pooten ende nemen haar eeten in de voorste pootjens, ende eeten als de eeckhorentiens, ofte apen doen. Haar genereren ofte voorttelingh is zeer wonderlyck, ja aenmerckens waardigh; onder den buyck, hebben de feminins een tasse daar men een handt in steken kan, ende binnen jn heeft se haar tepels, alwaar bevonden hebben, dat haere jongen in groeyen, met den tepel in den mondt, ende soo vinden liggen hebben, die maar een boon groot waeren, ende de leden van het beestien geheel geproportioneert levende, zoo dat het sekerlyck is, dat zij daar aan den tepel van de mammen groyen, ende haar voetsel trecken tot dat sij groot zijn, ende loopen konnen, alhoewel heel groot sijnde inde tas noch kruijpen, ende loopter de moeder mede wegh, als mense jaagt.

Eenige grauwe tortelduijven onthouden haar op dese 2 eylanden mede, maar anders van gedierte, oft vruchten valter niet als kreuckelstruycken, geen ofte weynich gras. Dit ende allent voorschreven is zooveel als hier ontrent dese Abrolhos ondervonden ende gepasseert is.

Derhalven zullen keeren naar **het vaste Zuijtlandt** daar wij naar toe zeylen, ende ontrent den middagh dicht onder 't landt quamen, daar wij op een halff mijl van de strandt met kleijn zeijl lancx zeijlden, om te sien off wij geen menschen ofte teecken konden zien, tot des achtermiddaghs, dat wij op 't hooge een weynich roock op zagen gaan, maar verginck dadelyck. Alevenwel anckerden daar op 21 vademen schoone zandtgrondt, om te zien ofter den schipper, met den zijnen was, dan den roock bleeff achter, ende verscheen niemandt op de strandt, waaruijt wij zagen dattet van de inwoonders geweest waeren die haar niet en dorsten vertoonen; bleven ten ancker liggen, alsoo het hardt waijden tot

Ady 16 d° des morgens, dat wij weder ons ancker lichten, den windt Z. Z. Oost met een topzeijl coelte, zeylden weder met kleijn zeijl, dicht lancx de wall een cartouw schoot van de brandingh; tegen den middagh wierden het inbochtien gewaar daar wij op den 8 Juny als wij met den boot water zochten, meijnden in te loopen, maar door

8 minutes, and 28 degrees 20 minutes, which mistake has caused no little loss of time and misunderstanding on our part in seeking out these places. . . .

The sea abounds in fish in these parts: they are mainly of three kinds, but very different in shape and taste from those caught on other coasts. All the islands about here are low-lying atolls or coral-islets and rocks, except two or three large islands, in one of which, a long time before we came here, they had found two pits filled with water, but during the time we were here, the water in these pits became very brackish or salt, so as to be unfit for human consumption. In the other island, near which the Yacht lay at anchor, after burning away the brushwood or thicket, we also came upon two pits filled with water, which were discovered quite by accident. . . . since they had only a small hole at top, that would admit a man's arm, but below we found a large cistern or water-tank under the earth; after which with mattocks and sledge-hammers we widened the hole so as to be able to take out the water conveniently. Besides, we found in these islands large numbers of a species of cats, which are very strange creatures; they are about the size of a hare, their head resembling the head of a civet-cat; the forepaws are very short, about the length of a finger, on which the animal has five small nails or fingers, resembling those of a monkey's forepaw. Its two hind-legs, on the contrary, are upwards of half an ell in length, and it walks on these only, on the flat of the heavy part of the leg, so that it does not run fast. Its tail is very long, like that of a long-tailed monkey; if it eats, it sits on its hindlegs, and clutches its food with its forepaws, just like a squirrel or monkey. Their manner of generation or procreation is exceedingly strange and highly worth observing. Below the belly the female carries a pouch, into which you may put your hand; inside this pouch are her nipples, and we have found that the young ones grow up in this pouch with the nipples in their mouths. We have seen some young ones lying there, which were only the size of a bean, though at the same time perfectly proportioned, so that it seems certain that they grow there out of the nipples of the mammae, from which they draw their food, until they are grown up and are able to walk. Still, they keep creeping into the pouch even when they have become very large, and the dam runs off with them, when they are hunted.

In these two islands we also found a number of grey turtle-doves, but no other animals. Nor is there any vegetation beyond brushwood, and little or no grass. This and what has hereinbefore been related is all that we have experienced and met with about these Abrolhos.

We shall therefore now shape our course for **the mainland of the Southland,** to which we are navigating. About noon we were close inshore, running along the coast with small sail at about half a mile's distance from it, in order to see if we could not descry any men or signs of men, until the afternoon, when we saw a small column of smoke rise up from the higher land, but it soon vanished. Nevertheless we anchored there in 21 fathom fine sandy bottom, in order to look for the skipper with his men, but the smoke did not appear again, and no one showed on the beach, from which we concluded that the smoke had been made by the natives, who now did not venture to show themselves. As it blew very hard, we remained at anchor here for the night.

On the 16th do. in the morning we weighed anchor again with a S. S. East wind and a top-gallant gale. We again ran close along the land with small sail at about a howitzer's shot's distance from the surf. Towards noon we sighted the inlet which we had meant to run into on the 8th of June last, when we were seeking water with the pinnace, and

eenen Noordtwesten storm die ons beliep in grooten noot van sincken waren ende Godt ons doen zoo merckelycken bewaarden. Alhier zagen wij veel diverse roocken opgaan, ende al 't samen verblijt wesende dat ons volck daar mocht zijn. Daarom heb jck de schuijt dadelyck naar 't landt gesonden, om seker bescheijt van de plaats ende roocken te krygen, die daar om eenen steylen hoeck, daar wij vermoeden van water gehadt hadden, een afflopent water vonden, dat vooren aan de zeekant brack, maar om hooge zoet was; zij zagen oock veel voetstappen van menschen, ende doorgaande voetpaatgiens naar 't gebergte, met menichte van roocken, dan de zwarten hielen haar verborgen, ende openbaarden hem niemant. Voor desen doen wij met den boot hier zwerffden, waeren mede dicht onder 't landt, maer hebben op dese plaatse geen menschen noch roock vernomen.

Door deze goede gelegentheijt, heb jck de twee gesententieerde delinquanten [1]) te weten Wouter Loos, ende Jan Pelgrom de By van Bemmel met een champan, van alles versien, aan dit landt laten voeren. Godt geve dat ten dienste van de Compagnie mach strecken ende dat haar Godt een goede uijtcompste geve, om eens zeker te weten wat in die landen passeert. Dit inbochtien is gelegen **op de hoogte van 27 graden 51 minuten.** Nae den middagh, alsoo der geen hope ofte apparentie om den schipper te vinden en was, hebben zeijl gemaackt ende onsen coers N. West twee streken buiten de wal gedaen, om dat het styff begonde te wayen, ende des avonts gingen West Noord West aen . . . . . [2])

XXIV. (1635). [3])

NADERE VERKENNING VAN DE WESTKUST VAN AUSTRALIË DOOR HET SCHIP AMSTERDAM ONDER BEVEL VAN DEN COMMANDEUR WOLLEBRAND GELEYNSZOON DE JONGH EN DEN SCHIPPER PIETER DIRCKSZ, OP REIS VAN NEDERLAND NAAR OOST-INDIË.

Journaal van den Commandeur WOLLEBRAND GELEYNSZOON DE JONGH, [4])

. . . . . [25 Mei]. Den verleeden nacht alsser twee glaesen in de eerste wacht uyt waeren, cregen een cleyn coeltje uit den N. W. ende nam al gaende aen, soo dat in 't laetste van dese wacht een redelycke coelte was, geduerende den geheelen nacht over tot den daege voor den middach toe, doen liep den windt met een regenvlaeghe W. ten N. ende W. N. W. geduyrende tot den avondt toe, met een hart topseyl koelte, deden onse cours tot een uyre op den dach toe O. ten N., doen werden wy het **Suytlandt** gewaer.

Staecken daetelycken by over backboordt, cours N. O. ende N. O. ten O. tot den middach, doen wenden het van de wal naer see, cours W. ende W. ten S. met topseyls coelte. Bevonden aen onse hoochte, doch was niet heel seecker, 25 gr. 16 min.

---

1) Zij waren veroordeeld om aan wal gezet te worden.

2) Den 5 December kwam het schip in Batavia terug.

3) In 1629 werd Australië's Westkust omtrent Dirk Hartogsz-reede nog aangedaan door Nederlandsche schepen, terwijl in 1623 bodems uit ons land de Trialls passeeren. Wat daarvan bekend geworden is, is echter zonder belang.

4) Ik ken dit journaal alleen uit wat LEUPE daaromtrent mededeelt in zijn »Zuidland", bldz. 62 vv. (wat ik hier overneem) en uit manuscripte aanteekeningen van Leupe's hand. Uit de laatste bleken mij o. a. de naam des schippers, de datum van vertrek uit Texel (26 December 1634) en de datum van aankomst te Batavia (14 Juni 1635).

where we were befallen by a storm from the north-west, which would certainly have sent us to destruction, if God had not miraculously saved us. Here we saw divers smoke-clouds rising up, which gladdened us all with the hope that our men might be there. I therefore sent the pinnace ashore directly for the purpose of getting certain information regarding the place and the clouds of smoke we had seen; the men in her, after rounding a steep point, where we had suspected the presence of water, discovered a running streamlet, of which the water was brackish near the sea, but quite fresh higher up; they also found a great many human footprints and continuous footpaths leading to the mountains, and saw numerous clouds of smoke, but the blacks kept themselves in concealment, and no human being was seen.

Formerly, when we were sailing about here with the pinnace, we had also been close inshore, but did not then see any men or smoke-clouds at this place. Thinking this a fitting opportunity, I have here sent on shore the two condemned delinquents [1]) Wouter Loos and Jan Pelgrom de By, of Bemmel, in a sampan provided with all necessaries. God grant that this punishment may ultimately redound to the service of the Company, and that the two delinquents may come off with their lives, so as to be able to give trustworthy information about these parts. This inlet is in **27° 51′**. In the afternoon, seeing there was no hope or chance of finding the skipper, we made sail and shaped our course to north-west, two points off the land, because it began to blow hard, and in the evening we turned to west-north-west. . . . [2]).

XXIV. (1635) [3]).

FURTHER SURVEYINGS OF THE WEST-COAST OF AUSTRALIA BY THE SHIP AMSTERDAM UNDER COMMANDER WOLLEBRAND GELEYNSZOON DE JONGH AND SKIPPER PIETER DIRCKSZ, ON HER VOYAGE FROM THE NETHERLANDS TO THE EAST INDIES.

Journal of Commander WOLLEBRAND GELEYNSZOON DE JONGH [4]).

. . . . . [May 25] Last night when two glasses of the first watch were out, we got a slight breeze from the N. W., which gradually stiffened, so that there was a fair breeze at the latter end of this watch, which kept blowing through the night till the following forenoon, when the wind turned to W. by N. and W. N. W. with a squall of rain, it blowing a strong top-gallant gale until the evening; course kept E. by N. until one hour after daybreak when we sighted the **South-land**.

We went over to port directly, keeping a N. E. and N. E. by E. course until noon, when we stood out to sea from the land, on a W. and W. by S. course with a top-gallant gale. We took the latitude, which we found to be 25° 16′ South, but of

1) They had been sentenced to being marooned.

2) The ship returned to Batavia on the 5th of December.

3) In 1629 the west-coast of Australia in the neighbourhood of Dirk Hartogsz Roads was touched at by Dutch vessels, and in 1632 the Trialls were passed by Dutch ships on the outward voyage. What we know about these two points is of no interest as regards our subject.

4) I know this journal only from what LEUPE extracts from it in his "Zuidland", pp. 62 ff. (the passages in question being given above), and from certain written notes from Leupe's hand. From the latter I have learned, *inter alia*, the name of the skipper, the date of departure from the Texel (December 26, 1634), and the date of arrival at Batavia (June 24, 1635).

S. br., hadden geen peylinghe des avondts noch des morgens; geseyldt 20 mylen tot het landt saegen, daer vier à vier en een halff mylen gisten aff te wesen, O. ten N. ende voort den dach over met verscheyden coursen, N. N. O. behouden 6 à 7 mijlen.

Beseylden dit landt in vier maenden ende 29 daegen. Saegen dien dach veel croos voorby ons schip dryven, ende noch een Saturnus meuwtgen ende niet boven 6 à 7 anderen; de deyninghe schoot hardt uit den S. W. ende daernaer Suydelycker, langhs het landt redelyck slecht water.

Leyden onse compassen op 4 gr. N. Westering.

Dito des morgens ontrent twee uren op den dach, naer het gebedt gedaen was, saegen wy recht vooruyt, tot ons aller blydschap, het Suydtlandt, 't lach Oost van ons, ontrent 4 à 5 mylen naer gissinghe, toen wy het gewaer werden; was leech landt ende streckte hem meest als het in de caerte gesteld is, N. N. O. en S. S. W., naer sien conden; staecken doen daetelycken by, setten onse backboordts halsen toe, deden onse cours N. O. en N. O. ten O, een weynich hooger ende somwylen lager, tot datter drie glasen naer den middach uyt waeren, doen kreeghen een regenvlaegh, ende den windt liep W. N. W., soodat wy het weder om den N. wenden, alsoo wy het op den middach door de schrale windt om de W., om van de wal te comen, gewendt hadden. Deden onse cours N. ende somwylen N. ten W. ten naesten by soo hooch als seylen conde, ende den windt ons toeliet.

Dit landt dat wy saegen ende daer des middachs niet meer als 1 1/2 à 2 mylen affwaeren, naer gissinghe, oordeelden wy te syn **het landt van d'Eendracht,** ende daer des middachs by waeren **Dirck Hartochsz.-reede,** want hadden een grooten inham offte bocht tusschen twee hoecken. In de bocht conden geen landt sien van de stenge, maer groote brandinghe den geheelen inbocht over, van den eenen hoeck tot den anderen, soo sien conden.

Het landt heeft verscheyden witte plecken aen den seekant, ende is steyl opgaende tot veel plaetsen, soo sien conden.

Het water storte ofte branden seer tegen den wal aen, conden niet sien datter eenige clippen ofte droochten van de wal laegen daer het water op conden sien branden, als aan de punckt aen de Noordtkandt van Dirck Hartochs reede; daer scheen een droochten ofte clip een weynich afteleggen, daer het waeter op brande, doch conde mede wel een steert geweest syn, die van de hoeck naer 't Suyden wat affstreckte.

Soodra wy het landt gewaer wierden, wierpen wy het loodt ende bevonden grondt op 90 vadem witachtich santgrondt met cleyne schulpckens, ontrendt de 4 1/2 à 5 mylen buyten landt; halff voormiddach wierpen het loodt weder ende vonden grondt op 75 vadem groffachtich sandt (en) fyn met cleyne schulpghens vermengt, ontrent 3 mylen schaers buyten lant, saegen veel steencroos dryven voorby ons schip.

Des middags wierpen grondt op 55 vadem, ontrent 2 mylen buyten landt, recht voor de reede van Dirck Hartochsz., graeuwachtich sandt.

Ontrent 2 uyren naer middach wierpen grondt op 50 vadem witte, suyvere santgrondt, met heele cleyne dunne schelpghens, ontrent 1 1/2 myl naer gissinghe van de Noordthoeck van Dirck Hartochsz. reede ende 2 mijlen van de Suythoeck van dito reede.

Tegen den avondt naer des cocks schaften, wierpen het loodt ende vonden grondt op 50 vadem grauwachtich santgrondt, naer gissinghe 2 1/2 myl buyten de wal ende ontrent 3 mylen benoorden Dirck Hartochsz. reede.

Dito des nachts in de eerste wacht, alsser vier glasen uytwaeren, wierpen het

this we are not quite sure; we were not able to take the Sun's azimuth, either in the morning or in the evening; we sailed 20 miles until we saw the land, from which we were at 4 or 4½ miles' distance by estimation, on an E. by N. course, and on various courses during the day; course N. N. E. for 6 or 7 miles.

We had made this land in 4 months and 20 days. We saw a good deal of rock-weed floating past our ship, and also a small Saturn-gull, and not above 6 or 7 other gulls; the swell ran strongly from the south-west and afterwards more from the south; along the land the sea was tolerably smooth.

We adjusted our compasses at 4° north-westerly variation. In the morning of the same day about two hours after sunrise, when prayers were over, we saw the south-land straight ahead to the great joy of all of us; it was east of us, at about 3 or 5 miles' distance by estimation, when we got sight of it; it was a low-lying coast extending mainly N. N. E. and S. S. W. as given in the chart, so far as we could see. We immediately began to sail close-hauled to port on a N. E. and N. E. by E. course, sometimes a little higher and at other times a little lower, until three glasses in the afternoon had run out, when we got a squall of rain with the wind going over to W. N. W., upon which we ran north again, since at noon owing to the nearly contrary wind we had gone over to W. in order to keep off the land. We now shaped our course to north, at times to N. by W. nearly as high as we could sail and the wind would allow us.

The land which we saw, and from which at noon we were at no more than 1½ or two miles' distance by estimation, we judged to be the **land of d'Eendracht,** and the land which we were near to at noon **Dirck Hartochsz-Roads,** for we had before us a large bay or bight between two capes. In the bay we could see no land from the main-topmast, but so far as we could discern the surf ran through the whole bay from the one cape to the other.

The land shows various white plots near the seaside, and in many places rises very steeply so far as we could see.

The breakers on the coast were very strong, but there were no rocks or shallows near the coast on which we could see the surf break, except at the cape north of Dirck Hartochs Roads, off which there seemed to be a small shoal or rock on which the surf broke, but it may as well have been a landspit running southward out to sea from the cape.

As soon as we got sight of the land, we cast the lead, and took soundings in 90 fathom whitish sandy bottom with small shells, at about 4½ or 5 miles' distance from the land; in the middle of the forenoon we cast the lead again and touched the bottom in 75 fathom coarse and fine sand, mixed with small shells, at a little under 3 miles' distance from the land; we saw a good deal of rock-weed float alongside.

At noon we sounded in 55 fathom, at about two miles' distance from the shore, straight in front of Dirck Hartochsz Roads, greyish sand.

About 2 o'clock in the afternoon we sounded in 50 fathom white, clean sand-bottom, with very small, thin shells, at about 1½ mile's distance by estimation from the northern extremity of Dirck Hartochsz. Roads, and two miles from the southern extremity of the road-stead just mentioned.

Towards the evening after supper, we cast the lead and sounded in 50 fathom grayish sand-bottom, at about 2½ miles' distance by estimation from the land, and about 3 miles to northward of Dirck Hartochsz Roads.

At night, when 4 glasses of the first watch were out, we cast the lead and

loodt ende bevonden grondt op 50 vadem grauwachtich sandt met cleyne schelpghens, gisten ontrent 3 mylen buyten de wal ende ontrent 7 mylen by N. Dirck Hartochsz. reede.

Het laeste van de eerste wacht, alsser seven glaesen uytwaeren, wierpen het loodt ende vonden grondt op 48 vadem, niet wetende hoe veer van landt, alsoo het nacht was ende geen landt sien conden, dan naer onse cours die gegaen hadden ontrent 4 mylen.

In de tweede wacht alsser 3 glaesen uytwaeren, wierpen het loodt weder ende bevonden 47 vaedem sandtgrondt als voren, ende wierpen voorts den geheelen nacht over alle twee à drie glaesen tot het rysen van de son, wierpen het loodt weder ende vonden 80 vadem sandtgrondt, saegen geen landt, gisten naer onse coers ende voortganck, die gehadt hadden 9½ myl buyten het naeste landt te seyn, op de hoochte naer gissinghe, soo wy des middachs, wesende den 26 dito, bevonden, ende onse voortganck die hadden, van 24 gr. S. br. Maer saegen den geheelen dach geen landt meer, wierpen doen geen meer loodt, alsoo onse schippers ende stierluyden oordeelden, naer haere gissingen ende onsen coers die ginghen, welcken N. was ende twee streecken naer de streckinghe van 't landt buyten de wal liep, geen meer grondt conde hebben, waer over sy niet meer wierpen ende 't onnoodich achten . . . . .

XXV. (1636.)

NIEUWE ONTDEKKINGEN AAN DE NOORDKUST VAN AUSTRALIË DOOR DE SCHEPEN KLEIN-AMSTERDAM EN WEZEL ONDER BEVEL VAN (GERRIT THOMASZOON POOL [1]) EN) PIETER PIETERSZOON.

A.

Instructie voor den Commandeur Gerrit Thomasz Pool ende den Raet van de Jachten Cleen Amsterdam ende Wesel, gedestineert tot de ondeckingh van de landen by Oosten Banda gelegen ende voorts het Zuyderlandt, van daer om de Zuydt West streckende.

Alsoo de heeren Majoores lange voor desen (ende noch al sijn doende) ons seer ernstelijck in recommandatie hebben bevoolen d' ondecking van 't Suijderlandt gelijck wy met al voor syn vertrecq desen aengaende daervan verscheijde maelen hebben gediscoureert, Soo is in Raede van Indien goetgevonden ende gearresteert dat men Ul. met de jachten Cleen Amsterdam ende Wesel tot de gemelte ontdecking der landen by Oosten Banda en 't Suijderlandt, nae de West streckende, sal gebruijcken.

Met de geseijde jachten cleen Amsterdam ende Wesel sal Ul. in Goodes Name, den eersten April toecomende van Amboina naer Banda verseijlen ende aldaer gecomen sijnde dese Uwe Instructie ende Ordre, den heere Gouverneur Acoley communiceren.

Die wy by desen recommandeeren Ul. schriftelijck ter handt te stellen alsulcke naerder kennisse, als syn E. van de landen ende eylanden by Oosten Banda gelegen

---

1) Pool werd den 25 April 1636 vermoord op de Zuidwestkust van Nieuw-Guinea en werd in 't bevel over de schepen opgevolgd door Pieter Pieterszoon. In tegenstelling met mijne behandeling van Carstenz's tocht van 1623 bespreek ik hier niet de nadere ontdekking van de Zuidwestkust van Nieuw-Guinea. De route, in 1623 langs die kust gevolgd, moest ik aangeven, omdat deze licht verspreidde over den tocht van 1605/6 onder Willem Jansz.

sounded in 50 fathom grayish sand with small shells, estimating ourselves to be about 3 miles off the land, and about 7 miles to northward of Dirck Hartochsz. Roads.

At the latter end of the first watch when seven glasses were out, we cast the lead and touched the bottom in 48 fathom, but could not make out how far we were from the land (since it was night, and we could not see the coast), except from our course, by which we estimated the distance to be 4 miles.

In the second watch when three glasses had run out, we cast the lead again and sounded in 47 fathom sandy bottom as before; we kept sounding every two or three glasses during the whole night until sunrise and found 80 fathom sandy bottom; we saw no land, but from our course and rate of progress we deemed ourselves to be at 9½ miles' distance from the nearest land, estimating our latitude, from the observation we took on the 26th do. at noon, and from our rate of progress, to be 24° South. But we did not see any land again throughout the day, and left off sounding, since our skippers and steersmen, judging from their estimations and from the course we kept (being north, and two points off the land according to the trend of the coast), were of opinion that we could get no bottom, so that we thought it needless to go on sounding. . . . .

XXV. (1636.)

NEW DISCOVERIES ON THE NORTH-COAST OF AUSTRALIA BY THE SHIPS KLEIN-AMSTERDAM AND WESEL, COMMANDED BY (GERRIT THOMASZOON POOL [1]) AND) PIETER PIETERSZOON.

A.

Instructions for Commander Gerrit Thomasz Pool and the Council of the Yachts Cleen Amsterdam and Wesel, destined for the discovery of the lands situated east of Banda, and furthermore of the South-land, thence extending to the South-west.

Inasmuch as for a long time past the "Heeren Majores" have been very instantly recommending to us the discovery of the South-land, and still continue to do so, and we have frequently discussed the matter with. . . . even before his departure, therefore it has been resolved and determined in the Council of India that you shall be employed with the Yachts Cleen Amsterdam and Wesel in the said discovery of the lands east of Banda and of the South-land extending to westward.

You will set sail from Amboyna for Banda, in the name of God, with the said yachts Cleen Amsterdam and Wesel on the first of April next, and when you shall have arrived there, you will communicate these Orders and Instructions to the Lord Governor Acoley.

Whom by these presents we enjoin to hand you in writing all such ampler information as during his residence at Banda His Worship shall have collected touching the

---

1) Pool was killed on the South-west coast of New Guinea, April 28, 1636, and was succeeded in the command of the ships by Pieter Pieterszoon. Unlike my treatment of Carstensz's voyage in 1623, the present account will not embrace the further discovery of the South-west coast of New Guinea. I had to give the route followed along this coast in 1632 because it throws light on the expedition under Willem Jansz. in 1605/6.

geduijrende sijn aenweser' in Banda sal mogen hebben becomen, mitsgaders waer ende op wat eijlanden syn E. oordeelt eenich proffijt voor de Comp^ie^ op te soecken sal wesen, t' sy om den bast massoije, volcq als andersints te becomen, welcke ordre dan voor eerst dient naergecomen.

Ende bij aldien geen naerder informatie becompt soo verstaen wij dat al opt spoedichste van Banda sult verseijlen naer **Arnhems** ende **Speultslandt** gelegen **tusschen de hoochte van negen tot 13 graeden Suijderbreete ondeckt A°. 1623,** gelyck naerder in de by desen gaende caerte sult connen sien: dit sijn groote landen. Ul. sal trachten te vernemen, wat daer op te haelen sy, oft met volcq sijn beseth ende waermede erneren.

Van gem. eylanden sult Oost oversteecken om te vervallen opt **landt van Nova Gunea mede A°. 1623 by de Jachten Pera ende Arnhem ondeckt tot op 17 graeden 8 minuten Zuijder breete,** dat wij meenen te wesen 't Suidtlandt, sigh van gemelte hoochte westelijck aenstreckende tot op **26 graden ofte tot 't landt van de Eendracht.**

Die van de Jachten Pera ende Arnhem hebben, als geseijt, dese custe van omtrent 4 graeden tot op 17 graeden 8 munuten bevaren ende op verscheijde plaetsen aen landt geweest, niet dan woeste stranden, landen ende gansch barbarisch wreet wilt volcq gevonden die oock negen van d' onse, soo met visschen besich waeren, verrast ende vermoort hebben. De stranden, revieren, inwycken, hoecken, ende de strecking van dit landt, blycken bij de voorgemelte caerte.

Van de uijtterste ontdeckinge, dat is geweest, als geseijt, op 17 graden 8 munuten Suijderbreete, sult de cust volgen tot aen **Houtmans Abrolhos op 28 ende 29 graden** ende veerder, by aldien Uwe provisie can strecken, de dispositie vant scheepsvolcq sulcx gedoogt ende Uwe jachten t' groove waeter connen ontseggen dat in den Zuijder Oceaen rolt, op 33 ende 34 graeden van waer dan door de straete Sunda nae Batavia sult keeren, trachtende en passant de **Trials** te beseylen omme naerder kennisse van die ruts ende haere gelegentheijt te mogen becomen.

Int seijlen langes de custe sult alle inwijcken die bejegent voorsichtelijck doen visiteren ende wel letten oft canaelen ende passagie sout mogen ondecken, daerdoor men in de Suijdt Zee soude connen geraecken, die wij presumeeren eer om de Noord als aen de Suijdt te vinden sullen sijn, vermits de breete, welcke t' Suijderlandt op de 28 tot 32 ende 33 graden is hebbende.

Bij aldien canaelen tot in de Zuijdt zee ondeckt, oft dat het Suijderlandt uijt eylanden bestaet, sult trachten d' selve te passeeren, de monden ende uijtgangen wel obzerveeren; keerende dan weder door de selve passagie, omme Uwe ondeckingh langes de Noord candt te voltrecken.

Int landen met cleen vaertuych, dient groote circumspectie gebruyckt ende de bejegeninge van het volcq, dat U te spraecke sullen comen te staen, dient ende moet minnelyck met goede voorsichticheijt geschieden ende aengeleyt worden; cleene afronten van dieverye oft andersints, die Ul. soude mogen van deze vreemde natie voorcomen sal men ongemerckt moeten 'laeten passeeren om hun te trecken ende geen afkeer van ons te doen hebben: die ondecking van landen ende volcken tracht te doen, moet lanckmoedich, niet oploopende maer amiabel sijn.

Verscheyde soorte van coopmanschappen ende mineraelen syn Ul. mede gevende die verthoonen sult aen de luyden daer mede in gespreck compt, eensdeels omme daerdoor te^e^ vernemen oft eenige derselver waeren op hunne landen sijn vallende, ten

lands and islands situated east of Banda, at the same time letting you know where and in what islands His Worship thinks some profit to be obtainable for the Company, or how massoye bark and fitting men may be got, which order will in that case have to be first executed.

And in case you should obtain no additional information, we would have you set sail from Banda as speedily as possible for **Arnhems-** and **Speults land, between 9 and 13 degrees Southern Latitude, discovered A. D. 1623,** as you will more fully see from the appended chart; these are the large lands; you will endeavour to ascertain what may be obtained from there, whether these lands are peopled, and what the natives subsist on.

After touching at the said islands you will cross over in order to strike **the land of Nova Guinea likewise discovered A. D. 1623, by the Yachts Pera and Arnhem as far as 17° 8′ Southern Latitude,** which we surmise to be the South-land extending to westward from the said latitude as far as **26 degrees or as far as the land of de Eendracht.**

The men of the Yachts Pera and Arnhem have, as before mentioned, sailed along this coast from about 4 degrees to 17 degrees 8 minutes, and have landed at various places, where they found nothing but barren coasts and lands, and utterly barbarian, cruel, wild natives, who surprised nine of our men fishing, and assassinated the same. The various strands, rivers, bays, points and the trend of this coast you will gather from the chart aforesaid.

From the farthest point discovered, which as before mentioned, is in Lat. 17° 8′ South, you will skirt the coast as far as **Houtmans Abrolhos in 28 and 29 degrees,** and farther still, if your provisions hold out, if the condition of your crews will allow of it, and if your Yachts are proof against the rough seas that prevail in the Southern Ocean in 33 and 34 degrees; after which you will return to Batavia through Sunda Strait, trying in passing to touch at the **Trials,** that further information about this rock and its situation may in this way be obtained.

In sailing along the coast you will have all bays and inlets you may meet with, diligently examined, and keep a sharp look-out for the discovery of channels or openings that might afford a passage into the South Sea, since we surmise that such passage must be looked for to northward rather than to southward, considering the breadth of the South-land between 28 and 32 or 33 degrees.

In case you should discover channels leading to the South Sea, or should find the South-land to consist of islands, you will endeavour to pass through or between the same, diligently observing the mouths and outlets, and then returning again through the same passage in order to proceed with your discovery along the north-side.

In landing with small craft you will use great circumspection, and your treatment of the natives that should allow you to come to parley, must and ought to be marked by great kindness, wary caution, and skilful judgment; slight misdemeanours on the part of such natives, such as petty thefts and the like, which they should commit against you, you will suffer to pass unnoticed, that by so doing you may draw them unto you, and not inspire them with aversion to our nation. Whoever endeavours to discover unknown lands and tribes, had need to be patient and long-suffering, noways quick to fly out, but always bent on ingratiating himself.

We have put on board your ships various kinds of merchandise and minerals, which you will show to the people whom you should come to parley with, partly that by so doing you may come to know whether any of these goods are produced by their

anderen wat genegentheijt ende begeerlyckheijt sy tot onse coopmanschappen thoonen ende wat waeren sy daertegen souden mogen presenteeren te ruijlen.

Op de gelegentheijt der volckeren dient geleth; van wat aert, conditie ende heumeuren dat sijn, wat relegie ende regiering dat hebben, met wien dat oorloogen, wat geweer dat voeren, wat spyse ende cleeding gebruycken, ende waermede sich voorders erneren.

Doet serieuselijck letten ende wel registreren de winden, stroomen, regentijden etc. die geduyrent dese uwe voyagie sult bejegenen.

Alle landen, eylanden, stranden, revieren, inwycken, hoecken, clippen, rutsen, droogten ende wat daer meer aen dependeert sult wel ende behoorlijk observeeren, ider op sijn waere streckingh, hoochte ende lengte doen ontwerpen, soo ende als die bejegent ende op doen sult.

Daertoe den Coopman **Pieter Pietersen** gebruyckende . . . . .

Geen volcq sult tegen haeren danck uijt hun landt vervoeren, maer soo eenige weijnige vrywillich uijt haar selven herwaerts wilden comen, verleent die passagie . . . . .

. . . . . By forme van justitie [sijn] A° 1629 door den Commandeur Francisco Pelsert, twee delinquanten Neerlanderen die 't lijff verbeurt hadden, aldaer op 't vaste landt geseth;[1]) soo noch by 't leven sijn, hun verthoonen ende herw^ts versoecken te comen, geeft haer passagie.

T' waere een gewenschte saecke voor de scheepen uijt Neerlandt nae India comende, dat op 't Zuijdtlandt omtrent de 26 tot 28 graeden eenige goede verversinge ende een bequaeme waterplaets gevonden wierde, alsoo de sieckten ende 't scheurbuijck daer omtrent meest beginnen te openbaeren, ende bij wijle noch veel volcx comen te overlyden voor en al eer op Batavia arriveeren.

Ende gelyck geseyt, sullen Ul. door de straete Sunda herw^ts verwachten soo geen obstaeckelen ende verhinderingh in den wegh voorcomen ende dat het landt sich streckt ende aenden anderen vast is, gelyck wij opineeren, daervan Uwe ondervindingh onse leermeester sal wesen.

Ende dient genooteert dat wij voor seecker houden dat de West custe van Nova Gunea ofte het landt by de Jachten Pera ende Arnhem ondeckt tot 17 graeden ende 8 munuten Zuijderbreete aent Suijderlandt soude vast ende een landt sijn daerop dan oock deze instructie slaet.

Derwegen soo ghylieden contrarie bevindt, gelyck het oock wel soude connen wesen ende dat het Suijderlandt maer een eylandt is, soo sult de custe van Nova Gunea om de Zuijt op seijlen tot 32 graeden breete omme van die hoochte met een Westen gangh t' Oost eijnde van **'t Suijdtlandt bij 't Schip t' Zeepaert A°. 1627 in Januario ondeckt** aen te doen. T' Suydlant bij desen cours opgeseijlt hebbende, sult dan noch een graet Suijderl^t loopen omtrent **d'Eylanden St. Pieter** ende **François,** omme alsoo volcomentlijck verseeckert te wesen, dat den hoecq van 't landt daer om de west streckt. Als wanneer dan weder om de Noordt sult seylen langes het Suijtlandt heen, verbij **de Witslandt** tot Houtmans droogte, ende voorts op 33 ende 34 graden, bij aldien weder ende wint sulcx gedoogt, keerende als gezegt van daer nae Batavia.

---

1) Zie boven bldz. 62.

country, partly in order to see what desire and inclination they evince to our mercantile commodities, and what goods they might be ready to offer in exchange for the same.

Close attention should be paid to the disposition of the people, their character, condition and humours; to the religion they profess and to their manner of government; their wars, their arms and weapons; the food they eat and the clothes they wear, and what they mainly subsist on.

Careful observation should be made, and exact records kept, of the winds and currents, the rains and tides etc. which you shall meet with in this your intended voyage.

You will make due observation also of all lands, islands, strands, rivers, bays, points, rocks, reefs, cliffs, shallows and whatever else appertains to the same; of all which you will have accurate surveyings made, showing the true bearings, longitude and latitude, in accordance with the circumstances under which you shall get sight and knowledge of the same.

For this purpose availing yourselves of the services of Subcargo **Pieter Pietersen**. . . .

You will not carry off with you any natives against their will, but if a small number of them should be found willing to come hither of their own accord, you will grant them passage . . . . . .

Commander Francisco Pelsert, having A. D. 1629 put ashore there two Dutch delinquents, who had in due form of justice been sentenced to forfeit their lives [1]), you will grant passage to the said persons, if they should be alive to show themselves, and should request you to be brought hither.

It would be a thing highly desirable for ships bound from the Netherlands to India, if on the coast of the South-land between 26 and 28 degrees a fitting place for obtaining refreshments and fresh water could be discovered, seeing that mainly about that latitude scorbut and other disorders begin to show themselves, at times carrying off numbers of men even before they reach Batavia.

Finally, as hereinbefore mentioned, we shall expect you back here through Sunda Strait, if no obstacles come in your way to prevent this, and if the land is found to extend in one unbroken coast-line, as we surmise it to do, of which your experience will be our teacher.

It should furthermore be noted that we are convinced that the west-coast of Nova Guinea, or the land discovered as far as Lat. 17° 8′ South by the Yachts Pera and Arnhem, forms one whole with the South-land, a point which in drawing up these Instructions we have taken for granted.

Therefore, if you should find the contrary to be the case, a matter of which we will by no means deny the possibility, and if the South-land should by you be found to be an island, you will sail southward along the coast of Nova Guinea, as far as the 32nd degree S. L., and thence on a westerly course touch at the eastern extremity of **the South-land, which in January 1627 was discovered by the ship t'Zeepaart.** When you shall have made the South-land on this course, you will run one degree more to southward near the islands of **St. Pieter and François,** that by so doing you may obtain full certainty that from that point the coast-line trends to westward. After which you will run northward again, skirting the Southland, past **de Witsland,** as far as Houtman's shoal and furthermore to 33 or 34 degrees, if wind and weather shall permit, returning thence to Batavia, as hereinbefore mentioned.

1) See *ante*, p. 62.

Ende hiermede wenschen Ul. altsamen toe, den segen des Heeren ende een behouden reyse. Mitsgaders dat dese voyagie mach strecken tot dienst der Comp^ie, reputatie van 't Vaderlandt ende Uwe besundere Eere, Amen.

Actum int Casteel Batavia 19^e Feb^rio A° 1636, ende was onderteeckent Anthonio van Diemen, Philips Lucasz., Artus Gijsels ende Jan van der Burch.

B.

Dagregister van Batavia.

October 1636.

6^e ditto.

Op dato naer de middach arriveert uyt Amboina 't Jacht Cleijn Wesel met den Coopman **Pieter Pieterszoon,** welcken . . . . . naer het droevich sneuvelen van den Commandeur Gerrit Thomasz Pool op de Custe van Nova Guinea in des selffs plaetse gesuccedeert, ende met de Jachten **Cleen Amsterdam** ende **Wesel** over Banda weder in Amboino gecomen was, rapporterende soo mondelijck als by gehouden journael ende getrocken resolutien t' gepasseerde in substantie als volcht namentlijck . . . . .

6^en Juny [kwamen zij] voor de negrije Taranga aen het Zuydwesteynde van Arouw ten ancker, om . . . . . sich van eenige noodlyckheden aldaer te voorsien . . . . .

Op 9^en Junij alsvooren versien wesende, hadde sich van gemelte negrije Taranga weder onder seijl begeven, stellende synen cours Zuydelyck om te sien off by d' een off d' ander middel om d' Oost soude connen geraecken, tot winningh van desselffs geordonneerde voagie, doch tot op de breete van 11 graden om Zuijt gecomen wesende, hadde niet alleen de Ooste ende Zuijt ooste winden vehementich met hol water bevonden door te waeyen, ende gemoet, maer oock opgeseijlt een nieuw lant. Sulcx dat geen apparentie siende van tot voltreckingh sijner reyse om d' Oost te geraecken, alsoo t' selve sal moeten geschieden int begin van 't Weste mousson, resolveerde met sijnen raed van voorder ondersoeck om d' Oost te desisteren, 't gemelte **nieuw gevonden van Diemens landt, anders Arnhems ofte Speultslandt genaempt,** t' ontdecken, naer desselffs gelegentheyt te vernemen, ende cuntschap becomen hebbende, dan weder naer de Noordt te steecken, om perfecte kennisse van de eylanden Timor ende Temember te becomen, ende sulcx mede geeffectueert synde alsdan naar Banda te keeren etc.

Conform dese genomen resolutie, heeft gemelten Pieter Pietersz. het nieuw gevonden landt van de Oost naer de West omtrent 20 mylen lenghte ontdeckt, veel vieren ende roocken, doch geen volck, huysen, praeuwen noch vruchtboomen vernemen connen, hoewel met een orangbay daer dicht voorby geschept, ende op sommige plaetsen oock aen landt geweest is, vindende 't selve gantsch wilt en woest. Sulcx dat met geen van d' inwoonders te spraeck connende coomen, sich alsvooren geresolveert van seeckeren uijtsteeckenden **Rooden hoeck** die om de Noord streckt alwaer hem het landt om de West heel ontvalt, op 22 Juny naer de Noord begeven heeft, tot opsoecking der eylanden Timor ende Tenember . . . .

In conclusion, we wish you all the blessing of the Lord, a prosperous voyage and safe return, hoping at the same time that this voyage may redound to the advantage of the Company, to the glory of our country, and to your especial honour. Amen.

Done in the Castle of Batavia, this 19th of February, A. D. 1636.

(Signed)

ANTHONIO VAN DIEMEN, PHILIP LUCASZ, ARTUS GYSELS and JAN VAN DER BURCH.

B.

Daily Register of Batavia.

October 1636.

The 6th do.

This day in the afternoon there arrived here from Amboyna the Yacht Cleyn Wesel, having on board the subcargo **Pieter Pietersen,** who. . . ., after the lamentable assassination of Commander Gerrit Thomasz Pool on the coast of Nova Guinea, had succeeded to the latter's office, and with the Yachts **Cleen Amsterdam** and **Wesel** had returned to Amboyna by way of Banda, reporting in substance as follows, both by word of mouth and by the Journal kept during the voyage and the Resolutions duly registered, touching what happened in the course of the expedition, to wit. . . .

On the 6th of June [they came to anchor] before the native village of Taranga at the south-western extremity of Arouw, in order. . . . to provide themselves with certain necessaries. . . .

On the 9th of June, being duly revictualled, he had set sail again from the said native village of Taranga, shaping his course to southward in order to endeavour to get to eastward by some means or other, so as to accomplish his ordained voyage; but when he had got to southward as far as the 11th degree of latitude, he had not only found and met with the east- and south-east-winds blowing constantly with great vehemence and hollow seas, but had also come upon a new land; in such fashion that, seeing no chance of getting to eastward for the accomplishment of his voyage, since such voyage will have to take place in the beginning of the western monsoon, he resolved with his council to give up further investigations to eastward, to explore and survey the situation of **the newly discovered Van Diemensland, also called Arnhems or Speultsland,** and, having gathered the required information, to run northward again for the purpose of obtaining perfect knowledge of the islands of Timor and Tenember; and all this having been duly effected, to return to Banda etc.

In conformity with this resolution the said Pieter Pietersen has surveyed the newly discovered land for the space of 20 miles from East to West; he has seen many fires and frequent clouds of smoke, but no natives, houses, prows or fruit-trees, although he has paddled close along the shore with an orangbay, and gone ashore in sundry places, finding the land wild and barren; wherefore, not having been able to come to parley with any of the inhabitants, on the 20th of June, as previously resolved upon, he ran to the north from a certain **Red point** jutting out into the sea to northward, where the land falls off abruptly to the west, for the purpose of making the islands of Timor and Tenember. . . .

C.

Journael van de voyage naer Nova Guinea, 1636.

. . . . . [6 Juni] Vrydachs 's morgens vroech . . . . . seylden voor de negorij Taranga . . . .

9 ditto Maendach. Smorgens met den daege den wint Z. O. . . . . sijn van voor Taranga 't seijl gegaen; stelden onse coers S. S. W. aen . . . . .

Conden des middachs geen hoochte becomen . . . . .

In de eerste wacht seylden omtrent 3 glasen Z. Z. W.; de wint met redelycke coelte Z. O., daer nae O. Z. O.; seylden 12 glasen Zuijden aen; met het begin der dachwacht de wint O. N. O., met frisse coelte; seylden omtrent 8 glasen S. O. . . . .

10 ditto. Dingsdach. Smorgens omtrent de vroechent de wint als voren van den O. N. O . . . . .

Van gisteren avont tot nu dezen avont gisten op een bezuijden behouden coers 9 mijlen geseijlt te hebben . . . . .

11 ditto. Woensdach . . . . . Coers Z. Z. O. . . . . Gisten van dit etmael op een Z. ende Z. ten O. behouden coers omtrent 11 mijlen geseylt te hebben . . . . .

12 ditto. Donderdachs. De wint als voren van den O. Z. O. . . . . .

Des middachs bevonden ons op de Zuyder breete van 10 graden 2 mynuten, sulcx dat ick bevinde verder om de Zuyt te wesen als met de gissinge en de behoude coers overeencompt, waeromme soude gelooven dat de stroom ons harde om de Z. Z. O. moet geleyt hebben. Nae de middach de lucht betrocken, de wint met dichte coelte O. Z. O., ende Z. O. ten O., seylden met schoverseylen Z. ten W. aen. Tegens den avont wier het haestelyck seer slecht water ende gants bleeck; wierpen weynich naer sonnen overganck 't loot, was 40 vademen steckgront diepte fyn; doch conden geen lant sien; naemen onse fock in ende seylden snachts met het schoverseyl alleen, om geen prang van seyl te voeren. Gisten van dit etmaal op een Z. W. ten Z. behouden coers, omtrent 12 mylen geseylt te hebben. Des nachts O. ten Z., O. Z. O. ende Z. O. ten O. met moy lieffelyck claer weer ende topseyls coelte; den geheelen nacht coers door den anderen Z., wierpen somtyts 't loot, hadden 42, 39, 38, 36 en 25 vademen steekgront.

13 ditto Vrydachs. De wint omtrent Z. O., topseyls coelte, slecht waeter, coers Z. Z. W. en Z. t. W.; 't water was noch al seer bleeck, doch conde geen lant sien; 't was lieffelyck claer weêr, bevonden ons des middachs op de Suyderbreete van 10 graden 50 minuten.

Weynich naer de middach wierpen 't loot op 32 vademen steckgront; vier glasen naer den noen saegen 't **lant** Z. O. ten Z., omtrent 6 mylen van ons; 't was laech lant met cleene heuveltjens; daer omtrent 6 mylen aff Westelyck saegen oock lant, doch was niet aen den anderen vast, maer wel ruym drie mylen verscheyden.

Tegens den avont wierdent stil, savonts met sonnen onderganck 't luchien flautjens van den Z. Z. O.; peylden den uythoeck van 't lant omtrent 3 mylen S. O. ten Z. van ons, 't was noch al 32 vademen steckgront, dien wendent overstaech om de Oost, doch haest voor 't opsetten der wacht noch stilder werdende en om de N. W. drijvende, hebben 't ancker op 29 vadem steckgront laten vallen.

C.

Journal of the voyage to Nova Guinea, 1636.

.... In the early morning of Friday [June 6].... we arrived before the native village of Taranga....

On Monday the 9th do. At daybreak the wind was S. E.... we set sail from Taranga.... shaping our course to the S. S. W.

We could take no latitude at noon....

In the first watch we sailed S. S. W. the space of about 3 glasses; the wind was S. E. with a fair breeze, and afterwards E. S. E.; we sailed to southward for the time of 12 glasses; at the beginning of the day-watch the wind was E. N. E. with a fresh breeze; we sailed S. E. for about eight glasses....

On Tuesday the 10th do. In the morning about breakfast-time the wind blew from the E. N. E. as before....

We estimated ourselves to have sailed 9½ miles on a generally Southern course from last night to the present night.

On Wednesday the 11th do. Course held S. S. E.... We had sailed on a Southern and S. by E. course about 11 miles by estimation during the last 24 hours....

On Thursday the 12th do. The wind E. S. E. as before.... At noon we were in Lat. 10° 2′, so that I find we are farther to southward as would accord with our estimation and our courses kept, on which account I believe the current must have driven us a good deal to S. S. E. In the afternoon the sky was overcast, the wind E. S. E. and S. E. by E. with a light breeze; we sailed to S. by W. with our mainsails set. Towards the evening the water became all of a sudden very smooth and of a pale colour; after sunset we cast the lead in 40 fathom good anchoring ground, fine sand, but could see no land: we took in our foresail and sailed in the night with the main-sail only to avoid press of sail. We estimated ourselves to have sailed about 12 miles on a general S. W. by S. course during the last 24 hours. In the night the wind was E. by S., E. S. E. and S. E. by E. with fine, lovely, clear weather and a top-gallant gale; throughout the night our average course was S., we cast the lead now and then in 42, 39, 38, 36 and 25 fathom good anchoring-ground.

On Friday the 13th do., the wind was nearly S. E., with a top-gallant gale and smooth water; course S. S. W. and S. by W.; the water was very pale in colour, but we could see no land; the weather was lovely and clear; at noon we found ourselves to be in 10° 50′ S. L.

Shortly after noon we cast the lead in 32 fathom good anchoring-ground; at four glasses in the afternoon we saw the **land** S. E. by S. of us, at about 6 miles' distance from us; it was a low-lying coast with small hills; about 6 miles farther to westward we also saw land, not connected with the first land, but upwards of three miles distant from the same.

Towards the evening it fell a calm; at sunset there was a faint breeze from the S. S. E.; we made out the extremity of the land to be at about 3 miles' distance S. E. by S. of us; we were still in 32 fathom good anchoring-ground; we accordingly went over to eastward, but when shortly before the setting of the watch, the wind went down still more and began to turn to the N. W., we dropped anchor in 29 fathom good anchoring-ground.

14 ditto. Saturdachs' 'smorgens begon de stroom om de Z. O. te gaen, de windt harde van de O. Z. O., conden op dat pas geen schoverseylen voeren, lichten ons ancker op ende gingen onder seyl, Suyden ende Suyden ten Oosten aan. Het droochde allengskens op. Siende dat wy het Oostelyckste lant niet conden beseylen, liepen naar 't Westelyckste, alwaer omtrent een musquetschoot van de wal op 10 vadem steckgrond ten ancker quamen. Dicht by de wal langs is 't hier wat rotsich ende clippich; dit lant streckt hier omtrent 3 mylen Z. O. t. Z. ende N. W. t. N. wel soo Suydelyck en Noordelyck. Naer den noen sont ons prautjen dicht by de wal langs te diepen; wedercomende seyde tot aen de clippen niet minder als 3½ vademen steckgrond gehadt te hebben. Nevens den hoeck daer wy by geset laegen, liep een revier t' landewaerts inne, wij lieten de witte vlagge wayen en 't prautien dicht by de wal langs scheppen. Saegen wel op veel plaetsen in 't lant roocq, maer conden geen volck, huyssen ofte vaertuygen vernemen. Dit lant is niet hooch, meest eenpaerig ende seer voll geboomte met santstrant aen de seecant. Hadden des middachs geen hoochte becomen; het schijnt dat hier de vloet uyt de N. W. comt; des nachts in 't laeste der eerste wacht bequamen goede hoochte ..... ende bevonden **12 graden 8 minuten Suyderbreete** te syn.

15 ditto. Sondachs smorgens metten daege de wint harde van den O. Z. O., schoverseyls wêer; hebben den Breeden Raet geroepen, wiert by deselven geresolveert dit land bet om de N. W. te besoecken ende alle naersticheyt te doen om van t' eylant Tymor cuntschap te becomen, breeder blyckende by de resolutie.

In 't lichten van ons ancker talyden een talyreep ende een block aen stuckent, stelden onse coers N. W. t. N. ende N. N. W. aen. Omtrent 2 meylen geseylt synde, quamen nevens een hoeck, van welcken hoeck tot een andren hoeck omtrent 4 mylen streckt het lant W. N. W. ende O. Z. O., weynich bochts ende by de wal langs clippich ende reevich. Nevens dese hoeck storte ende cappelde de zee seer harde ofte het van drooghte waere geweest, door oorsaecke de stroom ende wint tegen den anderen waren. Seylden alseo een clyne myl buiten 't lant langs de wal over de diepte van 12, 11 ende 10 vademen steckgront. Wy saegen op veel plaetsen landewaert in groote roock ende smoock, doch en vernaemen geen vruchtboomen, huysen, prauwen, noch volck; het schynt woest lant te syn. Tegens den avont quamen op 9 vademen steckgrondt ten anker, omtrent ½ canonschoot van de wal; de voorschreven hoeck was een groote halve myl O. ten N. van ons, des nachts harde vlaechen uytten O. Z O. met styve disege lucht; saegen eenige vieren stoocken te landewaert in.

16 ditto. Maendach. 'Smorgens vroech de wint als voren van den O. Z. O. met harde caeckbuyen. Onse ancker lichtende, brack het talyblock, corts daernaer de cabel omtrent 3 vadem van 't ancker stuckent, sulcx dat het ancker verlooren. Onse fock bymaeckende, schoot het jacht Wesel een schoot met musquet, waerover ons ander ancker weder lieten vallen; tegens den avont beter weêr synde, sonden onse orangbay aen Wesel, om te vernemen, wat het schieten beduyden; wederomme comende verstondt dat syluyden mede een ancker verlooren hadde, maer dat de boeyreep noch heel was, om 't welck weder te becomen, bleven tot 's anderendaechs leggen.

17 ditto. Dingsdachs tegen den middach bequam men tydinge, dat Wesels boeyreep van selffs dicht by 't ancker aen stucken was gevylt, sulx dat dat anker mede ver-

On Saturday the 14th do. the current began to set to the S. E. in the morning, and the wind to blow hard from the E. S. E., so that we could not carry mainsails then; we weighed anchor and set sail on a South and South-by-east course. The water gradually shallowed, and seeing that we could not make the easternmost land, we ran to the westernmost, where we came to anchor at about a musket-shot's distance from the land in 10 fathom good anchoring-ground. Close along the shore the land is somewhat rocky and reefy here; this land extends here about 3 miles S. E. by S. and N. W. by N., both slightly more to South and North. In the afternoon we sent out our small boat to take soundings close inshore; on returning the men reported that until they came to the reefs they had found no less than 3½ fathom good anchoring-ground. Off the point near which we lay at anchor, a river ran landinward; we hoisted the white flag, and caused the little boat to paddle close along the shore. We saw smoke, indeed, in many parts of the inland, but no natives, houses or vessels. This land is not high, chiefly level, thickly covered with trees, and with a sandy beach at the seaside. We had taken no latitude at noon; the tide seems to run from the N. W. here; in the night at the latter end of the first watch we could take the latitude by the stars and found it to be **12° 8′ South.**

On Sunday the 15th do. at daybreak the wind blew hard from the E. S. E.; it was mainsail weather; we convened the Plenary Council and resolved with the same further to explore this land to the north-west and to use all possible diligence to get knowledge touching the island of Timor, as will be found more amply set forth in this day's Resolution.

As we were weighing our anchor, a lanyard and a pulley got broken; we shaped our course to N. W. by N. and N. N. W. Having sailed the space of about 2 miles, we came to a point, between which point and another point, a distance of about 4 miles, the land extends W. N. W. and E. S. E. with hardly any curve, and with rocks and reefs along the shore. Off this point the surf and the breakers ran very strongly, as if there were a shoal there, seeing that the wind and the current were opposed to each other. We therefore sailed along the coast at less than a mile's distance from the same in 12, 11 and 10 fathom good anchoring-ground. In many places we saw great clouds of smoke landinward, but no fruit-trees, houses, vessels or natives; the land seems to be quite wild. Towards the evening we cast anchor in 9 fathom good anchoring-ground at about half a cannonshot's distance from the land; the aforesaid point was E. by N. of us at upwards of half a mile's distance; during the night we had violent squalls from the E. S. E. with a thick, foggy sky; landinward we observed a number of fires.

On Monday the 16th do. in the early morning the wind blew from the E. S. E. as before with sudden violent squalls. As we were weighing our anchor, the lanyard-pulley broke, and shortly after our anchor-cable snapped off at about three fathom's distance from the anchor, so that we lost the latter. As we were setting our foresail, a musket-shot was fired from the Yacht Wesel, upon which we dropped our other anchor again; when towards the evening the weather had somewhat improved, we sent our orangbay to the Wesel, to learn the meaning of the musket-shot; when the men returned, they informed us that the Wesel had also lost an anchor, but that the buoy-rope had remained entire, so that we remained here till the following day in order to recover the same.

On Tuesday the 17th do. towards noon we were informed that the buoy-rope of the Wesel had broken of its own accord close to the anchor, so that they had also

looren, waerop datelyck de anckers van beyde jachten lichtende, bevonden dat de touwen oock al beschadicht waeren van 't vylen der verborgen steenen ende clippen.

De (kust) streckt hier, als voordeesen verhaelt, omtrent 4 mylen W. Z. W. met weynich inbochts, 3/8 myl van de wal heeft men hier all 8 ende 7 vademen goede cleygrondt; de wint was noch al van den S. O. en O. S. O. met doorgaende styve coelte; tegen den avond quaemen op 7 vademen steckgrondt, omtrent 1/2 mijl van lant, de hoek O. Z. O. van ons een cleene myl, ten ancker.

Tot noch toe hebben geen volck, vaertuych ofte huysen connen vernemen; soude met de schuyten wel ivers aen lant hebben gevaren, dan vermits deselve beyde instonden ende het gebroockene getimmert ende versien werde, is sulx niet geschiet. Snachts lieffelyck ende bequaem weer.

18 ditto. Woensdachs de wint van den O. Z. O., bequaemer, lieffelycker ende gestadiger weer als voordesen; teerden beyde onse jachten ende bleven voor desen dach voor ancker leggen; principaelyck ofte geen volck hier omtrent haer souden laeten sien ende alsoo met hen te spraecke coomen, 't welck hun niet is geluckt. Snachts helder goet ende claer weer, de wint Z. Z. O., Z. O. ende O. Z. O.

19 ditto. Donderdachs smorgens met den daege, de wint met bequaem weer ende labbercoelte O Z. O., lichten onse anckers ende gingen noch al W. Z. W. ende wel soo Westelyck (als 't lant hier tot de **Witte Hoeck,** bekent door de witte santheuvel aen den oever der zee als van den Oosten compt, met een groote inbocht en revier is streckende) aen.

Ten 4 glasen nae de vroeghcost quamen nevens een steenich, rutsich riff, daer wy op 8 ende 9 vademen buyten ofte 't zeewaert om hielden. Den Oosthoeck desselffs leyt een cleene myl Z. W. ende wel soo Suydelyck, ende de W. hoeck Z. W. ten Z. ende wel soo Zuydelyck, een groote myl van de Witte Hoeck; de streckinge is Z. O. ten Z. ende N. W. ten N., synde niet seer lange off breet; het brande ende storte seer op 't riff.

Om 't riff synde loeffden wederaen om de W. Z. W. een cleene myl van 't lant, over de diepten van 8, 9, 7 ende 6 vademen steckgront. Van de Witte Hoeck streckt het lant noch all met een cleene inbocht, omtrent W. Z. W. soo veer als men sien can, aen den zeecant meest al zantstrandt, hier ende daer met cleene laege santheuveltjens.

Wy saegen noch daegelycks te landewaert in veel roocken ende smoocken; des middachs bequamen de **Zuyder breete van 11 graden netto.** Van dese Witte Hoeck streckt het lant sich noch al W. Z. W., ende wel zoo Westelyck met weynich inbochts 3 groote mylen; van daer met een groote inbocht W. N. W. twee groote mylen, tot een hoeck, van welcken hoeck niet wel een halve myl N. O. ten O. een cleen eylant is leggende, rontsom beset met droochte ende reven; achter 't selve eylant ontvalt het lant sich om de S. W., wel 2 mylen bochts maeckende, doch weder naer de N. W. kerende. Van dit eylant is de streckinge der wal omtrent N. W. en de Z. O.; aen de zeeoever is meestal santstrant hier ende daer met reven.

Des savonts met het ondergaen der zonne, wiert het stil, quamen op 8 vademen steckgrond, omtrent een myl van de wal ten ancker; het eylant een groote myl van ons Z. Z. O. Saegen weynich daer naer twee vieren achter 't eylant aen strant. Gisten desen dach omtrent 10 mylen geseylt te hebben, des nachts de wint met lieffellyck

lost their anchor, upon which forthwith weighing the anchors of both the Yachts, we found that the cables had also been damaged through rubbing against hidden stones and rocks.

As beforementioned, the coast here extends W. S. W. for the space of about 4 miles, with hardly any curve; at $^3/_8$ of a mile's distance from the land there is already 8 and 7 fathom, good clayey bottom; the wind still blew from the S. E. and E. S. E. with a steady stiff gale; towards the evening we came to anchor in 7 fathom good anchoring-ground, at about half a mile's distance from the land, having the point E. S. E. of us at less than a mile's distance.

Up to now we have seen no men, vessels or houses; we should certainly have landed with the boats here and there, but that they were both of them stove in, and had first to be thoroughly overhauled before they could be used. During the night the weather was lovely and calm.

On Wednesday the 18th do., the wind blowing from the E. S. E., the weather was calmer, fairer and steadier than before; we gave a coat of tar to both our yachts, and remained at anchor the whole of this day, chiefly in order to see if we could not get sight of natives here or there and come to parley with the same, but we waited in vain for them. During the night the weather was bright, fair and clear, the wind blowing from the S. S. E., S. E., and E. S. E.

On Thursday the 19th do. at daybreak, the wind being E. S. E. with fair weather and a weak breeze, we weighed anchor and shaped our course to W. S. W., slightly more to westward. (The land here extends with a great curve and river as far as the **Witte Hoeck** [White point], known by the white sand-hill near the strand when you come from the east).

At 4 glasses after breakfast we came near a stony, rocky reef, which we kept outside or to seaward of in 8 and 9 fathom. The eastern extremity of it is less than a mile to the S. W., slightly more southerly, of the Witte Hoeck, and the western extremity upwards of mile to the S. W. by S., slightly more southerly, of the same; the reef extends S. E. by S. and N. W. by N.; it is not very long or broad, and there were violent breakers upon it.

When we had weathered the reef, we again ran W. S. W. at less than a mile's distance from the land, in 8, 9, 7 and 5 fathom good anchoring-ground. From the Witte Hoeck the land trends nearly to W. S. W. with a slight curve, as far as one can see; close to the sea the beach is chiefly sandy, with small, low sand-hills here and there.

The whole day we saw a good deal of smoke landinward; at noon we were in **exactly 11° S. L.** From this Witte Hoeck the land trends to W. S. W., slightly westerly, with a slight curve for the space of upwards of 3 miles; from there to W. N. W. with a strong curve the space of upwards of two miles, as far as a point, off which point, at less than half a mile's distance to N. E. by E., there is a small island on all sides surrounded by shoals and reefs; beyond this island the land falls off to the S. W., making a curve of 2 miles at least, but afterwards it trends to the N. W. again. This island bears from the land about N. W. and S. E.; the beach is sandy with reefs here and there.

At sunset it fell a calm, and we came to anchor in 8 fathom good anchoring-ground at about a mile's distance from the land, having the island S. S. E. of us at upwards of a mile's distance. Shortly after we saw two fires on the beach beyond the island. We estimated ourselves to have sailed about 8 miles this day; during the

schoon weertien van den Zuyden ende Z. Z. W.; alhier bevonden weynich ofte geen stroom te gaen.

20 ditto. Vrydachs met den daege 't wintjen met labbercoelte Zuydelyck, gingen onder seyl, hielden meest een myl van de wal, op de diepte van 7 ende 7 1/2 vadem steckgrond. Op den dach liep de wint N. O., seylden N. W. aen; des smiddags by de **Roode Hoeck** gecomen wesende, synde omtrent 5 mylen N. W. van 't voorverhaelde eylant, ontvalt het lant sich om den W. t. W. een groote halve myl; saegen een groot riff van de hoeck wel 1 1/2 (myl) in zee strecken, daer vermits de scharpheyts des winds niet boven conden seylen, quamen ten ancker op 7 1/2 vadem steckgront, een halff myl van de wal; de Roode Hoeck lach Z. W. en Z. W. ten Z. van ons, een groote halve myl; saegen noch al roocken.

21 ditto. Saturdachs de wint uytten Z. Z. O. ende Z. O. ten Z., lieffelyck labberweertien, gingen onder seyl. De streckinge van 't land was hier van de hoeck aff soo varde als men sien conde Z. t. W. en Z. Z. W., met weynich bochts. De meer verhaelde droochte streckt wel ruim twee mylen van de Rooden Hoeck Noorden in zee ende loopt alsdan seer varde om de West, wel 1 1/2 myl van 't lant. Sy leyt met santplaetsen ende een heuveltjen often clipjen boven water; de diepte was dicht by heen 7, 6, 5 ende 4 vademen, oneffen gront. Ende alsoo de wint als voren van den S. O. ten Z. was, sulx dat het lant niet weder aen conde seylen, resolveerden om de N. O. te loopen. Stelden oversulx onse coers N. N. O. aen, om soo 't den Almogenden belieft Timor aen te doen ende nae de gelegentheyt te vernemen.

Hebben geen volck, huysen, vruchtboomen ofte prauwen op offte by dit lant, dat wy in onse caerte [1]) **Van Diemenslant** noemen, vernomen, alhoewel met onse orangbay 't selve tot dicht onder de wal scheppende onderstonden te vernemen; de schuyten van beyde jachten stuckent synde, innestaende ende vertimmert wordende. Omtrent 2 glaesen nae de middach, de wint met stil ende slyckent weer N. O., N. N. O. ende N. O. ten N. Des avonts met sonnen onderganck gisten de Roode Hoeck 6 mylen Z. Z. O. van ons te hebben; snachts 't luchien met labbercoelte O. Z. O., N. O. ten O. ende oock N. O., coers N. N. W., N. ten W. ende oock N.; claer, lieffelyck ende helder weer.

22 ditto. Sondachs smorgens de wint O. Z. O. met lieffelyck topseyls weertien, coers N. O. 'Smiddachs bequamen Suyderbreete van 10 graden, 10 minuten . . . . . [2])

---

1) Deze kaart ontbreekt.

2) Het verder beloop der reis heeft voor ons doel geen beteekenis.

night the wind blew from the S. and S. S. W. with lovely weather. We found little or no current running here.

On Friday the 20th do. we set sail at daybreak with a weak breeze from the S., we kept mainly at a mile's distance from the land in 7 and 7½ fathom good anchoring-ground. In the course of the day the wind went over to N. E., after which we ran N. W.,; at noon we got near the **Roode Hoeck** [red point], situated N. W of the island aforesaid at about 5 miles' distance; upwards of half a mile's distance from here the land falls off to W. by W.; from this point a large reef was seen running out to sea the length of upwards of 1½ mile, which reef being unable to weather because we sailed so close to the wind, we came to anchor in 7½ fathom good anchoring-ground, at half a mile's distance from the land; the Roode Hoeck was S. W. and S. W. by S. of us at upwards of half a mile's distance; we saw smoke rising in various places.

On Saturday the 21st do. we set sail with a S. S. E. and S. E. by S. wind, a weak breeze and lovely weather. Here, from the point, the land extended to S. by W. and S. S. W. as far as one could see, with a slight curve only. The reef above referred to runs out to sea in a northward direction from the Roode Hoeck upwards of two miles, and from there very far to westward, upwards of 1½ mile from the land. It consists of sandy shoals, having a small hill or rock above water; alongside it the depth was 7, 6, 5 and 4 fathom, uneven bottom. And since the wind blew from the S. E. by S. as before, so that we could not make the land again, we resolved to run N. E. We accordingly shaped our course to the N. N. E. for the purpose of touching at Timor with the help of Almighty God, and take surveyings of the same.

In or near this land, which in our chart [1]) we have named **Van Diemensland,** we have seen no men, houses, fruit-trees or prows, although we ventured to inspect it paddling with our orangbay close along the shore; the boats of both the yachts being unfit for use, stove in, and under repair. About 2 glasses after noon, the wind was N. E., N. N. E., and N. E. by N. with calm and steady weather. At sunset we estimated ourselves to have the Roode Hoeck S. S. E. of us at 6 miles' distance; during the night there was a weak breeze from the E. S. E., N. E. by E. and also N. E.; course held N. N. W., N. by W. and also N., with bright, lovely and clear weather.

On Sunday the 22nd do. in the morning the wind was E. S. E. with a lovely breeze and top-gallant weather; course held N. E. At noon we took the latitude and found it to be 10° 10′ South. . . . . [2])

---

1) This chart is wanting.

2) The further progress of the voyage has no interest connected with our present subject.

XXVI. (1642—1643).

ONTDEKKING VAN TASMANIË (VAN DIEMENS-LAND), NIEUW-ZEELAND (STATENLAND), EILANDEN DER TONGA EN FIDJI-GROEPEN, ENZ. DOOR DE SCHEPEN HEEMSKERK EN DE ZEEHAEN ONDER LEIDING VAN ABEL JANSZOON TASMAN, FRANS JACOBSZOON VISSCHER, YDE TJERKSZOON HOLMAN OF HOLLEMAN EN GERRIT JANSZ(OON).

Zie **Frederik Muller's** *Tasman-uitgave.*

XXVII. (1644).

NADERE ONTDEKKING DER GOLF VAN CARPENTARIA, DER NOORD- EN NOORD-WESTKUST VAN AUSTRALIË DOOR DE SCHEPEN LIMMEN, ZEEMEEUW EN DE BRACQ ONDER LEIDING VAN TASMAN, VISSCHER, DIRK CORNELISZOON HAEN EN JASPER JANSZOON KOOS.

A.

Zie **Frederik Muller's** *Tasman-uitgave.*

B.

Missive van Gouverneur-Generaal en Raden aan den Gouverneur van Banda, 29 November 1644.

.... Hoe ..... Tasman 't lant van Nova Guinea ende 't Suytland sonder canael off opennigh te vinden gecostoijeert heeft tot aan Willems revier, van waar door Sundas enghte tot ons gekeert is...., sullen hier niet aenhalen, maer gedragen tot nevencomende extract uyt derselver journalen, 't welck met aendacht sult resumeren, ende .... Dortsman[1]), off die de voyagie na Timorlaut sult bevelen, in mandato geven, bij aldien hun desseynen op dese eylanden spoedigh ende geluckigh uytvallen, mitsgaders noch tijt over is, omme de grote reviere, bij d'onse **Waterplaets** genaemt, **op 12 graden suyder brete onder de longitude van 160¼ graden** te beseylen, dan derwaerts tendeeren ende nader ondersoecken wat te lantwaert in van de reviere te halen zij; ende is daer te min swaerigheyt te maken, terwijle met het jacht de revire can opgeseylt worden, sijnde diep ende breedt, sulcx dat men daer gevoechlijck in wenden, drayen ende laveren can....

---

1) Adriaan Dortsman zou een ontdekkingstocht doen beoosten en bezuiden Banda. Dit heeft plaats gevonden in 1645 en 1646, maar Australië is bij die gelegenheid niet bezocht.

XXVI (1642—1643).

DISCOVERY OF TASMANIA (VAN DIEMENS LAND), NEW ZEALAND (STATEN-LAND), ISLANDS OF THE TONGA AND FIJI GROUPS, ETC. BY THE SHIPS HEEMSKERK AND DE ZEEHAEN UNDER THE COMMAND OF ABEL JANSZOON TASMAN, FRANS JACOBSZOON VISSCHER, YDE TJERKSZOON HOLMAN OR HOLLEMAN, AND GERRIT JANSZ(OON).

See **Frederik Muller and Co's** *Tasman Folio.*

XXVII (1644).

FURTHER DISCOVERY OF THE GULF OF CARPENTARIA, THE NORTH- AND NORTH-WEST-COAST OF AUSTRALIA BY THE SHIPS LIMMEN, ZEEMEEUW AND DE BRACQ UNDER THE COMMAND OF TASMAN, VISSCHER, DIRK CORNELISZOON HAEN AND JASPER JANSZOON KOOS.

A.

See **Frederik Muller and Co's** *Tasman Folio.*

B.

Letter of the Governor-General and Councillors to the Governor of Banda, November 29, 1644.

..... We shall not recount here how.... Tasman had coasted along the land of Nova Guinea and the South-land without finding any channel or opening up to Willems River, from where he has returned hither through Sunda Strait, but would refer Your Worship to the annexed extract from their journals, which we request you to peruse with attention, and to order.... Dortsman [1]) or any other person whom you shall charge with the voyage to Timorlaut, in case their plans touching these islands should succeed speedily and prosperously, and they should still have time at their disposal, to make for the great river which our men have christened **Waterplaets, in 12 degrees Southern Latitude and 160¼ degrees Longitude,** to sail up the same river landinward, in which there is the less difficulty, since the river, being deep and wide, can be sailed up by the yacht, which can conveniently turn, veer and tack in it....

---

1) Adriaan Dortsman had been ordered on a voyage of discovery east and south of Banda. This voyage took place in 1645 and 1646, but Australia was not visited on that occasion.

XXVIII (1648).

ONTDEKKINGSTOCHT NAAR DE WESTKUST VAN AUSTRALIË BEZUIDEN JAVA OM DOOR DE LEEUWERIK ONDER BEVEL VAN JAN JANSZOON ZEEUW.

A.

Instructie voor de Opperhooffden van het Jacht den Leeuwerik . . . . . 27 Juni 1648.

Met de jongste alhier aengecomen schepen uyt Banda vernomen hebbende, hoe sober den rijs in die quartieren voorleden jaer heeft aengecomen in vougen dat, ten waer hun uyt Amboina eenich secours van dat graen tijdelyck was geworden, tot groote ongelegentheijt souden hebben vervallen, mitsgaders uyt het schrijven van den Gouverneur Cornelis Willemse van Outhoorn daer benevens oock verstaende, dat al weder desen jare (bij langh achter blijven van Bataviasse secours) voor diergelijcken schaersheijt beducht bleven; soo hebben onlangs in onsen rade goet gevonden, expresse besendinge derwaerts in desen tijt van 't jaer, te doen . . . . . insonderheijt en ten principalen opdat wij, bij goet en gehoopt succes dezer voyagie (welck den Almogenden geve) ons mogen gerust stellen, dat die reijse jaerlijcs (op de compste der eerste schepen van daer) soude connen gedaen, en dat emportante Gouvernement in necessiteijt van rijs, oft anderen noodt . . . . . door ons geassisteert . . . . . werden. Tot desen eijnde dan dit jacht (dat hecht, en wel beseijlt oordeelen) door ons geordineert . . . . . wesende, soo sullen Ul. op morgen vrouch . . . . . uwe anckers lichten, (in den naem des Heeren) onderseijl gaen, ende met alle mogelijcke vlijt uw beste doen, om spoedich de straet Sunda uijt, ende voorts in ruijme zee te geraecken . . . . .

Soo haest dan buiten de Prince Eylanden . . . . . gecomen zijt, sult van daer uwen cours, recht door zee, suydwaert heen setten, loopende soo bij de windt over, sonder ommesien, tot op de breete van 32 à 33 graden, alwaar U (met Godts hulpe) de westelijcke passaet winden staen te gemoeten, welcke dan, niet twijffelachtigh maer vast becomen hebbende, soo doet dan voorders uwen cours, naar het Zuydlandt heen, trachtende 't selve te beseijlen, en aen boordt te crijgen op de zuyderbreete van 25 à 26 graden, alwaer de cust doorgaens schoon, en het landt (van tamelijcke hooghte wesende) Engelandt niet seer ongelijck is.

Aen het Suydtlandt, in vougen als nu hebben aengewesen, gecomen sijnde, soo moet de cust aen boort houden, ende niet verlaten, maer met alle vlijt langs deselve poogen op te comen, daervan niet scheydende voor en al eer dat **den Vuylen hoecq** te boven sijt; als wanneer d° cust verlaten ende vandaer oversteecken condt, loopende wijders, met de ooste en suijdt oostelijcke winden (die in dat vaerwater te bejegenen hebt) de eylanden van Arou, Tenember ende Damme, oft jmmers eenich van allen, in 't gesicht, ende soo voorts (met den besten gangh) recht op Banda aen, werwaerts uwe reyse (door des Heeren gehade) op de voorgestelde wijze, gevouchelijck gewinnen sult.

D'E. Comp. [is] aen 't gewinnen dier voyagie, in desen tijt van 't jaer (wanneer, langs d'ordinaire passagie naer Banda, en andere quartieren innewaerts, niet als stercke doorwaijende contrarie winden hebben) als boven gesecht soo veel gelegen . . . . .

Hiernevens wert UL. ter handt gestelt een nieuwe caerte van het Zuijdlandt daervan UL., ter vereijschter tijdt, condt dienen; wij en twijffelen niet ofte sult UL.

XXVIII (1648).

EXPLORATORY VOYAGE TO THE WEST-COAST OF AUSTRALIA ROUND BY THE SOUTH OF JAVA, BY THE SHIP LEEUWERIK, COMMANDED BY JAN JANSZOON ZEEUW.

A.

Instructions for the officers of the Yacht den Leeuwerik. . . . . June 27, 1648.

Having learned by the ships last arrived here from Banda, what poor rice-crops they had in those quarters last year, so that, had not they received some timely supplies of this grain from Amboyna, they would have been put to exceeding inconvenience; and having besides seen from the letter of Governor Cornelis Willemse van Outhoorn that also this year they are under serious apprehensions of the like scarcity, in case supplies from Batavia should be long in coming;

Therefore we have lately resolved in our Council to make an express shipment thither at this time of year. . . . , chiefly and principally that, if this voyage should have the expected success, which may the Almighty grant in His mercy, we may in future be sure that such voyage could be made every year after the arrival of the first ships from there, and the said important Government be by us duly assisted. . . . as regards rice and other necessaries.

This Yacht, which we consider to be of strong build and a good sailer, having by us been assigned for this purpose. . . . . you will weigh anchor in the name of God early to-morrow, set sail, and use your utmost endeavours to get clear of Sunda Strait as soon as possible, and thus gain the open. . . .

As soon as you shall have got clear of the Prince islands. . . . you will from there shape your course directly to the south, straight across the sea, thus sailing by the wind without looking right or left, until you shall have come to 32 or 33 degrees S. L., where with the help of God you will meet with the westerly trade-winds; and when you are quite sure of having got the same, without the least doubt on your part, you will direct your course to the South-land, trying to make it and get it alongside in 25 or 26 degrees Southern Latitude, where the coast is generally of easy access, the land being of moderate height and somewhat resembling the coast of England.

Having reached the South-land in such fashion as we have just indicated, you will keep the coast alongside, and not leave the same, but use your best endeavours to skirt it, not parting with it until you have weathered the **Vuylen hoecq** (Foul Point); after which you may leave the coast, and cross over from there, next using the easterly and south-easterly winds which you will meet with in those waters, for running in sight of the islands of Arou, Tenember and Damme or any of these, and then making straight for Banda with the utmost expedition, which port you will with God's help conveniently reach in the manner hereinbefore described.

As we have already said, the accomplishment of this voyage at this season of the year (in which only strong headwinds are blowing along the ordinary route to Banda and other quarters nearer home) is of very great importance to the Hon[ble] Company. . . .

We herewith hand you a new chart of the South-land, which you may avail yourselves of in due time, and we noways doubt you will find the same of great use to

daerwel bij bevinden, waervan de bevindinge na desen blijven verwachten. Aengesien oock dit vaerwater ten meerendeel noch niet zeer bevaren is, dienvolgende vele dingen die noterens waerdich sijn, UL. sullen mogen voorcomen, soo bevelen UL. insgelijcs op het serieuste, niet alleen een wijdtloopich en perfect journael dezer reyse te houden, maer oock daer benevens de ontmoetinge der winden, streckinghe van custen, gelegentheijt van bayen, inbochten, houcken etc. behoorlijck te observeren, jtem aen en uyt te teyckenen, opdat ons (t' uwer wedercompste) van alles grondich ende goet rapport toebrengen meucht ende alsoo nieuwe stoffe leveren, om de vorige caerten ende misschien oock courssen te verbeteren . . . . .

Int Casteel Batavia, 27 Junij, Anno 1648.

Was geteeckent Cornelis van der Lijn, Francois Caron, Carel Reniersz., Jochum R. van Deutecom ende Gerard Demmer.

B.

Missive van G.-G. en Raden aan Bewindhebbers der O. I. C., 18 Januari 1649.

[Wij hebben naar Banda gezonden] 't jacht **den Leeuwerck** op 28^{en} Junij passato . . . ende dat door de straet Sunda, om de reyse over dien wech langs het Zuydtlandt mogelijck sijnde te gewinnen. Gelijck Godt loff naer wensch ende tot onzer, als principalijck die van Banda's groote blijtschap, is gesuccedeert . . . . . dat voorwaer voor de Generaele Comp. ten hoogsten proffitabel, ende een vaste verseeckeringe is, om alle d'jnnewaertse quartiere bij schipbreucke oft andere ongelegentheden over dien nieuw gevonden wegh altijt te cunnen secoureren . . . . . ende op de eerst comende advyzen in May, over den voorschreven wegh van 't Zuytlandt can geschieden. Hoe die voyagie ondernomen, ende in 2 maanden en 20 dagen tot Banda geluckigh volbracht sij, gelieven UEd. uyt het nevensgaende gehouden daghregister ende caerte [1]) van den schipper **Jan Jansz. Zeeuw** te beoogen. . . . .

Geschreven in UEd^{en} Casteel Batavia desen 18 January A^{o} 1649.

UEd. Trouwschuldige dienaren den Gouverneur Generael ende de Raden van India,

Cornelis van der Lijn, F. Caron, Carel Reiniers, J. P. van Dutecum, Gerard Demmer.

[1]) Dagregister en kaart ontbreken beide.

you, of which we hope afterwards to receive your report. Seeing that the waters you are going to navigate are for the greater part little known as yet, and that accordingly many noteworthy things are not unlikely to occur in your voyage, we hereby likewise earnestly enjoin you, not only to keep a complete and elaborate journal of this voyage, but also to make due observation of the direction of the winds, the trend of the coasts, the situation of bays, inlets and capes, and properly to note and make drawings of the same, that on your return you may be able to hand us a full and perfect report of the whole undertaking, thus furnishing fresh material for the correction of the charts now in use, and perhaps also of the courses to be kept. . . .

Given in the Castle of Batavia, June 27, A. D. 1648.

(Signed) CORNELIS VAN DER LIJN, FRANÇOIS CARON, CAREL RENIERSZ, JOCHUM R. VAN DEUTECOM, and GERARD DEMMER.

B.

Letter of the G.-G. and Councillors to the Managers of the E. I. C., January 18, 1649.

. . . . [We have dispatched to Banda] the yacht **den Leeuwerck** on the 28th of June of last year. . . . through Sunda Strait, in order, if possible, to make the voyage to Banda along this route north of the South-land. Which undertaking has succeeded to our complete satisfaction but especially to the great joy of our Banda people, for which the Almighty be praised; . . . since this success is undoubtedly of great advantage to the General Company, and makes it quite sure that in cases of shipwreck or other accidents we shall always be able to send succour and supplies to Banda and the quarters on this side of it along this newly discovered route. . . ., which, on receipt of the first advices in May next, may be done by the route abovementioned along the South-land. How this voyage was undertaken and successfully accomplished as far as Banda in the space of two months and 23 days, your Worships may be pleased to gather from the annexed daily Journal and Chart [1]) of Skipper **Jan Jansz Zeeuw.**

. . . . . .

Written in Your Worships' Castle of Batavia, this 18th of January, A. D. 1649.
Your Worships' faithful servants the Governor-General and Councillors of India:

CORNELIS VAN DER LIJN, F. CARON, CAREL REINIERS, J. P. VAN DUTECUM, GERARD DEMMER.

---

1) Journal and chart are both of them wanting.

XXIX (1656—1658).

SCHIPBREUK VAN DE GULDEN OF VERGULDEN DRAAK OP DE WESTKUST VAN AUSTRALIË, 1656. — POGINGEN TOT REDDING DER SCHIPBREUKELINGEN, 1656—1658. — NADERE VERKENNING DER WESTKUST DOOR DE WAKENDE BOEI ONDER BEVEL VAN SAMUEL VOLCKERTSZ(OON) EN DE EMELOORD ONDER AUCKE PIETERSZOON JONCK, 1658.

A.

Missive van G. G. & R. aan Bewindhebbers der O. I. C.,
» 4 December 1656.

..... Op 7 der ..... maend Juny, verschijnt hier ..... van 't Suytlant 't schuijtjen van 't jacht den Vergulden draeck met 7 man, relaterende tot onze grote droefheijt hoe dat gemelte jacht den 28en van de maend April, op $30^2/_3$ graden op voornoemden Suytlant is verseijlt, ende benevens het ingeladen cargasoen (daer niets is van gebercht) 118 sielen waren gesneuvelt, ende noch 68 menschen, die haer hadden gesalveert, aldaer op 't land sijn verbleven. Om deselve te verlossen, als te onderstaen, of de comptanten en noch eenige coopmanschappen conden opgedoocken ende gevischt worden, hebben op 8en der voorschreven maent Junij [1]) ten dien fine derwaerts gesonden de fluijt de Witte Valcq, nevens 't jacht de Goede hoop, welcke naer een wijl uijtblijvens, door vehemente storm genootdruct sijn geworden, onverrichter saecken te retourneren, sonder menschen, of eenich teijcken van 't wrack vernomen te hebben, alhoewel voornoemde Goede hoop, op deselve plaets, daer 't selve soude gebleven sijn, geweest is ..... [2])

Int Casteel Batavia den 4en December A° 1656.

UEd. Dienaeren,

Den Gouverneur Generaal ende Raden van India,

Joan Maetsuyker, Carel Hartzinck, Joan Cunaeus, Nicolaes Verburch, D. Steur.

B.

Batavias daghregister, 1657.

8en [Julius]. Laet op den avondt comt hier ter reede geseijlt ende ten ancker t' fluytscheepie de Vinck, voor de camer Zeelandt op den 24en December 1656 uijtgeloopen [uit Nederland] ..... ende comt over de Cabo de goede Hoop ende Zuytlandt.

Wijders rapporteert den schipper, hoe volgens ordre ende instructie hem door den Commandeur [3]) Riebeeck ter handt gestelt, het Suijtlant hadde aengedaen maer alsoo op die custe het quade mousson was, soo wast onmogelijck voor haer geweest daer soodanich uit langs de cust te seylen, naer 't wrack ende 't volck van 't verongeluckte

---

[1]) Dus daags nadat het bericht omtrent de Vergulde Draak te Batavia was aangekomen.

[2]) Eenigen der bemanning van de Goede Hoop waren aan land geweest, maar niet teruggekomen. — De Witte Valk was aan 't Zuidland geweest, maar had geheel onverrichter zake terug moeten keeren door »onweder ende holle zee".

3) Van de Kaap de Goede Hoop.

XXIX (1656—1658).

SHIPWRECK OF THE GULDEN OR VERGULDEN DRAAK ON THE WEST-COAST OF AUSTRALIA, 1656. — ATTEMPTS TO RESCUE THE SURVIVORS, 1656—1658. — FURTHER SURVEYINGS OF THE WEST-COAST BY THE SHIP DE WAKENDE BOEI, COMMANDED BY SAMUEL VOLCKERTS(ZOON), AND BY THE SHIP EMELOORD, COMMANDED BY AUCKE PIETERSZOON JONCK, 1658.

A.

Letter of the G.-G. and Counc. to the Managers of the E. I. C., December 4, 1656.

. . . . On the 7th June there arrived here. . . . from the South-land the cock-boat of the yacht den Vergulden Draeck with 7 men, to our great regret reporting that the said yacht had run aground on the said South-land in 30⅔ degrees, on April the 28th, that besides the loss of her cargo, of which nothing was saved, 118 men of her crew had perished, and that 69 men who had succeeded in getting ashore, were still left there. For the purpose of rescuing these men, and of attempting to get back by divers or other means any part of the money or the merchandises that might still be recoverable, we dispatched thither on the said errand on the 8th of the said month of June [1]), the flute de Witte Valcq, together with the yacht de Goede Hoop, which after staying away for some time were by violent storms forced to return without having effected anything, and without having seen any men or any signs of the wreck, although the said Goede Hoop has been on the very spot where the ship was said to have miscarried. . . . .[2])

In the Castle of Batavia, December 4, A. D. 1656.

Your Worships' Obedt. Servts.

the Governor-General and Councillors of India

JOAN MAETSUYKER, CAREL HARTZINCK, JOAN CUNAEUS, NICOLAES VERBURCH, D. STEUR.

B.

Daily Register of Batavia, 1657.

[July] the 8th. Late in the evening there arrived in the road-stead here, and came to anchor, the small flute de Vinck of the Zealand Chamber, which had sailed [from the Netherlands] on December 24, 1656. . . she came hither via the Cape of Good Hope and the South-land. . . .

The skipper further reports that, according to the order and instructions handed him by Commander [3]) Riebeeck, he had touched at the South-land, but it being the bad monsoon on the said coast, they had found it impossible to sail along the coast so far

---

1) The day following that on which the report regarding the Vergulde Draak had reached Batavia.

2) Some of the men of the Goede Hoop had gone ashore, but had not returned. — The Witte Valk had touched at the Southland, but by "bad weather and the hollow sea" had been compelled to return without having effected anything.

3) Of the Cape of Good Hope.

schip den Draeck te sien, want naer dat den 8en Junij des snachts (naer dat alvoorens bij dach alle teeckenen van landt gesien hadde, ende alsdoen seer handich weder was) op de suijder breeten van 29 graden ende 7 menuijten ende gegiste lenghte van 130 graden ende 43 menuijten ten ancker gecomen waren op 25 vademen, grof sandich met coraelsteen vermengde grondt, ende des smorgens met den dach sagen 't riff, daerop den voet geseten lagen, branden, ende ter sijden voor uijt 't Suijtlandt, sijnde aldaer laech duynich landt, van waer haer ancker lichten ende langs de cust bleven seijlen om 't landt te behouden dat des anderen daechs noch sagen; maer 'tweeder begon soo hart aen te halen ende de cust langs berrendet soo geweldich, dat vervaerlijck om sien was, sulcx het wat zeelicker lieten stevenen. Den 10 ende 11 liepen noch al op 40 à 50 vademen langs de wal, maer siende hoe langer hoe minder kans om de wal bij dees tijt te naken ende gestadich swaer hardt donder ende blicxems weder, soo wenschten van de wal te zijn, lietent zonder seyl drijven. Den 12 maeckten cleen seijl, de wint al uijtten Z. ende Z. Z.W. oock Z. Z.O. ende vervorderden reijs naar Batavia . . .

C.

Missive van G.-G. & Raden aan Bewindhebbers der O. I. C., 14 December 1658.

. . . . . Mette vorige brieven hebben wij UEd. bekent gemaeckt, hoe op den eersten Januarij verleden weder van hier nae 't . . . . . Zuijdland hadden afgevaerdicht de gallots **De Waeckende Boeij** ende **Emeloort,** om te soecken naa het volck van het verongeluckte schip den Vergulden Draecq, soose noch in't leeven mochten wesen. Deselve scheepkens sijn hier weder terugh gecomen op den 19n April daeraenvolgende, hebbende de cust daeromtrent elck bijsonder, van malcander affgedwaelt sijnde, over ende weder beseijlt, ende op eenige plaetsen volck aen landt gehadt, oock doorgaens soo bij nacht als bij daege veele canon schooten gedaen, doch geen Nederlanders nochte oock het wrack van het schip vernomen; dan wel eenige plancken [enz.] . . . . . dat ongetwijffelt reliquien van het selve sullen sijn geweest . . . . . De dachregisters van de voorschreven gallots [1] . . . . gaen hiernevens over, oock de respectieve caertjens, van de cust ontworpen [2] . . . . .

In UEd. Casteel Batavia den 14 December 1658.

. . . . . .

Joan Maetsuyker, Carel Hartsinck, A. D. V. v. Oudtshoorn, N. Verburcht, D. Steur, Pieter Sterthemius.

[1]) Zie beneden D en H.
[2]) Zie beneden E, F en I.

as to look after the wreck and the men of the lost ship den Draeck; for in the night of June 8 (having the previous day seen all signs of land, and the weather being very favourable) they had come to anchor in 29° 7′ S. L., and the estimated Longitude of 130° 43′, in 25 fathom coarse sandy bottom mixed with coral; the following morning at daybreak they saw the breakers on the reef at the end of which they were lying at anchor, and on one side ahead of them, the South-land, which there showed as a low-lying coast with dunes; upon which they weighed anchor and continued sailing along the coast in order to keep near the land, which was still in sight the day following; but the weather began to become so much worse and the breakers on the coast were so violent, that it was a fearful sight to behold, upon which they shaped their course a little more to seaward. On the 10th and 11th they kept sailing along the coast in 40 or 50 fathom, but seeing their chances of touching at the coast this time get less and less, and the weather continuing very unruly with violent storms of thunder and lightning, they resolved to keep off the coast, and drifted on without sail. On the 12th they made small sail, the wind continuing to blow from the S. and S.S.W., and also from the S. S. E., and shaped their course for Batavia. . . .

C.

Letter of the G.-G. and Counc. to the Managers of the E. I. C., December 14, 1658.

. . . . By our previous letters we informed Your Worships that on the first of January last we dispatched from here to the . . . . . Southland the galiots **De Waeckende Boeij** and **Emeloort,** for the purpose of making search for the crew of the lost ship de Vergulden Draecq, and of ascertaining whether they were still alive. The said ships returned to this place on the 19th of April following, after exploring the coast about the place of the disaster each of them for herself, since they had got separated; having in different places sent manned boats ashore, and fired many cannon-shots time after time both by day and night, without, however, discovering any Netherlanders or any traces of the wreck, excepting a few planks [etc.]. . . . which must undoubtedly be looked upon as remnants of the said ship. . . . We herewith hand you the journals of the galiots [1]) aforesaid. . . . together with the small charts of the coast drawn up on board each of them [2]). . . .

Written in Your Worships' Castle of Batavia, December 14, 1658.

. . . . . .

Joan Maetsuyker, Carel Hartsinck, A. D. V. v. Oudtshoorn,
N. Verburch, D. Steur, Pieter Sterthemius.

1) See D and H *infra*
2) See E, F and I *infra*.

D.

Dagkregister gehouden bij den schipper Samuel Volkersen, *opt fluijtschip De Waeckende Boeij, seijlende met t' selve van Batt^a nae t' Zuijtlandt A^o 1658.* ¹)

E.

Kaart van Eendrachtsland, 1658, op kleine schaal.

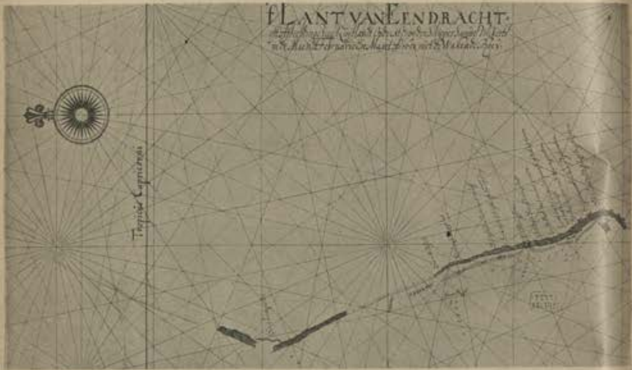

N°. 8

¹) Den 21 December 1657 werd door G.-G. & R. besloten, de schepen de Wakende Boei en de Emeloord naar het Zuidland te zenden, om opnieuw een poging te wagen, te redden wat nog te redden viel van de bemanning, de lading enz. der Vergulden Draak; "alsmede om eenmael eens grondige kennisse te comen becomen vande gelegentheden ende streckinge gesz der custe, met haere vuijlen, reeven ende platen." De journalen der schippers van beide schepen berusten op het Rijksarchief te 's Gravenhage. Na rijp beraad meende ik, die journalen hier niet te moeten opnemen. Immers Major, Terra Australis, spreekt er over (blz. 77—90) en geeft de hoofdzaak terug. (Leupe, Zuidland, blz. 105 vv., nam gedeelten van beide journalen op). Maar bovenal: de thans nauwkeurig gereproduceerde kaarten, op dezen tocht vervaardigd, geven een gemakkelijker overzicht van de resultaten dezer reizen dan de journalen zelf kunnen geven, die overigens weinig nieuws bevatten.

D.

Daily Journal kept by skipper Samuel Volkersen *on board the flute de Waeckende Boeij, sailing in the same from Batt^a to the South-land. A. D. 1658* ¹).

E.

Chart of Eendrachtsland, 1658, on a small scale.

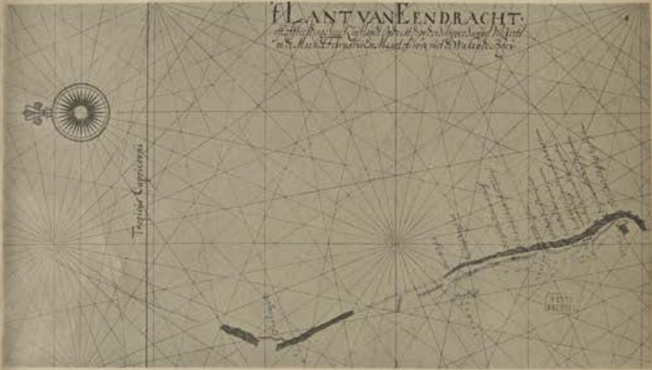

N°. 8

1) On December 21, 1657 the G.-G. and Counc. resolved to dispatch to the South-land the ships de Wakende Boei and Emeloord, for the purpose of making another attempt at rescuing what might still be rescued of the men, the cargo, etc. of the Vergulde Draak; "and also to get perfect knowledge, once for all, of the situation and trend of the said coast, with its shoals, reefs and shallows." The journals of the skippers of both vessels are preserved in the Hague State Archives. After mature consideration I have deemed it needless to print the said journals here, seeing that Major, Terra Australis, refers to them on pp. 77—90, and gives the substance of the information contained in them. (Leupe, Zuidland, pp. 105 ff. has printed certain parts of the two journals). But above all, the charts made on this expedition, which are here carefully reproduced, give a more convenient survey of the results of it than could be done by the journals themselves, which for the rest contain little that is of interest for our present purpose.

F.

Kaart van Eendrachtsland, 1658, op grootere schaal.

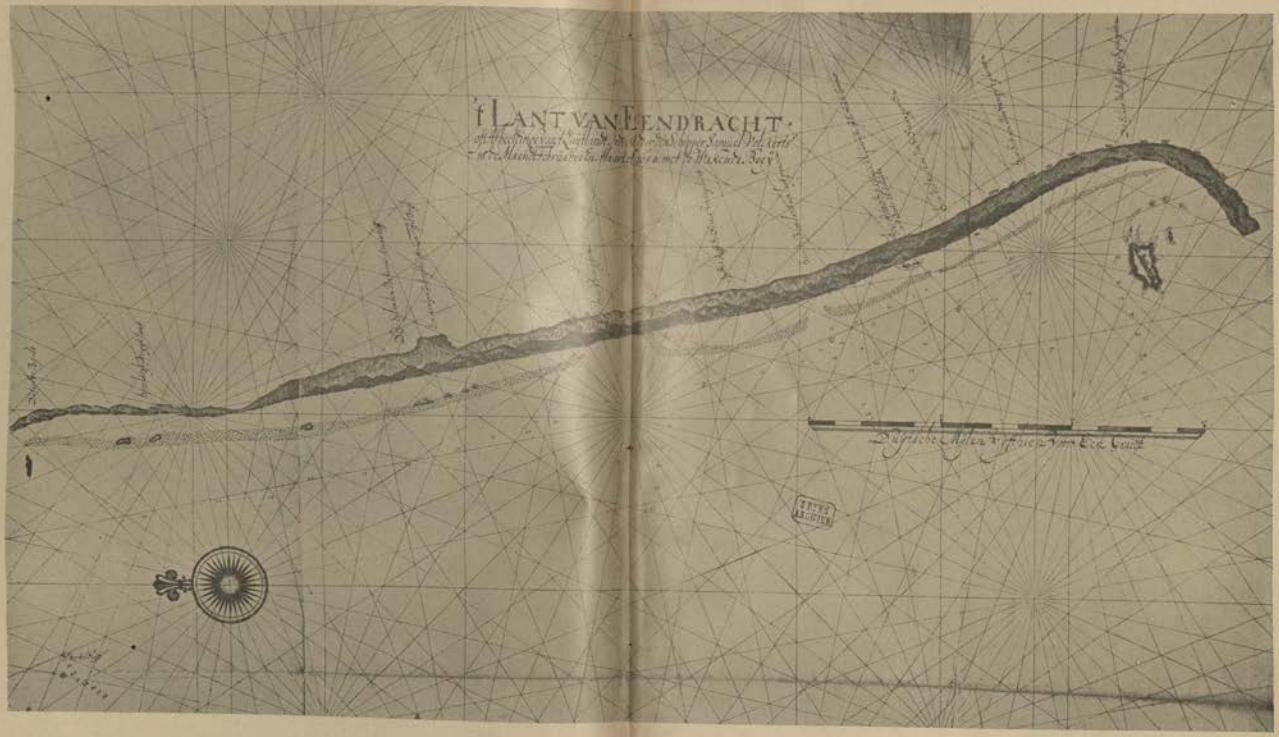

78

F.

Chart of Eendrachtsland, 1658, on a larger scale.

N°. 9

G.

Weijnich beschrijvingh vande Westcust van 't Zuytlant.

't Zuytlandt heeft langs de zeecant hoeckachtige santduynen, altemael grasachtig los sant, daer men tot over de encklauwen toe insackt, en als men de voeten weder uyttreckt groote voetsporen staen blyven.

Heeft ongeveer een myl weynich min of meer buyten de wal doorgaens een steen recif, daer men op veel plaetsen de zee hart siet storten en branden, en op verscheyde plaetsen 1, 1½ en wel 2 vaem diep is, daer men met boots en schuyt overvaert na de wal, alwaer dan dieper water tot aen de strant gevonden wort, doch al craelsteenege, scherpe gront, soo dat niet wel te landen noch veel min een boot voor een dregh te houden is, als uytgeseyt een plaets ontrent 9 myl benoorden 't eylant, daer dicht aen de wal 3 clippen gevonden worden, die met een steenrif aen malcander vast syn, daer men bequamelyck met boots en schuyts can achter leggen en landen, doch al scherpe gront.

Tlandwaerts in ist vry hooch, effen bergich landt, doch van aensien dor en woest, als ontrent 't eylandt daer men veel geboomte siet.

Op de **32 gr. wat min Zr. breete** leyt **een groot eylandt, omtrent 3 mylen buyten 't vaste Zuytlant,** dat redelyck hooge bergen heeft, met veel bosschagie en doornbosch, soo dat qualyck te begaen is, alwaer eenich gedierte hen onthout, alsoo veel vuylicheden, met twe zeerobben en een boskat, van gedaente een musculjadt (?) cat, doch bruynder van haer, gesien hebben. Aen dit eylandt can men qualyck aencomen door de steen reven, die doorgaens langs 't landt gelyck en onder water leggen, heeft oock tusschen 't vaste landt veel clippen en reeven, als oock **weynig by zuyden noch een ander cleen eylandt.**

Dit groote eylandt dat geen naem heb willen geven, maer tot believen van de Ed. Heer Generael ongenaemt blyven, mach men met mooy weer uytter zee comende, ongeveer 7 à 8 myl sien. Vertrouwe op 't selve brackachtich oft versch water soude connen gevonden worden, en goet branthout becomen, doch met groote moeite.

Twee goede seeckere mercktekenen van **Westcust van 't Zuytlant**:

Ten eersten. Soo wanneer imant in dese contreyen ontrent de 11 gr. miswysingh bevindt, mag wel verseeckert wesen niet meer als 18 à 20 mylen buyten de wal te syn.

Ten tweeden. Soo wanneer siet croos dryven, dat gront sal bewerpen, 't sy 70, 60, 50, 40, 30 off minder vadem.

Onderstont: UE. dienstwill. dienaer,

(geteyckent)

SAMUEL VOLCKERSEN.

H.

Dagh Register gehouden bij den Schipper AUCKE PIETERS JONCK, *schipper op 't gallioot Emeloordt, seijlende met tselve van Battavia naer 't Zuijtlant int jaer an° 1658.* [1])

[1]) Zie vorige noot.

G.

A brief account of the west-coast of the South-land.

The South-land has sandy dunes forming many points on the sea-side; the dunes all consist of loose sand overgrown with grass into which a man will sink up to his ankles, and leave deep footprints on withdrawing his feet.

About a mile more or less off shore, there is as a rule a rocky reef, on which the breakers may be seen to dash violently in many places, the depth above the reef being in several places, 1, 1 1/2 and even 2 fathom, so that pinnaces and boats may get over it for the purpose of landing, there being deeper water close inshore, but all of it with a rocky, sharp coral-bottom, so that it is difficult to land there, and much harder still to keep a pinnace at anchor with a drag; except in a place about 9 miles north of the island, where there are three rocks close to the shore, which are connected by a rocky reef, behind which you may conveniently lie at anchor and effect a landing with pinnaces or boats; but the bottom is foul and rocky everywhere.

Inward, the land is pretty high, with hills of even height, but barren and wild to look at, except near the island where a great many trees are seen.

In **slightly under 32° S. Lat.** there is **a large island, at about 3 miles' distance from the mainland of the South-land;** this island has high mountains, with a good deal of brushwood and many thornbushes, so that it is hard to go over; here certain animals are found, since we saw many excrements, and besides two seals and a wild cat, resembling a civet-cat, but with browner hair. This island is dangerous to touch at, owing to the rocky reefs which are level with the water and below the surface, almost along the whole length of the shore; between it and the mainland there are also numerous rocks and reefs, and **slightly more to southward there is another small island.**

This large island to which we have been unwilling to give a name, leaving this matter to the Honble Lord Governor-General's pleasure, may be seen at 7 or 8 miles' distance out at sea in fine weather. I surmise that brackish or fresh water might be obtainable there, and likewise good firewood, but not without great trouble.

Two good and certain landmarks of **the West-coast of the Southland:**

Firstly: If in these regions you observe about 11 degrees variation of the compass, you may be sure of not being at more than 18 or 20 miles' distance from the land.

Secondly: If you see rock-weed floating about, you may be assured that you will sound the bottom in 70, 60, 50, 40, 30 fathom or less.

At foot:

Your obedient Servant

(signed)

SAMUEL VOLCKERSEN.

H.

Daily Journal kept by Skipper AUCKE PIETERS JONCK, *skipper of the galiot Emeloordt, on her voyage from Battavia to the South-land, A. D. 1658* [1]).

1) See preceding note.

I. *Kaart van Eendrachtsland, 1658.*

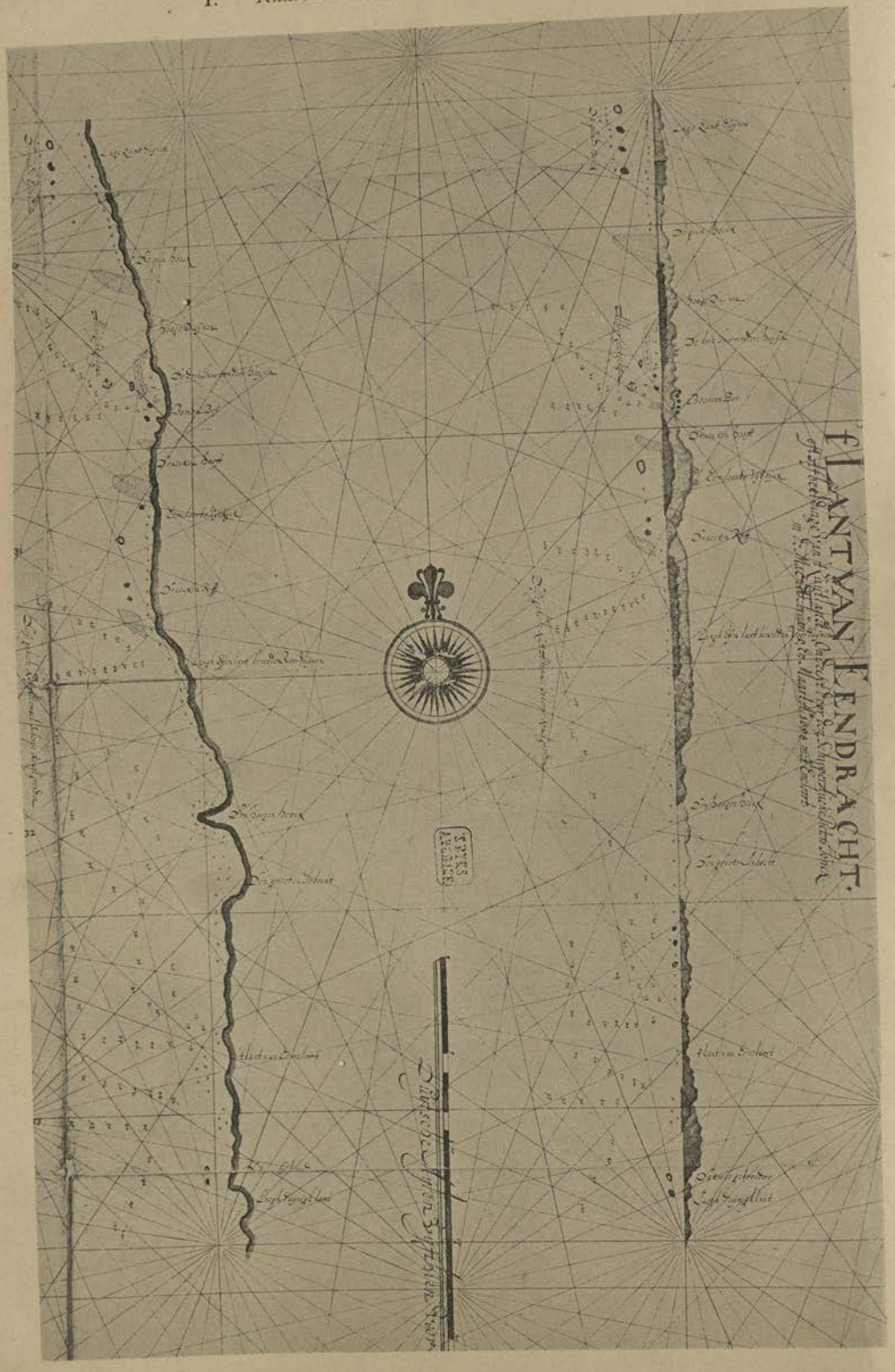

I. *Chart of Eendrachtsland, 1658*

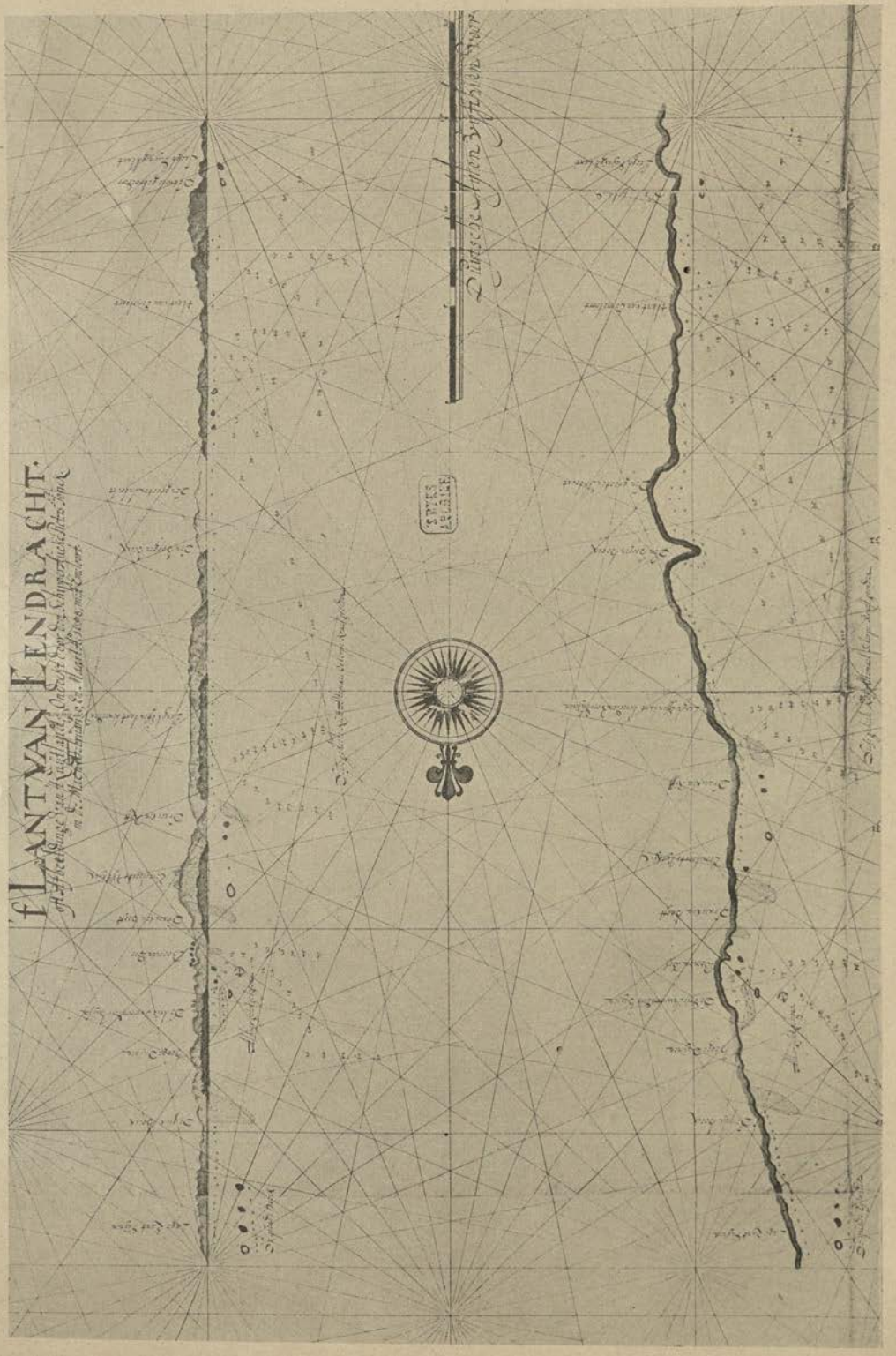

XXX (1658).

DE ELBURG ONDER BEVEL VAN JACOB PIETERSZOON PEEREBOOM DOET DE ZUIDWESTKUST VAN AUSTRALIË EN KAAP LEEUWIN AAN, OP REIS VAN NEDERLAND NAAR BATAVIA [1]).

Missive van G.-G. & R. aan Bewindvoerders der O. I. C., 14 December 1658.

....De fluyt **Elburgh,** schipper **Jacob Pietersz. Peereboom,** is in 't herwaerts comen op het Zuidland vervallen, op de hoochte van 31 1/2 graden ende de gegiste hoochte van 117 graden, alwaer omtrent 2 1/2 myl buyten de wal, op 22 vadem waeters, genootsaeckt syn geweest ten ancker te comen met harde wind ende holle zee, en niet sonder groote peryckel; doch syn nae 12 dagen suckelens eyndelyck daer weder aff ende in ruymen zee geraeckt, daer de naem Godes voor gepresen moet syn. Hebben ondertusschen op de hoochte van 33 graeden 14 minuten, onder een uytstekende hoeck, een bequaeme anckerplaets gevonden, alwaer se op 20 vadem waeters gelegen hebben, ende den schipper nevens een stierman, met de sergeandt ende 6 soldaeten, onder de **Leeuwinnen-hoeck** syn aengelandt geweest, ende 3 swarte menschen hebben gevonden, omhangen met vilten gelyck die aen de Caep de Bonne Esperance, maer en hebben deselve niet connen te spraeck comen.

Op de plaets daer sy geseten hadden, lach een vuyr ende brande, ende vonden daerby leggen eenige hasegayen, mitsgaders 3 hamertjens, synde een houte steel ende aen 't eynde een harde steen, die met een soort van gom ofte lack aen de steel vastgemaeckt was, bequaem genoech om een mensch de cop met in te slaen.

Een weynich binnen stonden eenige hutjens, doch sonder menschen, maer vonden op verscheyden plaetsen spruyten van versch waeter, ende hier en daer groot quantiteyt van de voorschreven gomme ofte lack, van dewelcke een cleyn monsterken hiernevens gaet, met een der geseyde hamertjens, synde, wanneer het wat gewreven wordt, van een aengenaeme reuck ende root verwich van coleur . . . .

[1]) De Elburg kwam 16 Juli 1658 te Batavia aan.

XXX (1658).

THE SHIP ELBURG, COMMANDED BY JACOB PIETERSZOON PEEREBOOM, TOUCHES AT THE SOUTH-WEST COAST OF AUSTRALIA AND AT CAPE LEEUWIN, ON HER VOYAGE FROM THE NETHERLANDS TO BATAVIA [1]).

Letter of the G.-G. and Counc. to the Managers of the E. I. C., December 14, 1658.

.... The flute **Elburgh, Jacob Pietersz. Peereboom** master, in coming hither struck the South-land in 31½ degrees S. L., and the estimated longitude of 117°, where, at about 2½ miles' distance from the land, she was by the strong wind and the hollow sea forced to come to anchor in 22 fathom, not without great peril of being lost; but after 12 days' hard trying they at length got off again and into the open, for which God's name be praised. Meanwhile, in 33° 14′ S. L., round a projecting point, they have found a good anchoring-place, where they have been at anchor in 20 fathom, and where the skipper, together with one of the steersmen, the sergeant and 6 soldiers landed round **Leeuwinnen cape,** finding there three black men, hung with skins like those at Cape de Bonne Esperance, with whom, however, they could not come to parley.

On the spot where the blacks had been sitting, our men found a burning fire, near which there lay a number of assagays, together with three small hammers, consisting of a wooden handle to one end of which a hard pebble was fastened by means of a kind of wax or gum, the whole strong and heavy enough to knock out a man's brains.

A little farther inward they came upon a number of huts, without any persons in them, and in various spots they found rills of fresh water, and here and there large quantities of the wax or gum aforesaid, of which we beg leave to hand you a small sample herewith, together with one of the said hammers, the wax or gum being of a red colour, and emitting an agreeable smell after being rubbed for some time.....

1) The ship Elburg arrived at Batavia on July 16, 1658.

XXXI (1678).

NADERE ONTDEKKING VAN DE NOORDWEST-KUST VAN AUSTRALIË DOOR DE VLIEGENDE ZWAAN ONDER BEVEL VAN JAN VAN DER WALL, OP REIS VAN TERNATE NAAR BATAVIA, IN FEBRUARI 1678.[1])

Kaart van „de Noordt Zyde van t' Zuyd-land, beseilt en opgedaan met t' fluytie de Vliegende Swaan in de maandt Febr door Jan Van der Wall," 1678.[2])

XXXI (1678).

FURTHER DISCOVERY OF THE NORTH-WEST COAST OF AUSTRALIA BY THE SHIP DE VLIEGENDE ZWAAN, COMMANDED BY JAN VAN DER WALL, ON HER VOYAGE FROM TERNATE TO BATAVIA, IN FEBRUARY 1678.[1])

Chart of "the north side of the South-land, made and surveyed with the flute de Vliegende Swaan in the month of February, by Jan. Van der Wall," A. D. 1678.[2])

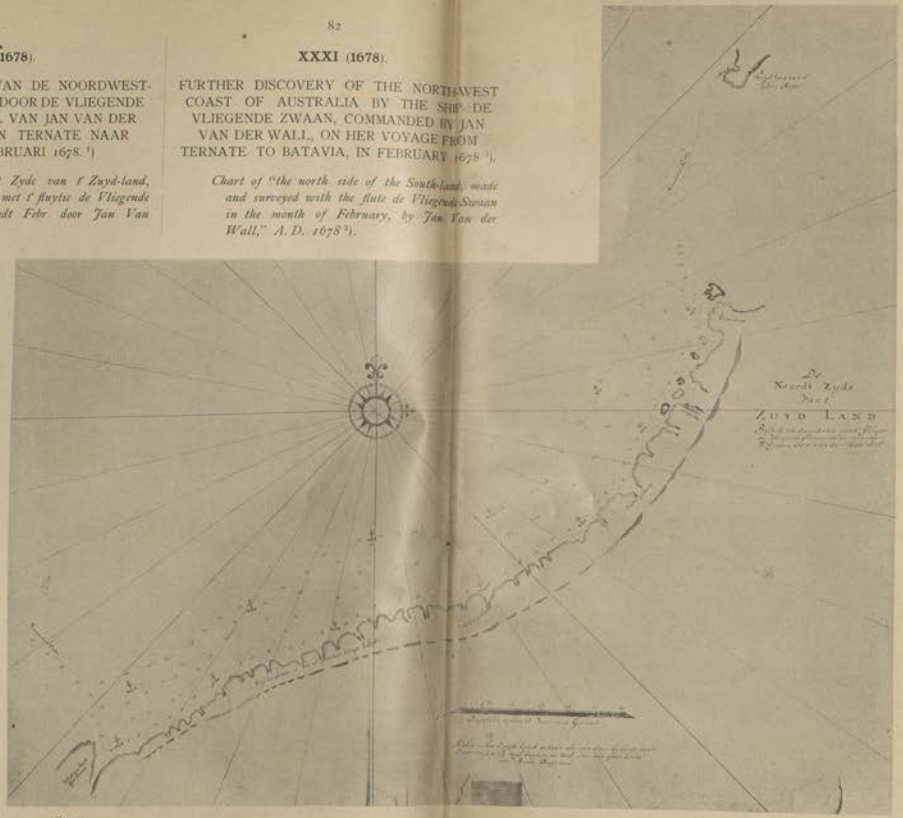

No. 11.

1) Het schoepje vertrok uit Ternate in December 1677 en kwam te Batavia aan over Timor ende alsoo langs Nova-Guinea buiten om de Straat Sunda." *(Missive van G.-G. en R. aan Bewindhebbers der O. I. C., 8 Mei 1678).*

2) Deze kaart is het eenig mij bekend bewijs voor dezen tocht. Ook Laurs, Zuidland, heeft niets anders daarover aangetroffen.

No. 11.

1) The ship sailed from Ternate in December, 1677, and arrived at Batavia "by way of Timor and thus along Nova Guinea, without passing through Sunda Strait" *(Letter of the G.-G. and Counc. to the Managers of the E. I. C., May 8, 1678).*

2) This chart is the only evidence of this voyage known to me. Laurs, Zuidland, also, has not found anything else concerning it.

XXXII (1696—1697).

NADERE VERKENNING VAN AUSTRALIË'S WESTKUST DOOR DE GEELVINK ONDER BEVEL VAN DEN SCHIPPER-COMMANDEUR DER EXPEDITIE WILLEM DE VLAMINGH, DE NIJPTANG ONDER GERRIT COLLAERT EN HET WEZELTJE ONDER CORNELIS DE VLAMINGH. [1])

A.

Missive van Gouverneur-Generaal en Raden aan Bewindhebbers der O. I. C. ter kamer Amsterdam, 30 November 1697.

..... Den uijtslag der voyagie van de drie voor aengehaelde .... scheepjes [**de Geelvink, de Nijptang** en **het Wezeltje**], die agtervolgens het aenschrijven der Heeren XVII[e] van 10° November 1695 en 16° Maart 1696, en jngevolge Uwer Ed[e] mede gegeve Instructie van den 30° April desselven jaers hare reyse over de Eylanden Tristan de Cunha, als de Caap en voorts de eylanden Amsterdam en St. Paulo, als **het lant van den Eendragt** offte het **Zuydlant** voorspoedig hebben voltrocken en nog in goede toestant van scheepen en volck tot ons sijn overgekomen, sullen wij ons te principalen moeten gedragen aen der selver gehoude journalen en aenteeckeningen als de caerten, en oock eenige aftekeningen, derselver plaetsen, dewelcke alle, nevens oock den afsetter der selve, den Crancbesoecker **Victor Victorszoon,** nu met het schip Slants Welvaren tot Uwer Ed[e] overgaen, bestaende de schilderijen in een kasse affgegepackt in 11 stux, te weten:

7 van diversse plaetsen op het Zuytlant,
1 van 't Eylant Tristan de Cunha,
1 van het Eylant Amsterdam,
1 van het Eylant St. Paulo en
1 van het Eylant Mony [2]).

Behalven dien senden wij daernevens oock eenige groote en cleene moten hout

---

1) In November en December 1695 werd door de Bewindhebbers der O. I. C. besloten (*Resoluties der Heeren XVII van 10 November, 8 en 10 December 1695*), een »besending naer het Zuijdtlandt ofte 't land van d'Eendracht" te ondernemen, en wel van de Kaap de Goede Hoop uit. Willem De Vlamingh werd leider der geheele expeditie. Hem werd gelast, tevens onderzoek te doen naar het lot van het schip de Ridderschap van Holland, in 1694 verongelukt op reis van de Kaap naar Batavia.

2) Deze »schilderijen" heb ik niet aangetroffen. — Mony ligt op de 17[de]-eeuwsche kaarten ten Z. W. van Java.

XXXII (1696—1697).

FURTHER SURVEYINGS OF THE WEST-COAST OF AUSTRALIA BY THE SHIP GEELVINK, COMMANDED BY THE SKIPPER-COMMANDER OF THE EXPEDITION, WILLEM DE VLAMINGH, THE SHIP NIJPTANG UNDER GERRIT COLLAERT, AND THE SHIP HET WESELTJE, COMMANDED BY CORNELIS DE VLAMINGH [1]).

A.

Letter of the Governor-General and Councillors to the Managers of the E. I. C., at the Amsterdam Chamber, November 30, 1697.

.... As regards the results of the voyage of the three ... vessels aforesaid [**de Geelvink, de Nijptang** and **het Wezeltje**], which, pursuant to the letters of the "Heeren XVII" of November 10, 1695, and March 16, 1696, and in accordance with Your Worships' Instructions of April 23 of the same year, have successfully accomplished their voyage by way of the Tristan de Cunha Islands and the Cape of Good Hope, furthermore via the islands of Amsterdam and St. Paulo, and along the **land of d'Eendragt** or the **South-land,** and have arrived here in good condition as regards ships and crews, we shall in the main beg leave to refer you to the journals kept on board the said ships, and to their annotations, together with the charts and a number of drawings of the said places, all which will be handed to Your Worships by the bearer of the same, Almoner **Victor Victorszoon,** who is now homeward bound in the ship Slants Welvaren. The drawings are packed in a case to the number of 11, to wit:

7 of divers places in the South-land,
1 of the island of Tristan de Cunha,
1 of the island of Amsterdam,
1 of the island of St. Paulo, and
1 of the island of Mony [2]).

We besides beg to forward to you a number of larger and smaller disks of wood,

---

1) In November and December 1695 the Managers of the E. I. Company (*Resolutions of the "Heeren XVII" of November 10, December 8 and 10, 1695*) resolved to "dispatch a flotilla to the South-land or the land of d'Eendracht", this time starting from the Cape of Good Hope. Willem De Vlamingh was appointed commander-in-chief of the expedition. He was also instructed to inquire into the fate of the ship de Ridderschap van Holland, which had miscarried on her voyage from the Cape to Batavia in 1694.

2) I have not found these drawings. — In the seventeenth-century charts Mony is South-west of Java.

die den schipper **Willem de Vlaming** van voornoemde Zuytlant ons oock heeft toegebragt en onder dato 30 en 31 December 1696 jtem 2 January 1697 in sijn journael van aengetekent had, dat het een soort van rieckent hout soude wesen, 't welcker alhier niet van geoordeelt is connen werden, alschoon oock yts daervan ten eersten hebben laten disteleren, en een flesje van die oly oock bij desen tot UEds. speculatie .... hebben medegegeven nevens ook een kasje met aldaer aen strant vergaderde schulpjens, vrugten, gewassen etc., dog dewelcke mede niet veel om 't lijff hebben, en elders in India van vrij beter conditie sijn te vinden, soodat in 't generael op dese streeck van 't Zuytlant, die sij in conformiteyt harer instructie wel geobserveert, en langs geseylt hebben, niet als een dor bar woest lant, jmmer aen de stranden, en soo verre sij in 't lant geweest sijn, sig heeft opgedaen, sonder ook eenige menschen te hebben ontmoet, maer wel nu en dan eenige vuuren, en soo sij oock menen 2 à 3 malen eenige swarte naecte menschen van verre gesien, dog die sij noyt hebben connen begaen, ofte spreken comen, en oock geen sonderling gedierte of gevogelte daer ontwaert als ten principalen in de **Swaenerevier** [1]) een soorte van swarte swanen daer aff er oock 3 levendig tot ons gebragt hebben, en wij UEds. gaarne hadden toegestuurt maer sij sijn alle een voor een kort na hun herwaerts comste gestorven. Oock hebben sij onzes wetens nergens aldaer eenige teeckenen van 't vermiste schip de Ridderschap van Hollant off andre bodems connen ontwaren, en soo mede niet aen d'eylanden Amsterdam en St. Paulo, soo dat er in dit ondersoeck en voyagie niet van eenige aenmerckinge is ontdeckt. Eenlyck isser tot een bysondere gedagtenis bij haer op **een eylant gelegen aen ofte voor 't Zuytlant, op de breete van 25 graden** gevonden aen een pael die meest vergaen sijnde, egter nog over eynde stonden, een gemeene middelbare tinne schootel die plat geslagen geweest sijnde, aen do. pael gespijkert was, en oock nog aen gemelte pael neerhangende bevonden, waerop de volgende woorden gegraveert nog te lesen sijn geweest :

Ao. 1616 den 25e October is hier aengecomen het schip **den Eendragt** van Amsterdam, den oppercoopman **Gillis Miebais** van Luyck, schipper **Dirck Hartog** van Amsterdam ; den 27e do. 't seyl gegaen na Bantam : den ondercoopman **Jan Steyn,** den opperstierman **Pieter Ledoecker van Bil.**

Sijnde dese oude schootel, die ons schipper Willem de Vlaming heeft toegebragt, nu mede den Commandeur [2]) jnhandigt om UEd. te bestellen en te verwonderen hoe dezelve daer soo een reex van jaren voor 't verderff der lugt, regen en sonne is gepreserveert gebleven [3]).

Zij hebben op dezelve plaetse weder een nieuwe pael en platte tinne schootel ter gedagtenisse doen setten en daerop weder dit volgende geschreven gelijck bij de journalen breder van is te lesen :

Ao. 1697 den 4e Feb. is hier aengecomen het schip **de Geelvink,** schipper **Willem de Vlaming** van Vlielant, adsistent **Joannes van Bremen** van Coppenhage, opperstuurman **Michiel Blom** van Breemen ; de hoecker **de Nijptang,** schipper **Gerrit Collart** van Amsterdam, adsistent **Theodorus Heermans** van do., opperstuurman **Gerrit Gerrits'** van Breemen ; 't galjoot **'t Weseltje,** gezaghebber **Cornelis de Vlaming** van Vlielant, stierman **Coert Gerrits** van Breemen en van

---

1) Tegenover het eiland **Rottenest.**
2) Nl. van de vloot, waarmede deze brief naar Nederland werd verzonden.
3) Deze schotel schijnt thans niet meer aanwezig te zijn.

brought over from the said South-land by skipper **Willem de Vlamingh**, concerning which wood he had noted in his Journal at the dates December 30 and 31, 1696, and January 2, 1697, that it was odoriferous, a point which we have not been able to verify here, although we have directly ordered a small portion of it to be distilled, and beg to hand you with the rest a small bottle of the oil thus gained for Your Worships' examination.... together with a box containing shells collected on the beach, fruits, plants, etc., the whole, however, of little value and decidedly inferior to what elsewhere in India may be found of the same description; so that in general in this part of the South-land, which in conformity with their instructions they have diligently skirted, surveyed and observed, they have found little beyond an arid, barren and wild land, both near the shore and so far as they have been inland, without meeting with any human beings, though now and then they have seen fires from afar, some of the men fancying that two or three times they have seen a number of naked blacks, whom however they have never been able to come near to, or to come to parley with; nor have they found there any peculiar animals or birds, excepting that especially in the **Swaene-revier** [1]) they have seen a species of black swans, three of which they have brought to Batavia alive, which we should have been glad to send over to Your Worships, but that shortly after their arrival here they all of them died one after another. Nor, so far as we know, have they met with any vestiges of the lost ship de Ridderschap van Hollant or of any other bottoms, either in those parts or near the islands of Amsterdam and St. Paulo, so that in sum nothing of any importance has been discovered in this exploratory voyage. Only, we must not omit to mention that in **an island situated in 25° S. L. near or before the South-land,** they have found fastened to a pole, which though halfrotten stood still erect, a common pewter dish of medium size, which had been flattened and nailed to the pole aforesaid, where they found it still hanging; the said dish bearing the following words engraved on it, still distinctly legible:

"A. D. 1616, on the 25th of October there arrived here the ship **den Eendragt,** of Amsterdam; supercargo **Gillis Miebais,** of Liege; skipper **Dirck Hartog,** of Amsterdam; she set sail again for Bantam, on the 27th do; subcargo **Jan Steyn,** upper-steersman **Pieter Ledocker van Bil.**"

This old dish which skipper Willem de Vlaming brought us, has now likewise been handed to the Commander [2]) in order to be delivered to Your Worships, who with us will no doubt stand amazed that the same has for so long a series of years been preserved in spite of its being exposed to the influence of sky, rain and sun [3]).

In the same spot they have again erected a new pole with a flattened pewter dish nailed to it in commemoration of their visit, having first had the following inscription engraved on the dish, as is more amply set forth in the Journals:

"A. D. 1697, on the 4th of Febr. there arrived here the ship **de Geelvinck,** skipper **Willem de Vlaming,** of Vlieland; assistant **Joannes van Bremen,** of Copenhaguen; upper-steersman **Michiel Blom,** of Bremen; the hooker **de Nijptang,** skipper **Gerrit Collart,** of Amsterdam; assistant **Theodorus Heermans,** of do.; upper-steersman **Gerrit Gerrits,** of Bremen; the galiot **'t Weseltje,** master **Cornelis de Vlaming,** of Vlieland; steersman **Coert Gerrits,** of Bremen; the whole of

---

1) Opposite to the **Rottenest** island.

2) Viz. of the fleet with which this letter was sent to the Netherlands.

3) The dish would seem to be no longer extant.

hier geseylt met onze vloot den 12e do. voorts het Zuytlant te ondersoecken en gedestineert voor Batavia [1]).

En dewijl onze meeninge is om Uwer Ede. egter ter genoegdoeninge van dese voyagie te meer ligt en satisfactie te doen hebben, het gewesen hooft derselve den ouden schipper Willem de Vlaming nevens oock sijn opperstuurman Michiel Blom met de laast te volgen retourscheepen mede weder te laten repatriëren dewijle sij uyt Bengale met haer scheepjens de Geelvinck en Nijptang nog niet sijn geretourneert, maer daaglyx werden verwagt, soo sullen wij dit hierbij laten, en wijder van haer bevindinge in die uytreyse aen haer mondelinge rapporten en berigten bevolen laten. . . .

Batavia in Casteel, ultimo November 1697.

B.

Journael gehouden bij schipper Willem De Vlamingh *inde reyse met de schepen de Geelvinck, Nijptangh en T'Weseltje naer T'restan da Cunha, de Caep, de eylanden van Peter en Paul, 't Zuydtlandt tot op Batavia, beginnende 3 Mei 1696 tot 20 Maart 1697* [2]).

1) Deze schotel is later door de Fransche expeditie met de schepen l'Uranie en la Physicienne (1817—1820) naar Parijs gebracht, (zie L. de Freycinet, *Voyage autour du monde, sur les corvettes l'Uranie et la Physicienne*, Historique (Paris, 1825), p. 449, 482—486), waar zij thans niet meer aanwezig schijnt te zijn. Een blijkbaar niet zeer nauwkeurige copie van het opschrift op dien schotel volgt hier onder, gereproduceerd op kleinere schaal naar *planche 14* der *Atlas Historique*, behoorende bij De Freycinet's werk.

No. 12.

2) Dit is het eenige der journalen van deze reis, dat ik op het Rijksarchief aantrof. Ik neem het hier niet over (voorzoover het Zuidland betreft, is het te vinden bij Leupe, Zuidland, bldz 153—184), 1° omdat hetweinig verschilt met een in 1701 achter de *Historie der Sevarambes* gedrukt journaal van den tocht, waarvan de vertaling is te vinden bij Major, Terra Australis, p. 120 133; 2° omdat de beide hier volgende kaarten n°. 13 en 14 een uitnemend overzicht geven der resultaten van deze ontdekkingsreis.

our flotilla sailed from here on the 12th do., in order to explore the South-land with destination for Batavia" [1]).

And since it is our intention, in order to let Your Worships have the more information and satisfaction touching this voyage, to dispatch to the Netherlands again in the last return-ships sailing from here, the ex-leader of the expedition, Skipper Willem de Vlaming Senior, together with his upper-steersman Michiel Blom, they having not yet returned from Bengal with their ships Geelvinck and Nijptang, but being expected every day, therefore we shall not trouble Your Worships with further particulars, but would beg leave to refer you to their verbal reports for ampler information touching their experiences in the said expedition. . . .

In the Castle of Batavia, on the last day of November, 1697.

B.

Journal kept by Skipper WILLEM DE VLAMINGH *on his voyage with the ships de Geelvinck, Nijptang and T'Weseltje via T'restan da Cunha, the Cape, the islands of Peter and Paul, and the South-land to Batavia, begun on May 3, 1696, and ended March 20, 1697* [2]).

---

1) This dish was afterwards brought to Paris by the French expedition, with the ships l'Uranie and la Physicienne (1817—1820), (see L. DE FREYCINET, *Voyage autour du monde, sur les corvettes l'Uranie et la Physicienne*, Historique, Paris, 1825. pp. 449, 482—486) and would seem to be no longer extant there. An evidently inaccurate copy of the inscription engraved on the dish, is here reprodoced on a reduced scale from *Planche 14* of the *Atlas Historique* accompanying De Freycinet's work.

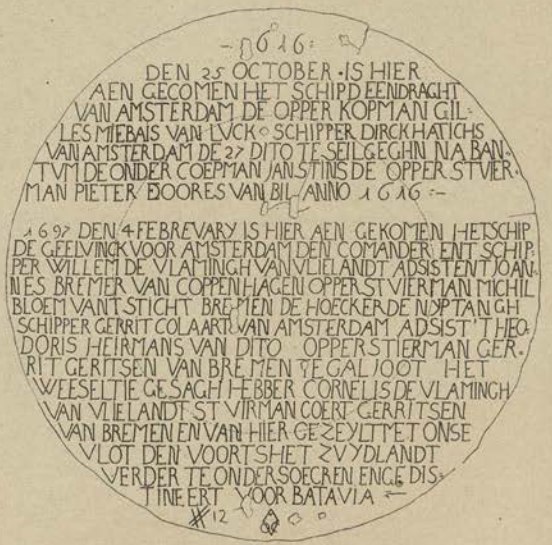

N°. 12.

2) This is the only journal of this voyage that I have found in the Old Colonial Archives at the Hague. I have not printed it here — so far as the South-land is concerned, it will be found printed in LEUPE, Zuidland, pp. 153—184 — for two reasons: 1° because it differs only slightly from a journal of the voyage printed in 1701, of which MAJOR, Terra Australis, pp. 120—133 gives a translation; and 2°, because the two charts immediately following in the text (Nos. 13 and 14) give an excellent survey of the results of this voyage of discovery.

C.

Kaart van het Zuidland, beteild door Willem De Vlamingh in 1696—1697 [1]).

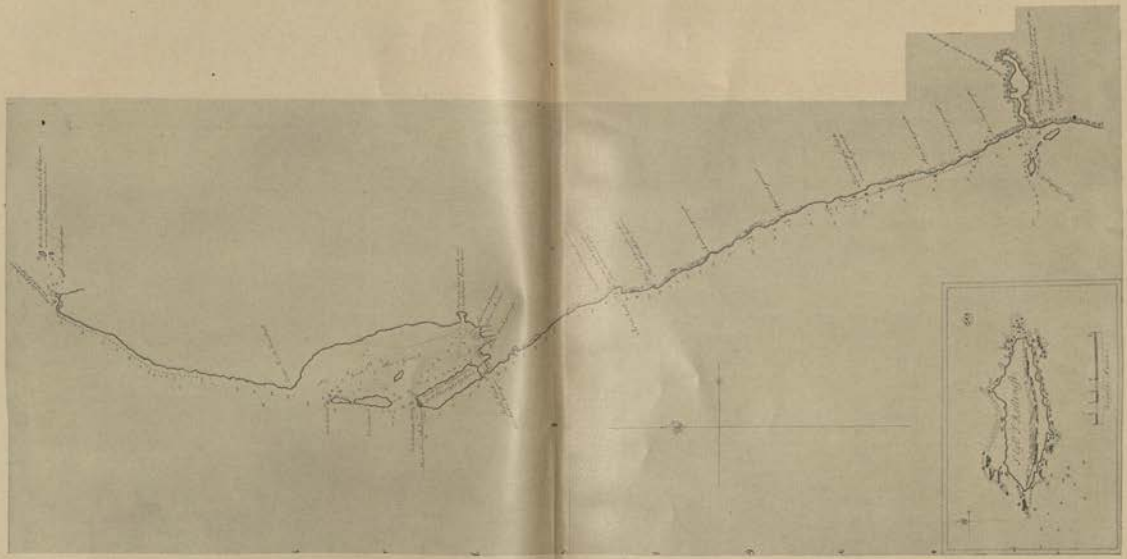

N° 13.

[1]) Deze kaart is niet op de reis vervaardigd; maar vervaardigd door ISAAC DE GRAAFF, die van 1690—1714 kaartenmaker der O. I. C. was.

C.

Chart of the South-land, made and surveyed by Willem De Vlamingh in 1696—1697 [1]).

N° 13.

[1]) This chart was not made on the voyage, but is the work of ISAAC DE GRAAFF, cartographer to the E. I. C. from 1690 to 1714.

D.

Kaart van den Maleischen Archipel, de noord- en westkusten van Australië[1]).

(Zie uitslaande Kaart N°. 14).

XXXIII (1705).

NADERE ONTDEKKING VAN DE NOORDKUST VAN AUSTRALIË DOOR DE VOSSENBOSCH ONDER BEVEL VAN MAARTEN VAN DELFT, DE WAIJER ONDER ANDRIES ROOSEBOOM VAN HAMBURG EN DE NIEUW HOLLAND OF NOVA-HOLLANDIA ONDER PIETER HENDRIKSZOON VAN HAMBURG.

A.

Instructie dd. 20 Januari 1705 [van G.-G. en Raden] voor d'overheden van het Fregat de Geelvink, sijnde van hier gedestineert om benevens de Chialoup de Kraanvogel en de Patchiallang Nova Guinea na de buytenkust van het gemelte Nova Guinea mitsgaders het Fluytje Vossenbos geprojecteert sijnde, benevens de Chialoup de Doradus[2]) *ende de Patchiallang Nieuw Holland na den inbogt van Hollandia Nova te vertrecken.*

[Verschillende] consideratiën hebben ons bewogen om UL. van hier een kruystogt te laten doen, met jntentie dat het freguat de Geelvinck benevens de chialoup de Craanvogel, ende Patchiallang Nova Guinea in den hoofden dezes gementioneert sal oversteken van hier eerst direct na Banda.... omme uyt Banda voormelt dan wijders na de cust van Nova Guinea voort te varen.

In selver maniere gaat hier bezijde een zeylaes ordre voor die van **Vossenbosch,** welk scheepje benevens de chialoup de Doratus en de patchiallang **Nieuw Holland,** almede hiervoren genaemt sal overvaren na ons Casteel Concordia op Timor, omme van daar sijn reys na Hollandia Nova te vervorderen, soo en in diervoegen, als dat hier onder wat breder tot Uwer narigt sal werden aengehaelt....

Wel principalijk [moet er op gelet worden] off nergens een doortogt van de buyten na de binnenkant gevonden werde, hetwelcke wij niet alleen verstaen van Nova Guinea, maar ook in opsigten van Hollandia Nova, des dese ordre.... niet alleen door die van de Geelvinck, maar ook die van Vossenbosch, sal dienen in agting genomen te werden, van gelijken ook vooral, dat UL., in schijn off waarlijk sodanigen doortogt vernemende, deselve niet te diep mogen inloopen om door stroomen daarin niet te werde weggesleept en ongelucken subject gerake, weshalven de visite van sulke gaten nog door het fregat, nog door het fluytje, maar door een chialoup off patchiallang sal mogen werden ondernomen en sulx egter ook niet verder dan de zeeluyden, daerop

---

1) Deze kaart is eveneens vervaardigd door Isaac De Graaff (1690—1714). Zij geeft een overzicht der resultaten van De Vlamingh's reis en kan tevens dienst doen als overzichtskaart der ontdekkingen van de Nederlanders op de Noord- en Westkust van Australië in de 17de eeuw. De gestippelde (onzekere) lijn op de N.-W. kust wordt aangevuld door de kaart der ontdekking van Van der Wall in 1678 (n°. 11).

2) Naderhand vervangen door **de Waijer.**

D.

Chart of the Malay Archipelago, the north- and west-coasts of Australia, etc.[1]).

(See folding Chart, marked N°. 14.*)*

XXXIII (1705).

FURTHER DISCOVERY OF THE NORTH-COAST OF AUSTRALIA BY THE SHIPS VOSSENBOSCH, COMMANDED BY MAARTEN VAN DELFT, DE WAIJER UNDER ANDRIES ROOSEBOOM, OF HAMBURG, AND NIEUW-HOLLAND OR NOVA-HOLLANDIA, COMMANDED BY PIETER HENDRIKSZOON, OF HAMBURG.

A.

Instructions [by the G.-G. and Counc., dated January 20, 1705] *for the officers of the Frigate de Geelvink, along with the Pinnace de Kraanvogel and the Patchiallang Nova Guinea, destined to set out for the outside coast of the said Nova Guinea; as also for the Flute Vossenbos, together with the Pinnace de Doradus*[2]*) and the Patchiallang Nieuw Holland, having destination for the bay of Hollandia Nova.*

[Various] considerations have determined us to dispatch you from here on a cruise, in such fashion that the frigate Geelvinck together with the pinnace Craanvogel and the patchiallang Nova Guinea, mentioned in the heading of the present, will first run from here directly for Banda, ... and from Banda continue their voyage to the coast of Nova Guinea.

In the same manner we annex sailing instructions for the officers of the ship **Vossenbosch,** which together with the pinnace de Doratus and the patchiallang **Nieuw Holland,** likewise above mentioned, will first run for our Castle of Concordia in Timor, and then continue her voyage to Hollandia Nova, in such fashion as you will for your guidance find further amplified below. . . .

You will in the first place have diligently to observe, whether there is anywhere a passage from the outside to the inside, and this not only as regards Nova Guinea, but also as concerns Hollandia Nova, so that these orders .... will have to be acted up to not only by the officers of the Geelvinck, but also by those of the Vossenbosch; and you should take special care, in case you should find such real or seeming passage, not to run too far into it, lest you should be carried away by currents in the same, and run the risk of accidents; on which account the examination of such passages should nowise be undertaken by the frigate or by the flute, but only by a pinnace or

---

1) This chart is likewise the work of Isaac De Graaff (1690—1714). It gives a survey of the results of De Vlamingh's voyage, and may also do duty as a general record of the Dutch discoveries on the north- and west-coast of Australia in the 17th century. The dotted (uncertain) line on the N. W. coast is supplemented by the chart of Van der Wall's discovery in 1678 (N°. 11).

2) Afterwards replaced by the pinnace **de Waijer**.

bescheyden sijnde, sullen oordeelen te mogen geschieden, om daer weder uyt te konnen geraecken, en vooral niet tot sooverre sijlieden eenige ancker gront mogten verliesen. . .

En is dan wijders tot een zeylaes ordre voor die van [het] fluytje [Vossenbosch] goetgevonden te gelasten, onvermindert hetgene hiervoren op haar ook betreckelijk mogte wesen, dat zij Timor. . . . beloopen hebbende, sullen moeten 't zeyl gaen van de N. O. hoek des gemelten eylants, en haren cours Z. O. aanstellen, tot op de Z. breete van 11 graden en lengte van 148½ graden, omme van daer oostwaert aan **Van Diemensland** op **Hollandia Nova** in het gesigt te loopen, welken hoek gesegt werd te enemael in eylanden te bestaen dat nader sal werden ondervonden. Hier van daen sal dan die cust oostwaerd moeten vervolgt werden tot aen **Aarnemsland** en het **Drooge eyland**, hetwelcke aan de binnen en buytenkant sal dienen gepasseert en besogt te werden, omme dan alsoo voorschreven cust al verder langs te loopen tot aan **Van der Lijns eylant.** Besiende hetselve in eygener voegen alreets van het Drooge eyland is gesegt. Voorts de reyse vervolgende tot aan **Lemmensbogt** en **Abel Tasmansbaay** en **Waterplaets,** omme van daer te geraken tot aan de **Caab van Diemen** en deselve om gestooken sijnde, de cust van **Carpentaria** noortwaert langs **Sweeris, Van der Lijns, Van Diemens** en **Statenrevier,** te vervolgen tot voorbij de **revier van Nassauw,** die na uytwijzens van de caert beset is met verscheyde bancken en droogtens. Wijders om alsoo voorbij de **Caab Keerweer,** de **revier Carpentier,** het **Hooge eyland** ende **Groote vuyle imbogt,** mitsgaders de **revier Oranjen,** ende groote uytsteekende hoek van **Meeuenrevier** gepasseert en omgestooken zijnde, de aanvolgende **bogt van Keerweer** te vervolgen, en sodanig langs de wal westwaert aan, verbij de **Doodslagersrevier,** de **Waterplaets** tot voorbij de **Goening Apy, Moordenaersrevier** en het **Weselseyland,** alsook verbij Speelmansrevier en Rijkloffsbaijen, den hoek van Ony te gewinnen, ten eynde van daer langs Keffing in Banda over te steeken, als in het verbij gaen reeds is genoteert. . . .

Den gezaghebber van Vossenbosch meergemelt [zal] met advys van rade gequalificeert sijn (indien bovengemelten gantsen inham van Nova Hollandia door tegenspoet van buyten off gebreken binne het schip na ons voorschrift niet konde worden beloopen, om met Ult° September in Banda te wesen) van het Drooge eylant hiervoren gemelt na Meeuen revier, leggende meest N. W. en Z. O., van malcanderen over te steeken, en den tour en voyagie daerdoor soo verre te verkorten, te weten als sulx niet anders geschieden kan. . . .

Gebeurt het ook dat op. . . . op Nova Hollandia eenige onbekende Indianen gevonden werden, die UL. tot een à 2 in getal konden herwaerts brengen sonder gewelt of hazart, en met vrijen wille, 't soude mogelijck almede niet ten onpasse komen, om sig daarvan in der tijt te bedienen, maar dit sal alleen aan UL. bevinding en overleg werden gelaten.

De victualie voor UL. gesamentlijck is alhier verstrekt en aan boort bestelt voor 10 maanden. . . .

. . . . . .

Batavia int Casteel den 20 Januari 1705.

patchiallang; never to any farther distance than the experienced sailors in the same shall deem advisable to enable a safe return out of the said passages, and in no case so far as to get out of anchoring depth. . . .

And furthermore, as sailing instructions for the officers of the flute [Vossenbosch], over and above that which should be applicable to them in the instructions given up to now, it has been resolved to enjoin them that having reached Timor. . . . they will thence set sail from the north-eastern extremity of the said island, and shape their course south-eastward as far as 11° S. Lat. and 148½° Longitude, whence on an eastward course they will run in sight of **Van Diemensland** in **Hollandia Nova**, which point is said to consist altogether of islands, a matter that will thus be cleared up. From there this coast will have to be further followed to eastward as far as **Aarnemsland** and the **Drooge eyland**, which will have to be skirted and surveyed both on the inside and outside; next, the coast aforesaid will have to be followed as far as **Van der Lijns eiland**, which you will examine in the same way as you have done the Drooge eyland. You will then continue your voyage as far as **Lemmens bogt** and **Abel Tasmans baay** and **Waterplaats**, and from there run for Cape **Van Diemen**, which having rounded you will follow the coast of **Carpentaria** in a northward direction along **Sweeris**, **Van der Lijns**, **Van Diemens** and **Staten rivers**, until you have passed the **Nassauw river**, which according to the chart has its mouth beset with numerous sand-banks and shallows. Next, running past Cape **Keerweer**, the **Carpentier** river, the **Hooge eyland** and the **Groote vuyle imbocht**, together with the **Oranjen river**, and having rounded the great projecting point of the **Meeuen river**, you will run along the bay of **Keerweer** then following, always along the coast in a westerly direction, past the **Doodslagers revier**, de **Waterplaets**, until you have got beyond **Goening Apy**, **Moordenaers revier** and the **Wesels eyland**, and also beyond Speelmans river and Rijkloffs bays, after which you will make the point of Ony, whence you will cross over along Keffing in Banda, as has already been noted in passing. . . .

The commander of the flute Vossenbosch aforesaid, in case the whole bight of Nova Hollandia, owing to adverse weather or defects of the ship, cannot be made according to these our instructions so as to enable her to be back in Banda at the end of September, will be empowered with the advice of the ship's council, from the Drooge eylant aforesaid to cross over to the Meeuen river, situated nearly N. W. and S. E. of each other, and thereby to shorten the voyage to that extent, always provided that no other means can be found. . . .

If in. . . . Nova Hollandia you should happen to come upon unknown Indians, of whom you might without violence or risk, and of their own free will, bring two or three with you hither, such men might possibly prove of great use in subsequent voyages, but this point we leave to your own judgment and discretion, as you shall find circumstances to shape themselves.

Victuals and provisions for all your ships for the space of 10 months have been ordered on board here. . . .

. . . . . .

In the Castle of Batavia, January 20, 1705.

B.

Bevinding in geschrifte [dd. 6 October 1705] van het geene ontdekt en noteerenswaardig bevonden is op de voyagie van het fluytken Vossenbosch, de chaloup d'Waijer en d'patsjallang Nova Hollandia, door de Hooge Regeering van India Anno 1705 van Batavia over Timor na Hollandia Nova voormeld gedepecheert; sodanig sulx uyt de schriftelijke journalen[1]*, als het mondeling relaes der geretourneerde officieren is te zamen gebragt en bij een gestelt door de Raden Extra Ordinaris* HENRICK SWAARDECROON *en* CORNELIS CHASTELIJN, *ten dien eynde gecommitteert omme te dienen tot rapport aen sijn Edelheyt den Gouverneur-Generaal* JOAN VAN HOORN *en de Heeren Raden van India*[2]*).*

C.

Kaart van Hollandia Nova nader ontdekt Anno 1705 door de Vossenbosch, de Wayer en Nova Hollandia, den 2den Maart van Timor vertrokken[3]*).*

(Zie de Kaart N°. 15 *op de volgende bladzijde.)*

XXXIV (1721—1722).

ONTDEKKINGSTOCHT OP LAST DER WEST-INDISCHE COMPAGNIE „NA HET ONBEKENDE GEDEELTE DES WERELTS, GELEGEN IN DE ZUYD-ZEE BEWESTEN AMERIKA," DOOR DE SCHEPEN DE AREND, DE TIENHOVEN EN DE AFRIKAANSCHE GALEI ONDER BEVEL VAN MR. JACOB ROGGEVEEN, JAN KOSTER (OP DE AREND), CORNELIS BOUMAN (OP DE TIENHOVEN) EN ROELOF ROSENDAAL (OP DE AFRIKAANSCHE GALEI).

Ofschoon de geschiedenis van deze reis, welke den 1 Augustus 1721 van Texel uit begon, niet behoort tot het onderwerp, in dit werk behandeld, wijs ik er hier terloops op en herinner er aan, hoe op deze reis werden aangedaan o. a. het Paascheiland, de Paumotos- en de Samoa-groepen en hoe langs de noordkust van Nieuw-Guinea Java werd bereikt. Het journaal van den tocht berust op het Rijksarchief en is uitgegeven door het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen. (Middelburg, 1838).

1) Deze journalen heb ik niet aangetroffen.

2) Ik neem dit rapport hier niet over, 1° omdat het is uitgegeven door LEUPE in de *Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië*, nieuwe volgreeks, I, p. 193—201 en een Engelsche vertaling daarvan voorkomt bij MAJOR, Terra Australis, p. 165—173; 2° omdat de kaart n° 15 uitnemend de resultaten dezer reis weêrgeeft. De reproductie is op verkleinde schaal en daardoor zijn sommige plaatsnamen minder duidelijk; ik bespreek ze echter in mijne Inleiding.

3) Den 12den Juli staakten de schepen hun ontdekkingstocht en keerden naar Banda terug, waar zij een 14 dagen later aankwamen.

B.

A Report and account [dated October 6, 1705] of what has been discovered and found noteworthy in the voyage of the flute Vossenbosch, the pinnace d'Waijer and the patsjallang Nova Hollandia, dispatched from Batavia to Hollandia Nova aforesaid by way of Timor, by the Supreme Government of India, A. D. 1705; as collected and digested from the written journals[1]) *and verbal narratives of the officers returned, by the Councillors-Extraordinary* HENRICK SWAARDECROON *and* CORNELIS CHASTELIJN, *commissioned for this purpose; the whole to serve as a report to be delivered to His Worship Governor-General* JOAN VAN HOORN *and the Lords Councillors of India*[2]).

C.

Chart of Hollandia Nova, further discovered A. D. 1705 by the ships Vossenbosch, de Waijer and Nova Hollandia, which left Timor on March 2[3]).

(See Chart N°. 15 *on p.* 90.)

XXXIV (1721—1722).

EXPLORATORY VOYAGE BY ORDER OF THE WEST-INDIA COMPANY "TO THE UNKNOWN PART OF THE WORLD, SITUATED IN THE SOUTH SEA TO WESTWARD OF AMERICA", BY THE SHIPS AREND AND TIENHOVEN, AND THE AFRICAN GALLEY, COMMANDED BY MR. JACOB ROGGEVEEN, JAN KOSTER (IN THE SHIP AREND), CORNELIS BOUMAN (IN THE SHIP TIENHOVEN), AND ROELOF ROSENDAAL (IN THE AFRICAN GALLEY).

Although the history of this voyage, begun from the Texel on August 1, 1721, does not form part of the subject here treated, I mention it in passing merely to note that among other places the ships touched at Paasch-eiland, and at the Paumatos and Samoa island-groups, and reached Java along the north-coast of New Guinea. The journal of this voyage is preserved in the Hague State Archives and has been edited by the Zealand Genootschap der Wetenschappen. (Middelburg, 1838).

---

1) I have not found these journals.

2) I have not printed this Report, 1° because it has been edited by LEUPE in *Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië*, Nieuwe Volgreeks, I, pp. 193—201; 2° because an English translation of it is given in MAJOR, Terra Australis, pp. 165—173; 3° because chart N°. 15 excellently represents the results of this voyage. The reproduction being on a reduced scale, some names of places are not so clearly legible as could be wished, but they will be found referred to in my Introduction.

3) On July 12 the ships discontinued their voyage of discovery, and returned to Banda, where they arrived about a fortnight later.

90

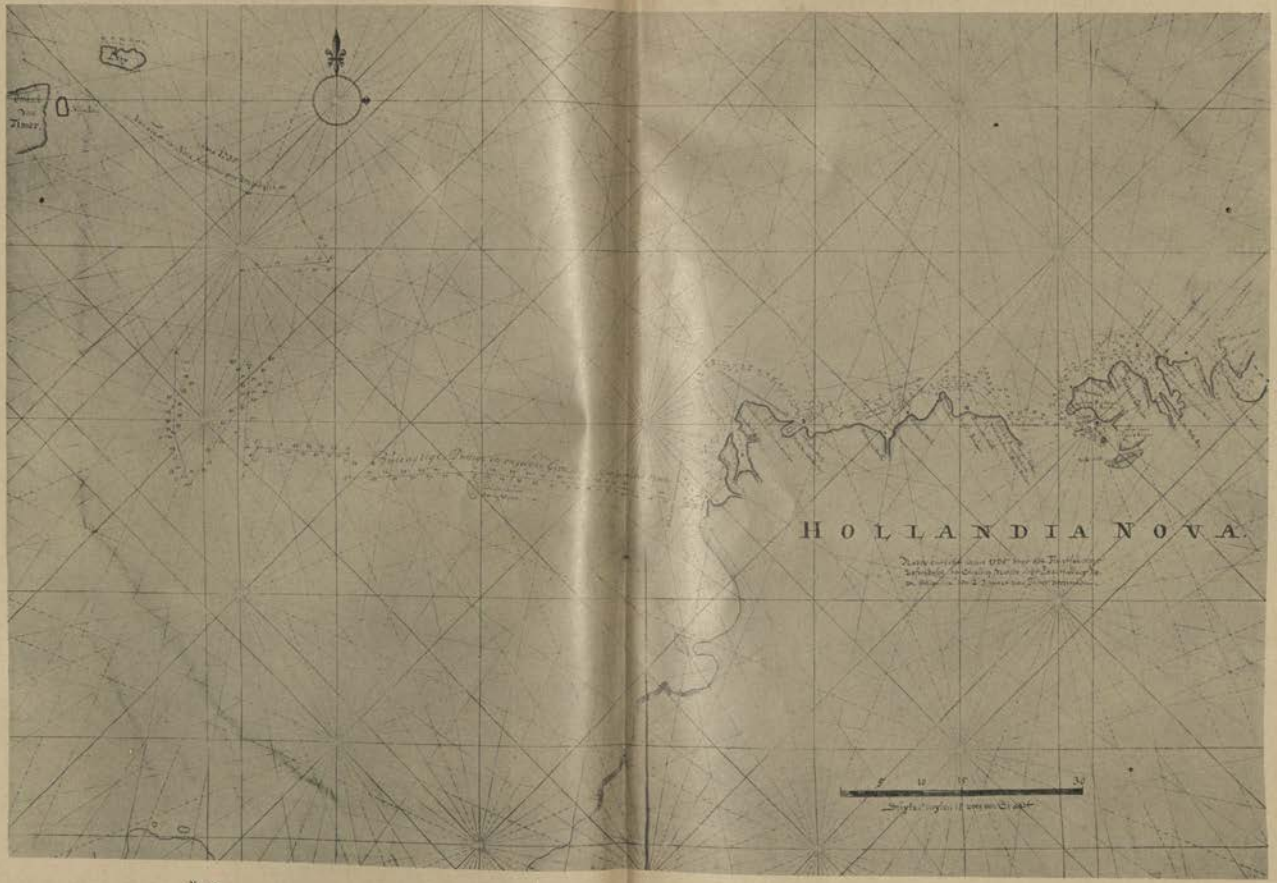

No. 15.

No. 15.

XXXV (1727).

SCHIPBREUK VAN DE ZEEWIJK, ONDER BEVEL VAN JAN STEIJNS, OP DE TORTELDUIF.

A.

Missive van G. G. & R. aan Bewindhebbers der O. I. C., 31 October 1728.

.... Den 26sten ..... April wierd hier seer onverwagt met de patchiallang de Veerman ontfangen een brieffken van den gewesen schipper en ondercoopman op 't Zeeuwsche schip **Zeewijk**, **Jan Steijns** en **Jan Nebbens** geschreeven uijt Sundas engte, ... meldende, hoe dien bodem na desselvs vertrek van Cabo de Goede Hoop, [1]) zijnde geweest den 21 April [1727], op den 9en Junij daar aan was verzeijld tegens het riff leggende voor de eijlanden genaamd Frederik Houtmans Abriolhos omtrent het Zuijdland op de Z. breete van 29 graden, anders ook bekend voor de **Tortelduijfs eylanden**; de scheepelingen hadden bij handsaam weer van het wrak afgehaald allerleij benodigtheden en van de gesloopte houtwerken geformeerd een vaartuijg, med het welke den 26en Maart van daar vertrocken en den 21 April voormeld in de voorschreven engte gearriveerd waren .....

[Het] is gebleeken .... dat den gewesen schipper Jan Steijns niet alleen het Zuijdland te roekeloos tegens de bekende ordres en de protestatien de stierlieden is genadert en daar door dit ongeluk veroorzaakt; maar ook getragt heeft, dese regeering te bedriegen door veranderde of vervalste journalen, om was het mogelijk, synen onverantwoordelijken misslag te bedecken .....

De gestrektheid der eijlanden tegens welckers buijtenste riff het schip Zeewijk is verongelukt, werd aangetoond bij een kaartje [2]) desen versellende. Deselve sijn gelegen buijten het gesigt van 't Zuijdland, en ten deele begroeijd med eenige struellen, eetbare wilde groente enz..... alwaer gevonden sijn niet alleen sommige gegrave putten, maar ook eenige tekenen van een Nederlands schip vermoedelijk tegens het voormelde riff meede verbrijseld .....

B.

Jornael of dagh register gehouden (door den onderstuurman ADRIAAN (VAN) DE GRAEFF*) in 't schip Zeewijk;* na de schipbreuk *in 't vrak off gewesene schip Zeewijk, zittende op een clippig riff bij 't onbekende Zuiland* en eenige dagen later *op 't eyland.* [3])

C.

Kaartje van JAN STEIJNS. (No. 16).

D.

Kaartje van ADRIAAN (VAN) DE GRAAFF [4]). (No. 17).

---

1) Het schip was 7 November 1726 uit Patria vertrokken.

2) Er zijn naar Nederland gezonden „twee kaartjes van de constitutie van het Riff, en de eylanden bovengemeld" (Beneden de kaarten 16 en 17).

3) Dit journaal is van geen belang. Ik vermeld het pro memorie. De kaartjes zijn voldoende wat de resultaten betreft.

4) De Westkust van Australië is in de 18de eeuw nog later (o. a. 1755 en 1765) door Nederlandsche schepen aangedaan. De berichten hieromtrent zijn echter van geene beteekenis.

XXXV (1727).

THE SHIP ZEEWIJK, COMMANDED BY JAN STEIJNS, LOST ON THE TORTELDUIF ROCK.

A.

Letter of the G.-G. and Counc. to the Managers of the E. I. C., October 31, 1728.

. . . . . On the 26th of April there arrived here quite unexpectedly with the patchiallang de Veerman a note from the ex-skipper and the subcargo of the Zealand ship **Zeewijk, Jan Steijns** and **Jan Nebbens,** written from Sunda Strait . . . . informing us that the said ship, after sailing from the Cape of Good Hope [1]) on April 21 [1727], had on June 9 following run aground on the reef situated before the islands called Fredrik Houtmans Abriolhos near the South-land in 29° S. L., also known as the **Tortelduijf islands**; that favoured by good weather the men had saved from the wreck all kinds of necessaries, and with the loosened woodwork had constructed a kind of vessel, with which they had set out from there on the 26th of March, and arrived in the aforesaid strait on the 21st of April last . . . . .

[We] have found . . . . . not only that the ex-skipper Jan Steijns has, against his positive instructions and against the protests of the steersmen, too recklessly sailed near the South-land, and thereby been the cause of this disaster, but also that he has attempted to impose upon his superiors by falsified journals, hoping thereby, if possible, to conceal his grievous mistake . . . . .

The situation of the islands on whose outermost reef the ship Zeewijk has run aground, is shown by the annexed small chart [2]). They lie out of sight of the South-land, and are partly overgrown with brushwood, edible vegetables, etc. . . . . ; here have been discovered not only a number of wells dug by human hands, but also certain vestiges of a Dutch ship, presumably also lost on the reef aforesaid . . . . .

B.

Journal or daily register, kept [by the second steersman Adriaan (Van) de Graeff] on board the ship Zeewijk; after the miscarriage of the same, *on the wreck stuck fast on a rocky reef near the unknown Southland;* and a few days after, *in the island* [3]).

C.

Chart drawn by Jan Steijns. (N°. 16).

D.

Chart drawn by Adriaan (Van) de Graaf [4]). (N°. 17.)

---

1) The ship had sailed from the Netherlands, November 7, 1726.

2) To the Netherlands were sent "two charts of the situation of the Reef, and of the islands aforementioned" (see charts 16 and 17 *infra*).

3) This journal is of no interest for our purpose, and I mention it *pro memoria* only. The charts sufficiently record the results.

4) Later in the XVIII century (*inter alia* in 1755 and 1765) the West-coast of Australia was again visited by Dutch ships, but what we know about this point is of no significance.

XXXVI (1756).

ONTDEKKINGSTOCHT VAN DE RIJDER EN DE BUIS, ONDER DEN LUITENANT JEAN ETIENNE GONZAL EN DEN STUURMAN LAVIENNE LODEWIJK VAN ASSCHENS NAAR DE GOLF VAN CARPENTARIA.

Rapport van den »baas kaartemaker" te Batavia GERRIT DE HAAN *aan G. G. & R., 30 September 1756.*

Volgens UE. hoogEdelens HooggeEerde ordre heeft den ondergetekende de eere UE. hoogEdelens van relaas te dienen aangaande de togt gedaan door de barketyns **de Ryder** en **de Buys,** naar het Zuydland zo ver als het door haar is aangedaan, gelijk UE. hoogEdelens nader zullen gelieven te zien bij de kaarten hiernevensgaande. [1])

Den 8e February 1756 zijn zij te zaamen van deese rheede zijl gegaan . . . . .

Sy [beliepen] op den 26e Maart onder de eylanden van Banda een sware storm, daar door sy . . . . . van elkander zijn geraakt, alsoo **de Buys,** buyten geen kans ziende het goed te kunnen maken, den 28e Maart Banda binnen liep, en de Ryder het met de gereefde fok en besaan gaande hield tot het weder bedaarde, en geen kundschap van het binnelopen van de Buijs hebbende, zijn reyse heeft voortgezet.

Den 4e April sagen zij met **de Ryder Caap Falso**, op de Z. B. van 7 grd. 54 m.; hadde de diepten van 5 : 4½ vaam water; zij stelde daer haer cours om de Z. O. en vervolgens om de Z. Z. O. tot dat sij den 10e April **'t hooge land van Carpentaria** zagen, bekend onder de naam van **'t hoog Eyland**, waarby zij een Eyland vonden, 't welk niet bekend stond in de kaert en bij haar met de naam van **'t Ryders Eyland** is gesteld. Van 't hooge Eyland streckt een rift bij na 3 mijl van het zelve tot digt tegen het Ryders Eyland aan . . . . . Voorts cours gesteld volgens de strecking van de wal langs om bogtwaart in te komen over de dieptens van 8, 7, 7½, 6½ vaadem zantgrond, op welke laaste diepten zij den 16e April ten anker quamen, gisten circa 2 mijl buijten de wal te zijn, den 17e zijn zij voor de eerste maal met de schuijt na wal gegaan om de gesteldheid van deselve te ondersoeken. Zij vonden bij haar aankomst eenige huttyes van bast van boomen gemaakt, zagen ook een manspersoon die op 't nadere bij deselve de vlugt boswaard in nam. Voorts zagen zij een praautye off zoort van vaartuyg mede van bast van boomen te zamen gevoegt, als meede eenig vistuijg en een soort van assegaijen dewelken uyt takken van boomen bestonden die circa van 4 tot 9 voeten langte hadden en aan het eene eynde met een stukje scherp gesleepen been voorsien waaren. De vislijntjes scheene van dradige bast van boomen gedraayd te syn, waaraan zij in steede van hoeken een soort van scherp gesleepen beesten klauwen hadden. Het land was met lang gras bewassen, ook met eenige schoone valeijen die meest met kleyne spruytjes doorsneeden waaren, daar in vers water was; het geboomte was heel lang en stond seer regulier en regt van differente soorten, waaronder sij presumeerde, dat heel goed rondhout voor scheepen etc. zoude zijn. De aarde was heel vettig en in alles scheen het hier een heele goede landsdouw te zijn. Zij zijn hier tot den 26e April geweest, en hebben verscheide landings gedaan, als meede haar van water en brandhout voorsien, als wanneer zij van daar zijn vertrocken . . . . . en stelde

1) Die kaarten heb ik niet aangetroffen. Ook trof ik geen journalen van dezen tocht aan.

XXXVI (1756).

EXPLORATORY VOYAGE OF THE SHIPS RIJDER AND BUIS, COMMANDED BY LIEUTENANT JEAN ETIENNE GONZAL AND FIRST MATE LAVIENNE LODEWIJK VAN ASSCHENS, TO THE GULF OF CARPENTARIA.

Report of the "Master Cartographer" at Batavia, GERRIT DE HAAN, *to the G.-G., and Counc September 30, 1756.*

Pursuant to Your Honble Worships' highly honoured orders, the undersigned has the honour to submit to Your Honble Worships a report concerning the voyage made by the small bark-ships **de Rijder** and **de Buijs** to the South-land, so far as the same has been touched at by them, as Your Honble Worships may be pleased further to gather from the annexed charts [1]).

On the 8th of February, 1756 the two ships set sail together from this roadstead . . . .

On March 26 they were overtaken by a violent storm off the Banda islands, so that they got separated, and the ship **Buijs,** finding it impossible to stand out to sea, entered the port of Banda on March 28; the ship Rijder held out with fore- and mizen-sails struck until the weather got better, and not knowing that the ship Buys had returned to port, continued her voyage. On April 4 those on board the ship **Rijder** sighted **Cape Falso** in Lat. 7° 54′ S., in 5 and 4½ fathom; they then shaped their course to the S. E. and afterwards to the S. S. E., until on April 10 they saw **the high land of Carpentaria,** known by the name of **hoog Eijland,** near which they found an island not known to the chart, to which island they gave the name of **Rijders Eijland.** From the hooge Eyland a reef runs out to sea a distance of nearly three miles coming close to the Rijders Eyland . . . . They then shaped their course along the land in order to get into the bay, in depths of 8, 7, 7½, 6½ fathom sandy bottom, at which last depth they came to anchor on April the 16th, where they estimated themselves to be about two miles off shore. On the 17th do. they went ashore with the boat for the first time in order to ascertain the nature of the coast. On landing they found a number of cabins constructed of the bark of trees; they also saw a man who fled into the wood at their approach, and a small prow or species of vessel also made of bark, together with some fishing-tackle and a kind of assagays made of branches of trees, from 4 to 9 feet long, tipped at one end with a small piece of bone ground to a sharp point. The fishing-lines seemed to be twisted out of fibrous bark, and, instead of hooks, had pointed claws of beasts fastened to them. The land was overgrown with tall grass, and they saw a number of fine dells or valleys, through which flowed various small rills of fresh water; the trees were very tall and straight, of regular growth and of different kinds, some of which would, as they presumed, furnish excellent timber for ships' masts, yards, etc. The soil was very rich, and on the whole the country looked very promising. They remained there, making various landings, and taking in firewood and water, till the 26th of April, when they put to sea again . . . . shaping their course E. N. E. close to the wind in depths of 5, 6 or 7 fathom, following the trend of the coast till they had got into 10° 30′ S. Lat., where they cast anchor on April 28, in order to explore the land also in this latitude. They found nothing worth mentioning, however,

1) I have not found either these charts or any journals of this expedition.

de cours bij wind om de O.N.O over de diepten van 5, 6 à 7 vadem langs de strecking van de kust tot op de Z. Breete van 10 graden 30 m. daar zij den 28ª April

except a few more cabins or huts of the kind before described, the inmates of which took to the wood as soon as our men appeared. They dragged the boat on the

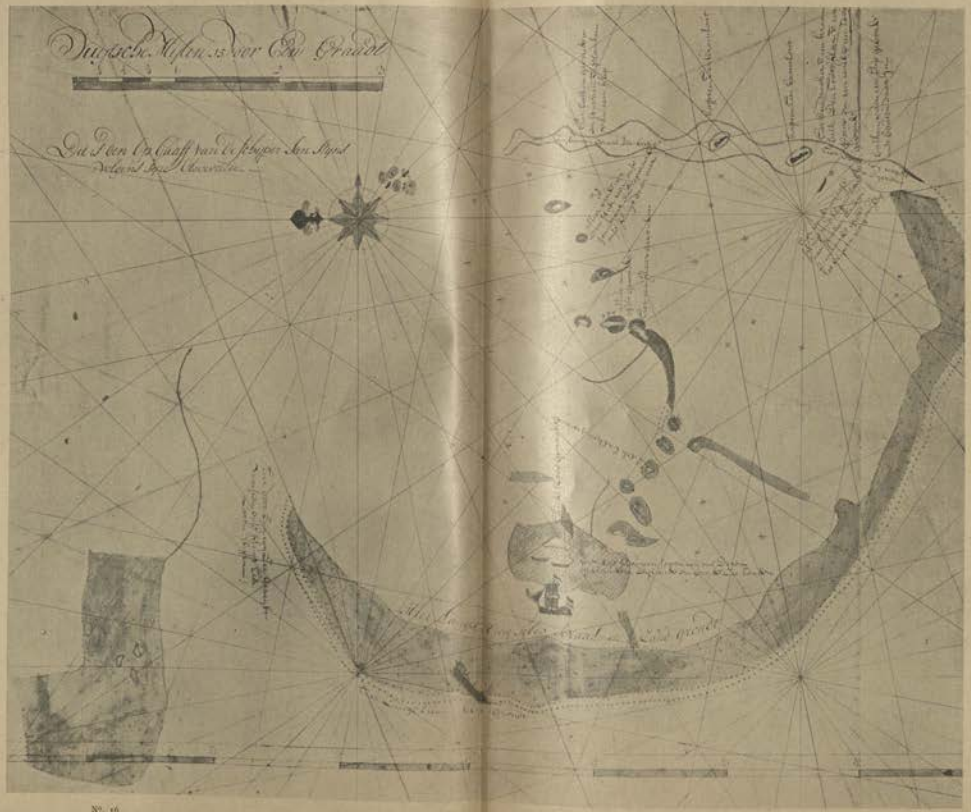

Nº. 16.

No. 16.

ten anker quamen om aldaar mede het land te ondersoeken, maar vonden niets dat eenige aanmerking meriteerde, als eenige van de voorgenoemde soort van hutjes waaruijt het volk de vlugt boswaard in nam, toen zij aan quamen. Zij bragten de schuijt hier op strand en repareerden deselven, en bleeven hier tot den 13e Mey om na de Buijs te wagten als wanneer sij resolveerden haar reys voort te setten en stelde de cours volgens strecking van de wal zo hoog zij konden, om de wal aan boord te houden, die zij egter uijt gesigt raakten waarbij zij ontwaarden dat het gemelde land wel een graad zuydelycker lag als de kaart aan wees. Den 24 Mey kreegen zij het land weder int gezigt op de ZB. van 12 gr. 18 m., zynde heel laag land; cours onder hetselve langs; op de ZB. van 12 gr. 26 m. quamen zij ten anker op de diepten van 10 vadem stekgrond. Circa 1 à 1½ mijl van de wal ten anker leggende, zagen zij twee van de vooregenoemde prauwtjes na haar toekomen daarin yder twee man was, die wanneer sij nabij het vaartuijg waaren met roepen en wenken bewijs deede alsof zy haar aan de wal versogten te komen, daer zij daags daaraan zynde den 26e Mey met den dag na toe gonge en vonden bij haer aankomst hier verscheide menschen die egter alle op de vlugt ginge. Zagen ook twee honden (de zo genaamde bengaalsche jakhalzen niet ongelijk). De gevlugte manschappen quamen ook kort hier na weder na haar toe, zynde met de hiervoor beschreeven assagayjen gewapent en hadde een parthy vrouwvolk bij zig, die met een soort van matjes over de schaamdeelen gedekt waaren, en gongen gesamentlyk aan strant by haar neder sitten en wanneer zij door teken aan de selve te kennen gaven dat zij na water zogten en met haar opstonden en haar wenkte of bewijs deeden van haar zulx te sullen toonen, gelijk ook geschiede, want na een weynig langs strant voortgegaan zynde, bragte zij haar in een schoone valey daer fraey geboomte stond, in manieren als voor aangehaald; hier scheen haer huyshouding te zyn, want hier nog een parthij vrouwen en kinderen vonden, ook eenige plaatse, daar sij huijs hielde, enkeld bestaande in eenige plaatsen onder het geboomte die met de bast van deselve als gedekt waaren. 't Water dat sij hier vonden quam in eenige gemaakte kuijlen uijt de grond opwellen; zij ginge na dit bezigtigt te hebben van daar weder na strand, daar zij die twee prauwtjes vonden staan, waarmeede d' inlanders by haar hadde geweest. Daar zittende quamen 19 van dezelve by haar, hebbende het lichaam alle rood gesmeert, en stelde sig heel vrolyk met een zoort van gezang aan, doen zy op wat arak met suijker onthaald wierden, en na een weynig daar van genuttigt te hebben gingen weder boswaert in.

Den 27e s'morgens gingen zij weder na de wal om te zien off men niet een man off twee konde oppakken, maar sulx konde die dag niet gelukken, door dat zij te laat aan de wal quamen om de jnlanders aan strand te krijgen. Den 28e des morgens vroeg ginge na de wal om haar voornemen ten uytvoer te brengen. Met haer aankomst quamen de inlanders dansende en singende na haar toe, en ginge weder by haar zitte en leyde haar zo genaemde assagayen off geweer by haar neder, en vermaakte zig weder met een soopje, onder welke vroolykheid twee van deselve wierde opgevat, [1]) waar op de andere opsprongen, en haar zoort van assagajen grijpende gooyde sterk na ons volk, dog quetste niemand, maar de schryver, die in 't vlugte eene wilde grypen, kreeg van de selve een ligt quetsuur aan de hand, waarop zij een schoot deede daardoor een gequetst wierd, en vlugte voorts alle boswaard in. De twee die opgevat waare meenden ons volk doen na boort te brengen, maar onder het versekere van deselve wist de eene door zijn onmenschelyk bijten en tieren los te geraaken en zig

1) Een treurige handelwijze!

beach here, and repaired the same, remaining there till the 13th of May, waiting for the ship de Buys. On that day they resolved to continue their voyage, shaping their course along the land as high as they could in order to keep the same alongside; but they lost sight of the land all the same, and became aware that the said land lay at least one degree more to southward than the chart had led them to believe. On the 24th of May they again sighted the land in 12° 18′ S. Lat.; it showed as a very low-lying coast, whose trend they followed close inshore. In Lat. 12° 26′ South they cast anchor in 10 fathom good anchoring-ground. As they were lying at anchor at about 1 or $1^1/_2$ mile's distance from the shore, they saw two of the prows above described paddle up to the ship, each of them containing two men, who, when they had got near the ship, by signs and cries began to signify to our men that they wished them to come ashore. The following day, being the 26th of May, our men went ashore at daybreak, and on landing found several persons there, who, however, all took to flight directly. They also saw two dogs, not unlike so-called Bengal jackals. The persons who had fled, shortly after returned to them, when they found them armed with the assagays above described. They were accompanied by a number of females who had their privities covered with a kind of small mats. The natives then all of them sat down on the beach near our men, who made signs to them that they were seeking fresh water; upon which the natives got up and signified to our men their willingness to show them the places where water was obtainable. Nor were our men deceived, for after walking on along the beach for some time, they were conducted to a pleasant valley with fine trees such as those above described. This seemed to be the dwelling-place of the natives, for our men saw here more women and children and also a number of primitive dwellings, merely consisting of sheltered places under the trees partly covered in with bark. The water which they found here, welled up out of the earth in pits dug by human hands. After having inspected the whole place, they went back to the beach, where they found the two prows in which the natives had previously approached the ship. As our men were seated on the beach, nineteen natives came up to them, all of them with bodies daubed over with red; when the said natives were by our men treated to some arrack with sugar, they began to make merry and even struck up a kind of chant, at the conclusion of which they retired to the wood again.

In the morning of the 27th our men went ashore again for the purpose of attempting to get hold of one or two natives, but did not succeed in doing so that day, because they landed too late to lure the natives to the beach. Early in the morning of the 28th they again landed in order to execute their plan; on their arrival the natives came up to them dancing and singing, sat down close to them, laid aside their so-called assagays or weapons, and again enjoyed the liquor with which our men plied them. While they were thus making merry, our men seized hold of two of them [1]), upon which the others jumped to their feet, snatched up their assagays and began to throw them at our people without, however, wounding any one; except that the ship's clerk, who in flying tried to seize one of the natives round the body, was in the scuffle slightly wounded in the hand; upon this, our men fired a volley, wounding one of the natives, who thereupon all of them fled into the bush. Our people then tried to drag to the boat the two men they had got hold of, but as they were tying their

1) A sorry return for kindness received!

mede op de vlugt te begeven. Kort hierop quame weder wel vyftig van dien landaart op haar af, om met de dikgemelte assagajen te werpen, die op 't doen

arms and legs together, one of them by frantic biting and tearing contrived to get loose and effect his escape. Shortly after upwards of fifty natives again made their

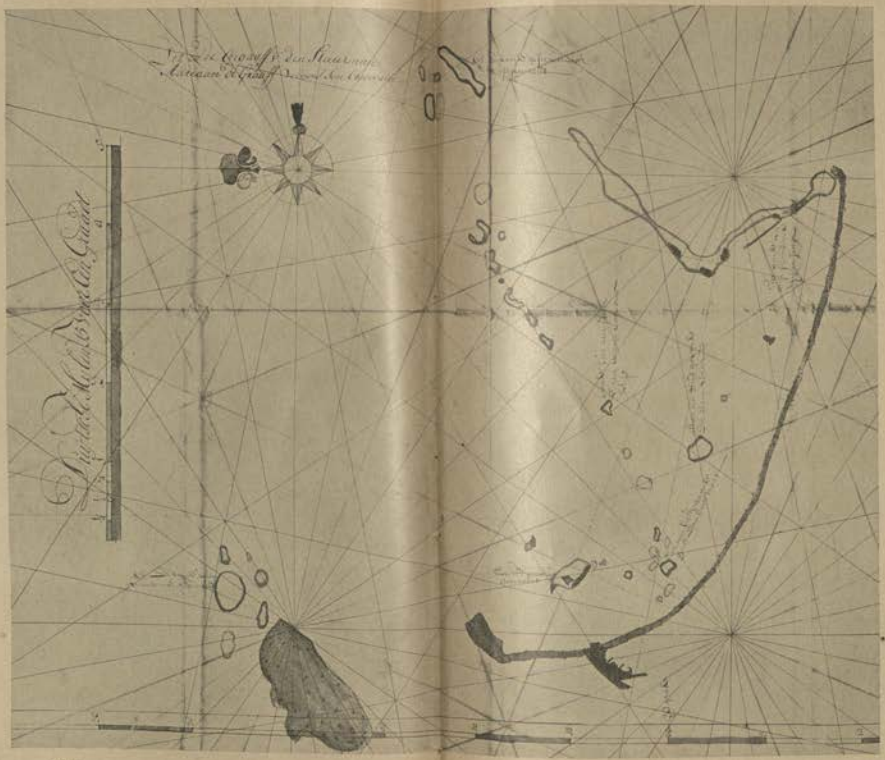

N°. 17.

N°. 17

van een schoot mede alle de vlugt namen, en zij met de eene gevangene na boord.

Den 29e Mey de wint Z. O. en Z. O. t. O., bramz. c., leyde het onder zeijl; boegde de cours bij de wind om de Z. Z. W.; hadde de diepte van 10 tot 17 vaem stekgrond, op de middag was bevonden ZB. 12 gr. 31 m. en quamen op 10 vadem stek ten anker, circa 1 à 1½ mijl uijt de wal, de compassen hadden 3 gr. 49 m. noordoostering miswysingen.

Den 30e Mey bleeven g' ankert leggen, quamen twee prauwtjes na haar toe tot op ½ mijl als wanneer deselve wederom na land gonge.

Den 31e Mey d' wint Oost en O. Z. O., bramz. coelte; ginge onder zeijl coers bij d' wind om de Z. Op den middag was de bevonde Z. B. 12 gr. 44 minuten en ware d' dieptens gepasseert van 10 à 10½ vm., waar op met sons ondergang door tegen stroom voor de **Mosselbaay** ten anker quamen.

Den 1e Juny de wind O. Z. O., Z. O. t. O., labber bramz. coelte, gaan onderzeijl over de diepte van 10½, 11, 12 en weder 10½ vaam stek daar zij in de voormiddag op ten anker quamen. Door stilte op de middag was de bevonde Z. B. 12 gr. 51 minuten; de compassse hadde 3 gr. 3 minuten Noordoosteringh.

Den 2e Juny smorgens de wind O., O. Z. O. en Z. O. variabel, tot Z. W. t. Z.; zonde de schuijt na de wal om te zien of er ook vers water was te bekomen, alsoo d' kaart aanwees dat op de breete die zij hadde een verse rivier lag. d' Schuijt weder aan boort komende creegen berigt als dat er een kostelyke waterplaats was, daar water van de klippen quam neder storten, ook mede een fraay binne water waarbij veel gevogelte hadde gesien van verscheide zd., ook eenige voet spooren van groot gedierte; dese plaats is bij de aftekening of kaart **Ryders waterplaats** genaamt, en legd op 12 gr. 57 m. ZB.

Den 3e Juny de wind O. tot O. Z. O., frisse coelte; lyden 't onder zeijl na gemelde Waterplaats over de diepte van 11, 10, 10½, 9½, 9 en 8 vaam stek en wasig zant waar op sy twee glasen na de middag ten anker quamen.

Den 4e tot den 12e Juny dede scheeps werk en haalde water en brandhout en repareerde de schuijt, hadde hier geen volk aan de wal vernomen.

Den 13e Juny de wint O. Z. O., Z. O. t. O., labb. bramz. coelte, gaan onderzeijl; cours om de W. Z. W. tot Z. t. O. na de strecking van de wal; passeerde de dieptens van 8, 8½, 9, 10 vaam stekgrond met steentjes en schulpjes, hadde de bevonde Z. B. van 12 gr. 2 m. In de namiddag quamen daar tegen stroom ten anker.

Den 14e Juny de wind Z. O. t. O. tot Z.; gaan onder zijl, cours bij d' wint om d' Zd. en Z. t. O. over de diepte van 9, 9½, 10 en 11 vadem zantgrond. Op de middag was de gegiste cours en verhyd sedert sonsopgang Z. Z. W. ½, W. 2½ mijl, hadde de bevonde Z. B. van 13 gr. 8 m. In de nademiddag de wint Zd., Z. W. t. W., labber en stil, passeerde de diepte van 11 tot 8 vaam zant met swarte stippels en steentjes op welke laastgemelde diepte zij met 't eerste glas in de platvoet ten anker quamen, even bezuijden **de Rydershoek** circa 1 à 1½ mijl uijt de wal, de compasse hadde 3 gr. 45 m. Noordoosteringh.

Den 15e Juny smorgens en door de dag de wind van 't Z. O. tot O. Z. O.; gem.

appearance, throwing assagays, but they also took to their heels, when our people let off another volley of musketry, after which our men succeeded in carrying off their one prisoner to the boat.

On the 29th of May, the wind being S. E. and S. E. by E. with a top-gallant gale, they put to sea again, running S. S. W. close by the wind in from 10 to 17 fathom good anchoring-ground. At noon they found their latitude to be 12° 31′ South, and dropped anchor in 10 fathom good anchoring-ground, at about 1 or 1½ mile's distance from the land, their compasses showing 3° 49′ north-easterly variation.

On the 30th of May, as they were lying at anchor, two small prows came to within half a mile of the ship and then paddled back to shore.

On the 31st of May, the wind being East and E. S. E., with a top-gallant gale, they set sail close to the wind on a southerly course. At noon they took the latitude of 12° 44′ South, having passed depths of 10 and 10½ fathom. At sunset the counter-current forced them to drop anchor before the **Mosselbaaij.**

On the 1st of June, the wind being E. S. E. and S. E. by E. with a weak top-gallant gale, they set sail over depths of 10½, 11, 12 and latterly 10½ fathom again, good anchoring ground, upon which they dropped anchor in the forenoon. At noon it fell a calm, and they took the latitude of 12° 51′ South, the compasses showing 3° 3 north-easterly variation.

In the morning of June 2 the wind varied between East, E. S. E., and S. E., and then went round to S. W. by S.; they sent the boat ashore in search of fresh water, since in the latitude they had now reached the chart showed a fresh-water river. When the boat returned alongside, they were informed that there was an excellent watering-place close by, where the water came rushing down the rocks, and also a fine inland lake, near which the men had seen a great number of birds of various kinds, together with certain foot-prints of large animals. In the drawing or chart this spot has been named **Rijders waterplaats** situated in 12° 57′ S. Lat.

On the 3rd of June, the wind blowing from the East to E. S. E. with a fresh breeze, they set sail for the watering-place aforesaid in 11, 10, 11½, 9½, 9 and 8 fathom, good anchoring ground and muddy sand, in which they dropped anchor at two glasses in the afternoon.

From the 4th to the 12th of June they overhauled the ship, took in water and firewood, and repaired the boat. During this time no natives were seen by them.

On the 13th of June, the wind being E. S. E. and S. E. by E. with a weak top-gallant gale, they put to sea again, following the trend of the coast on a course between W. S. W. and S. by E . . . . . over depths of 8, 8½, 9, and 10 fathom, good anchoring-ground with pebbles and small shells. At noon they took the latitude of 12° 2′ South, and in the afternoon the head-current forced them to come to anchor.

On the 14th of June, the wind varying between S. E. by E. and South, they set sail running close by the wind on a southerly and S. by E. course in 9, 9½, 10 and 11 fathom sandy bottom. At noon their estimated course and distance performed since sunrise were S. S. W. half a point westerly, and 2½ miles, the latitude taken being 13° 8′ South. In the afternoon the wind was S. S. W. by W. with a weak breeze and occasional calms; they sounded from 11 to 8 fathom sandy bottom with black spots and pebbles; at the depth last mentioned they came to anchor at the first glass of the dog-watch, slightly to southward of **de Rijdershoek,** about 1 or 1½ mile off shore, the compasses showing 3° 45′ north-easterly variation.

On the 15th of June the wind blew from the S. E. to the E. S. E. in the morning

en frisse coelte, met zonsopgang gonge met de schuijt na de wal om te zien off men voors ook iets merkwaardigs kon opdoen. Op de middag hadde de bevonde Z. B. van 13 graden; tegen zonsondergang quam de schuijt weder aan boord met berigt dat, toen zij na de wal gonge, 1/4 mijl van deselve een canoe van gedaante als voor beschreeven na haar was toegekomen waarin twee man die haar hadde na de wal gewenkt, en wanneer zij met veel moeyte door de branding aan de wal waren gekomen, de inlanders uijt het prauwtje bereeds boswaard in waare gevlugt; dog kort na dato elff man en vyff vrouw luijde weder na haar ware toegekomen, mede met veel genoemde assagaijen gewapent zynde, en haar op stonds de hoeden van 't hooft wilde neemen, en zulk haar belet zynde, zij haar opstonds tot het werpe van haer geweer hadde bereijd, maar op een schoot alle behalve een jongeling waren gevlugt, die zij nevens de voorgemelde prauw mede scheep bragten, zijnde de jongste van de twee hier aangebragte. Zij hadde ook een groote com gevonden waarin vers water was maar moeyelyk om te halen. 't Land doet sig doorgaans wel op, en zou denkelyk, in dien bebout wierde, zeer vrugtbaar zijn. De landnatie geneert sig meest met wortels van boomen en wilde aard vrugten, van batatas of oebies en een weynig vis, die zij met haar vistuygjes vangen. Scheene ook eenige kundschap van goud te hebben als men haar zulx vertoonden. Zij zijn om de Zuijd eenigzints handelbaarder als om d' Noord. De strecking van de kust is van de 11 tot 12 gr. Z. W. t. Z. en N. O. t. N. en dan tot 13 gr. Z. Z. W. en N. N. O.; voort strekt het om de Z. Zo veer men zien kan en is doorgaans vlak om aen te looden zonder eenige riv.

Den 16e Juny..... Resolveerden om te vertrecken alsoo de tijd verliep en niet als met groote moeyte iets konden winnen off hoger opkomen, ook nog maer twee ankers en touwen hadden, stelden de cours om de West op **Aarnemsland** aan; op de middag was de bevonden Z. B. 13 gr. 3 minuten voors cours alsvooren.

Den 17e Junij smorgens voor de middag de wint O. t. Z. en O. Z. O., gem. en frisse bramz. c. tot gereefde marzc.; op de middag was de gegiste cours en verhydt van 't etmaal W t. N. 25 1/2 mijl; gg. Z.B van 12 gr. 44 m., bevonden Z.B. 12 gr. 36 m. Cours alsvooren; 't land uyt 't gesigt.

Van den 18e tot den 23 de cours meest westelyk, de winde variabel, goed weer.

Den 24 Juny smorgens en voor den middag de wind Z. O. t. Z., O. Z. O., Z. O. t. O. styve gereefde marz. c.; kort na de middag zagen het land van **Nova-Hollandia** in 't Z. Z. W. 't welk zig heel laag vertoonde, passeerde dieptens van 15, 14, 13, 12, 11, 10, 9, 8 1/2 vaam stek en wazig zant; hieuwen om de N. W. t. W. also het land door de ondiepte niet konde aandoen, tot het zelve even van 't dek zien, kreegen daer weder 9, 10, 11 vaam grond als boven, waarop met sonsondergang ten anker quamen.

Den 25 Junij smorgens en voor de middag de wt. Z. Z. O. tot Z. O., gem. bramz. c., overdrijvende lugt, goet weer. Met den dag ligten anker; onder het inwinden van 't selve brak het touw, en de boey niet te sien synde, verlooren wij ons derde anker, hadden dus nog maar een aan boord, resolveerde dierhalven Timor aan te doen, stelde de cours om de N. W. t. W. over de dieptens van 11, 10, 10 1/2, 8 vaam, stuurde toen

and during the day, with a moderate and fresh breeze. At sunrise they went ashore with the boat in search of whatever might be worth noting. At noon they took the latitude of 13° South. Towards sunset the boat returned alongside, reporting that, as they were pulling ashore, and were at about a quarter of a mile's distance from the land, a canoe in shape like those before described came paddling up to them, containing two men who made signs for them to come ashore; and when with great difficulty they had got ashore through the surf, the two natives of the canoe had already fled into the bush; shortly after, however, eleven men and five females again came running up to them, armed with the assagays hereinbefore described, who directly tried to take our men's hats off their heads, and on being prevented from doing so, forthwith prepared to throw their weapons; but when our men fired a shot, they all fled except a youth, whom our people carried on board along with the canoe aforesaid, this man being the younger of the two natives brought hither. Our men had also come upon a large pond containing fresh water, which, however, was difficult to get to the ship. On the whole the country looked promising enough, and when cultivated would probably prove very fertile. The natives mainly subsist on the roots of trees and wild fruits such as batatas or oubis, together with small quantities of fish which they catch in their canoes. They also seemed to have some knowledge of gold, when lumps of the same were shown them. Round by the south the natives are somewhat more tractable than those farther to northward. Between the 11th and 12th degrees the trend of the coast is S. W. by S. and N. E. by N., next S. S. W. and N. N. E. down to the 13th degree; then running on due south as far as the eye reaches. The coast is mainly level without any reefs, and may be approached sounding.

On the 16th of June ..... they resolved to depart from there, since the season was passing, and they could only with great difficulty make any headway or run higher, while, besides, they had only two anchors and cables left. They then shaped their course to westward for **Aarnems land.** At noon they took the latitude of 13° 3′ South; course held as before.

On the 17th of June in the forenoon the wind was E. by S. and E. S. E. with a moderate and fresh top-gallant gale, stiffening to a reefed topsail gale. At noon their estimated course and distance performed in the last 24 hours were W. by N. 25½ miles; estimated Latitude 12° 44′ South; Latitude taken 12° 36′ South; course held as before; no land in sight.

From the 18th to the 23rd their course was mainly westerly, with variable winds and good weather.

On the 24th of June the wind was S. E. by S., E. S. E. and S. E. by E. in the morning and forenoon, with a stiff reefed topsail-gale. Shortly after noon they sighted the mainland of **Nova Hollandia,** S. S. W. of them, showing as a very low-lying coast; they passed over depths of 15, 14, 13, 12, 11, 10, 9, and 8½ fathom, good anchoring-ground and muddy sand, keeping a N. W. by W. course, since the shallows prevented them from running nearer to the land than where they could just sight it from the ship's deck; they next got into 9, 10 and 11 fathom again as before, and dropped anchor at sunset.

On the 25th of June the wind was S. S. E. to S. E. in the morning and forenoon with a moderate top-gallant gale, a brightening sky and good weather. At daybreak, as they were weighing anchor, the cable snapped off, and the buoy having disappeared, they thus lost their third anchor, so that they had only one left. They therefore resolved to call at the island of Timor, and shaped their course to N. W. by W. over

hoger op om dieper water te krygen, passeerde toen 12, 7, 8, 15, 9, 10, 12, 14, 13, 7, 5, 3½, 4, 5, 6, zo weder tot 80 vadem wazig zant, op de middag was de gg. cours en veerhyd N. W. t. W. W/Z. N. 5½ mijl; d' gg. Z.B. 11 grd. 30 m., de bevonde Z.B. 11 grd. 37 m., giste 9 à 2½ mijl uyt de wal.

Voorts de cours volgens vaarwater gesteld N.West zynde, zaagen zy den 3e July het eyld Rottie in t. W. van haar.

Den 28 Maart **de Buys** volgens 't vooraangehaalden op Banda binne geloopen zijnde en zig weder van 't nodige versien hebbende is op den 1e April weder van daar vertrocken, en heeft zijn cours oostwaard aangestelt, en den 23 April **'t land van Carpentaria** in 't gezicht gekregen op de bevonde ZB. van 12 grd. 58 m., zynde de zogenaamde **Caap Keerweer,** zodat 't land wel 12 mijl oostelyker bevonden als bekend stont. Waeren op de dieptens geweest van 20, 18, 15, 13, 12, 11½ vaam zantgront op welke laaste ten anker quamen even na sonsondergang.

Den 24 April smorgens en voor de middag de wind ZO., Z. t. Z., labber bramz. c, mooy weer; met den dag maakte zij haar schuyt gereet en na zulks verrigt was, deselve lieten voor zeylen om te looden; ligten toen ankeren en gingen onder zyl. Cours bij de wint O. N. O. en N. O. over de diepte van 11½, 12, 13, 12, 11½ vaam scherpe zantgrond met kleine steentjes. Op de middag hadde de vertrouwde ZB. van 12 grd. 54 m., gisten 4 à 4½ myl uyt de wal, met sonsondergang peylde de **Caap Keerweer** O ⅓ N. en de binne hoek na de rivier O. N. O.; hadde de dieptens gehad van 10½, 10½, 11, 12 vaadem zantgront, op welke laaste even na sonsondergang ten anker quamen, hadden deeze dag veel rook aan de wal zien opgaan.

Den 25 April smorgens en voor de middag de wint O., O. N. O., N. N. O., labber coelte, mooy weer. Met den dag ligten anker en lyden 't onder zijl, cours bij de wind om de Nd. over de dieptens van 12, 14, 15 en 17 vaam zantgront. Op de middag was de vertrouwde ZB. 12 grd 42 m., voorts de wint variabel en stil, hadde hier een vlacke strecking van land met roode en witte zandstrandt, en scheen met regt hoog geboomte, zo men zien konde bewassen te zyn. Met zonsondergang quamen ten anker. Snagts hadde gem. bramz., goed weer.

Den 26e April smorgens en voor de middag de wind O., O. t. Z, frisse coelte, mooy weer. Met den dag ligten anker en lyden 't onder zijl; coers van 't N. N. W. tot N. N. O.; peylde in de voormiddag een kloeke heuvel in 't N. O. t. N. ¼ N. en een roode hoek N. N. O. ⅓ O. zagen een diepen inham of bogt genaamt de **Vliegen baaij,** daar men van steng maar even de boomen in kon zien. De NL van gemelde baay alhier onder de naam van **Aschens hoek** bekend. Op de middag was de vertrouwde Z. B. 12 grd. 16 m. Zaagen ook rook opgaan en praesumeerde mensche en hutjes te zien en quamen met zonsondergang op de diepte van 12½ vaam ten anker. Snagts de wind variabel.

Den 27 April smorgens en voor de middag de wind O. t. Z. O., frisse marsz. c., overtoogen lugt, droog weer, met den dag ligten anker en lyden 't onderz. coers om de N. N. O. over de dieptens van 12½ tot 14 vaam stekgrond. 't Land begint hier meest om d'oost te vallen; zagen hier een rivier daar een eyld voor de mond lag, be-

depths of 11, 10, 10½ and 8 fathom; they next steered higher in order to get into deeper water, and thus passed over 12, 7, 8, 15, 9, 10, 12, 14, 13, 7, 5, 3½, 4, 5, 6, afterwards running up to 20 fathom, muddy bottom. At noon their estimated course and distance performed were N. W. by W. slightly Northerly, 5½ miles; their estimated latitude 11° 30′ South; Latitude taken 11° 37′ South; estimated distance from the land 9 or 9½ miles.

They next shaped their course to north-west in these known waters, and on the 3rd of July following sighted the island of Rottie to westward of them. . . .

The ship **de Buys,** having, as hereinbefore mentioned, put into the port of Banda on the 28th of March, and having there again been provided with all necessaries, set sail from there again on April 1, shaping her course to eastward. On April 23 she sighted **the land of Carpentaria,** and the so-called **Cape Keerweer,** when she was in the observed latitude of 12° 58′ South, so that the land was found to be at least 12 miles more to eastward than it was believed to be. They had sounded depths of 20, 18, 15, 13, 12, and 11½ fathom, sandy bottom, at which last depth they came to anchor shortly after sunset.

On the 24th of April the wind was E. S. E. by S. in the morning and forenoon with a weak top-gallant gale and fine weather; at daybreak they got their boat ready and made her sail ahead of them in order to take soundings; they then weighed anchor and set sail, keeping an E. N. E. and N. E. course close to the wind in 11½, 12, 13, 12, and 11½ fathom, sharp sandy bottom with small pebbles. At noon their estimated latitude was 12° 54′ South, and their estimated distance from the land 4 or 4½ miles. At sunset they observed **Cape Keerweer** E. ⅓ point N. of them, and the interior point looking to the river E. N. E. They had sounded depths of 11½ 10½, 11, and 12 fathom sandy bottom, at which last depth they came to anchor just after sunset. In the course of the day they had seen a good deal of smoke ascend from the land.

On April the 25th the wind was E., E. N. E., and N. N. E. in the morning and forenoon, with a weak breeze and fine weather. They weighed anchor at daybreak and set sail on a northern course close by the wind over depths of 12, 14, 15 and 17 fathom sandy bottom. At noon their estimated latitude was 12° 42′ South; the wind continued variable with occasional calms; the land here showed level with a red and white beach; the interior seemed to be covered with straight, tall trees as far as the eye reached. At sunset they came to anchor and during the night had a moderate top-gallant gale with good weather.

On the 26th of April the wind was E. and E. by S. in the morning and forenoon, with a fresh breeze and fine weather. At daybreak they weighed anchor and set sail, shaping their course between N. N. W. and N. N. E.; in the forenoon they observed a pretty high hill N. E. by N. ¼ point N. and a red point N. N. E ⅓ point E. of them. They also came upon a deep bay or bight named **Vliegenbaay,** in which the trees on shore were hardly visible from the top-mast. The N. corner of the said bay is here known by the name of **Aschens hoek.** At noon their estimated latitude was 12° 16′ South. They also saw columns of smoke rising up, and thought they could discern men and cabins. At sunset they came to anchor in 12½ fathom. During the night the wind was variable.

On the 27th of April the wind was E. by S. E. in the morning and forenoon with a fresh topsail breeze, a covered sky and dry weather. At daybreak they weighed anchor and set sail on a N. N. E. course over depths between 12½ and 14 fathom good anchoring-ground. The land here begins to fall off to eastward. They here saw a

kend gesteld bij de naam R^v **Batavia** en het Ey^d **Buijs Eijland.** Op de midde hadde de ruwe bevonden Z. B. van 11 grd. 38 m.; zien doorgaans rook opgaan van 't land; in d'agtermiddag quamen te anker op de diepte van 11 vaam groff zand, circa 4 mijl uyt de wal.

Den 28 April smorgens en voor de middag de wind O., O. Z. O.; ligten anker en lyden 't onder zeyl om de N. O. Op de middag was de bevonde Z. B. 11 grd. 29 m., ware 3½ mijl uyt de wal; waren de dieptens gepasseert van 11 en 10 vaam groff zand en stek. In d'agtermiddag de wind O. Z. O., Z. O., Z^d., Z. Z. W., gem. bramz., mooy weer, cours om de N. O. t. O. en N. O. ½ N.; passeerden nog al te maal laag land.

Den 29 April smorgens en voor de middag de wint Z. Z. O, Z. O., frisse marz. c.; met den dag ligten anker, leyden 't onderz. cours om de N. N. O. tot N. N. W. over de dieptens van 10, 12, 16, 9, 8, 7, 6, 7, 8, 9 harde vuyle zandgrond; gisten 3 mijl uyt de wal; op de middag was de vertrouwde Z. B. 11 grd. 3 m., 's namiddags de w^t. Z. O., frisse marz. c. Om 2 ure quamen ten anker door dat wij volgens gissingen na bij de **Riv. van Spult** waare; 3 mijl uyt de wal hadden 8 vaam water.

Den 30 April smorgens en voor de middag de wind Z. O. t. O., Z. O., frisse coelte; tuygden de schuyt toe om de gronde te gaan onderzoeken. Op de middag was de vertrouwde Z. B. 10 grd. 56 m. Om 4 uure konde de schuyt nog maar even sien; deden doen een schoot met een kogel daarop, om dezelve daardoor aan boord te doen komen, maar zulks niet geschiedende lieten vuur aan top brengen, en doorgaan in de nagt somtijds een schoot doen, en wagten hier tot den 12 Mey na deselve, als wanneer zij een besluyt namen te vertrecken also haar water en brandhout manqueerde, om langer te wagten. Bij 't vermissen van de schuyt raakte absent twee stuurlieden als **Hendrik Snijders** en **Pieter van der Meulen,** een quartiermeester en vyff matroozen.

Den 12 Mey smorgens en voor de middag de wind O. Z. O., Z. O., gem. bramsz. c, goet weer. Met den dag ligten anker en lyden het onderzeyl. Coers W^t. aan; van de gronde aff passeerde 8, 9, 10, 11, 12 vaam fyn grauw zant, op de middag was de vertrouwde Z. B. 10 gr. 35 m. Voorts na de middag en 's nagts goet weer, ook reegen, vervolgens om d'West Noordwest stuurende, zaagen den 20 Mey d' Eyl^d. Timoor Laudt.

Hierby zulle UEwe hoogEdelens, gelieven te sien dat door den Luytenand **Jean Etienne Gonzal,** hebbende het commando op de barkentijn **de Rijder** gevoerd, voor zo veel de strande van **'t Land van Carpentaria** betreffen, aan UEwe hoogEdele geeerde ordre is voldaan. Egter geen onderneming landwaard en is geschiet, gelijk UEwe hoog Edelens ordre [1]) dicteerde, alsmede geen landing op de Kust van **Nova Hollandia** door dien zij nog maar een anker hadden en daardoor te gevaarlijk was geoordeelt om te ondernemen. Van de stuurman **Lavienne Lodewijk Aschens** (hebbende het commando op de barkentyn **de Buijs** gehad) zyne behandelinge kan den ondergetekende UEwe hoogEdelens, niets opgeven 't welk eenige aanmerkinge meriteert, dewyl zyne opgave of aanhalinge zo mislijdent zyn, dat men op 't blooté gezigt daarvan ontwaart dat hij

[1]) Deze ordre (instructie) heb ik niet overgenomen. Zij was daartoe van geen voldoende belang.

river with an island lying off its mouth, the river being known as **Batavia River,** and the island as **Buys Eijland.** At noon they took the approximate latitude of 11° 38′ South. They repeatedly saw columns of smoke rising up from the land; in the afternoon they came to anchor in 11 fathom coarse sand, about 4 miles off the shore.

On the 28th of April the wind was E. and E. S. E. in the morning and forenoon; they weighed anchor and set sail on a N. E. course. At noon they took the latitude of 11° 29′ South, being then $3^1/_2$ miles off shore, and having passed depths of 11 and 10 fathom, coarse sand and good anchoring-ground. In the afternoon the wind blew from the E. S. E., S. E., S., S. S. W., with a moderate top-gallant gale and fine weather; course held N. E. by E. and N. E. $^1/_2$ point N.; they still kept sailing along low-lying land only.

On the 29th of April the wind was S. S. E. and S. E. in the morning and forenoon, with a fresh topsail breeze; at daybreak they weighed anchor and set sail on courses between N. N. E. and N. N. W. over depths of 10, 12, 10, 9, 8, 7, 6, 7, 8, 9 fathom, hard foul bottom; they estimated themselves to be at 3 miles' distance off the land. At noon their estimated latitude was 11° 3′ South; in the afternoon the wind blew from the S. E. with a fresh topsail breeze. At 2 o'clock they came to anchor, since they estimated themselves to be close to **Van Spults river;** at 3 miles' distance from the land they were in 8 fathom.

On the 30th of April the wind was S. E. by E. and S. E. in the morning and forenoon, with a fresh breeze. They got the boat ready for the purpose of taking soundings ahead. At noon their estimated latitude was 10° 56′; at 4 o'clock they had nearly lost sight of the boat, and fired a gun charged with ball in order to recall the same, but the boat not returning, they kept a light burning at the top-mast, and during the night fired a gun now and then. In this way they waited for the boat until the 12th of May, when they finally resolved to depart from there, since their stock of water and firewood would not allow of their waiting longer. On board the missing boat were two steersmen, to wit, **Hendrick Snijders** and **Pieter van der Meulen,** one quartermaster and five common sailors.

On the 12th of May the wind was E. S. E. and S. E. in the morning and forenoon, with a moderate top-gallant gale and good weather. At daybreak they weighed anchor and set sail on a western course from the shallows, passing over depths of 8, 9, 10, 11 and 12 fathom fine grey sand. At noon their estimated latitude was 10° 55′ South. In the afternoon and during the night they had good weather with occasional showers of rain; next running W. N. W., they sighted the island of Timoor Laudt on the 20th of May.

. . . . From the above Your Honble Worships will gather that Lieutenant **Jean Etienne Gonzal,** in command of the small bark **de Rijder,** has executed Your Honble Worships' honoured orders, so far as the shores of the **Land of Carpentaria** are concerned; but that no exploration of the interior has been undertaken as enjoined by Your Honble Worships' instructions [1]), and no landing has been effected on the coast of **Nova Hollandia,** because they had only one anchor left, so that such landing was judged too hazardous to be undertaken. Of the part borne in this expedition by the first mate **Lavienne Lodewijk Aschens** who was in command of the small bark **de Buys,** the undersigned can make Your Honble Worships no report worth any serious consideration, since his statements and annotations are so misleading that it is evident

1) I have not printed these instructions, as they are not of sufficient interest for our purpose.

van de zaken door hem aangehaalt nooyt het minste gesigt off kundschap heeft kunne hebben, also hy genoegzaam nooyt nader als op 3 mijl aan de wal is geweest, op welke distantie hij egter verbeeld een rivier met een eylandje daarvoor, alsook menschen, hutjes etc. gesien te hebben, 't geen den ondergetekende aan een vlak land, gelijk dit is, onmogelyk voorkomt; ook is door hem geen landing aan die kust gedaan, schoon hij van de Zuyd strydig tegen UEwe hoogEdelens ordre na de Noord circa een 40 mijl by dezelve is langs gezeyld, eer het ongeluk van 't verliesen der schuyt is komen voor te vallen; gelijk UE. HoogEdelens bij een ruwe schets van een kaartje van t selve door hem daarvan ingedient,[1]) hier nader zulle gelieven te zien..... (Onder stond) UEwe HoogEdelens onderdanige dienaar

(was getekend)

W. G. DE HAAN.

(in margine)

Batavia, den 30e September 1756.

---

[1]) Dit kaartje heb ik niet aangetroffen.

at first sight that he can never have had any first-hand knowledge or ocular view of the matters referred to by him, seeing that he has hardly ever been nearer to the land than 3 miles off it, at which distance, however, he pretends to have seen a river with a small island before its mouth, together with natives, cabins, etc.; all which seems impossible to the undersigned on a level coast such as this; nor has he made any landing on the said coast, although, contrary to Your Honble Worships' orders, he has sailed along it from the south to the north a distance of 40 miles, before the mishap of the loss of the boat came to pass, as Your Honble Worships may further gather from the annexed rough sketch of a chart [1]) of the coast sent in by him .....

[At foot:]

Your Honble Worships' Obedient Servant

[signed]

W. G. De Haan.

[in margine:] Batavia, September 30, 1756.

85155

1) I have not found this chart

Register van Persoonsnamen.

Index of Persons.

Asschens, (Lavienne Lodewijk Van), VII, 92—100.

Bewindhebbers der Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, (Heeren Majores), XIV—XVI, 8, 18, 20, 64.
Blom, (Michiel), 84—85.
Bouman, (Cornelis), 89.
Bremen, (Joannes Van), 84—85.
Brouwer, (Hendrik), XIII—XV.
Buysero, (Cornelis), 8.

Carstensz (oon), Jan, IV—VII, XV, 21—48.
Chastelijn, (Cornelis) 89.
Claeszoon van Hillegom, (Haevick), 10—12.
Cock, (Daniël Janssen), 50.
Coen, (Jan Pieterszoon), XIV—XV, 20, 51—52.
Collaert, (Gerrit), 83—87.
Cook, (James) IV.
Coolsteerdt of Colster, (Willem Joosten Van), VI, VIII, 21, 25, 47—48.
Corneliszoon, (Maarten), 14—18.

Dampier, (William), IV, X, XII—XIII, XVI.
Dedel, (Cornelis), 7—8.
Dedel, (Jacob), XI, 14—18.
Delft, (Maarten Van), IV, VIII, 87—90.
Diemen, (Antonio Van), XV—XVII.
Dircksz, (Pieter), 62—64.
Dirkszoon, (Pieter), 10—11.
Dortsman, (Adriaan), 72.

Eckebrecht, (Philippus), 10.
Engelschen, III—V, 17—19.

Gerrits, (Coert), 84—85.
Gerrits, (Gerrit), 84—85.
Gerritsz, (Hessel) X—XI, 8—9.
Gonzal (Jean Etienne), IV, VII, 92—100.
Gouverneur-Generaal en Raden (Hooge Regeering) te Batavia, 17—21.
Graaff, (Isaac De), VII, XII.
Graeff, (Adriaan Van de), 91, 95.

Haan, (W. Gerrit De), 92—100.
Haen, (Dirk Corneliszoon), 72.
Haghen, (Steven Van der), 7—8.
Hartogs(zoon), (Dirk), IX—X, 8—11, 84—87.
Heermans, (Theodorus), 84—85.
Hendrikszoon, (Pieter), 87—90.
Hermansz(oon), Klaes, 49.
Holman, (Yde Tjerkszoon), 72.
Hoorn, (Joan Van), 89.
Houtman, (Frederik De), XI, 14—18.

Jacobsz(oon), Lenaert, 12—13.
Jansz., (Jan), 25.
Jansz(oon), Gerrit, 72.
Janszoon van Buiksloot, (Reyer), 14—18.
Jansz(oon), Willem, koopman, X, 12—13.
Jansz(oon), Willem, schipper, III, V—VII, 4—6, 8, 47.
Jansz., (Willemtje), 49.
Jonck, (Aucke Pieterszoon), XII, 75—77, 79—80.
Jongh, (Wollebrand Geleynszoon De), 62—64.

Keppler, (Joannes), VII, 10.
Koos, (Jasper) Janszoon), 72.
Koster, (Jan), 89.

Lastman, (C. I.), 53.
Ledoecker van Bil(?), (Pieter), 84—85.
Leeuw (Arend Martensz. De), VII, 46.
Le Maire, (Jacques), XIII, 6—7.
Linschoten, (Jan Huygen van), III, IV, 20.
Lintiens (Pieter), 36.
Lijn, (Cornelis Van der), 74

Maetsuyker, (Joan), 75—76.
Melisz(oon), Dirk, 21, 24.
Meulen, (Pieter Van der), 99.
Miebaise, (Gilles), 84—85.

Nebbens, (Jan), 91.
Nuijts, (Pieter), 51.

Peereboom, (Jacob Pieterszoon), XII, 81.
Pelsaert, (François), XI, 54—62.
Pieterszoon, (Pieter), IV, VIII, 64—71.
Pool, (Gerrit Thomaszoon), IV, 64—67.
Portugeezen, XIII, 3.
Purry, (J. P.), XVI.

Reael, (Laurens), 7.
Roggeveen, (Jacob), XIII, 89.
Rooseboom, (Andries), 87—90.
Roosenbergh, (J. Van), 52—53.
Roosendaal, (Roelof), 89.
Rosingeyn, (Jan Lodewijkszoon), 4—6, 8.
Rumphius, (G. E.), VI.

Schouten, (Willem Corneliszoon), XIII, 6—7.
Seebaer van Nieuwelant, 49.
Snijders, (Hendrik), 99.
Spanjaarden, III.
Speult, (Herman Van), 21
Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden, 20.
Steyn, (Jan), 84—85.
Steyns, (Jan), 91, 93.
Swaardecroon, (Hendrik), 89.

Tasman, (Abel Janszoon), IV, VI—VIII, XII—XV, 72
Thijssen of Thijszoon, (François,) 51.
Torres, (Luis Vaez de), VI.

Verschoor, (Jan Willemsen), 6.
Victorszoon, (Victor), 83.
Visscher, (Frans Jacobszoon), VI, XII, 72.
Vlamingh, (Cornelis De), 83—87.
Vlamingh, (Willem De), IV, XII, XVII, 83—87
Volckertsz(oon) (Samuel), XII, 75—79.
Vos, (Jan), 21.

Wall, (Jan Van der), IV, 82, 87.
West-Indische Compagnie, 89.
Willemsz. van den Briel, (Jan), 24.
Witsen, (Nicolaas Corneliszoon), XVI—XVII.
Witt, (Gerrit Frederikszoon De), XI, 54.
Wytfliet, (Cornelis), IV—V.

Zeeuw, (Jan Janszoon), 73—74.

Register van Schepen.

Index of Ships.

Afrikaansche Galei, (De), 89.
Amsterdam, (De), XI, 14—18, 62—64.
Arend, (De), 89.
Arnhem, (De), VI, VIII, 21—38, 45—48, 65.

Batavia, (De), 55—62.
Bracq, (De), VI, 72.
Buys, (De), 92, 98—100.

Doradus, (De), 87.
Dordrecht, (De) XI, 14—18.
Duifken (Het), III, V—VI, XIV—XV, 3, 4—6, 8, 28, 42, 43, 45, 47.

Eendracht, (De), onder Dirk Hartogs, IX—X, XIV, 8—10, 84—87.
Eendracht, (De), onder Le Maire en Schouten, 6—7.
Elburg, (De), XII, 81.
Emeloord, (De), XII, 75—77, 79—80.

Galias, (De), 51—52.
Geelvink, (De), XII, 83—87.
Goede Hoop, (De), 75.
Gulden of Vergulden Draak, (De), 75—77.
Gulden Zeepaard (Het) XI, 51, 66.

Haring, (De), 18—21.
Hazewind, (De), 18—21.
Heemskerk, (De), 72.
Hoorn, (De), 6—7.

Klein-Amsterdam, (De), VIII, 64—71.

Leeuwerik, (De), 73—74.
Leeuwin, (De), 17.
Leiden, (De), X, 49, 50.
Limmen, (De). VI, 72,

Mauritius, (De), X, 12—13.

Nova-Hollandia, (De), VIII, 87—90
Nijptang, (De), XII, 83—87.

Pera, (De), VI, 21—48, 65.

Ridderschap van Holland, (De), 83.
Rijder, (De), 92—100.

Texel (De), 51—52.
Tienhoven, (De), 89.

Utrecht (De), 51—52.

Vianen, (Viane, Viana), De, XI, 54
Vink, (De), 75—76.
Vliegende Zwaan, (De), 82.
Vossenbosch, (De), VIII, 87—90.

Wakende Boei, (De), XII, 75—78.
Wapen van Amsterdam, (Het), 13.
Wapen van Hoorn, (Het), 17—18, 52—53.
Waijer, (De), VIII, 87—90.
Wezel, (De), VIII, 64—71.
Wezeltje, (Het), XII, 83—87
Witte Valk, (De), 75.

Zeehaen, (De), 72.
Zeemeeuw, (De), VI, 72.
Zeewolf, (De), X, 10—13.
Zeewijk, (De), 91, 93, 95.

Register van plaatsnamen.

Index of localities.

Abel Tasmans baai, 88.
Abel Tasman's passagie, VI.
Alofi, 7.
Alhier liggen 3 bergen, VIII.
Arnhemsland, VI, VIII, 47—48, 65, 67, 88, 97.
Asschenshoek, 98.

Barrow-eilanden, XI.
Bass-Straat, XII.
Batavia's kerkhof, 60.
Batavia (Rivier), 42, 99.
Bathurst-eiland, VIII, XII.
Beach, IV, 14, 23.
Bedriegershoek, VIII.
Boompjeshoek, VIII.
Boscawen, zie Tafahi.
Buyseiland, 99.

Caap Falso, zie Valsche Kaap.
Carpentaria (Golf van), III—VII, XIII, 4—6, 21—22, 35—43, 72, 88, 92—100.
Carpentaria ('t Land van), 98—99.
Carpentier, (Rivier De), 42, 45, 88.
Ceram of de Papues (onzeker, uncertain), 22.
Clappes Cust, zie Klapperkust.
Coburg-schiereiland, VIII.
Coen (Rivier), 40.
Croker-eiland, VIII.

Dampier-archipel, XI.
Dedelsland, X—XI, 14—18.
De Witt's land, XI, 54, 66.
Dirk Hartogseiland, X, 8.
Dirk Hartogsreede, X, 8, 52, 62—64.
Drie Bergen's bocht, VIII.
Drooge bocht, VI, 34, 47.
Drooge eiland, 88.
Droge Hoek, VIII.
Duivelsklip, VIII.
Dundas-straat, VIII.

Eendrachtsland, IX—XI, XIII, 8—16, 18, 49, 52, 53, 63, 65, 77—78, 83—87.
Exmouth Gulf, X.

Fidji-groep, 72.
Fortuynshoek, VIII.
Fotuna, 7.
Frederik Houtman (Klippen van), zie Houtmans Abrolhos.

Garden-island, XII.
Geographe Bay, XII.
Groote eiland (Het), VI—VII, 88.
Groote vuile inbocht, 88.

Hoefijzer-hoek, VIII.
Hoek van Calmoerie, VIII.
Hoek van Canthier, VIII.
Hoek van Goede Hoop, VIII.
Hoek van Onier, VIII.
Hooge eiland (Het), aan Australië's Westkust. (High-island), 60.
Hooge land van Carpentaria of Hoog eiland, 88, 92.
Hoop (de Goede), zie Nino-fa.
Hoornsche eilanden, zie Fotuna en Alofi.
Houtmans Abrolhos (Houtman's Rocks), X—XI, 14—18, 55—62, 65, 91.

I. d'Edels landt, zie Dedelsland.

Jacob Remessens (Remens- of Rommerrivier), X, 54—55, 57.

Jan Melcher's hoek, VIII.
Java (Mayor of Groot-), I, 2.
Java (Zuidkust van), IV—V.

Kaap Van Diemen, 88.
Keerweer (Kaap) aan de Golf van Carpentaria, VI, 6, 98.
Keerweer (aan de Zuidwestkust van Nieuw-Guinea,) 28, 45, 88.
Keppel, zie Niutabutabu.
Klapperkust, 32.
Kliphoek, VIII.
Kokoseiland; zie Tafahi.
Konijnenberg, VIII.

Land van de Eendracht, zie Eendrachtsland
Land van de Leeuwin, XI—XII, 17, 81.
't Land van Nova-Guinea, VI, 35, 65, 72.
Land van Pieter Nuijts; zie Nuijtsland.
Leeuwin (Kaap), 81.
Leeuwinnenhoek, zie Kaap Leeuwin.
Limmensbocht, VII, 88.
Lucach, IV.

Maarten Van Delft's baai, VIII.
Maletur, IV.
Maria-eiland, VII.
Maria's hoek, VIII.
Maria's Land, VIII.
Meeuwenrivier, 88.
Melville-baai, VIII,
Melville-eiland, VIII.
Mitchell River, 39.
Monte Bello-eilanden, XI.
Mornington-eiland, VII.
Mosselbaai, 96.

Nassau (Rivier), 39, 88.
Nieuw-Guinea (Noordkust van), 89.
Nieuw-Guinea of Nova Guinea (Zuidwestkust van) IV—VII, XV—XVI, 3, 4—6, 7—8, 13, 21—34, 66.
Nieuw-Holland, XII.
Nieuw-Nederland, XII.
Nieuw-Zeeland, XII, 72.
Nino-fa, 7.
Niutabutabu, 7.
Noordkust van Australië, XIII—XIV, 64—72, 87—90.
Noordwestkust van Australië, IV, VIII, XIII, 54, 72, 82.
Northwest Cape, X.
Nova Hollandia, XII, 87—90, 97, 99.
Nuijtsland, XI—XII, XVI, 51.

Oostkust van Australië, XII—XIII.
Oranjehoek, VIII.
Oranjerivier, 88.

Paasch-eiland, 89.
Pantjallingshoek, VIII.
Paumotoe-groep, 89.
Perth, X, XII.
Pieter Frederik's hoek, VIII.
Pieter Frederik's rivier, VIII.
Prinses Marianne-straat, 28.
Prins Frederik Hendrik-eiland, 28, 30.
Prins Wales-eiland, XIII.

Robben-eiland, 60.
Roode hoek, VIII, 67, 71.
Rooseboomshoek, VIII.
Rottenest (Eiland), XII, 79, 84.
Rustenburg, VIII.
Rijders-eiland, 92.
Rijdershoek, 96.
Rijders Waterplaats, 96.

Samoa-groep, 89.
Scherpe hoek, VIII.
Schrale hoek, VIII.
Sharks Bay, X—XII.
Sint François (Eiland), XI, XIII, 51, 66.
Sint Pieter (Eiland), XI, XIII, 51, 66.
Sneeuwbergen, (Mountains covered with snow), 25.
Southland (see Zuidland).
Sp(e)ult, (Rivier Van), 43, 99.
Speultsland of -eiland (Van), VI, 47—48, 65, 67.
Statenland, zie Nieuw-Zeeland.
Staten-rivier, VI, 38, 88.
Steenbokskeerkring, XII.
Sweers-rivier, 88.

Tafahi, 7.
Tasmanië, XII, 72.
Terra Australis, IV—V.
Terra incognita, IV, 2.
Tonga-groep, 72.
Toppershoedje, VIII.
Torres-straat, III, V—VII, 34, 47.
Tortelduif-eiland (Turtle Dove island), XI—XII, 50, 91, 93, 95.
Triall (De), III, X, 17—19, 62, 65.

Valsche Bocht, VIII.
Valsche Kaap, 30, 32, 92.
Valsche Westhoek, VIII.
Van der Lijns-eiland, zie Groote eiland
Van der Lijn's rivier, 88.
Van Diemens-golf, VIII.
Van Diemensland, VIII, 67, 71, 88.
Van Diemens-land, zie Tasmanië.

Van Diemen's rivier, 88.
Vereenigde rivier, 39.
Verraders-eiland, zie Niutabutabu.
Vlakke hoek, VIII.
Vlaming-head, X.
Vleermuis-eiland, (Het), 32, 43.
Vliegenbaai, 98.
Vossenbos' ruige hoek, VIII.
Vuile Bocht, VIII.
Vuil eiland, VIII.
Vuile hoek (Foul point), 73.

Waterplaats, 88.
Waterplaats bij Van Diemensland, (Noordkust van Anstralië), VIII.
Waterplaats (10° 50′), 43.
Waterplaats (12° Z. B en 160¼° O. L.), 72.
Waterplaats (12° 33′), 42.
Waterplaats (15° 30′), 39.
Waijershoek, VIII.
Wessel-eiland, VIII.
Westeinde van Nova Guinea, 26, 34.
Westkust van Australië, III, IX—XIV, 8—21, 49—64, 73—80, 83—87, 91.
Willems-rivier, X—XII, 12, 54, 72.
Witte hoek, VIII, 70.
W. Sweers'hoek, VIII.

York, (Schiereiland, Peninsula), XIII, 35.

Zuidland, (Het), III—VI, X—XI, XIII—XVII, 1, 7—8, 14—21, 23, 50, 52, 54—55, 58. 61—62, 64—66, 72—80, 83—87, 91.
Zuidwestkust van Australië, III, IX—XIII. 17, 51.
Zuidzee, (De), VI, XV, 89.
Zwanerivier, 84.

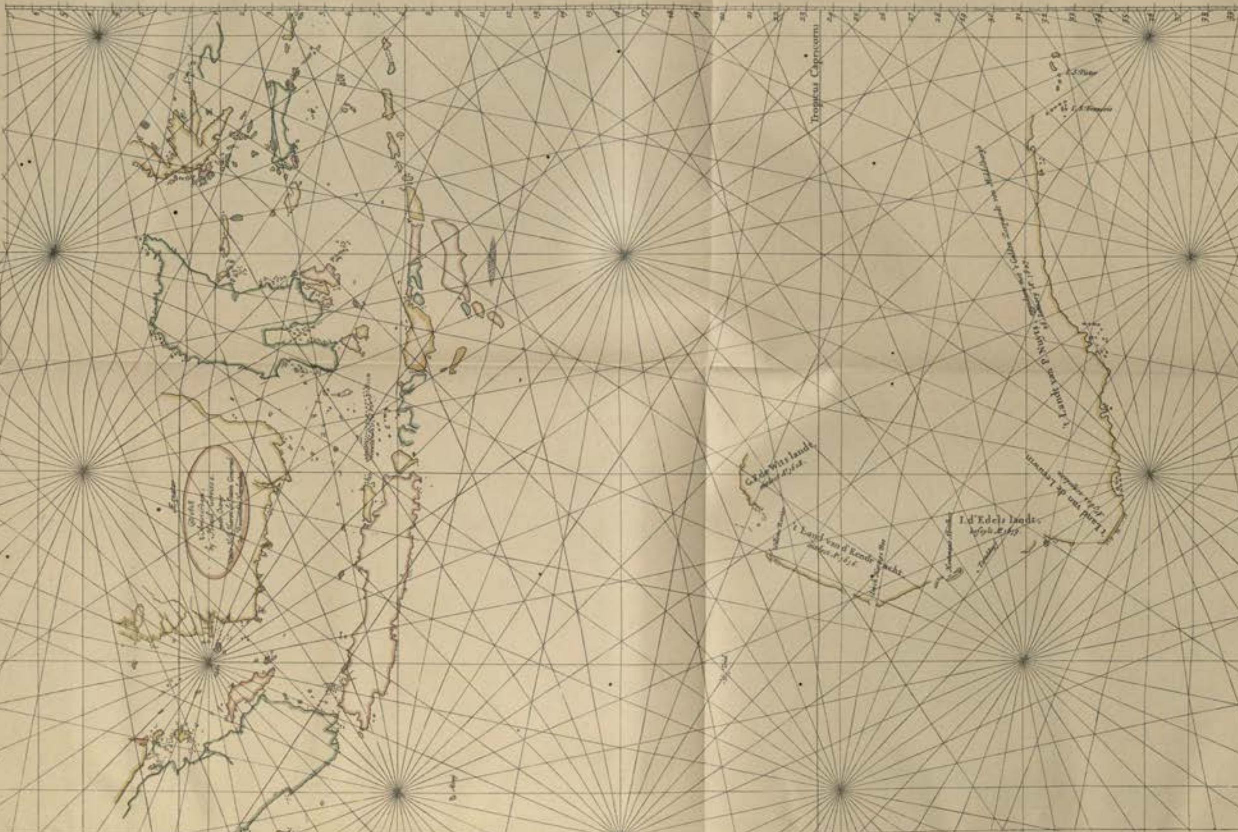
Tropicus Capricorni
G. de Wits landt
t Land van d'Eendracht
I. d'Edels landt
t Landt van P. Nuyts
t Land van de Leeuwin

No. 5.

00085155

Digitized with financial assistance from the
Observer Research Foundation
on 25 April, 2019